

รายงานโครงการวิจัย

**การพัฒนาชุดความรู้ออนไลน์
สำหรับบุคลากรด้านการศึกษาเพื่อยุค
การสร้างวาทกรรมเกลียดชังในสื่อออนไลน์
ที่กระทำต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ**

สุษาดา ทวีสิทธิ์ นฤพนธ์ ด่วงวิเศษ ชิตปกพ ประเสริฐไพฑูรย์

ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก
กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ประจำปีงบประมาณ 2563

รายงานโครงการวิจัย

การพัฒนาชุดความรู้ออนไลน์สำหรับบุคลากรด้านการศึกษาเพื่อยุติการสร้างวาทกรรมเกลียดชัง
ในสื่อออนไลน์ที่กระทำต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ

สุชาดา ทวีสิทธิ์ นฤพนธ์ ดั่งวงวิเศษ ชิตปภพ ประเสริฐไพฑูรย์

ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ประจำปีงบประมาณ 2563

Final Report

THE DEVELOPMENT OF A HANDBOOK TO PROMOTE SEXUAL AND GENDER DIVERSITY
LITERACY FOR EDUCATORS AND TEACHERS TO END ONLINE HATE DISCOURSES DIRECTED
AGAINST LGBTQI+

Suchada Thaweesit, Narupon Doungwiset, and Chitpaphop Prasertpitoon

Supporting Organization

Thai Media Find, Fical Year 2019

รายงานโครงการวิจัย การพัฒนาชุดความรู้ออนไลน์สำหรับบุคลากรด้านการศึกษาเพื่อยุติ
การสร้างวาทกรรมเกลียดชังในสื่อออนไลน์ที่กระทำต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ

สุชาดา ทวีสิทธิ์

นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ

ชิตปภพ ประเสริฐไพฑูรย์

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

รายงานโครงการวิจัย การพัฒนาชุดความรู้ออนไลน์สำหรับบุคลากรด้านการศึกษาเพื่อยุติการสร้าง
วาทกรรมเกลียดชังในสื่อออนไลน์ที่กระทำต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ = The
development of a handbook to promote sexual and gender diversity literacy for
educators and teachers to end online hate discourses directed against LGBTQI+ /
สุชาดา ทวีสิทธิ์, นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ และ ชิตปภพ ประเสริฐไพฑูรย์ – พิมพ์ครั้งที่ 1. –
นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2565.

(เอกสารทางวิชาการ/สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล; หมายเลข 567)

ISBN (e-book) 978-616-443-660-2

1. การคุกคามทางอินเทอร์เน็ต. 2. การคุกคามทางเพศ. 3. ความหลากหลายทางเพศ. I. สุชาดา ทวีสิทธิ์.
II. นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ. III. ชิตปภพ ประเสริฐไพฑูรย์. IV. มหาวิทยาลัยมหิดล. สถาบันวิจัยประชากรและ
สังคม. V. กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์. VI. ชื่อเรื่อง. VII. ชื่อชุด.

HV6773.15.C94 ร451 2565

พิมพ์ครั้งที่ 1 2564 @สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย

ออกแบบปก ชนวัฒน์ ปัญญานันท์

จัดรูปเล่มโดย ชนวัฒน์ ปัญญานันท์

จัดพิมพ์โดย สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล
จังหวัดนครปฐม 73170

โทรศัพท์ (02) 441-0201-4, 441-9666

โทรสาร (02) 441-9333

e-mail: directpr@mahidol.ac.th

website: <http://www.ipsr.mahidol.ac.th>

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้มีส่วนช่วยให้งานวิจัยนี้ประสบความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ ขอขอบคุณนักเรียนที่อาสาสมัครเข้าร่วมโครงการในฐานะผู้ให้ข้อมูล ตลอดจนขอขอบคุณ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ และผู้บริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา และอาชีวศึกษาทั้ง 5 แห่ง ที่อนุญาตให้เยาวชนในความดูแลเข้าร่วมให้ข้อมูลที่ มีประโยชน์อย่างยิ่ง สำหรับให้โครงการนำไปพัฒนาชุดความรู้ออนไลน์เกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศเพื่อยุติ การใช้วาทกรรมเกลียดชังกลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศ ขอขอบคุณ ครู อาจารย์ และนักการศึกษา จากโรงเรียน ในทุกภาค จำนวน 54 คน ที่มาเป็นผู้เข้าร่วมอบรมการทดลองใช้ชุดความรู้ออนไลน์ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะใน การปรับปรุงเนื้อหาของชุดความรู้ออนไลน์ดังกล่าวด้วยความตั้งใจ

ขอขอบคุณกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ที่สนับสนุนงบประมาณสำหรับทำโครงการนี้ ทำให้ คณะผู้วิจัยมีโอกาสผลิตงานวิจัยและชุดความรู้ออนไลน์สำหรับบุคลากรด้านการศึกษาเพื่อยุติการสร้างวาท กรรมเกลียดชังในสื่อออนไลน์ที่กระทำต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ ซึ่งนับเป็นการตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ กำลังเป็นปัญหาด้านเด็กและเยาวชนที่สำคัญในสังคมไทยยุคดิจิทัล ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของกองทุนพัฒนาสื่อ ปลอดภัยและสร้างสรรค์ทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณณัฐพล ศุภสิทธิ์ ผู้รับผิดชอบประสานงานโครงการนี้ โดยให้ คำแนะนำอันมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการบริหารงบประมาณและกิจกรรมในโครงการ

ขอขอบคุณผู้อำนวยการสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ที่สนับสนุนการดำเนิน โครงการวิจัยนี้ และขอบคุณทีมงาน ได้แก่ คุณหทัยรัตน์ สุตา ที่ปรึกษาด้านการพัฒนาเนื้อหาชุดความรู้สำหรับใช้ อบรม ครู อาจารย์ และนักการศึกษา และร่วมเป็นกระบวนกรในการนำชุดความรู้ออนไลน์ไปทดลองอบรม ครู อาจารย์ และนักการศึกษา ทั้ง 2 รุ่น ขอขอบคุณนักศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอกสาขาวิจัยประชากรและสังคม ของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล และจากสถาบันอื่นทุกคน ได้แก่ ชีราวุธ ปุญณวิช, จีราวรรณ เผื่อแผ่, พงษ์ศักดิ์ สุกุลทักษิณ, ธิรวัดณ์ วรรณพฤกษ์, และธนวัฒน์ ปัญญานันท์ ซึ่งเข้าร่วมทีมเก็บข้อมูล ภาคสนามของโครงการ และสุดท้ายนี้ขอขอบคุณ เบญจมาศ รอดภัย เจ้าหน้าที่ประจำโครงการวิจัยที่ช่วยงาน บริหารโครงการ ประสานงานกับองค์กรให้ทุน ประสานงานกับโรงเรียนที่เข้าไปเก็บข้อมูล และดูแลงานธุรการของ โครงการด้วยความอดทนและมุ่งมั่น

บทคัดย่อ (ภาษาไทย)

รายงานนี้นำเสนอผลจากการดำเนินงานของโครงการ “การพัฒนาชุดความรู้ออนไลน์สำหรับบุคลากรด้านการศึกษาเพื่อยุติการสร้างวาทกรรมเกลียดชังในสื่อออนไลน์ที่กระทำต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ” ซึ่งดำเนินการระหว่างเดือนมกราคม 2563 เดือนมีนาคม 2564 โครงการนี้มีลักษณะเป็นการวิจัยและพัฒนา ผลการศึกษาวาทกรรมเกลียดชังบุคคลหลากหลายทางเพศในโลกออนไลน์พบว่าบุคคลที่ใช้วาทกรรมเหยียดหยาม ระบาย หรือ เลือกลงปฏิบัติต่อบุคคลหลากหลายทางเพศในโลกออนไลน์มักเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสถาบันสำคัญในสังคม ได้แก่ สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันเศรษฐกิจ สถาบันการเมือง สถาบันการแพทย์และวิทยาศาสตร์ และ สถาบันสื่อมวลชน โดยเนื้อหาของวาทกรรมเกลียดชังบุคคลหลากหลายทางเพศที่พบในสื่อออนไลน์ที่ศึกษาส่วนใหญ่มุ่งโจมตีเรื่องพฤติกรรมเพศสัมพันธ์กับเพศเดียวกัน และพฤติกรรมข้ามเพศ ของกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ

ผลการศึกษาเชิงปริมาณเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมระบายในโลกออนไลน์ของนักเรียนระดับมัธยมและอาชีวศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมากกว่า 1 ใน 4 ไม่ทราบว่าพฤติกรรม 1) การโพสต์/แชร์ข้อมูล/รูปภาพของบุคคลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ โดยไม่ได้ขออนุญาตเจ้าตัวก่อน, 2) การโพสต์/แชร์ หรือส่งข้อความเชิงอบรมสั่งสอนบุคคลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ เพื่อให้เปลี่ยนพฤติกรรมไปเป็นเพศโดยกำเนิดของเขา และ 3) การส่งข้อมูลเรื่องเพศสัมพันธ์/ภาพโป๊ ไปให้บุคคลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ เป็นพฤติกรรมรังแกหรือระบายบุคคลหลากหลายทางเพศ ในขณะที่นักเรียนหลากหลายทางเพศซึ่งเคยมีประสบการณ์ถูกระรานผ่านสื่อออนไลน์ บอกว่ารูปแบบการระบายออนไลน์ที่พวกเขาเคยประสบมากกว่าเรื่องอื่นคือ 1) ถูกโพสต์ข้อความล้อเลียนเพราะเหตุผลที่น้องเป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ 2) ถูกส่งข้อความหรือรูปภาพที่มีเนื้อหาส่อไปในทางละเมิดทางเพศ/คุกคามทางเพศมาให้เพราะว่าน้องเป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ (เช่น ขอมีเพศสัมพันธ์ด้วย ชูว่าจะข่มขืน ฯลฯ) และ 3) ถูกโพสต์แชร์ข้อความในทำนองตักเตือน/อบรมสั่งสอนเพื่อให้น้องเลิกเป็นเกย์/กะเทย/ทอม/ดี้

สำหรับผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า โดยทั่วไปแล้วนักเรียน ครู อาจารย์ ในโรงเรียนที่เข้าไปเก็บข้อมูลให้การยอมรับนักเรียนหลากหลายทางเพศ แต่มีส่วนน้อยที่ยังไม่ยอมรับ และมีการแสดงออกซึ่งการรังเกียจด้วยวิธีต่างๆ เราพบว่านักเรียนหลากหลายทางเพศยังเผชิญกับการพูดจาล้อเลียน ถูกตั้งฉายา ถูกใช้ภาษาเหยียดเพศ และถูกเลือกปฏิบัติโดยครู อาจารย์ ไม่ให้เข้าร่วมกิจกรรมบางอย่างของโรงเรียน ถึงแม้พบว่า ครู อาจารย์ ส่วนมากไม่ได้มีอคติกับนักเรียนหลากหลายทางเพศ แต่พบว่าพวกเขายังมีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอที่จะนำไปใช้สอน เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติของนักเรียนในเรื่องความหลากหลายทางเพศ ผลจากการศึกษาในโครงการนี้ได้นำไปสร้างเป็นเนื้อหาของชุดความรู้ออนไลน์เพื่อการยุติการรังแกกลั่นแกล้งนักเรียนหลากหลายทางเพศบนโลกออนไลน์ สำหรับครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

Abstract

This report presents the results of the research and development project entitled “The Development of a Handbook to Promote Sexual and Gender Diversity Literacy for Educators and Teachers to End Online Hate Discourses Directed against LGBTQI+” The project was carried out between January 2019 and March 2021. Data from the internet-based research reveal that the groups that created hate discourses against LGBTQI+ via the internet are largely members of dominant institutions such as school, religion, employment, politics, medicine and sciences, as well as mass media. The contents of online hate discourses are primarily aimed to criticize same sex relationship of gays and transgender persons.

The quantitative data indicate that over 30 % of youths whom the project worked with both in the secondary schools and in the vocational colleges have inadequate knowledge and misunderstanding about cyberbullying against LGBTQI+. Top 3 forms of online bullying behaviors that were not regarded by young people as cyberbullying are 1) posting or sharing information or photographs of persons who are LGBTQI+ without their permission; 2) posting, sharing or sending messages to advise persons who are LGBTQI+ to behave congruently with the person’s biological sex; and 3) posting, sharing or sending sexually explicit information, messages, images or videos to persons who are LGBTQI+ without their request. This quantitative study also discloses top 3 cyberbullying behaviors that LGBTQI+ youths were exposed. They are 1) posting dehumanized messages against their gender and sexual identity; 2) sending sexual explicit images or video, asking for sex or offering to have sex, sending a rape threat message; and 3) posting, sharing or sending messages to instruct LGBTQI+ to behave correspondingly to their biological sex

The qualitative study suggests that a majority of youth and teachers who were the project’s participants has accepted students who are LGBTQI+. However, there are still some of them showed biases and transphobia. Some of them used words that humiliated and dehumanized LGBTQI+ students. Mortification as well as hate discourses directed against transgenders were still observed in all studied schools. Moreover, despite they expressed less biases and discrimination against LGBTQI+ pupils, school teachers need to acquire substantive and accurate knowledge regarding sexual and gender diversities in order for them to end hate discourses against LGBTQI+. Subsequently, the project used the research results to generate contents of an online curriculum aiming to prepare teachers and educators with knowledge and skills how to teach about a variety of sexual orientation and gender identity to students.

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานวิจัยเล่มนี้นำเสนอผลจากการดำเนินงานของโครงการ “การพัฒนาชุดความรู้ออนไลน์สำหรับบุคลากรด้านการศึกษาเพื่อยุติการสร้างวาทกรรมเกลียดชังในสื่อออนไลน์ที่กระทำต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ” ที่ดำเนินการระหว่างเดือนมกราคม 2563 เดือนมีนาคม 2564 ซึ่งเป็นโครงการที่มีลักษณะเป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์สองประการที่เกี่ยวข้องกัน คือ 1) เพื่อศึกษาปรากฏการณ์การสร้างและการเผยแพร่วาทกรรมระราน รังแก หรือดูหมิ่นเกลียดชังกลุ่มคนหลากหลายทางเพศที่เกิดขึ้นในโลกออนไลน์และในโลกออฟไลน์ที่เป็นปัจจุบัน และ 2) เพื่อพัฒนาเป็นชุดความรู้สำหรับ ครู อาจารย์ และบุคลากรด้านการศึกษา เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติและมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ และนำเนื้อหาในชุดความรู้ดังกล่าวไปปรับใช้สอนเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา เพื่อช่วยกันยุติการใช้วาทกรรมเกลียดชัง ระราน หรือรังแกบุคคลหลากหลายทางเพศผ่านสื่อออนไลน์ประเภทต่างๆ โดยชุดความรู้นี้ได้ถูกนำไปเผยแพร่ต่อครู อาจารย์ และบุคลากรด้านการศึกษาในรูปแบบออนไลน์

เนื้อหาของรายงานประกอบด้วย 6 บท มีบทที่ 1 เป็นบทนำ ส่วนที่เป็นผลการศึกษามีอยู่ในบทที่ 2-5 โดยบทที่ 2 นำเสนอผลการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับการระราน การกลั่นแกล้ง หรือการรังแก บทที่ 3 นำเสนอผลการวิจัยออนไลน์เกี่ยวกับวาทกรรมการระราน การกลั่นแกล้ง หรือการรังแกบุคคลหลากหลายทางเพศ ทีโพสต์ หรือแชร์กันในสื่อออนไลน์ บทที่ 4 เป็นผลการวิจัยเชิงปริมาณเกี่ยวกับความรู้และพฤติกรรมการระรานในโลกออนไลน์ต่อบุคคลหลากหลายทางเพศของนักเรียน และบทที่ 5 นำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องการรังแกบุคคลหลากหลายทางเพศในสถานศึกษา และบทที่ 6 เป็นบทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทที่ 2 เป็นการสังเคราะห์ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับการระราน การกลั่นแกล้ง หรือการรังแก มาจากการวิจัยเอกสารทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ที่สืบค้นข้อมูลในระบบห้องสมุด และใช้ google search โดยทำการสังเคราะห์แนวคิด กระบวนทัศน์ และงานวิจัยเรื่องการระราน การกลั่นแกล้ง หรือการรังแก ผลการวิจัยมีข้อสรุปดังนี้ พบว่า ในโลกตะวันตกมีกระบวนทัศน์ที่ใช้ศึกษาเรื่องการรังแก/กลั่นแกล้ง (bullying) อยู่ 8 กระบวนทัศน์ ได้แก่ 1) กระบวนทัศน์ความบกพร่องในระดับบุคคล 2) กระบวนทัศน์ความไม่สมดุลทางอำนาจในตัวคน 3) กระบวนทัศน์เรื่องระบบ 4) อำนาจที่เกิดขึ้นในปฏิบัติการเชิงวาทกรรม 5) การกลั่นแกล้งในมิติเพศภาวะและเพศวิถี 6) การกลั่นแกล้งในสื่อสังคมออนไลน์ที่เน้นสภาวะนิรนาม สภาวะแฝงนาม เครือข่ายสังคม และผลกระทบแบบลูกโซ่ 7) การเปลี่ยนจากกระบวนทัศน์ความมั่นคงทางไซเบอร์ สู่อำนาจขัดแย้งในโลกดิจิทัล ที่มองสื่อดิจิทัลในฐานะเครื่องมือระบายความคับข้องใจและขยายความขัดแย้ง และ 8) กระบวนทัศน์การป้องกันและยุติปัญหาการกลั่นแกล้ง ในส่วนของการสังเคราะห์กระบวนทัศน์การศึกษาปัญหาการกลั่นแกล้งในสังคมไทยพบว่า มีกระบวนทัศน์ที่ขึ้นำการวิจัยในเรื่องนี้มีอยู่ 4 กระบวนทัศน์ ได้แก่ 1) กระบวนทัศน์จิตวิทยาการรับรู้ 2) กระบวนทัศน์

พฤติกรรมศาสตร์ 3) กระบวนทัศน์เทคโนโลยีและสื่อเป็นตัวกำหนด และ 4) กระบวนทัศน์การรื้อสร้างมายาคติทางเพศและส่งเสริมความเข้าใจเรื่องความหลากหลายทางเพศ

เนื้อหาในบทที่ 3 เป็นผลการศึกษาวาทกรรมระรานบุคคลหลากหลายทางเพศในโลกออนไลน์ รวบรวมข้อมูลจากสื่อออนไลน์ 5 ประเภท ย้อนหลัง 3 ปี (ระหว่างปี 2561-2563) ประกอบด้วย เฟสบุ๊ก ทวิตเตอร์ อินสตาแกรม ยูทูบ แชนทรม (พันธุทิพย์) และดีกติก มีข้อค้นพบดังนี้ พบเหตุการณ์ของการโพสต์หรือแชร์วาทกรรมเกลียดชังหรือระรานบุคคลหลากหลายทางเพศทั้งหมด 147 เหตุการณ์ ดังนี้ พบในเฟสบุ๊กจำนวน 114 เหตุการณ์ ทวิตเตอร์ 15 เหตุการณ์ อินสตาแกรม 5 เหตุการณ์ ในยูทูบ 3 เหตุการณ์ และในสื่อโซเชียลห้องคุย Pantip และ ดีกติกอีก 10 เหตุการณ์ โดยวาทกรรมเกลียดชังบุคคลหลากหลายทางเพศที่พบในโลกออนไลน์เหล่านี้เป็นเหตุการณ์ที่เชื่อมโยงกับสถาบันสำคัญในสังคมต่อไปนี้ สถาบันการศึกษา/สถานศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันเศรษฐกิจ สถาบันการเมือง สถาบันการแพทย์และวิทยาศาสตร์ และ สถาบันสื่อมวลชน โดยบุคคลหลักในสถาบันเหล่านี้ผู้นั้นอยู่ในฐานะเป็นผู้ใช้วาทกรรมซึ่งมีเนื้อหาเหยียดเพศบุคคลหลากหลายทางเพศ ไประราน เกลียดชัง กลั่นแกล้ง และในบางเหตุการณ์ก็อยู่ในฐานะถูกอ้างอิงถึง

ในบทที่ 4 เป็นผลการศึกษาเชิงปริมาณเกี่ยวกับความรู้และพฤติกรรมการระรานในโลกออนไลน์ต่อบุคคลหลากหลายทางเพศ เก็บข้อมูลจากนักเรียนอายุระหว่าง 12-20 ปี กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา 5 แห่ง ในทุกภาค รวมทั้งกรุงเทพมหานคร โดยใช้เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามมีโครงสร้างจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 475 คน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าถึงแม้นักเรียนส่วนใหญ่จะมีความรู้และความเข้าใจว่าพฤติกรรมรูปแบบบางอย่างที่ถือกันว่าเป็นพฤติกรรมรังแก ระราน หรือกลั่นแกล้งบุคคลหลากหลายทางเพศในโลกโซเชียล แต่ก็พบว่านักเรียนมากหนึ่งในสี่คนไม่คิดว่าพฤติกรรมในโลกออนไลน์ต่อไปนี้เป็น การระราน หรือรังแกบุคคลหลากหลายทางเพศ ได้แก่ 1) การโพสต์แชร์ข้อมูล/รูปภาพของบุคคลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ โดยไม่ได้ขออนุญาตเจ้าตัวก่อน 2) พฤติกรรมการโพสต์แชร์ หรือส่งข้อความเชิงอบรมสั่งสอนบุคคลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ เพื่อให้เปลี่ยนพฤติกรรมไปเป็นเพศโดยกำเนิดของเขา และ 3) พฤติกรรมการส่งข้อมูลเรื่องเพศสัมพันธ์/ภาพโป๊ ไปให้บุคคลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ โดยที่เขาไม่ได้ขอ

ยังพบอีกกลุ่มตัวอย่างที่เคยถูกระรานในสื่อออนไลน์ด้วยเหตุผลของการมีอัตลักษณ์ทางเพศหลากหลาย ส่วนมากรายงานว่าถูกระรานใน 3 เรื่องต่อไปนี้ 1) เคยถูกโพสต์ข้อความล้อเลียนเพราะเหตุผลที่น้องเป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ 2) เคยถูกส่งข้อความหรือรูปภาพที่มีเนื้อหาสื่อไปในทางละเมิดทางเพศ/คุกคามทางเพศมาให้ เพราะน้องเป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ (เช่น ขอมิเพศสัมพันธ์ด้วย ชูว่าจะข่มขืน ฯลฯ) และ 3) เคยถูกโพสต์แชร์ข้อความในทำนองตักเตือน/อบรมสั่งสอนให้น้องเลิกเป็นเกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ คิดเป็นร้อยละ 6.5, 5.1 และ 4.8 ตามลำดับ นอกจากนี้ นักเรียนที่ยอมรับว่าเคยทำพฤติกรรมระรานหรือรังแกบุคคลหลากหลายทางเพศในโลกออนไลน์ในพฤติกรรมต่อไปนี้มากที่สุด 1) โพสต์ข้อความล้อเลียนนักเรียนที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ 2) โพสต์แชร์

รูปภาพล้อเลียนนักเรียนที่มีลักษณะเป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ และ 3) ส่งข้อความไปตำท้อ/เสียดสี/ถากถางนักเรียนที่มีลักษณะเป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ คิดเป็นร้อยละ 3.9, 3.1 และ 2.5 ตามลำดับ

ร้อยละ 58 ของนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามเห็นว่า ส่วนใหญ่ครูบอกให้พวกเขาเองเพื่อนนักเรียนหลากหลายทางเพศในด้านบวก แต่ร้อยละ 40 บอกว่าไม่มีการเรียนสอนเกี่ยวกับเรื่องความหลากหลายทางเพศในชั้นเรียน ร้อยละ 92.4 ตอบว่า คุณครูปฏิบัติต่อนักเรียนหลากหลายทางเพศไม่แตกต่างไปจากนักเรียนคนอื่น ๆ ร้อยละ 53.1 บอกว่าโรงเรียนมีความเป็นมิตรต่อนักเรียนหลากหลายทางเพศในระดับมาก ร้อยละ 62.5 ของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าโรงเรียนเปิดโอกาสให้ครู อาจารย์ และนักเรียนหลากหลายทางเพศได้แสดงออกตัวตนทางเพศในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 91.2 มีความต้องการให้ครูและอาจารย์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบุคคลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ ในด้านบวก แต่ก็พบว่านักเรียนร้อยละ 7.4 ที่ไม่ต้องการให้เป็นแบบนั้น กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 59.8 เห็นว่าควรจัดกระบวนการเรียนรู้ความหลากหลายทางเพศในรูปแบบที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วม สุดท้าย พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 88.4 ไม่รู้สึกรังเกียจ ส่วนคนที่รู้สึกก้ำกึ่งระหว่างรังเกียจและไม่รังเกียจมีอยู่ร้อยละ 9.3 คนที่รู้สึกรังเกียจมีอยู่ร้อยละ 1.1

บทที่ 5 เป็นผลการศึกษาเชิงคุณภาพมาจากการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึกคุณครู อาจารย์ นักเรียนหญิงและชาย รวมทั้งนักเรียนที่เป็นเพศหลากหลายในโรงเรียนทั้ง 5 แห่งที่เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แนวคำถามปลายเปิดแบบกึ่งโครงสร้าง มีผู้ให้ข้อมูลหลักรวมทั้งสิ้น 79 คน เป็นกลุ่มนักเรียนทั่วไปทั้งชายและหญิง 27 คน กลุ่มนักเรียนที่เป็นเพศหลากหลาย 27 คน และกลุ่มครูและอาจารย์อีก 25 คน มีข้อค้นพบว่า ส่วนใหญ่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกบุคคลที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี ที่แสดงออกทั้งคำพูด วาจา ข้อความ รวมถึงการแสดงพฤติกรรมล้อเลียนหรือกระเช้าเข้าเหย้าในในกลุ่มเพื่อน นักเรียนแสดงทัศนคติว่าไม่ควรนำเรื่องเพศมาเป็นเงื่อนไขในการแบ่งแยกกีดกัน ไม่ควรตัดสินคนจากเพศสภาพ ไม่ควรเลือกปฏิบัติกับคนอื่นในฐานะที่เขามีเพศสภาพต่างไปจากคนทั่วไป อย่างไรก็ตามงานวิจัยพบว่า ยังคงใช้คำพูดล้อเลียนหรือใช้ภาษาเหยียดเพศเรียกเพื่อนนักเรียนลักษณะหลากหลายทางเพศอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่นักเรียนชาย

ครูหรืออาจารย์มักเข้าใจว่านักเรียนที่ใช้ภาษาล้อเลียนนักเรียนหลากหลายทางเพศเป็นเรื่องของการหยอกล้อเพราะความสนิทสนมมากกว่าเป็นการแสดงเจตนาไประรานหรือรังแกด้วยคำพูด นักเรียนหลากหลายทางเพศทั้งประเภทที่เป็นเพศชายแต่แสดงออกแบบหญิง และเป็นเพศหญิงแต่แสดงออกทางบุคลิกแบบชาย ก็มีประสบการณ์ถูกล้อเลียนในเรื่องเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ บางคนก็ถูกลวนลามทางเพศ หลายคนมีประสบการณ์ถูกอาจารย์ใช้ภาษาเหยียดเพศ ตักเตือน หรือกีดกันการร่วมกิจกรรมบางอย่าง เช่น การไปเป็นตัวแทนแข่งขันเพื่อสร้างชื่อเสียงให้โรงเรียน เป็นต้น นอกจากนี้ ในกลุ่มนักเรียนหลากหลายทางเพศด้วยกัน ก็มีการดูหมิ่นเหยียดหยาม หรือระรานกันเองโดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนที่แสดงออกเป็นกะเทย

ส่วนบรรยากาศที่เป็นมิตรในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนบางโรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมประกวดความสวยความหล่อที่เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกเพศทั้งชาย หญิง เกย์ กะเทย ทอม ดี เข้าร่วมประกวดโดยการแต่งตัวตามเพศสภาพที่เขาต้องการ ผู้ประกวดจะเลือกใส่เสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายตามที่ตนเองเลือกเอง ในกิจกรรมกีฬาของโรงเรียนก็เปิดโอกาสให้นักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย แสดงออกด้วยการเป็นเชียร์ลีดเดอร์ เป็นผู้ถือป้ายงานกีฬาสีเดินนำขบวน ครูบางคนมองว่านักเรียนที่แสดงออกแบบกะเทยเป็นสีสัน เป็นความสวยงาม น่ารัก และบางคนจะเรียกนักเรียนเหล่านั้นว่า ‘ลูกสาว’ อย่างไรก็ตามครูและอาจารย์ยอมรับว่าพวกตนเองไม่มีความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอในการสอนให้นักเรียนเข้าใจและลอคคิตต่อนักเรียนหลากหลายทางเพศ อีกทั้งให้ความเห็นว่า เป็นเรื่องค่อนข้างยากที่จะให้โรงเรียนประกวดอย่างชัดเจนว่าโรงเรียนนี้ยอมรับและส่งเสริมนักเรียนหลากหลายทางเพศ เพราะโรงเรียนไม่มีสิทธิ์ขาดในการกำหนดนโยบายและระเบียบขึ้นมาใช้เอง แต่ยังคงปฏิบัติตามกรอบระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการอยู่ทั้งในเรื่องการแต่งกายตามระเบียบ และการแสดงออกของนักเรียน

บทที่ 6 โครงการวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะต่อกระทรวงศึกษากำหนดให้โรงเรียนทุกระดับนำหลักการสากลเพื่อยุติการกลั่นแกล้งรังแกและการเหยียดหยามกลุ่มคนหลากหลายทางเพศมาดำเนินงาน ซึ่งองค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือองค์การยูเนสโก (UNESCO - The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) ได้จัดทำคู่มือและแนวปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการยับยั้งการกลั่นแกล้งรังแกกลุ่มคนหลากหลายทางเพศไว้ให้เป็นแนวทางปฏิบัติของสถานศึกษาแล้ว และให้ดำเนินการพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีศักยภาพเป็น “ผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์” ซึ่งมีความพร้อมทั้งในเรื่องความรู้ เทคนิควิธีการ ทักษะคิด และการเป็นผู้นำเพื่อป้องกันและยุติการแสดงอคติและการรังแกเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มเกย์ กะเทย ทอม ดี และผู้ที่มีอัตลักษณ์ทางเพศที่ต่างไปจากชายหญิง

โครงการวิจัยยังมีข้อเสนอแนะต่อการจัดทำหลักสูตรหรือชุดความรู้สำหรับครู อาจารย์ และนักการศึกษาได้นำไปใช้เป็นแนวทางเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนอยู่ร่วมกับความหลากหลายทางเพศได้อย่างเป็นมิตร โดยเสนอว่าชุดความรู้หรือหลักสูตรควรมีเนื้อหาครอบคลุมใน 9 ประเด็น ได้แก่ 1) เกี่ยวกับคำศัพท์เรื่องความหลากหลายทางเพศ 2) ความเข้าใจชุมชนและวัฒนธรรมของคนหลากหลายทางเพศ 3) การปรับเปลี่ยนฐานคิดและความเข้าใจมิติเรื่องเพศและความหลากหลายทางเพศ 4) วิธีการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันด้วยความหลากหลาย 5) การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับความหลากหลาย 6) รูปแบบและวิธีการระราน/รังแกบุคคลหลากหลายทางเพศในโลกโซเชียล 7) ผลกระทบจากการระราน/รังแกในโลกโซเชียล 8) การต่อต้านการระราน/รังแก และการมีอคติต่อคนหลากหลายทางเพศ และ 9) การคำนึงถึงความต้องการของนักเรียนหลากหลายทางเพศกลุ่มเฉพาะ ซึ่งโครงการนี้ได้ผลิตชุดความรู้ลักษณะดังกล่าวขึ้น ในชื่อ “ชุดความรู้เพื่อการยุติการรังแกกลั่นแกล้งนักเรียนหลากหลายทางเพศบนโลกออนไลน์: สำหรับ ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา” ซึ่ง ครู อาจารย์ และนักการศึกษาสามารถเข้าถึงได้ในระบบออนไลน์

สารบัญ

กิตติกรรมประกาศ	1
บทคัดย่อ (ภาษาไทย)	2
Abstract	3
บทสรุปผู้บริหาร.....	4
สารบัญตาราง	12
สารบัญรูปภาพ	13
บทที่ 1 บทนำ	14
1. หลักการและเหตุผล.....	14
2. วัตถุประสงค์การวิจัย	18
3. ขอบเขตโครงการวิจัย.....	19
4. กรอบแนวคิดการวิจัย	19
5. ระยะเวลาและขั้นตอนที่ดำเนินงาน	20
6. กลุ่มประชากรเป้าหมายของโครงการ	23
7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	23
บทที่ 2 การศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย.....	24
1. ความหมายของคำว่า “bullying”	24
2. สังเคราะห์แนวคิดเรื่องการระราน/กลั่นแกล้งในโลกตะวันตก	24
2.1 กระทบทัศนความบกพร่องในระดับบุคคล	25
2.2 กระทบทัศนความไม่สมดุลทางอำนาจในตัวคน (Imbalance power relations).....	26
2.3 กระทบทัศนเรื่องระบบ (Systems paradigm).....	27
2.4 อำนาจที่เกิดขึ้นในปฏิบัติการเชิงวาทกรรม (Discursive practice)	28
2.5 การกลั่นแกล้งในมิติเพศภาวะและเพศวิถี	30

2.6 การกลั่นแกล้งในสื่อสังคมออนไลน์: สภาวะนิรนาม (Anonymity) สภาวะแฝงนาม (pseudonymity) เครือข่ายสังคม และผลกระทบแบบลูกโซ่.....	33
2.7 จากกระบวนการทัศนความมั่นคงทางไซเบอร์ สู่อุบัติภัยในโลกดิจิทัล: สื่อดิจิทัลในฐานะเครื่องมือระบายความคับข้องใจและขยายความขัดแย้ง	35
2.8 กระบวนการป้องกันการป้องกันและยุติปัญหาการกลั่นแกล้ง (anti-bullying policies and programs)	36
3. สังเคราะห์กระบวนการทัศนการศึกษาปัญหาการกลั่นแกล้งในสังคมไทย.....	38
3.1 กระบวนการทัศนจิตวิทยาการรับรู้.....	38
3.2 กระบวนการทัศนพฤติกรรมศาสตร์.....	39
3.3 กระบวนการทัศนเทคโนโลยีและสื่อเป็นตัวกำหนด	42
3.4. กระบวนการทัศนการรื้อสร้างมายาคติทางเพศและส่งเสริมความเข้าใจเรื่องความหลากหลายทางเพศ	43
บทที่ 3 การศึกษาวาทกรรมระรานบุคคลหลากหลายทางเพศในสื่อออนไลน์	45
1. บทนำ.....	45
2. สถาบันสังคมที่เชื่อมโยงกับวาทกรรมระรานบุคคลหลากหลายทางเพศในโลกออนไลน์.....	46
2.1 เหตุการณ์เกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษา/สถานศึกษา	46
2.2 เหตุการณ์เกี่ยวข้องกับสถาบันศาสนา	51
2.3. เหตุการณ์เกี่ยวข้องกับสถาบันเศรษฐกิจ	56
2.4. เหตุการณ์เกี่ยวข้องกับสถาบันการเมือง	57
2.5. เหตุการณ์เกี่ยวข้องกับสถาบันการแพทย์และวิทยาศาสตร์.....	61
2.6. เหตุการณ์เกี่ยวข้องกับสถาบันสื่อมวลชน	64
3. บทวิเคราะห์การสื่อสารเชิงดูหมิ่นเหยียดหยามคนข้ามเพศและคนรักเพศเดียวกันในสื่อออนไลน์ ..	72
บทที่ 4 ความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับการระรานบุคคลหลากหลายทางเพศในสื่อออนไลน์	75
1. การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ.....	75

1.1	กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง.....	75
1.2	เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูล	76
2.	ผลการศึกษา	76
2.1	ลักษณะทางประชากร สังคม เศรษฐกิจ และสุขภาพจิตของกลุ่มตัวอย่าง	77
2.2	การเข้าถึงและพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์.....	82
2.3	เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเรื่องการรังแก/การระรานในโลกออนไลน์	85
2.4	ประสบการณ์เคยทำพฤติกรรมระรานด้วยตัวเองและ/หรือเคยพบเห็น	88
2.5	ประสบการณ์เคยถูกระราน/รังแกออนไลน์เพราะเหตุของอัตลักษณ์ทางเพศ	90
2.6	ความรู้สึกและการตอบสนองกรณีที่ถูกกระราน/ออนไลน์ด้วยเหตุอัตลักษณ์ทางเพศ	91
2.7	บรรยากาศในสถานศึกษาที่มีผลต่อนักเรียนหลากหลายทางเพศ	93
บทที่ 5	สถานการณ์การยอมรับความหลากหลายทางเพศในสถานศึกษา	96
1.	การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	96
2.	ผลการศึกษา	97
2.1.	ความตระหนักรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแก	97
2.2	การยอมรับและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนหลากหลายทางเพศ.....	119
2.3.	ปัญหาเชิงโครงสร้างที่มีผลต่อบุคคลหลากหลายทางเพศ	137
บทที่ 6	สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	144
1.	สรุปผลการศึกษา	144
1.1	การกลั่นแกล้งรังแกนักเรียนที่เป็นคนหลากหลายทางเพศในสื่อออนไลน์	144
1.2	บรรทัดฐานรักเพศตรงข้ามมีผลต่อการกลั่นแกล้งรังแกนักเรียนหลากหลายทางเพศ.....	144
1.3	การกลั่นแกล้งรังแกในสื่อสังคมออนไลน์และข้อจำกัดของบุคลากรทางการศึกษา.....	147
2.	ข้อเสนอแนะ	150
2.1	แนวทางการแก้ไขปัญหาการระรานนักเรียนหลากหลายทางเพศในสื่อออนไลน์.....	150

2.2 ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมการอยู่ร่วมกับความหลากหลายทางเพศ.....	151
2.3 ข้อเสนอแนะต่อครู อาจารย์ และนักการศึกษา.....	154
2.4 ข้อเสนอแนะต่อโรงเรียน.....	155
2.5 ข้อเสนอแนะต่อกระทรวงศึกษาธิการ.....	156
ดรชนี	160
บรรณานุกรม	162

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 คุณลักษณะทางประชากร	หน้า 77
ตารางที่ 2 คุณลักษณะทางสังคมและครอบครัว	หน้า 79
ตารางที่ 3 คุณลักษณะทางเศรษฐกิจ	หน้า 80
ตารางที่ 4 ลักษณะด้านสุขภาพจิตของนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม	หน้า 82
ตารางที่ 5 การเข้าถึงและพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์	หน้า 83
ตารางที่ 6 ความรู้/ความเข้าใจเรื่องการรังแก/ระรานในโลกออนไลน์	หน้า 86
ตารางที่ 7 ประสบการณ์เรื่องการทำพฤติกรรมรังแก/การระรานในโลกออนไลน์ นักเรียนด้วยเหตุอัตลักษณ์ทางเพศ	หน้า 88
ตารางที่ 8 ประสบการณ์เคยถูกรังแก/การระรานในโลกออนไลน์ นักเรียนด้วยเหตุอัตลักษณ์ทางเพศ	หน้า 90
ตารางที่ 9 ความรู้สึกและปฏิกิริยาตอบสนองเมื่อถูกรังแกหรือถูกระรานออนไลน์	หน้า 92
ตารางที่ 10 บรรยากาศในสถานศึกษาที่มีต่อนักเรียนที่มีความหลากหลายทางเพศ	หน้า 93
ตารางที่ 11 รายละเอียดการสัมภาษณ์กลุ่มในโรงเรียนแต่ละระดับ	หน้า 96

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

หน้า 20

บทที่ 1 บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

เทคโนโลยีดิจิทัลที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและไร้ขีดจำกัด ส่งผลให้ปัจจุบันโลกออนไลน์เข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของคนทุกเพศและทุกวัย ทั้งการใช้งานเพื่อการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การทำงาน การประกอบธุรกิจการค้า การลงทุน หรือแม้กระทั่งการติดตามเรื่องราวข่าวสารจากทั่วทุกมุมโลก และการใช้งานอินเทอร์เน็ตในขณะนี้ มีจำนวนผู้ใช้งานเป็นจำนวนมาก และมีการเพิ่มจำนวนผู้ใช้งานอย่างต่อเนื่อง รายงานของ Global Digital 2018 ระบุว่าในปัจจุบันมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลกกว่า 4,000 ล้านคน จากสถิติการเก็บรวบรวมข้อมูลของ We Are Social และ Hootsuite ในปี 2018 พบว่าผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลกมีจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 53) ของประชากรโลก หรือประมาณ 4.021 พันล้านคน และจำนวนผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในโลกออนไลน์มีสูงถึงร้อยละ 42 หรือ 3.196 พันล้านคนของประชากรโลก จะเห็นได้ว่าโลกออนไลน์ และเครื่องมือสื่อสารดิจิทัล เช่น สมาร์ทโฟน คอมพิวเตอร์ กลายมาเป็นปัจจัยสำคัญในชีวิตประจำวันของผู้คนใช้สื่อสาร มีปฏิสัมพันธ์ และแสวงหาข้อมูลความรู้ด้านต่างๆ

โดยการใช้ชีวิตในโลกออนไลน์นี้เองที่ทำให้เกิดสังคมดิจิทัลขนาดใหญ่ ที่การติดต่อสื่อสารจากตัวหนังสือก็เปลี่ยนแปลงกลายเป็นการสื่อสารผ่านรูปภาพ คลิปวิดีโอ หรือแม้กระทั่งการพูดคุยกันแบบ “Real Time” แต่การติดต่อสื่อสารในโลกออนไลน์นั้นต้องกระทำภายใต้เครือข่ายสังคมอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือที่เรียกว่า “Website” และ “Application” จากการสำรวจพบว่า Application ที่มีการเข้าใช้มากที่สุดจากโทรศัพท์มือถือประเภทสมาร์ทโฟน คือ Facebook และ YouTube ซึ่งมีจำนวนผู้ใช้งานทั่วโลกเป็นอันดับ 1 และ 2 ตามลำดับ โดย Facebook มีประชากรผู้ใช้งานมากกว่า 2.147 พันล้านคน และ YouTube มีผู้ใช้งานและเป็นสมาชิกกว่า 1.5 พันล้าน

ผลจากการสำรวจสถิติข้อมูลของประเทศไทย พบว่า คนไทยส่วนใหญ่ใช้เวลาในโลกออนไลน์ถึง 9 ชั่วโมง 38 นาทีต่อวัน โดยพบว่ามีผู้ใช้ Facebook มากเป็นอันดับ 8 ของโลก คิดเป็นจำนวนประชากรกว่า 2% ของจำนวนประชากรที่ใช้ Facebook ทั่วโลก มีจำนวนมากกว่า 51 ล้านคน ในขณะที่เมืองที่มีผู้ใช้ Facebook มากที่สุดคือ กรุงเทพมหานคร มีผู้ใช้ Facebook มากกว่า 22 ล้านคน เป็นจำนวนสูงสุดเป็นอันดับ 1 ในโลก จากความแพร่หลายของการใช้เครื่องมือสื่อสารและสื่อสังคมสมัยใหม่อย่างแพร่หลายในสังคมไทย และพบว่าการใช้โลกออนไลน์เป็นแพลตฟอร์มในการประกอบอาชีพการงาน หรือสร้างความรุนแรงประเภทต่างๆ มีสูงขึ้นตามขนาดของโลกออนไลน์ที่ขยายใหญ่ขึ้น ถึงแม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (พ.ศ. 2550 และ พ.ศ. 2560) ที่ควบคุมพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของประชาชนประกาศใช้แล้วก็ตาม

ผลการสำรวจของนิต้าโพลในปี 2560 ในเรื่องการรังแก/การกลั่นแกล้ง/การทำความรุนแรงกันในโลกออนไลน์ ในประเทศไทย พบว่า มีการกระทำได้กล่าวผ่าน Facebook มากเป็นอันดับ 1 ส่วน YouTube ถูกใช้ทำความรุนแรงมากเป็นอันดับที่ 3 และจากผลการวิจัยที่ศึกษามาแล้ว พบว่า การโพสต์ด่าทอ พุดจาต่อเสียด ให้ร้าย ดูถูก หรือข่มขู่ทำร้าย มีสูงถึง 29% และการคุกคามทางเพศแบบออนไลน์ ที่มีถึง 11% การกระทำได้กล่าวโลกออนไลน์เป็นส่วนหนึ่งของปัญหาความรุนแรงทางเพศบนสื่อสังคมออนไลน์ ในขณะที่เดียวกันพบว่า 1 ใน 3 ของเด็กไทยมีประสบการณ์ในการกลั่นแกล้งและถูกกลั่นแกล้งจากโลกออนไลน์ ผู้ตอบแบบสำรวจ พบว่า 34.6% เคยกลั่นแกล้งผู้อื่น 37.8% เคยเป็นผู้ถูกกลั่นแกล้ง 39% เข้าไปร่วมวงในเหตุการณ์กลั่นแกล้งนั้นด้วย

ในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา สถานการณ์เกี่ยวกับการสร้างคำพูดและวาทกรรมที่ดูหมิ่นเหยียดหยามและเกลียดชังคนที่มีความหลากหลายทางเพศ หรือคนที่มีเพศภาวะและเพศวิถีนอกบรรทัดฐานของสังคม (Hate Speech against Non-Normative Gender and Sexuality) กำลังแผ่ขยายออกไปอย่างกว้างขวางและถูกผลิตซ้ำอยู่ในสื่อออนไลน์ประเภทต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์, เฟสบุ๊ก, ยูทูบ เป็นต้น ตัวอย่างเช่น ในเว็บไซต์ *babybbb* เผยแพร่บทความของ นงพงา ลิ้มสุวรรณ เรื่อง “การเลี้ยงลูกไม่ให้ผิดเพศ” ซึ่งเคยตีพิมพ์อยู่ในหนังสือเรื่อง “การเลี้ยงลูกไม่ให้ผิดเพศ เลี้ยงลูกถูกวิธี ชีวิตเป็นสุข” (ปี 2542) ที่ตอกย้ำและผลิตซ้ำวาทกรรมเรื่องพฤติกรรมผิดเพศ ซึ่งระบุว่าเป็นพฤติกรรมที่สร้างความปวดร้าวใจให้กับพ่อแม่ ซึ่งบทความนี้ถูกส่งต่อและแชร์ไปในสื่อออนไลน์จำนวนมาก

ในเว็บไซต์ *theasianparent* ได้เผยแพร่บทความเรื่อง “เลี้ยงลูกชายอย่างไรให้เป็นชาย” โดยระบุว่าพ่อแม่ควรเลี้ยงลูกให้ถูกต้องตามเพศกำเนิด หรือเพศสรีระ เลือกของเล่นที่เหมาะสมกับเด็กผู้ชาย เช่น รถยนต์ หุ่นยนต์ ไม่ให้ลูกใส่เสื้อผ้าของพี่สาว เล่นแบบเด็กผู้ชาย ไม่เล่นแบบเด็กผู้หญิง เป็นต้น รวมทั้งเผยแพร่บทความเรื่อง “ลูกเป็นเพศที่สาม เบี่ยงเบนทางเพศหรือไม่ สังเกตจากอะไร” โดยระบุว่าพ่อแม่ควรมีส่วนช่วยให้ลูกมีพฤติกรรมตรงตามเพศ ชื่นชมลูก เมื่อลูกทำพฤติกรรมตรงตามเพศ พ่อและแม่ต้องอย่ามีบทบาท หรือพฤติกรรมที่สับสน เพราะมันจะทำให้ลูกสับสนเช่นเดียวกัน เป็นต้น ในเว็บไซต์ *amarinbabyandkids* เผยแพร่บทความเรื่อง “เลี้ยงลูกไม่ให้ผิดเพศ ได้อย่างไร?” โดยระบุว่าเมื่อลูกมีพฤติกรรมผิดเพศ ควรพาไปพบแพทย์ หรือปรึกษาผู้ที่สามารถให้คำแนะนำที่ถูกต้องได้ เช่น จิตแพทย์เด็ก นักจิตวิทยา กุมารแพทย์ เป็นต้น

เมื่อปี 2556 สำนักข่าวแห่งหนึ่งได้นำเสนอเรื่องราวของนักเรียนชาย (กะเทย) โดยระบุว่านักเรียนคนนี้อายุ 14 ปี เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร ชอบพูดจาเหมือนผู้หญิง ใช้คำว่า “คะ ขา หนู” จนทำให้ครูประจำชั้นไม่พอใจ และสั่งให้หัวหน้าห้องจดจำนวนค่าไว้แล้วมารายงาน ครูจะตบปาก หรือ ตีเท่ากับจำนวนที่นักเรียนคนนี้พูด เพื่อที่จะทำให้เขาเปลี่ยนพฤติกรรมและกลายเป็นผู้ชาย นอกจากนั้น ครูใหญ่ของโรงเรียนก็ยังพูดว่าหากนักเรียนคนนี้ไม่ต้องการเรียนก็ให้บิดามาเซ็นใบลาออก พร้อมกับพูดว่าหากยังไม่

เลิกพูด “คะ ขา” จะจับมาประจานหน้าเสาธง การลงโทษดังกล่าวได้ทำติดต่อกันมาเป็นเวลา 2 ปี ส่งผลให้เด็กนักเรียนคนนั้นตัดสินใจกินยาฆ่าตัวตาย โดยนักเรียนคนนี้ได้ออกมาให้สัมภาษณ์ในรายการข่าวว่า

“ความกดดันที่หนูมีต่อโรงเรียน หนูโดนกดดันมาตั้งแต่หนูอยู่ ป.6 คือหนูเริ่มมีกิริยาที่ค่อนข้างเหมือนผู้หญิงมากจนบางครั้งเกินงาม หนูติดพูดคะมาแต่เด็กจนครูทนไม่ได้จึงสั่งให้หนูพูดครับ แล้วสั่งให้เพื่อนหนูที่อยู่ห้องเดียวกันนับค่าเวลาที่หนูเปลือยพูดคำว่า คะ ครูจะตบปากหนู บางครั้งก็ตีตามจำนวนคำที่หนูพูดออกมา ... ครูใหญ่พูดว่าหนูไม่ใช่คนปกติ”

เมื่อเดือนกรกฎาคม ปี 2557 โรงเรียนชายล้วนแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ ได้จัดบรรยายพิเศษให้แก่ผู้ปกครอง เรื่อง “เลี้ยงลูกชายอย่างไร ให้เป็น ผู้ชาย” ต่อมาในช่วงเดือนกันยายน ปี 2561 โรงเรียนชายล้วนแห่งเดียวกันนี้ได้ประชาสัมพันธ์กิจกรรมเสวนาหัวข้อเรื่อง “เลี้ยงลูกอย่างไรไม่ให้เบี่ยงเบน” ในเฟสบุ๊กของโรงเรียน พร้อมกับคำอธิบายว่า

“การเบี่ยงเบนทางเพศมักจะมีสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อมในวัยเด็ก โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมบางอย่างในครอบครัว ความเบี่ยงเบนทางเพศจะส่งผลอย่างไรบ้างต่อชีวิตของเยาวชน? เราจะป้องกันสิ่งนี้ได้อย่างไร? ร่วมกันหาคำตอบจากการบรรยายของศาสตราจารย์..... หลังจากการบรรยาย ขอเชิญร่วมรับประทานอาหารว่าง รับคำปรึกษาจากวิทยากร และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดูแลลูกๆ กับผู้ปกครองท่านอื่นๆ”

กิจกรรมนี้มีการแชร์ต่อกันในสื่อออนไลน์อย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการโต้เถียงในสังคมอย่างกว้างขวางว่า กิจกรรมดังกล่าวเป็นการเหยียดหยามทางเพศ จนทำให้องค์กรด้านสิทธิของคนหลากหลายทางเพศออกมาคัดค้าน และสื่อมวลชนก็นำไปเป็นประเด็นอภิปรายและตั้งคำถาม จนโรงเรียนแห่งนั้นต้องระงับกิจกรรมดังกล่าวและปิดเฟสบุ๊กของโรงเรียน

ตัวอย่างเหตุการณ์และสถานการณ์ที่กล่าวมาข้างต้น เป็นปรากฏการณ์ของการมีอคติทางเพศ และการใช้ความรุนแรงต่อเด็กนักเรียนที่เป็นกะเทย ซึ่งสะท้อนถึงปัญหาความไม่เข้าใจในบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ หรือมีการแสดงบทบาททางเพศแตกต่างไปจากบรรทัดฐานที่สังคมกำหนดของผู้คนในสังคม ส่งผลให้เกิดการสร้างวาทกรรมดูหมิ่นเหยียดหยามและความเกลียดชัง ซึ่งนำไปสู่การมีอคติและไม่ยอมรับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ปัญหาดังกล่าวนี้คือสิ่งที่บุคลากรทางการศึกษาจำเป็นต้องตระหนัก และมีความเข้าใจที่เหมาะสม เพื่อปรับเปลี่ยนความคิด และทัศนคติเชิงลบที่มีต่อนักเรียนและเยาวชนที่มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งจะเป็นการแก้ปัญหาให้เด็กนักเรียนเหล่านี้ถูกกระทุ้งแรงทางวาจา จิตใจ และร่างกาย อันจะส่งผลให้พวกเขามีปมด้อย หดหู่ ซึมเศร้า และกลายเป็นคนที่ถูกปฏิเสธจากสังคมเพียงเพราะถูกเลือกปฏิบัติจากเหตุแห่งเพศ แม้ว่าพวกเขาจะมีความรู้ความสามารถเท่าเทียมกับคนอื่น ๆ ก็ตาม

จากการศึกษาวิจัยในต่างประเทศเกี่ยวกับประเด็นความรุนแรงในอินเทอร์เน็ต เช่น การวิจัยเรื่อง *Violence motivated by perception of sexual orientation and gender identity: a systematic review* (2018) พบว่ามีความชุกของความรุนแรงทางร่างกายและทางเพศที่เกิดจากการรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐานทางเพศ และอัตลักษณ์ทางเพศที่เกิดจากกลุ่มเพศชายรักชาย หญิงรักหญิง และคนข้ามเพศ ปัญหาอคติทางเพศในสถานศึกษาเป็นเรื่องที่สำคัญมากในหลายประเทศ สำหรับประเทศไทย มีการศึกษาของณพนธ์ ดั่งวิเศษ (2556) วัฒนธรรมอคติทางเพศในสังคมไทย ทศวรรษ 2480 ถึงทศวรรษ 2550 พบว่า “วัฒนธรรม” ที่เกิดจากอคติทางเพศในสังคมไทยมาจากวิธีการใกล้เคียงต่อรองของคนกลุ่มต่างๆ ที่มีต่อบรรทัดฐานของรักเพศตรงข้าม (Heteronormativity) และระบบชายคู่หญิง (Gender Binary System) ทำให้เกิดการสร้างวาทกรรมและปฏิบัติการของการยอมรับและการปฏิเสธในเวลาเดียวกัน และยังพบว่าสถาบันการศึกษาของไทยมีการสร้างบทเรียนที่ตอกย้ำอคติทางเพศในวิชาสุขศึกษาและเพศศึกษา ซึ่งระบุว่าพฤติกรรมข้ามเพศและรักเพศเดียวกันเป็นความเบี่ยงเบนและผิดปกติ

นอกจากนี้ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับองค์การยูเนสโก สำนักงานกรุงเทพฯ และ Plan International ประเทศไทย ได้ทำการศึกษาวิจัยเมื่อปี 2558 เรื่องการรังแกต่อกลุ่มนักเรียนที่เป็นหรือถูกมองว่าเป็นคนข้ามเพศ หรือคนรักเพศเดียวกันในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา รูปแบบ ความชุก ผลกระทบ แรงจูงใจ และมาตรการป้องกันใน 5 จังหวัดของประเทศไทย พบว่ามีการล้อเลียน กลั่นแกล้ง รังแกต่อนักเรียนข้ามเพศ และนักเรียนที่รักเพศเดียวกันผ่านหลายรูปแบบ เช่น การใช้คำพูดรังแกซึ่งหน้า การประณามเหยียดหยามผ่านสื่อออนไลน์ การทำร้ายร่างกาย ซึ่งมีผลทำให้นักเรียนกลุ่มนี้มีอารมณ์ซึมเศร้าและคิดฆ่าตัวตาย ในวิทยานิพนธ์ของ นวียา นิยมธรรม (2558) ที่ทำการศึกษาพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในประเทศญี่ปุ่น กรณีศึกษาผู้ถูกรังแก พบว่ารูปแบบของการรังแกที่พบมากที่สุด คือ การรังแกทางวาจา (Verbal bullying) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพูดจาล้อเลียนเสียดสี และพบว่าผู้รังแกส่วนใหญ่เป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียนเดียวกัน

ในปี 2559 กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับองค์กรยูนิเซฟ และคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ตีพิมพ์รายงานผลงานวิจัยเกี่ยวกับการทบทวนการสอนเพศวิถีศึกษาในสถานศึกษาไทย พบว่านักเรียนกว่าครึ่งที่ถูกสัมภาษณ์ในการงานวิจัยนี้มีความรู้ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศ และมีนักเรียนจำนวนมากที่ไม่เห็นด้วยกับความเท่าเทียมทางเพศและสิทธิทางเพศ และงานวิจัยเดียวกันนี้ยังระบุว่าคุณครูที่สอนเพศศึกษาว่าร้อยละ 50 ยังขาดองค์ความรู้และทักษะในการสอนเพศศึกษาแบบรอบด้าน (Comprehensive Sexuality Education) ที่จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศ ความหลากหลายทางเพศ และความเท่าเทียมทางเพศอย่างรอบด้านและลึกซึ้ง

สถานการณ์ของปัญหาการสร้างและผลิตซ้ำวาทกรรมแห่งความเกลียดชัง ดูหมิ่นเหยียดหยาม อคติ ที่เป็น ความรุนแรงต่อกลุ่มนักเรียนข้ามเพศและรักเพศเดียวกันในสถานศึกษาและในโลกออนไลน์ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้น ซ้ำซากและเรื้อรังมานาน และส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของเยาวชนและกลุ่มคนหลากหลายทางเพศอย่างน่า กังวล ดังนั้นจึงสังคมไทยมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องทำให้การใช้พื้นที่บนสื่อออนไลน์เป็นพื้นที่ที่ปราศจากความ เกลียดชัง อคติ ยุติพฤติกรรมรังแก และการทำความรุนแรงต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศอย่างยั่งยืน คณะผู้วิจัย เห็นว่าการเริ่มต้นโดยปลูกฝังวัฒนธรรมการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างสร้างสรรค์ ในประเด็นความหลากหลายทางเพศ ให้แก่ครู อาจารย์ และเยาวชนในสถานศึกษา จึงเป็นแนวทางสำคัญแนวทางหนึ่ง คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะ ทำวิจัยและพัฒนาเครื่องมือสื่อออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพเพื่อแก้ไขปัญหาปรากฏการณ์ดังกล่าวอย่างได้ผล

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

โครงการนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาเพื่อมุ่งทบทวนตรวจสอบสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดจากมายาคติ และอคติทางเพศของบุคลากรด้านการศึกษามีต่อนักเรียนและเยาวชนหลากหลายทางเพศภาวะและเพศวิถี (Gender and Sexual Diversity) รวมทั้งศึกษาทัศนคติ อคติ ความรู้ และพฤติกรรมการใช้วาทกรรมเกลียดชัง บุคคลหลากหลายทางเพศบนโลกออนไลน์ ที่ปรากฏเผยแพร่ แชร์ และส่งต่อในสื่อออนไลน์ประเภทต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์, เฟสบุ๊ก, ทวิตเตอร์ และยูทูป ของนักเรียนเองด้วย อันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่เป็นคน หลากหลายทางเพศ การวิจัยและพัฒนานี้จะนำข้อค้นพบจากการวิจัยมาวิเคราะห์และประเมินเพื่อแสวงหาแนว ทางการพัฒนาองค์ความรู้ที่เหมาะสมเกี่ยวกับความเท่าเทียมทางเพศและการยอมรับศักดิ์ศรีสิทธิและคุณค่าความ เป็นมนุษย์ของกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ ในสังคมไทย องค์ความรู้ดังกล่าวเป็นสิ่งจำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันของคน ในปัจจุบัน โดยเฉพาะครูอาจารย์และบุคลากรด้านการศึกษามีบทบาทในการสร้างและพัฒนาเยาวชนของชาติให้ เติบโตเป็นพลเมืองที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณภาพและจริยธรรมในการทำงานและการดำรงชีวิต

นำผลข้อค้นพบไปผลิตสื่อออนไลน์ที่จะไปสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับเพศภาวะ เพศวิถี ความ หลากหลายทางเพศ การเคารพสิทธิมนุษยชนของคนหลากหลายทางเพศ ผลกระทบทางลบของการใช้วาทกรรม เกลียดชังบนโลกโซเชียล ฯลฯ สำหรับนำไปใช้อบรมครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา และนำสื่อออนไลน์ ดังกล่าวไปใช้สอนนักเรียน เพื่อให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน มีองค์ความรู้ที่ถูกต้อง และไม่ไปผลิตซ้ำ วาทกรรมแห่งความเกลียดชังกลุ่มคนหลากหลายทางเพศทั้งในโรงเรียน และในสื่อออนไลน์ทุกประเภท ซึ่งโครงการ มีวัตถุประสงค์หลัก 4 เรื่อง ดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาทบทวนสถานการณ์และปรากฏการณ์การสร้างและเผยแพร่วาทกรรมที่ดูหมิ่นเกลียดชัง (hate discourses) ต่อกลุ่มคนความหลากหลายทางเพศที่เกิดขึ้นในโรงเรียน และในสื่อออนไลน์ที่เป็นปัจจุบัน

2.2 เพื่อพัฒนาชุดสื่อการเรียนรู้เรื่องความหลากหลายทางเพศออนไลน์สำหรับใช้อบรมครู/อาจารย์/บุคลากรทางการศึกษา

2.3 จัดกิจกรรมอบรมการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ให้กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นบุคลากรด้านการศึกษา ในโรงเรียนที่ถูกเลือกเป็นโรงเรียนนำร่อง โดยใช้กระบวนการ participatory workshop

2.4 สนับสนุนให้มีโรงเรียนนำร่อง นำชุดสื่อการเรียนรู้เรื่องความหลากหลายทางเพศออนไลน์ ไปขยายผลต่อนักเรียน ทั้งนี้เพื่อให้ครูและเยาวชนเกิดการเรียนรู้ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ และมีส่วนร่วมสร้างสรรค์โลกออนไลน์ที่เป็นมิตรกับบุคคลหลากหลายทางเพศ ไม่มีพฤติกรรมใช้สื่อออนไลน์ไปตอกย้ำอคติ รังแก หรือใช้วาจาเกลียดชังต่อบุคคลหลากหลายทางเพศ

3. ขอบเขตโครงการวิจัย

เป็นโครงการวิจัยและพัฒนา ที่มุ่งผลิตสื่อการเรียนรู้เรื่องความหลากหลายทางเพศบนโลกออนไลน์ที่มีความทันสมัยและเป็นที่ยอมรับของเยาวชน การผลิตสื่อดังกล่าวดำเนินการภายใต้การมีข้อมูลที่หนักแน่น โดยเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลออนไลน์ เยาวชนในโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีการจัดอบรมการใช้สื่อการเรียนรู้ออนไลน์นี้ให้แก่ครูในโรงเรียนนำร่องที่เลือกอย่างเจาะจง 5 โรงเรียน โดยสุ่มเลือกแบบเจาะจงมาจากแต่ละภูมิภาค 4 ภาคและกรุงเทพมหานคร เป็นโรงเรียนมัธยม 3 โรงเรียน และโรงเรียนอาชีวศึกษา 2 โรงเรียน อีกทั้งสนับสนุนให้ครูในโรงเรียนนำร่อง ที่ผ่านการอบรมแล้วนำสื่อไปขยายผลกับนักเรียน มีการประเมินผลก่อนและหลังการใช้ชุดสื่อการเรียนรู้ดังกล่าวทั้งในครูและในนักเรียน

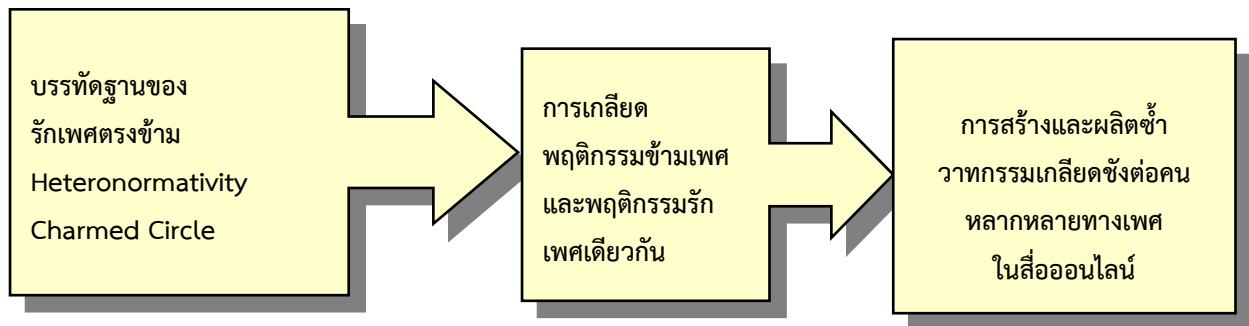
4. กรอบแนวคิดการวิจัย

โครงการวิจัยนี้นำกรอบแนวคิดเรื่อง “บรรทัดฐานของรักเพศตรงข้าม” (Heteronormativity) ของนักวิชาการ Michael Warner (1993, 2000) มาเป็นแนวทางวิเคราะห์ ซึ่งจะช่วยให้มองเห็นอคติทางเพศที่วางอยู่บนโครงสร้างสังคมที่เชิดชวยกย่องและให้คุณค่าระบบเพศคู่ตรงข้าม คือ ระหว่างหญิงกับชาย ซึ่งนำไปสู่การไม่ยอมรับเพศอื่นที่แตกต่างไปจากเพศที่อยู่ในบรรทัดฐานดังกล่าว งานวิจัยนี้ยังนำแนวคิดเรื่องการจัดลำดับช่วงชั้นเพศวิถีด้วยตัวแบบ Charmed Circle ของ Gaye Rubin (1984) ที่มองว่าส่วนใหญ่ของคนในสังคมถูกสอนเรื่องการให้คุณค่าและอภิสิทธิ์แก่เพศวิถีประเภทต่างๆ อย่างที่ไม่เท่าเทียมกัน เพศวิถีที่ถูกลดค่าและให้คุณค่ามากกว่าจะได้รับการยอมรับว่าเป็นเพศวิถีที่ดี (good sex) และถูกสอนให้ปฏิเสธเพศวิถีที่อยู่นอกกรอบบรรทัดฐานโดยถูกบอกว่าเป็นเพศที่ไม่ดี/ไม่งาม นอกจากนั้นงานศึกษานี้ได้นำความคิดเรื่อง “การเกลียดพฤติกรรมรักเพศเดียวกัน” หรือ

Homophobia และ “การเกลียดพฤติกรรมข้ามเพศ” หรือ Transphobia มาร่วมพิจารณาเพื่อแสดงให้เห็นว่าอาการเกลียดกลัวพฤติกรรมรักเพศเดียวกันและข้ามเพศเป็นผลโดยตรงจากบรรทัดฐานของรักเพศตรงข้าม ซึ่งดำรงอยู่ในการแสดงอคติและการดูหมิ่นเหยียดหยามทางวาจา คำพูด และการแสดงพฤติกรรมไม่ยอมรับบุคคลหลากหลายทางเพศของบุคลากรในสถานศึกษาของไทย (ตามแผนภูมิข้างล่าง)

โครงการวิจัยนี้ จะนำแนวคิดข้างต้นมาวิเคราะห์ว่าในกลุ่มครูอาจารย์ในโรงเรียนมีความเชื่อภายใต้บรรทัดฐานรักเพศตรงข้ามอย่างไร และแสดงความเชื่อนั้นต่อนักเรียนที่เป็นคนหลากหลายทางเพศอย่างไร ด้วยวิธีการอะไร และมีผลต่อการไม่ยอมรับ เกลียดชัง และดูหมิ่นเหยียดหยามนักเรียนกลุ่มนี้อย่างไรบ้าง หลังจากนั้นจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางสร้างชุดความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศที่เหมาะสมกับครูอาจารย์ในโรงเรียนระดับมัธยมต้น มัธยมปลาย และระดับอาชีวศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

5. ระยะเวลาและขั้นตอนที่ดำเนินงาน

โครงการนี้เป็นโครงการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยเก็บข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ แล้วนำผลการวิจัยมาพัฒนาสื่อการเรียนรู้เรื่องเพศหลากหลายออนไลน์ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานในรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาทบทวนงานวิจัยและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสถานการณ์ของพฤติกรรมและปรากฏการณ์การรังแกบุคคลหลากหลายทางเพศในสื่อออนไลน์ประเภทต่างๆ เช่น เว็บไซต์ เฟสบุ๊ก ทวิตเตอร์ ยูทูบ เป็นต้น โดยเก็บข้อมูลย้อนหลังในช่วง 2 ปี รวบรวมข้อมูล จัดประเภทข้อมูล และทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) เพื่อแจกแจงให้เห็นถึงคำพูดวาทกรรม ความหมาย คุณลักษณะของผู้แสดงพฤติกรรมรังแก หรือมีอคติต่อบุคคลหลากหลายทางเพศ ผู้ได้รับ

ผลกระทบ ระดับของการใช้คำพูดที่มีความรุนแรง หรือที่เป็นการตอกย้าอคติ การสร้างความเกลียดชัง การกระพือให้เกิดการใช้ความรุนแรงในโลกของความเป็นจริง

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาภาคสนาม เป็นการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ในกลุ่มคุณครูและนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมต้น มัธยมปลาย และโรงเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ เพื่อทราบถึงพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์สื่อสารเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลหลากหลายทางเพศ

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนาชุดความรู้เรื่องบุคคลเพศหลากหลายในรูปแบบสื่อออนไลน์ เสร็จแล้วนำไปรับฟังความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษาโครงการ นำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้อบรมและเผยแพร่

ขั้นตอนที่ 5 จัดกิจกรรมเผยแพร่สื่อการเรียนรู้ออนไลน์ดังกล่าว โดยอบรมเชิงปฏิบัติการกลุ่มเป้าหมายคือ ครู อาจารย์ และนักการศึกษาที่สนใจเข้าร่วม จำนวน 50 คน มีการประเมินผลความรู้ความเข้าใจ ทักษะคติ และพฤติกรรมต่อกลุ่มหลากหลายทางเพศของครูและนักการศึกษา ก่อนและหลังการเข้าอบรม

ขั้นตอนที่ 6 สนับสนุนให้ครูในโรงเรียนและนักศึกษานำสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ดังกล่าวไปขยายผลในนักเรียนในโรงเรียนที่ตนเองประจำอยู่

ขั้นตอนที่ 7 เขียนรายงานสรุปผล และเผยแพร่งานวิจัย

อาจารย์ในโรงเรียนนำร่อง จำนวน 50 คน เก็บข้อมูลเพื่อประเมินผล ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติ เกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ ตลอดจนนวัตกรรมเปลี่ยนแปลงของครู ผู้เข้าอบรม														
ขั้นตอนที่ 6 สนับสนุนให้ครูนำ เนื้อหาที่อบรมไปขยายผลในนักเรียน														
ขั้นตอนที่ 7 เขียนรายงานสรุปผล และเผยแพร่งานวิจัย														

6. กลุ่มประชากรเป้าหมายของโครงการ

ครู อาจารย์ และนักเรียนในโรงเรียนมัธยมต้น มัธยมปลาย และอาชีวศึกษา ใน 5 จังหวัด 4 ภาค และ กรุงเทพมหานคร

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาองค์ความรู้ การสร้างนวัตกรรมด้านสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ของกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

7.2 ได้ชุดข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การรังแก/ระรานกันบนโลกไซเบอร์ด้วยเหตุแห่งอัตลักษณ์ทางเพศ ซึ่งมีบุคคลหลากหลายทางเพศตกเป็นเหยื่อ

7.3 ได้ชุดข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ว่าด้วยเรื่องพฤติกรรมการรังแก/การระรานบนโลกไซเบอร์ของนักเรียน และครู อาจารย์ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา

7.4 ชุดความรู้ออนไลน์เรื่องการยุติการเกลียดชังคนหลากหลายทางเพศในสื่อออนไลน์สำหรับครู อาจารย์ และนักการศึกษา

7.5 ครู อาจารย์ และนักการศึกษา ที่เข้าร่วมเรียนรู้ชุดความรู้ออนไลน์ มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศในโรงเรียน เพื่อช่วยป้องกันและยุติการระราน/การรังแกนักเรียนที่มีความหลากหลายทางเพศทั้งบนโลกไซเบอร์ และนอกโลกไซเบอร์

บทที่ 2 การศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย

1. ความหมายของคำว่า “bullying”

การทบทวนวรรณกรรมและแนวคิดทฤษฎีในส่วนนี้ ใช้วิธีการสืบค้นเอกสารประเภท หนังสือ บทความ วิชาการ บทความวิจัย รวมทั้งรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสืบค้นในระบบห้องสมุด และใช้สืบค้นด้วย google search พบว่า คำศัพท์ bullying แปลเป็นภาษาไทยได้หลายคำ ที่ใช้กันบ่อยมากในระยะแรก คือ การกลั่นแกล้ง แต่ระยะหลังราชบัณฑิตยสถานให้แปล bullying ว่า การระราน แต่มีนักวิชาการจำนวนหนึ่งแปลว่าการรังแกกันอย่างไรก็ตาม ประเด็นเรื่องคำและภาษาที่ใช้เรียกสิ่งที่เป็น “bullying” เป็นเรื่องสำคัญในการศึกษาข้ามวัฒนธรรม เนื่องจากคำว่า bullying ในภาษาอังกฤษอาจมีความหมายที่ต่างไปจากคำในภาษาอื่น ฉะนั้น การใช้คำว่า “กลั่นแกล้ง” “รังแก” “ทำร้าย” “ระราน” ในแต่ละวัฒนธรรมไม่สามารถแปลคำเพื่อใช้แทนกันได้โดยตรงไปตรงมา แม้แต่ในวัฒนธรรมเดียวกันก็ปรากฏการใช้ “คำเรียก” ที่หลากหลายซึ่งความหมายของแต่ละคำก็ขึ้นอยู่กับบริบทของเหตุการณ์นั้นๆ (Smith & et al., 2007; Smith & Monks, 2008) สำหรับในรายงานฉบับนี้คณะผู้เขียนได้ใช้ คำศัพท์ การระราน การกลั่นแกล้ง และการรังแก ในความหมายเดียวกัน จึงอาจใช้สลับกันได้ หรือใช้แทนกันได้

มีการตั้งข้อสังเกตว่าในการศึกษาความหมายของการกลั่นแกล้ง นักวิจัยควรจะให้ความสำคัญกับเรื่องใด ระหว่าง “พฤติกรรมและการกระทำ” ของบุคคลที่สร้างการกลั่นแกล้ง หรือ “ประสบการณ์และความรู้สึกของคนที่ ถูกกลั่นแกล้ง” (Hemphill, Heerde & Gomo, 2014) หรือการเปรียบเทียบทั้งสองมิติจะช่วยให้เห็นความหมายที่ต่างกันของการกลั่นแกล้ง นอกจากนั้น การใช้คำเพื่ออธิบายว่าการกระทำไหนคือการกลั่นแกล้งก็แตกต่างกันไปตามช่วงวัยและบริบทที่เกี่ยวข้อง (Smith & Monks, 2008) เช่น ในกลุ่มเด็กเล็กอายุต่ำกว่า 6 ขวบ จะอธิบายการ รังแกกันแบบง่ายๆ โดยใช้คำที่แบ่งแยกกว่าแบบไหนดีและไม่ดี ในขณะที่เด็กโตอายุระหว่าง 7-12 ปี จะเริ่มใช้คำที่ บ่งบอกลักษณะการกลั่นแกล้งในรูปแบบต่างๆ (Younger, Schwartzman, Ledingham, 1985) การแสดงออกถึง การกลั่นแกล้งระหว่างเด็กเล็กและเด็กโตจะมีความต่างกัน จากการศึกษาของ Monks, Smith และ Swettenham (2003) พบว่าเด็กเล็กจะรังแกกันอย่างเปิดเผยและเผชิญหน้ากันอย่างตรงไปตรงมา ในขณะที่เด็กโตเริ่มมีการกลั่น แกล้งกันแบบอ้อมๆ โดยใช้วิธีการต่างๆ เพื่อสร้างความรำคาญและไม่พอใจกับฝ่ายตรงข้าม รวมทั้งยังพบว่าเมื่อเด็ก เริ่มโตขึ้น รูปแบบการกลั่นแกล้งจะเปลี่ยนไปสู่การใช้คำพูดแทนการใช้กำลัง (Busgano et al, 2014)

2. สังเคราะห์แนวคิดเรื่องการระราน/กลั่นแกล้งในโลกตะวันตก

แนวคิด bullying มีพัฒนาการมาจากโลกตะวันตก จากยุคแรกๆที่มองว่าการ bullying เป็นพฤติกรรม ตายตัว หรือเป็นการกระทำที่สำเร็จจบในตัวของมันเอง (essential aspect of behavior) แต่ปัจจุบันการอธิบาย แนวคิด bullying ได้พัฒนามาสู่การมองว่า bullying เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างมี

พลวัต (dynamic social interactional pattern) โดยสามารถพิจารณาจากกระบวนการที่สัมพันธ์กันที่รองรับของแนวคิดนี้ ดังนี้

2.1 กระบวนการที่สัมพันธ์กับความบกพร่องในระดับบุคคล

เท่าที่ผ่านมาการศึกษาเกี่ยวกับการกลั่นแกล้ง/รังแก มักจะเกิดขึ้นในสังคมตะวันตกและกลุ่มที่ถูกศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มเยาวชนและนักเรียน คำอธิบายปัญหาการกลั่นแกล้งที่แพร่หลายในแวดวงวิชาการจะตกอยู่ภายใต้กระบวนการที่สัมพันธ์กับความบกพร่องในระดับบุคคล (individual pathology paradigm) (Coleyshaw, 2010) ทำให้นักวิชาการสนใจการแสดงออกทางพฤติกรรมเป็นสิ่งสำคัญ ครั้งแรกที่สังคมตะวันตกรับรู้เรื่องของการกลั่นแกล้งมาจากหนังสือของ Thomas Hughes (1857) เรื่อง *Tom Brown's School Days* โดยกล่าวถึงเด็กนักเรียนชายถูกเพื่อนจากทีมรักบี้กลั่นแกล้ง ต่อมาในปี 1897 มีการศึกษาของ Frederic L. Burk เกี่ยวกับการหยอกล้อและการรังแกกันของนักเรียนส่วนการศึกษาวิจัยที่นำเรื่องการกลั่นแกล้งในโรงเรียนมาอภิปรายอย่างจริงจังมาจากงานของนักวิชาการในแถบสแกนดิเนเวีย ซึ่งสนใจศึกษาการรังแกกันของเด็กนักเรียน งานศึกษาสำคัญคืองานของ Anatol Pikas (1975) เรื่อง *Treatment of mobbing in school* ซึ่งชี้ให้เห็นว่านักเรียนหลายคนรวมกลุ่มกันเพื่อข่มเหงรังแกและทำร้ายเพื่อนที่ตกเป็นเหยื่อเพียงคนเดียว งานศึกษาของ Dan Olweus (1978) เรื่อง *Aggression in Schools: Bullies and Whipping Boys* และเรื่อง *Bullying at School: What We Know and What We Can Do* (1993) อธิบายให้เห็นรูปแบบของการกลั่นแกล้งที่มากกว่าการรวมกลุ่มกันรังแกเพื่อนทางร่างกาย แต่รวมถึงการแสดงความไม่พอใจและการรังแกทางสีหน้าท่าทางที่ต่อเนื่อง ซึ่งต่อยอดปัญหาความก้าวร้าวที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

ด้วยเหตุนี้ทำให้ความเข้าใจเรื่องการกลั่นแกล้งในสังคมตะวันตกมุ่งเน้นเรื่อง “พฤติกรรมก้าวร้าว” ของเยาวชน ซึ่งถูกเปรียบเปรยเหมือนฝูงสัตว์ที่ดุร้ายที่โจมตีเหยื่อที่อ่อนแอ (Horton, 2019) และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากร่างกายและจิตใจของผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งเป็นสิ่งสำคัญ (Björkqvist, Lagerspetz & Kaukiainen, 1997; Koo, 2007; Smith, 2013) ในแง่ความหมายของการกลั่นแกล้ง การศึกษาของ Olweus มีรากฐานมาจากวัฒนธรรมสวีเดนซึ่งใช้คำว่า *Mobbing* หมายถึง คนหลายคนรวมกลุ่มกันทำร้ายและโจมตีทางร่างกายและวาจาต่อคนหนึ่งคน ซึ่งสะท้อนให้เห็นรูปแบบของการกลั่นแกล้งของคู่ตรงข้ามระหว่าง “คนมากกว่าหนึ่งคน” กับ “คนหนึ่งคน”

ในช่วงทศวรรษ 1970 อิทธิพลจากการศึกษาของนักวิชาการในแถบสแกนดิเนเวียส่งผลให้การอธิบายเรื่องการกลั่นแกล้งมุ่งที่จะมองกลุ่มนักเรียนเป็นหลัก และแนวคิดสำคัญที่นำมาใช้วิเคราะห์คือ “ความประพฤติที่ไม่เหมาะสม” (Misbehavior) ที่นักเรียนแสดงออกมาทางกายภาพ ต่อมาในช่วงทศวรรษ 1980 การศึกษาเรื่องนี้ก็ขยายความสนใจไปสู่การกลั่นแกล้งรังแกกันโดยใช้คำพูดล้อเลียนเหยียดหยาม การขูข่มขู่ข่มขู่ รวมทั้งการแบ่งแยกกีดกันให้คนที่ถูกรังแกเกิดความรู้สึกโดดเดี่ยวและไม่มีเพื่อน (Hemphill, Heerde & Gomo, 2014) จนถึงทศวรรษ 1990 มีการอธิบายพฤติกรรมการกลั่นแกล้งที่เกี่ยวข้องกับความไม่เท่าเทียมกันของบุคคล เช่น

การศึกษาของ Farrington(1993) ชี้ให้เห็นว่าการกลั่นแกล้งคือรูปแบบของการกดขี่ข่มเหงคนที่มีอำนาจน้อยกว่า และทำซ้ำๆ กันเป็นเวลานาน ในปี 1999 Olweus และนักวิชาการจากหลายประเทศในยุโรปก็เขียนหนังสือเรื่อง *The Nature of School Bullying: A Cross-National Perspective* เป็นการขยายคำอธิบายเรื่องการกลั่นแกล้งที่เพิ่มมิติของความเหลื่อมล้ำของอำนาจเข้าไป โดยอธิบายว่าหมายถึงสถานการณ์ที่บุคคลถูกคุกคาม สัมผัสกับการกระทำที่ดูหมิ่นเหยียดหยาม และถูกกดขี่โดยคนหนึ่งคนหรือมากกว่านั้นซ้ำๆ กันเป็นระยะเวลาานาน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือบุคคลเหล่านี้พยายามที่จะสร้างความเสียหายโดยการใช้ประโยชน์จากความไม่เท่าเทียมของอำนาจทางสังคมที่มีอยู่ ซึ่งฝ่ายที่ถูกกลั่นแกล้งจะมีอำนาจน้อยกว่า

2.2 กระบวนทัศน์ความไม่สมดุลทางอำนาจในตัวคน (Imbalance power relations)

การศึกษาเรื่องการกลั่นแกล้งในช่วงทศวรรษ 2000 เริ่มสนใจมิติของอำนาจมากขึ้น รวมทั้งการศึกษาประสบการณ์ของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการถูกกลั่นแกล้ง ซึ่งเป็นการเปิดประเด็นเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับบุคคลและมาตรการที่จะเข้าไปป้องกัน แก้อั้ว และเยียวยา (Espelage & Swearer, 2004) วิธีการศึกษาที่นำมาใช้ในช่วงนี้ได้แก่ การให้ผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งเล่าและเขียนชีวประวัติและประสบการณ์ของตนเองเพื่อถ่ายทอดความคิดและความรู้สึกบอบช้ำของการตกเป็นเหยื่อและการถูกกระทำอย่างต่อเนื่องยาวนาน นอกจากนี้ มีการอธิบายว่า “การสื่อสาร” เป็นหัวใจสำคัญของการสร้างและทำลายความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เนื่องจากการกลั่นแกล้งโดยคำพูดหรือการแสดงกิริยาท่าทางคือรูปแบบการสื่อสารที่สร้างผลกระทบในเชิงลบต่อมนุษย์ (Berry, 2016; 2018) รวมทั้งชี้ให้เห็นว่าอัตลักษณ์ของบุคคลมีส่วนทำให้เกิดการกลั่นแกล้งกัน เช่น คนที่มีเชื้อชาติและวัฒนธรรมต่างไปจากคนส่วนใหญ่ คนที่มีเพศสภาพต่างไปจากชายหญิง เป็นต้น (Rivers & Duncan, 2013)

ความหมายที่นักวิชาการเห็นตรงกันในเรื่องการกลั่นแกล้งก็คือ องค์ประกอบ 3 ส่วนที่ทำให้เกิดการกลั่นแกล้ง ได้แก่ 1) จะต้องเกิดขึ้นจากความตั้งใจและมีการไตร่ตรองไว้แล้ว 2) จะต้องเป็นการกระทำซ้ำๆ กันอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน และ 3) จะต้องมีความเหลื่อมล้ำของการใช้อำนาจระหว่างผู้กลั่นแกล้งกับผู้ที่ถูกกลั่นแกล้ง (power imbalance) (Hemphill, Heerde & Gomo, 2014) ส่วนรูปแบบของการกลั่นแกล้งมีลักษณะสำคัญ 4 ลักษณะ คือ การกลั่นแกล้งทางร่างกาย การกลั่นแกล้งทางวาจา การกลั่นแกล้งทางสังคมที่ทำให้เกิดความอับอายและเสียชื่อเสียง และการกลั่นแกล้งกันในพื้นที่ไซเบอร์ (Due et al, 2005; Hymel & Swearer, 2015) อย่างไรก็ตาม ยังมี ความคลุมเครือของการจัดจำแนกรูปแบบของการกลั่นแกล้งกับการกระทำรุนแรง เส้นแบ่งของสิ่งเหล่านี้ยังไม่มีความชัดเจน (Rodkin, Espelage, & Hanish, 2015) เนื่องจากปัจจัยและสาเหตุของการกลั่นแกล้งมีความซับซ้อนและถูกอธิบายด้วยมุมมองที่หลากหลาย ทั้งผู้ที่แกล้ง ผู้ถูกแกล้ง และผู้ที่มองดูการแกล้ง (Juvonen, Nishina & Graham, 2001)

Smith & Monks (2008) ตั้งข้อสังเกตว่าความเข้าใจของบุคคลเกี่ยวกับความหมายของการกลั่นแกล้ง ไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมและเหตุการณ์ที่การกลั่นแกล้งเกิดขึ้นจริงและแสดงออกในชีวิตประจำวัน ช่องว่าง

การศึกษาในประเด็นนี้คือความไม่เข้าใจเกี่ยวกับบริบทสังคมและวัฒนธรรมที่หล่อหลอมให้เกิดการกลั่นแกล้งกันของมนุษย์ ซึ่งแต่ละสังคมมีรูปแบบที่อาจดูคล้ายกันและแตกต่างกันได้ เช่น การศึกษาของ Yoneyama (2016) พบว่าการกลั่นแกล้งกันในโรงเรียนของญี่ปุ่นสัมพันธ์กับโครงสร้างอำนาจที่อยู่ในโรงเรียนที่มีผลต่อการควบคุมและจัดการปัญหาการกลั่นแกล้ง ถ้าโรงเรียนมีความห่างเหินและแปลกแยกจากนักเรียน การกลั่นแกล้งในโรงเรียนก็จะตามมา การศึกษาเรื่องนี้จึงควรมองโรงเรียนในฐานะเป็น “สภาพแวดล้อมเชิงสังคม” (social environment) ที่ต้องเอื้ออำนวยและส่งเสริมให้นักเรียนรู้สึกเป็นเจ้าของสถานที่ มากกว่าที่จะสร้างกฎระเบียบที่เคร่งครัดให้นักเรียนเกิดความหวาดกลัว นอกจากนี้ ยังมีการนำทฤษฎีนิเวศวิทยามาอธิบายเงื่อนไขของการกลั่นแกล้งในฐานะเป็นสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมและควบคุมการกลั่นแกล้งให้ดำรงอยู่หรือลดน้อยลง โดยชี้ให้เห็นว่าสถานที่ของการกลั่นแกล้ง เช่น โรงเรียน ครอบครัว ชุมชน มีปัจจัยแวดล้อมที่แตกต่างกันที่ส่งผลให้รูปแบบและผลกระทบจากการกลั่นแกล้งแตกต่างกัน การทำความเข้าใจบริบทของสถานที่อาจทำให้เห็นสาเหตุที่ความแตกต่างของการกลั่นแกล้ง (Espelage, 2014; Swearer & Doll, 2008)

ปัญหาอีกประการหนึ่ง คือ มักจะมีการเชื่อมโยงการกลั่นแกล้งเข้ากับเรื่องการสร้างความรุนแรงและก้าวร้าวเสมอ (Menesini & Salmivalli, 2016) ทำให้ความเข้าใจเรื่องการกลั่นแกล้งผูกติดอยู่กับความอันตรายและการตกเป็นเหยื่อ การศึกษาของ Ken Rigby (2002) เรื่อง *New perspectives on bullying* พยายามทำความเข้าใจรูปแบบการกลั่นแกล้งที่ปรากฏอยู่ในสถานที่ต่างๆ นอกเหนือไปจากโรงเรียน และชี้ให้เห็นความซับซ้อนของการกลั่นแกล้งภายใต้เงื่อนไขเวลาและสถานการณ์ต่างๆ เช่น วัฒนธรรม ความเชื่อ เชื้อชาติ ชนชั้น ช่วงวัย เพศวิถีและเพศสภาพ เป็นต้น เงื่อนไขที่ซับซ้อนจึงทำให้การนิยาม “การกลั่นแกล้ง” ทำได้ยากขึ้น นอกจากนี้ มีการตั้งข้อสังเกตว่าการกลั่นแกล้งอาจมีได้เกิดขึ้นจากบุคลิกภาพตายตัวและลักษณะนิสัยถาวรของบุคคล (Walton, 2011) แต่ควรมองว่าการกลั่นแกล้งเกิดขึ้นในรูปแบบของความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลที่มีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา (Pepler et al, 2006; Hemphill, Heerde & Gomo, 2014)

2.3 กระบวนทัศน์เรื่องระบบ (Systems paradigm)

ในการศึกษาเรื่องการกลั่นแกล้งในสถานที่ทำงาน คำอธิบายส่วนใหญ่จะวางอยู่บนกระบวนทัศน์ของการอยู่ในระบบ (systems paradigm) ซึ่งให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมในองค์กรที่เป็นต้นเหตุของการกลั่นแกล้งกันของพนักงาน (Coleyshaw, 2010) สภาพการแข่งขันในการทำงานขององค์กรต่างๆ ทำให้เกิดความขัดแย้งและความไม่ลงรอยกันระหว่างพนักงาน หรือเจ้านายกับลูกน้อง สภาพดังกล่าวอาจนำไปสู่การนิโทษใส่ร้ายเพื่อโจมตีฝ่ายที่อยู่ตรงข้าม ภายใต้การแข่งขันเพื่อความสำเร็จของงาน องค์กรต่างๆ จึงมักจะมองข้ามการกลั่นแกล้งกันของพนักงานโดยคิดว่าผลงานต้องมาก่อน (Killoren, 2014) จากการศึกษาของ Fapohunda (2013) พบว่าผู้หญิงมักจะตกเป็นผู้ถูกรังแกในที่ทำงานมากกว่าผู้ชาย แต่รูปแบบของการรังแกในที่ทำงานก็มีความซับซ้อน เพราะการกระทำบางอย่างก็อาจเข้าข่ายการลวนลามทางเพศ และรูปแบบพฤติกรรมทางสังคมที่เป็นเชิงลบในที่ทำงานก็อาจ

มิใช่การกลั่นแกล้ง (Rayner & Hoel, 1997; Spector & Fox, 2005; Zapf, 2004) รวมทั้งบริบททางสังคมที่ทำให้การทำงานในองค์กรแต่ละแห่งแตกต่างกัน การทำความเข้าใจการกลั่นแกล้งในที่ทำงานจึงยังคงมีข้อถกเถียงในเรื่องนิยาม ความหมาย เงื่อนไข และรูปแบบที่เกิดขึ้นจริง (Fevre, Robinson, Jones & Lewis, 2010)

2.4 อำนาจที่เกิดขึ้นในปฏิบัติการเชิงวาทกรรม (Discursive practice)

ในช่วงเกือบ 40-50 ปีของการศึกษาเรื่องการกลั่นแกล้ง นักวิชาการส่วนใหญ่จะอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างผู้แกล้งกับผู้ตกเป็นเหยื่อของการแกล้งด้วยมุมมองของอำนาจที่ไม่สมดุล หรือความไม่เท่าเทียมกันของการใช้อำนาจ (Volk, Dane, & Marini, 2014) ซึ่งเป็นการมองว่าผู้กลั่นแกล้งจะมีอำนาจเหนือกว่าเสมอ (Horton, 2019) ความเชื่อนี้กำลังผลิตซ้ำคู่ขัดแย้งระหว่าง “ผู้กลั่นแกล้งกับเหยื่อ” (bully/victim dichotomy) ซึ่งผู้กลั่นแกล้งที่มีผลกำลังจะตกเป็นเป้าของการถูกตำหนิ ส่วนเหยื่อที่ไร้อำนาจจะถูกรังแกว่าน่าสงสาร (Ringrose and Renold, 2010) ประเด็นนี้ถูกตั้งคำถามว่าความไม่สมดุลของอำนาจเกิดขึ้นที่ “ตัวบุคคล” หรือ “การกระทำ” คำถามนี้นำไปสู่ข้อเสนอในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงอำนาจในอีกมิติหนึ่ง นั่นคือ มองอำนาจในฐานะเป็น “ตัวขับเคลื่อน” ความสัมพันธ์ทางสังคม มิใช่มองอำนาจที่ติดตรึงอยู่กับปัจเจก การมองอำนาจในมิติของความสัมพันธ์จะทำให้เห็นว่าพฤติกรรมที่เป็นการกลั่นแกล้ง เช่น การพูดดูหมิ่นเหยียดหยาม หรือการโจมตีใส่ร้ายป้ายสี กำลังแสดงให้เห็น “ปฏิบัติการของอำนาจ” ที่สร้างผลกระทบต่อคู่ขัดแย้ง (Pascoe, 2013)

มีข้อวิจารณ์ว่าการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการกลั่นแกล้งกันของเยาวชนมักจะขาดการตั้งคำถามที่เชื่อมโยงกับบริบททางสังคม เพราะนักวิจัยส่วนใหญ่จะสนใจปัญหาในระดับปัจเจกบุคคลซึ่งเป็นเรื่องอุปนิสัยและพฤติกรรมส่วนตัว (Erikson, 2001; Walton, 2015) สิ่งที่ขาดหายไปในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้กลั่นแกล้งและผู้ถูกแกล้งก็คือ การมองไม่เห็น “อำนาจ” ที่อยู่เหนือขอบเขตความสัมพันธ์ดังกล่าวซึ่งเป็นเครือข่ายอำนาจทางสังคม (social power) ทำให้คำอธิบายวนเวียนอยู่กับนิสัยส่วนบุคคล (Vaillancourt, Hymel, & McDougall, 2003) ดังนั้น การทำความเข้าใจบริบทสังคมของอำนาจจึงมีความสำคัญ เพราะอำนาจทางสังคมมีความซับซ้อนและมีทั้งด้านที่มองเห็นและมองไม่เห็น ด้านที่มองเห็นมักจะมาพร้อมกับจำนวนคนและการกระทำของบุคคล แต่ด้านที่มองไม่เห็นและแอบแฝงอยู่คือค่านิยม ความเชื่อ ความรู้ และโลกทัศน์ที่รองรับการกระทำเหล่านั้น ในแง่นี้ การกลั่นแกล้งจึงมิใช่เรื่องของการกระทำที่มองเห็นหรือเป็นเพียงพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง หากแต่เป็น “ปฏิบัติการของวาทกรรม/ความรู้” (Discursive Practice) ที่ผู้กลั่นแกล้งนำมาใช้โจมตีฝ่ายตรงข้าม (Walton, 2015)

“ปฏิบัติการของวาทกรรม/ความรู้” จะแสดงออกมาผ่านคำพูด ถ้อยคำ และภาษา ประกอบกับการแสดงสีหน้าท่าทางของบุคคล ทำให้เกิดพฤติกรรมของการกลั่นแกล้งและรังแก (Scott, 1990) เช่น คำพูดที่บ่งบอกถึงความไม่ใช้ผู้ชายเพื่อล้อเลียนหรือตำหนิพฤติกรรมข้ามเพศ วางอยู่บนฐานความรู้ที่ยกย่องให้ชายเป็นใหญ่และบรรทัดฐานของรักเพศตรงข้าม เมื่อบุคคลสร้างคำพูดล้อเลียนออกไปก็เท่ากับเป็นปฏิบัติการของวาทกรรมที่ส่งเสริมต่อย้ำการกลั่นแกล้งขึ้น ปฏิบัติการดังกล่าวส่งผลให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่พูดกับผู้ที่ถูกตำหนิด้วย

คำพูด สิ่งนี้คือ “ความไม่สมดุลของอำนาจ” ซึ่งเป็นผลมาจากบริบทสังคมที่ให้คุณค่ากับความเป็นชายเหนือกว่า สภาวะข้ามเพศ เช่น กะเทย สาวประเภทสอง หรือทอมบอย เป็นต้น (Pascoe, 2013) ตัวอย่างความไม่ลงรอยกันที่เกิดขึ้นนี้วางอยู่บน “ความแตกต่าง” ของเพศสภาพ ประเด็นสำคัญก็คือต้นเหตุของการกลั่นแกล้งล้วนวางอยู่บนคุณลักษณะของความแตกต่าง บุคคลที่มีบุคลิกท่าทาง รูปร่างหน้าตา สีผิว อายุ พฤติกรรม เพศสภาพ เพศวิถี ความเชื่อและวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากคนหมู่มากมักจะตกเป็นเป้าหมายของการโจมตี สิ่งสำคัญก็คือ “ความแตกต่าง” กำลังกลายเป็น “ปัญหา” ที่คนในสังคมทนอยู่ด้วยไม่ได้และยอมรับไม่ได้มากขึ้น และยังเป็นสิ่งที่ขาดหายไปจากการศึกษาปัญหาการกลั่นแกล้งในโลกปัจจุบัน (Walton, 2015)

การทำความเข้าใจความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้กลั่นแกล้งกับผู้ถูกกลั่นแกล้ง จึงควรขยายขอบเขตไปสู่การอธิบายบริบทสังคมที่สร้าง “ระบบของการจำแนกสิ่งที่แตกต่าง” (the system of differentiations) เพื่อที่จะมองดู “ปฏิบัติการทางวาทกรรม” ที่ผลิตซ้ำความไม่เท่าเทียมของความแตกต่างที่เกิดขึ้น เพื่อที่จะตรวจสอบว่ามีบางสิ่งบางอย่างถูกเชิดชวยกย่องให้ดีกว่าและเหนือกว่าสิ่งอื่นอย่างไร ฉะนั้น การวิเคราะห์และวิจารณ์การกลั่นแกล้งที่มนุษย์มีต่อกันควรจะต้องชี้ให้เห็นว่าปฏิสัมพันธ์ของคนที่ปรากฏขึ้นในการกลั่นแกล้งต่างๆ กำลังสืบทอด ตอกย้ำ ผลิตซ้ำความไม่เท่าเทียมของความแตกต่างของมนุษย์อย่างไร และสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากวาทกรรม/ความรู้ที่เป็นบรรทัดฐานทางสังคมอย่างไร (Bansel, Davies, Laws, and Linnell, 2009) การศึกษาการกลั่นแกล้งภายใต้การสืบทอดระบบของการไม่ยอมรับความแตกต่างและทำให้ความแตกต่างกลายเป็นปัญหา คือโจทย์สำคัญในการทำความเข้าใจเรื่องนี้ เพราะพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกในการกลั่นแกล้งคือภาพสะท้อนของระบบสังคม (Ringrose & Renold, 2010) เช่น ระบบการศึกษาที่เน้นการสอบแข่งขันและการตัดสินสติปัญญาของเด็กนักเรียนผ่านคะแนนสอบและการให้เกรด นักเรียนที่ได้เกรดเอเท่านั้นที่จะได้รับการยกย่อง ในขณะที่นักเรียนที่ได้เกรดน้อยกว่าจะถูกละเลยและไม่สนใจ นักเรียนที่ได้คะแนนน้อยที่สุดในห้องเรียนก็จะกลายเป็นคนที่อยู่ชายขอบและถูกเพื่อนๆ ล้อเลียน เป็นต้น ตัวอย่างนี้บ่งบอกให้เห็นว่าระบบการศึกษาคือส่วนสำคัญที่ผลิตซ้ำระบบความแตกต่างที่นำไปสู่ความเหลื่อมล้ำและเป็นสาเหตุของการกลั่นแกล้งกันของนักเรียน (Jacobson, 2010a; 2010b; 2010c)

Walton (2011) อธิบายว่าพฤติกรรมการกลั่นแกล้งคือการแสดงออกของอำนาจที่ถูกสร้างขึ้นบนระบบของการทำให้มนุษย์แตกต่างกัน และระบบนั้นได้ย้อนกลับมาควบคุมให้มนุษย์ดำรงอยู่กับความไม่เท่าเทียมของความแตกต่าง “อำนาจ” ในที่นี้จึงมิใช่สิ่งที่มีอยู่ในบุคคล แต่ปรากฏและไหลเวียนอยู่ในระบบที่สร้างความแตกต่าง ซึ่งหมายถึงระบบที่สร้างการควบคุมและจัดการพฤติกรรมของมนุษย์ (Foucault, 1983; Dreyfus & Rabinow, 1983) ในการทำความเข้าใจ “อำนาจ” ในแนวทางนี้อาจทำให้เรามองเห็น “การกลั่นแกล้ง” เป็นการแสดงออกของบุคคลเพื่อที่จะจัดการ “คนอื่น” ที่มีความแตกต่างจากเขา ซึ่งคนที่ถูกลั่นแกล้งก็จะตกเป็นคนที่ถูกปฏิเสธ หรือ “เป็นอื่น” ภายใต้ระบบที่มีความเหลื่อมล้ำของความแตกต่าง จากการศึกษาของ Sondergaard (2012) อธิบายว่า

ระบบการไม่ยอมรับความแตกต่างส่งผลให้มนุษย์แบ่งแยกเป็น “พวกเรา” กับ “คนที่ไม่เข้าพวก” ความขัดแย้งนี้ทำให้คนบางคนหวาดกลัวที่จะถูกปฏิเสธและถูกกีดกันออกจากกลุ่ม หรือเรียกว่า “ความวิตกกังวลที่จะถูกกีดกันออกจากสังคม” (social exclusion anxiety)

2.5 การกลั่นแกล้งในมิติเพศภาวะและเพศวิถี

จากการศึกษาวิจัยในสังคมตะวันตก แอฟริกา และเอเชียจะเป็นการวิจัยในเชิงปริมาณ และให้ความสนใจกับพฤติกรรมและรูปแบบการกลั่นแกล้งของกลุ่มนักเรียนเป็นหลัก ข้อค้นพบส่วนใหญ่คือ ผู้ชายมักจะเป็นผู้กระทำการกลั่นแกล้งผู้อื่นและมีพฤติกรรมก้าวร้าว ในขณะที่ผู้หญิงจะตกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้ง ซึ่งเป็นคำอธิบายที่วางอยู่บนคู่ขัดแย้งระหว่างผู้กระทำที่แข็งแกร่งกับผู้ถูกกระทำที่อ่อนแอ (Erika, Pertiwi & Seniwati, 2017; Hussein, 2010; Kibriya et al., 2016; Silva et al, 2013; Veenstra, et al., 2005) รวมทั้งยังพบว่าความถี่ของการกลั่นแกล้งจะพบในกลุ่มวัยรุ่นชายมากกว่ากลุ่มวัยรุ่นหญิง (Craig, 2009; Gruber & Fineran, 2007; Peterson & Ray, 2006; Scheithauer, Hayer, Petermann, & Jugert, 2006) การกลั่นแกล้งในกลุ่มเด็กผู้ชายมักจะเป็นการใช้กำลัง ส่วนกลุ่มเด็กหญิงมักจะกลั่นแกล้งกันด้วยวาจาและคำพูด (Currie, C. et al., 2008; Delfabbro et al, 2006; Fernández et al, 2013; Pepler et al, 2006) การศึกษาส่วนใหญ่อธิบายว่าสาเหตุสำคัญที่ผู้ชายมักจะเป็นผู้มีพฤติกรรมก้าวร้าวเนื่องมาจากค่านิยมสังคมที่สอนให้ผู้ชายใช้กำลัง และแสดงอำนาจ ในขณะที่ผู้หญิงถูกสอนให้สุภาพเรียบร้อย ซึ่งจะตกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้งได้ง่าย (Pupo, 2007; Silva et al, 2013) คำอธิบายดังกล่าววางอยู่บนกระบวนทัศน์ของพฤติกรรมศาสตร์ที่มองว่าเพศชายมีสัญชาตญาณของการใช้ความรุนแรงโดยกำเนิด (Fernández et al, 2013) เมื่อเปรียบเทียบรูปแบบและวิธีการกลั่นแกล้งระหว่างกลุ่มผู้ชายผู้หญิง กับกลุ่มเกย์ เลสเบียน และคนข้ามเพศ การศึกษาชี้ว่ามีความแตกต่างกัน สาเหตุสำคัญมาจากบริบทสังคมที่มีการรังเกียจพฤติกรรมข้ามเพศและรักเพศเดียวกัน (Blackburn, 2012)

ภายใต้โครงสร้างเพศภาวะที่แบ่งแยกหญิงกับชายเป็นคู่ตรงข้าม บุคคลที่มีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่ตรงกับบรรทัดฐานทางเพศที่สังคมกำหนด เช่น ผู้ชายที่แสดงพฤติกรรมเป็นหญิง หรือผู้หญิงที่แสดงพฤติกรรมเป็นชาย มักจะเป็นกลุ่มคนที่ถูกกลั่นแกล้ง ถูกปฏิเสธ และไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน (Dijkstra, Lindenberg Veenstra, 2007) การศึกษาพบว่าเด็กผู้ชายที่สุภาพเรียบร้อยไม่แสดงความเข้มแข็งตามแบบผู้ชายมักจะถูกเพื่อนผู้ชายที่เข้มแข็งกว่าล้อเลียนและรังแก คำอธิบายดังกล่าวนี้มองว่าสาเหตุของการรังแกมาจากความต้องการมีอำนาจของเด็กผู้ชาย ซึ่งเป็นการแสดงถึงสถานะที่เหนือกว่า (Farrell & Volt, 2016)

การศึกษาการกลั่นแกล้งนักเรียนที่เป็นเกย์ เลสเบียน และคนข้ามเพศในช่วงทศวรรษ 1980-1990 มุ่งที่จะอธิบายสาเหตุ พฤติกรรม และผลกระทบทางสุขภาพจิตของบุคคลที่เป็นเกย์ เลสเบียน และคนข้ามเพศ ซึ่งมักจะให้

ภาพตัวแทนว่าคนกลุ่มนี้คือ “ผู้ถูกระทำ” และตกเป็น “เหยื่อ” ของการกลั่นแกล้ง ซึ่งทำให้กลายเป็นคนโดดเดี่ยว อังวาง เป็นคนที่มีปัญหา เช่น ไม่เรียนหนังสือ ก่ออาชญากรรม ใช้จ่ายเสพติด หนีออกจากบ้าน ขายบริการทางเพศ และฆ่าตัวตาย (Hammond, 1986; Remafedi, 1987; Rotheram-Borus et al, 1995; Savin-Williams, 1994) คำอธิบายในแนวทางนี้วางอยู่บนสมมติฐานที่ว่าเกย์ เลสเบียน และคนข้ามเพศ เป็นผู้ที่ “ความเปี่ยงเบนทางเพศ” ซึ่งทำให้มีบุคลิกภาพแปลกแยกจากสังคม จนกลายเป็นผู้ที่มีความบกพร่องทางจิตและอารมณ์ (Williams et al, 2005) การศึกษาวิจัยอธิบายให้เห็นว่าปัญหาการกลั่นแกล้งผู้ที่เป็นคนรักเพศเดียวกันและคนข้ามเพศมาจากระบบคุณค่าในครอบครัวและค่านิยมของกลุ่มเพื่อนที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิเสธ (Galafaro et al, 1998; Hodges & Perry, 1999; Olweus, 1993) กระบวนการทัศนสภาพจิตและจิตวิทยามีผลต่อการศึกษาพฤติกรรมของผู้ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวและผู้ที่ถูกกลั่นแกล้ง ซึ่งเน้นการอธิบายสภาวะทางอารมณ์และบุคลิกภาพของบุคคล รวมทั้งปัจจัยทางร่างกายและพัฒนาการของช่วงวัยที่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมเป็นสำคัญ เช่น อธิบายว่าวัยรุ่นที่เป็นเกย์ เลสเบียนจะเป็นคนที่หวาดระแวงและไม่ไว้วางใจคนรอบข้าง ทำให้ต้องแยกตัวไปอยู่ตามลำพังเพราะกลัวการถูกกลั่นแกล้งจากคนอื่น เป็นต้น (Beckerman, 2017; Borg, 1998; Carlisle & Rofes, 2007)

การศึกษาในช่วงทศวรรษ 2000 เป็นต้นมา จะชี้ให้เห็นปัญหาที่เกิดจากวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่และบรรทัดฐานของรักเพศตรงข้ามที่หล่อหลอมให้เกิดการปฏิเสธและเบียดขับคนที่มีอัตลักษณ์เกย์และเลสเบียนออกไปจากกลุ่ม และกลั่นแกล้งคนเหล่านั้นให้รู้สึกอับอายและไม่กล้าเข้าสังคม ซึ่งพฤติกรรมนี้ถูกนิยามว่า “การกลั่นแกล้งเนื่องจากการรังเกียจพฤติกรรมรักเพศเดียวกัน (Homophobic Bullying) (Adam, 2011; Morris & Nakayama, 2013; Pascoe, 2007; UNESCO, 2012) คำพูดที่ใช้เรียกล้อเลียนเกย์ เลสเบียนก็จะเป็นคำที่รุนแรงและหยาบคาย (Guasp, 2009) นอกจากนั้นยังพบว่า ครูในโรงเรียนไม่ต้องการสอนเรื่องเพศวิถีของคนรักเพศเดียวกันในโรงเรียนเพราะคิดว่าเป็นเรื่องที่ต้องห้ามและไม่เหมาะสม (Buston & Hart, 2001) รวมทั้งการบ่งชี้ให้เห็นปัญหาสุขภาพจิตของนักเรียนที่เป็นเกย์ เลสเบียน และคนข้ามเพศ ซึ่งเป็นผลมาจากการถูกรังเกียจ ถูกล้อเลียน และถูกปฏิเสธจากเพื่อนที่เป็นกลุ่มรักเพศตรงข้าม (Beckerman, 2017)

การศึกษาประสบการณ์การถูกกลั่นแกล้งของนักเรียน 7,898 คนในประเทศสหรัฐอเมริกาในปี 2013 โดย The Gay, Lesbian, Straight, Education Network พบว่ามีนักเรียนที่เป็นเกย์ เลสเบียน และคนข้ามเพศ 55.5% รู้สึกไม่ปลอดภัยและหวาดระแวงที่จะถูกกลั่นแกล้งเมื่ออยู่ในโรงเรียน นักเรียนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะได้ยินคำพูดดูหมิ่นเหยียดหยามพวกเขาและทำให้พวกเขารู้สึกหดหู่และเจ็บปวด รวมทั้งยังพบเห็นครูอาจารย์ในโรงเรียนแสดงความรังเกียจและไม่ยอมรับพวกเขา นักเรียนจำนวน 56.7 % ระบุว่าพวกเขาจะไม่แจ้งให้ครูทราบเกี่ยวกับการถูกกลั่นแกล้งเพราะกลัวผลกระทบที่เลวร้ายจะตามมา รวมทั้งนักเรียนที่เคยบอกครูว่าถูกเพื่อนกลั่นแกล้ง

ครูจะไม่ช่วยเหลือหรือแก้ปัญหาใดๆ ทั้งสิ้น นักเรียนจำนวน 17.8 % ระบุว่าโรงเรียนห้ามมิให้พวกเขาเข้าร่วมกลุ่มหรือตั้งชมรมของเกย์และเลสเบี้ยน นักเรียนที่แสดงพฤติกรรมข้ามเพศจำนวน 31.6 % ระบุว่าพวกเขาถูกโรงเรียนห้ามมิให้แต่งตัวตามเพศสภาพที่เขาต้องการ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับนักเรียนกลุ่มนี้คือพวกเขามีผลการเรียนที่ต่ำกว่าปกติ ไม่กล้าไปโรงเรียน ไม่ค่อยเข้าสังคม มีเพื่อนน้อย เกือบตัว และมีคุณภาพชีวิตที่แย่กว่านักเรียนทั่วไป (Kosciw, Greytak, Palmer & Boesen, 2014; Williams, Connolly, Pepler & Craig, 2005)

ข้อค้นพบที่คล้ายกันกับการศึกษาในสหรัฐอเมริกา มาจากการศึกษาเชิงสถิติในกลุ่มนักเรียนมัธยมในประเทศลิธัวเนียในปี 2015 เป็นการสำรวจนักเรียนจำนวน 296 คน โดยการสอบถามทางออนไลน์ พบว่ามีนักเรียนจำนวน 83% ที่เป็นกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน และนักเรียนประมาณ 5 % เป็นกลุ่มคนรักสองเพศ หรือไบเซ็กชวล ในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 85% ระบุว่าเคยพบเห็นการรังแกและกลั่นแกล้งคนที่เป็นเกย์ เลสเบี้ยน และคนข้ามเพศในโรงเรียน มีนักเรียน 37% ระบุว่าเคยถูกรังแกและกลั่นแกล้งเนื่องจากการเป็นคนรักเพศเดียวกัน ในกลุ่มที่ถูกกลั่นแกล้งส่วนใหญ่จะเป็นชายรักชายมากกว่าหญิงรักหญิง รูปแบบการกลั่นแกล้งส่วนใหญ่จะเป็นการเรียกชื่อล้อเลียน ใช้คำดูหมิ่นเหยียดหยาม และนินทาใส่ร้ายทำให้เกิดความอับอาย นอกจากนี้ยังพบว่า มีครูประมาณ 32% รับรู้แต่เพิกเฉยต่อการกลั่นแกล้งนักเรียนที่เป็นคนรักเพศเดียวกัน และครูประมาณ 40% เป็นผู้แสดงพฤติกรรมดูหมิ่นนักเรียนที่เป็นคนรักเพศเดียวกัน สำหรับแนวทางการแก้ปัญหา ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 26% คิดว่าครูจะต้องให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศภาวะและเพศวิถีในห้องเรียน ข้อเสนอจากการศึกษานี้พบว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการกลั่นแกล้งคนรักเพศเดียวกันในโรงเรียน คือ การยึดมั่นในบรรทัดฐานสังคมแบบรักเพศตรงข้ามที่สร้างอคติและไม่ยอมรับต่อคนที่ไม่ใช่ชายและหญิงซึ่งนำไปสู่การรังเกียจเหยียดหยาม (Amankavičiūtė, 2015)

การศึกษาการกลั่นแกล้งในกลุ่มเกย์ เลสเบี้ยน และคนข้ามเพศ ส่วนใหญ่มักจะตอกย้ำอัตลักษณ์ของความเปราะบางทางเพศและมองว่าคนกลุ่มนี้ตกอยู่ใน “สถานะเสี่ยง” ต่อการถูกรังแกและเหยียดหยาม ซึ่งมองข้ามการทำความเข้าใจบรรทัดฐานทางสังคมที่หล่อหลอมให้เกิดการแบ่งแยกกีดกันทางเพศ (Formby, 2015) การเรียนการสอนในโรงเรียนก็มักจะตอกย้ำความแตกต่างระหว่างหญิงชายในฐานะ “คนปกติ” และจัดจำแนกเกย์ เลสเบี้ยน และคนข้ามเพศให้กลายเป็น “คนอื่น” (Macintosh, 2007) การศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่ซับซ้อน และทำให้การแบ่งแยกเพศภาวะและเพศวิถีของคนรักเพศเดียวกันและคนข้ามเพศตกอยู่ในหมวดหมู่ของ “ผู้นำสงสาร” ซึ่งถูกนำไปอธิบายในมาตรการป้องกันแก้ไขปัญหากการกลั่นแกล้งที่สร้างวาทกรรมบนฐานคิดแบบรักเพศตรงข้ามเป็นสำคัญ (Payne & Smith, 2013)

2.6 การกลั่นแกล้งในสื่อสังคมออนไลน์: สภาวะนิรนาม (Anonymity) สภาวะแฝงนาม (pseudonymity) เครือข่ายสังคม และผลกระทบแบบลูกโซ่

ความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งในสื่อสังคมออนไลน์คือ สื่อสังคมออนไลน์เป็นตัวกระตุ้นและเพิ่มความเข้มข้นและความรุนแรงของการกลั่นแกล้งให้แผ่ขยายออกไปมากกว่าเดิม เพราะสื่อสังคมออนไลน์เปิดโอกาสให้บุคคลอำพราง ปกปิดซ่อนเร้น ปิดบังตัวตน การกลั่นแกล้งผู้อื่นจึงทำได้ง่าย รวดเร็ว ไม่ต้องเปิดเผยตัวเอง ไม่ต้องเผชิญหน้าแบบตัวต่อตัว ซึ่งเป็นสภาวะนิรนาม (Anonymity) หรือสภาวะแฝงนาม(pseudonymity) ที่ทุกคนสมมติตัวเองเป็นอะไรก็ได้ (Baumen & Yoon, 2014; Deán & et al, 2016; Langos, 2012; Mahon, 2014; Patchin & Hinduja, 2012; Tokunaga, 2010) นอกจากนั้น ยังพบว่า การกลั่นแกล้งในสื่อสังคมออนไลน์มักจะถูกทำให้เป็นเรื่องปกปิด ผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งจะไม่พูดเปิดเผยเรื่องเหล่านี้ให้คนอื่นฟัง สภาวะคลุมเครือของผู้ที่สร้างการกลั่นแกล้งนำไปสู่การทบทวนความเข้าใจแบบเดิมๆ ที่เชื่อว่าการกลั่นแกล้งเกิดขึ้นระหว่างคู่ขัดแย้งที่ผู้กลั่นแกล้งจะมีอำนาจเหนือกว่า ส่วนผู้ถูกกลั่นแกล้งจะมีอำนาจน้อยกว่า ความเชื่อนี้อาจนำมาอธิบายไม่ได้และไม่สอดคล้องกับสิ่งที่เกิดขึ้น เพราะในสื่อสังคมออนไลน์ผู้กลั่นแกล้งอาจเป็นใครก็ได้ ทั้งที่มีอำนาจเหนือกว่าและน้อยกว่า (Donegan, 2012; Menesini et al, 2012)

จากการศึกษาในปี 2010 พบว่าลักษณะของการกลั่นแกล้งในสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชน ส่วนใหญ่จะเป็นการโพสต์ข้อความตำหนิ วิจารณ์ ต่ำทอด้วยถ้อยคำที่รุนแรงและสร้างความไม่พอใจแก่บุคคล รองลงไปที่การนินทาว่าร้าย (Donegan, 2012) ประเด็นที่มีความซับซ้อนมากขึ้นก็คือ ในสื่อสังคมออนไลน์ การเผยแพร่ข้อความที่เป็น การกลั่นแกล้งอาจมีได้เกิดจากผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งเพียงคนเดียว แต่อาจเป็นกลุ่มเพื่อนและคนที่รู้จักนำข้อความไปโพสต์และส่งต่อให้คนอื่น ทำให้ความหมายระหว่างอำนาจที่ไม่เท่ากันของผู้แกล้งและผู้ถูกแกล้งต่างไปจากโลกทางกายภาพ เนื่องจากในสื่อสังคมออนไลน์ ผู้แกล้งอาจเป็นใครก็ได้ซึ่งมีลักษณะเป็นการแกล้งแบบเครือข่ายที่ยากจะควบคุม (Langos, 2012; Vandabosch & Cleemput, 2008) ด้วยสภาพดังกล่าวทำให้ผลกระทบที่เกิดจากการกลั่นแกล้งในสื่อสังคมออนไลน์แผ่กระจายรวดเร็ว ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจะถูกกลั่นแกล้งจากเครือข่ายที่ไร้พรมแดน การศึกษาในประเด็นนี้จึงชี้ให้เห็นว่าการกลั่นแกล้งในสื่อสังคมออนไลน์จะส่งผลกระทบทางจิตใจของผู้ถูกกลั่นแกล้งในแบบลูกโซ่ที่ขยายตัวขึ้นเรื่อยๆ (snowball effect) (Donegan, 2012)

ประเด็นเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมถูกนำมาวิเคราะห์อย่างจริงจังเพื่อทำความเข้าใจอำนาจที่ขยายตัวอย่างกว้างขวางในสื่อสังคมออนไลน์ การศึกษาสำคัญได้แก่ งานของ Bertolotti และ Magnani (2013) ได้ชี้ให้เห็นว่ามนุษย์รวมตัวกันเป็นกลุ่มทางสังคม กลุ่มที่ตัดขาดไปจากสังคมอาจมีแนวโน้มที่จะแยกตัวออกไปอยู่โดดเดี่ยวและเป็นศัตรูกับกลุ่มคนแปลกหน้าหรือกลุ่มที่มีวัฒนธรรมที่ต่างออกไป ในเครือข่ายออนไลน์ ลักษณะทางสังคมก็มีรูปแบบที่ต่างกัน กลุ่มคนในสื่อออนไลน์ที่มีอัตลักษณ์เหมือนกันจะมารวมตัวกันทำให้เกิดพลังอำนาจบางอย่างเกิดขึ้น ดังนั้น เครือข่ายสังคมในสื่อออนไลน์จึงเป็นตัวกระตุ้นส่งเสริมให้การกลั่นแกล้งกันมีพลังมากขึ้น เช่น

การร่วมกลุ่มกันใส่ร้ายป้ายสี การนิินทาวาร้าย การโจมตีกล่าวหาคนที่แตกต่างไปจากกลุ่มของตัวเอง เป็นต้น เครื่องช่วยสังคมจึงทำให้ความรุนแรงของการกลั่นแกล้งในสื่อออนไลน์ขยายกว้างออกไป ในแง่นี้ การสร้างกลุ่มที่ทำให้เกิดการนิินทาขึ้นคือเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้เกิดการกลั่นแกล้งในสื่อออนไลน์ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสิ่งนี้มีใช้ความรุนแรงทางกายภาพหรือทำร้ายร่างกายคนอื่น แต่ทำให้เกิดผลกระทบทางอารมณ์และความรู้สึก เนื่องจากการกลั่นแกล้งในสื่อออนไลน์จะแสดงออกผ่านภาษาและข้อความ (Kowalski, Limber & Agatston, 2012)

ในสื่อออนไลน์ มีคนที่ไม่รู้จักกันเข้าไปใช้และสร้างสิ่งต่างๆ มากมาย ซึ่งเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจำกัด สภาวะดังกล่าวทำให้เกิดการสื่อสารที่ขัดแย้งกันได้ง่าย โครงสร้างของเทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่ในยุคดิจิทัลจึงดำรงอยู่นอกกฎกติกาและข้อบังคับ (digital unruliness) (Bertolotti & Magnani, 2013) เครื่องช่วยสังคมที่วางอยู่บนโครงสร้างดังกล่าวนี้จึงพร้อมจะปะทะและเผชิญหน้ากันตลอดเวลา มนุษย์ที่ใช้ชีวิตอยู่ในสื่อออนไลน์จึงมีสภาพเป็น “วัตถุทางสายตา” (virtual beings) หมายถึงเรามองเห็นคนอื่นในสื่อออนไลน์ในฐานะเป็นภาพจินตนาการบางอย่างที่จับต้องไม่ได้ ดังนั้น ความสัมพันธ์ที่มนุษย์มีต่อกันบนโครงสร้างของสื่อดิจิทัลดังกล่าวนี้ค่อนข้างหลวมเปราะบาง และอ่อนไหว ซึ่งดูเหมือนเป็นดินแดนใหม่ที่ทำให้มนุษย์มีอิสระและเสรีภาพในการทำสิ่งต่างๆ และการแก้ปัญหาของรัฐก็มักจะเข้าไปควบคุมและขัดขวางมิให้พลเมืองใช้และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่สร้างความขัดแย้งทางสังคมหรือทำให้เกิดอันตรายต่อผู้อื่น ปรัชญาการณนี้คือความไม่ลงรอยระหว่างเสรีภาพส่วนบุคคลกับความมั่นคงปลอดภัยของสังคมที่รัฐเข้าไปจัดการ (Cantore, 2011) มาตรการควบคุมการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารโดยอาศัยเทคโนโลยีนำไปสู่ความหวาดระแวงของประชาชน เพราะรัฐจะเข้ามาแทรกแซงและนำข้อมูลส่วนตัวไปใช้ประโยชน์ มาตรการควบคุมสื่อดิจิทัลจึงถูกตั้งคำถามเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

Tokunaga (2010) ตั้งข้อสังเกตว่าประสบการณ์ของการกลั่นแกล้งหรือถูกกลั่นแกล้งในสื่อสังคมออนไลน์ต่างไปจากประสบการณ์ในชีวิตจริง ทั้งนี้พื้นที่ไซเบอร์และดิจิทัลคือพรแดนที่มนุษย์จะเข้าไปแสวงหาและไขว่คว้าบางอย่างเพื่อทำให้ตนเองมีจินตนาการ การใช้ชีวิตในโลกไซเบอร์จึงเปรียบเสมือนเป็นการมีช่วงเวลาพิเศษ เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น สิ่งเหล่านี้จะมีความหมายเฉพาะ ในการศึกษาของ Law et al (2012a, 2012b) กล่าวว่าสังคมของเยาวชนที่อยู่ในโลกออนไลน์มิได้จัดจำแนกคนเป็นผู้กลั่นแกล้งหรือผู้ถูกกลั่นแกล้ง แต่ให้ความสำคัญกับเทคนิควิธีที่พวกเขาจะสร้างตัวตนในแบบที่เขาต้องการ เช่น การเขียนข้อความ ถ่ายภาพ แต่งภาพ ถ่ายวิดีโอ เป็นต้น เทคนิควิธีของสื่อออนไลน์เหล่านี้คือประสบการณ์ทางอารมณ์ที่ต่างไปจากการสร้างสังคมในโลกทางกายภาพ พฤติกรรมหลายอย่างในสื่อออนไลน์ที่ดูเหมือนจะเป็นการกลั่นแกล้งรังแก แต่ในเชิงความหมายแล้วมันอาจเป็นเรื่องอื่น (Mahon, 2014) ดังนั้น ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อการกลั่นแกล้งรังแกและคุกคามในสื่อออนไลน์ย่อมไม่เหมือนกัน เราไม่อาจเหมารวมว่าทุกคนจะต้องรู้สึกอับอายหรือโกรธแค้นในแบบเดียวกัน หรือต้องมีแนวทางป้องกันและแก้ปัญหาที่เหมือนกัน

ปัญหาสำคัญในการศึกษาประเด็นการกลั่นแกล้งในพื้นที่ไซเบอร์ ก็คือ การตกอยู่ใต้กระบวนทัศน์ที่มองว่าการกลั่นแกล้งในโลกกายภาพ (traditional bullying) ปรับตัวไปอยู่ในโลกไซเบอร์ ซึ่งทำให้นักวิชาการจำนวนมากเวียนอยู่กับระเบียบวิธีวิจัยและการตั้งโจทย์การศึกษาแบบเดิม การย้อนกลับมาทบทวนว่าสิ่งที่เรียกว่า “การกลั่นแกล้ง” ในโลกไซเบอร์มีบริบทและความหมายที่ต่างไปจากความเข้าใจเดิมคือจุดเริ่มต้นที่จะศึกษาประสบการณ์และอารมณ์ชุดใหม่ที่มนุษย์กำลังใช้เทคโนโลยีมาสร้างตัวตนและสังคมที่ต่างออกไป

2.7 จากกระบวนทัศน์ความมั่นคงทางไซเบอร์ สู่อคติดิจิทัลในโลกดิจิทัล: สื่อดิจิทัลในฐานะเครื่องมือระบายความคับข้องใจและขยายความขัดแย้ง

Ünver (2019) อธิบายเกี่ยวกับการศึกษาความขัดแย้งทางสังคมที่เกิดขึ้นในสื่ออินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นปรากฏการณ์ในระดับชาติและนานาชาติ และส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐ ประเด็นสำคัญคือ แนวคิดที่ใช้ศึกษาเรื่องนี้วางอยู่บนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีดิจิทัลกับการสร้างความขัดแย้งและความรุนแรงทางสังคม คู่ความสัมพันธ์นี้เป็นโจทย์ใหญ่ในการศึกษาความขัดแย้งทางดิจิทัล (digital conflict) ซึ่งอาศัยแนวคิดทฤษฎีจากหลายสาขาวิชามาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ รวมทั้งมุ่งเน้นทำความเข้าใจ “ตัวมนุษย์” ในฐานะเป็น actor หลักของปฏิสัมพันธ์แห่งความขัดแย้ง (digitalized human interactions) เพื่อทำความเข้าใจธรรมชาติของการโจมตีกันของบุคคล การสร้างกลุ่มความขัดแย้ง กลุ่มคนที่ตกเป็นเป้าของความขัดแย้ง และช่วงเวลาที่เกิดความขัดแย้ง ซึ่งต่างไปจากการศึกษาแบบเก่าที่เน้นเฉพาะ “ความปลอดภัยทางไซเบอร์” (cybersecurity) ที่ให้ความสำคัญแต่เรื่องข้อมูลข่าวสารและกฎระเบียบของรัฐ

นักวิชาการที่เริ่มตั้งประเด็นเกี่ยวกับการเมืองของความขัดแย้งระหว่างมนุษย์ภายใต้ปฏิสัมพันธ์ที่เชื่อมต่อกันทางดิจิทัล (digital interconnectivity) คือ Anita Gohdes (2017) และ Thomas Zeitzof (2017) ซึ่งมีการพูดถึงสถานการณ์ Arab Spring อันเป็นผลมาจากปี 2553 ชาวมุสลิมจำนวนมากใช้สื่อดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการประท้วงโจมตีและวิจารณ์ผู้ปกครองและรัฐบาลเผด็จการในกลุ่มประเทศอาหรับ (เช่น ตูนิเซีย อียิปต์ ลิเบีย เยเมน อัลจีเรีย อิรัก จอร์แดน ซีเรีย เป็นต้น) อิทธิพลของสื่อออนไลน์ทำให้ชาวมุสลิมมากมายมหาศาลออกมาชุมนุมประท้วง เดินขบวนและนัดหยุดงาน ในขณะที่ผู้นำรัฐพยายามต่อต้านยับยั้งผู้ประท้วงในสื่อออนไลน์ จนเกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงแผ่ขยายไปอย่างกว้างขวางในโลกอาหรับ ปรากฏการณ์นี้เป็นที่สนใจของนักวิชาการเพราะบทบาทของสื่อดิจิทัลมีผลกระทบต่อความขัดแย้งและความรุนแรงทางสังคม (Dahlgren, 2005) รวมทั้งเกิดการตั้งคำถามว่าสื่อดิจิทัลในฐานะเป็นเทคโนโลยีสื่อสารสังคมเป็นเครื่องมือสร้างเสรีภาพให้ประชาชนมากขึ้นหรือไม่ มีข้อวิจารณ์ว่าวิถีคิดที่มองอินเทอร์เน็ตและสื่อออนไลน์เป็น “เทคโนโลยีแห่งเสรีภาพ” (Liberation Technology) เป็นการมองโลกในเชิงอุดมคติ เพราะในสังคมที่รัฐมีอำนาจผูกขาด เทคโนโลยีสื่อสารจะถูกแทรกแซงและถูกควบคุมอย่างเข้มงวด และเป็นเครื่องมือให้รัฐเข้าไปจำกัดเสรีภาพของประชาชน (Morozov, 2012; Rød & Weidmann, 2015)

มุมมองจากทฤษฎีการสื่อสารทางการเมือง อธิบายว่าสื่อดิจิทัลเป็นเครื่องมือให้คู่ขัดแย้งใช้สร้างข้อมูล ข่าวสาร การโฆษณาชวนเชื่อ และการรณรงค์ชักจูงให้สมาชิกของตนเห็นด้วยและคล้อยตาม โดยมีเป้าหมายต่อต้านโจมตีใส่ร้ายคู่ตรงข้าม ซึ่งการสร้างข้อมูลข่าวสารเท็จสามารถทำได้ง่ายและแพร่กระจายไปรวดเร็ว (Balmas, 2014; Woolley & Howard, 2016) วิธีการศึกษาในประเด็นดังกล่าวนี้ นักวิชาการมักจะใช้การวิเคราะห์คำประโยค ข้อความ ภาพถ่าย และภาพวิดีโอที่ถูกรวบรวมขึ้นและมีอิทธิพลต่ออารมณ์ความรู้สึกของคู่ขัดแย้ง (Hoffman & Jamal, 2014; Patton and et al, 2017) นอกจากนี้ยังมีการศึกษาเงื่อนไขของการดำรงอยู่และความต่อเนื่องของการสร้างข้อมูลข่าวสาร เงื่อนไขสำคัญคือทุนในการดำเนินการ ทั้งเรื่องคน เงิน ทรัพยากร เครือข่าย การมีความเชื่อ ความศรัทธา อุดมการณ์ร่วมกัน และความเข้มแข็งของกลุ่ม (Campbell, 2012; Lovejoy & Saxton, 2012)

2.8 กระทบทศวรรษการป้องกันและยุติปัญหาการกลั่นแกล้ง (anti-bullying policies and programs)

การแสวงหาวิธีการ มาตรการ กลไก และแนวทางแก้ไข ป้องกัน และขจัดปัญหาการกลั่นแกล้งกัน สิ่งสำคัญคือฐานความคิดและกระทบทศวรรษที่ใช้อธิบายพฤติกรรมกรรมการกลั่นแกล้ง จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าในช่วง 5 ทศวรรษที่ผ่านมา ปัญหาการกลั่นแกล้งจะถูกอธิบายด้วยแนวคิดและกระทบทศวรรษที่ต่างกัน 2 แบบ แบบแรกมองพฤติกรรมกรรมการกลั่นแกล้งในฐานะเป็นพฤติกรรมส่วนบุคคล แบบที่สองมองพฤติกรรมกรรมการกลั่นแกล้งในฐานะเป็นผลลัพธ์จากระบบสังคม

2.8.1 กระทบทศวรรษจิตวิทยาคลินิกและพัฒนาการทางปัญญา กับการแก้ปัญหาพฤติกรรมส่วนบุคคล

กลุ่มนักวิชาการที่มองพฤติกรรมกรรมการกลั่นแกล้งในฐานะเป็นพฤติกรรมก้าวร้าวส่วนบุคคล มักจะใช้วิธีการควบคุม สอดส่อง และลงโทษบุคคลที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นสำคัญ โดยเชื่อว่าหากควบคุมพฤติกรรมของคนได้ ก็จะทำให้ปัญหาการกลั่นแกล้งลดน้อยลง (Jacobson, 2007; Swearer et al., 2014) แต่มาตรการดังกล่าวมักจะไม่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเท่าใดนัก (Ferguson, San Miguel, Kilburn & Sanchez, 2007) นอกจากนี้ ยังเชื่อว่าวิธีการช่วยเหลือคนที่ถูกกลั่นแกล้ง โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน จะต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม เช่น ให้โรงเรียนมีกฎระเบียบและมาตรการลงโทษคนที่มีความก้าวร้าวรุนแรง (Safren & Heimberg, 1999) มีกระบวนการกระตุ้นและสนับสนุนให้ผู้เรียนรู้สึกมีส่วนร่วมในการคิด สร้างสรรค์ จินตนาการและแสดงออกอย่างอิสระร่วมกับครูและเพื่อน เพื่อทำให้การเรียนรู้มีความสนุกสนาน (Beaven, 2011) สร้างกลุ่มเพื่อนที่คอยให้กำลังใจและให้คำปรึกษา (Martin and Hetrick, 1988; Murdock & Bolsh, 2005; Savin-Williams, 1990; 2001; Ybarra, et al, 2015) การทำความเข้าใจพัฒนาการของการเรียนรู้และสติปัญญา ความคิดตามช่วงวัยของเด็ก (Ezinga et al, 2008) สนับสนุนให้โรงเรียนมีครูหรือหน่วยให้คำปรึกษา (Williams et al, 2005) สนับสนุนให้มารดาคอยช่วยเหลือ ดูแล แสดงความใกล้ชิด ให้กำลังใจและสนับสนุนลูกที่เป็นเกย์ เลสเบียน และคนข้ามเพศ เพื่อทำให้ลูกรู้สึกอบอุ่นและไม่มีปมด้อย เป็นต้น (Hartos and Power, 1997) เมื่อเกิดการกลั่นแกล้งรังแกกันของนักเรียน ครูไม่ควรใช้วิธีการตำหนิ แต่ควรอธิบายให้เด็กเข้าใจถึงผลเสียของการกระทำดังกล่าว

(Smith et al, 2004) ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้และเข้าใจพฤติกรรมก้าวร้าว โดยให้ทำกิจกรรมเพื่อสะท้อนความคิดในรูปแบบต่างๆ (Ttofi & Farrington, 2008) สร้างความมั่นใจให้กับเด็กที่ถูกกลั่นแกล้งให้สามารถพูดและให้ข้อมูลต่อครูและผู้ปกครอง (UNESCO, 2019)

ในกรณีการป้องกันมิให้เยาวชนแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวหรือตกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้งในสื่อออนไลน์ มีการแนะนำให้พ่อแม่ผู้ปกครองสอดส่องดูแลพฤติกรรมของลูก และสอดส่องให้ลูกมีความเคารพผู้อื่นเมื่อต้องติดต่อสื่อสารออนไลน์ (Rizza & Pereira, 2007) นอกจากนี้ ยังมีการสร้างเครื่องประเมินผลในรูปแบบต่างๆ เช่น เครื่องประเมินผลกระทบทางอารมณ์ของผู้ที่ถูกกลั่นแกล้ง เครื่องประเมินพฤติกรรมการกลั่นแกล้ง เครื่องประเมินประสบการณ์การตกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้ง (Field, 2018)

อย่างไรก็ตาม วิธีการแก้ปัญหาการกลั่นแกล้งในกลุ่มนักเรียนและเยาวชนมักจะไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เพราะขาดการประเมินผลและไม่มีการทบทวนวิธีปฏิบัติอย่างจริงจัง (Evans, Fraser, & Cotter, 2014) ตัวอย่างการแก้ปัญหาในประเทศฟินแลนด์ซึ่งว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จคือต้องทำให้ผู้พบเห็นการกลั่นแกล้งรู้สึกเห็นอกเห็นใจและเข้าไปช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการถูกรังแก (Kärnä et al. 2011) รวมทั้งการเอาใจใส่และตั้งใจจริงของผู้สร้างมาตรการขึ้นมา (Haataja et al., 2014) Walton (2010) วิจัยว่านโยบายการแก้ปัญหาการกลั่นแกล้งไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ และไม่ทำให้บุคคลเปลี่ยนพฤติกรรม เพราะรากเหง้าของปัญหาที่เกิดจากระบบสังคมไม่ได้รับการแก้ไข โดยเฉพาะฐานคิดเรื่องการไม่ยอมรับความแตกต่างของมนุษย์ ความล้มเหลวของการแก้ปัญหานี้มาจากเงื่อนไข 2 ประการคือ 1) มองการกลั่นแกล้งเป็นเรื่องพฤติกรรมส่วนตัว และ 2) สนใจเฉพาะพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงที่แสดงออก แต่มองข้ามระบบความคิดที่ซ่อนเร้นอยู่เบื้องหลัง นั่นคือระบบที่ทำให้คนคิดว่าความแตกต่างคือปัญหา เงื่อนไขทั้งสองประการนี้ทำให้การแก้ปัญหามุ่งเน้นเฉพาะนิสัยของบุคคล นโยบายป้องกันและแก้ปัญหาคารก่อกวนกันภายในโรงเรียนและสถาบันการศึกษาจึงวางอยู่บนความเป็นปัจเจกและเรื่องเฉพาะตัว (individualized approaches) (Cheng, 2018; Valentine, 2014)

2.8.2 กระบวนทัศน์มุ่งแก้ปัญหาที่ระบบคิด

กลุ่มนักวิชาการที่มองพฤติกรรมการกลั่นแกล้งในฐานะเป็นผลลัพธ์จากระบบสังคม มีความคิดว่าสาเหตุสำคัญของการกลั่นแกล้งมาจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจของบุคคลที่ดำรงอยู่ในระบบคิดที่ไม่ยอมรับความแตกต่าง กล่าวคือ การกลั่นแกล้งมิได้เกิดขึ้นจากนิสัยก้าวร้าวส่วนบุคคล หากแต่เกิดขึ้นบนความสัมพันธ์ที่บุคคลแสดงออกผ่านพฤติกรรมและการกระทำที่แบ่งแยก “พวกเรา” ออกจาก “คนที่ไม่เข้าพวก” (Horton, 2019) พฤติกรรมที่เกิดขึ้นบนความสัมพันธ์นี้คือ ทำให้คนบางคนถูกปฏิเสธและกลายเป็น “คนอื่น” ที่ไม่เข้าพวกกับคนส่วนใหญ่ ระบบคิดที่สร้างความแตกต่างให้กับคนจึงเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาการกลั่นแกล้ง ดังนั้น วิธีการขจัดปัญหานี้จำเป็นต้องมีกลไกที่ทำให้บุคคลยอมรับความแตกต่างของมนุษย์ สิ่งแรกที่จะต้องทำคือการทบทวนตรวจสอบและ

วิจารณ์ระบบคิดที่ครอบงำสังคมซึ่งทำให้มนุษย์แบ่งแยกกีดกันและเหยียดหยามกัน และทำให้บุคคลตระหนักว่า ความแตกต่างของมนุษย์ ไม่มีใครอยู่เหนือกว่าหรือด้อยกว่ากัน (Jacobson, 2007)

ในกรณีของการกลั่นแกล้งและดูหมิ่นเหยียดหยามคนรักเพศเดียวกันและคนข้ามเพศ โดยเฉพาะนักเรียนที่ ตกเป็นเหยื่อ แนวทางการแก้ไขปัญหานี้ส่วนใหญ่มักจะเสนอให้โรงเรียนมีการสอนเรื่องเพศภาวะและเพศวิถี ให้ครู อาจารย์และผู้สอนมีความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศเพื่อลดอคติและการแบ่งแยกกีดกันต่อนักเรียนที่เป็นเกย์ เลสเบี้ยน และคนข้ามเพศ (Berry, 2018; Formby, 2015; Goodboy & Martin, 2018; Nadal, 2008; Schneider & Dimito, 2008) รวมถึงทบทวนมาตรการและนโยบายเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหากลั่นแกล้งที่สืบ ทอดความคิดเรื่องการแบ่งแยกกีดกันบนฐานของอัตลักษณ์ (identity-based discrimination) ซึ่งมักจะจัดจำแนก เพศหญิงชายออกจากเกย์ เลสเบี้ยน และคนข้ามเพศ Formby (2013, 2015) ตั้งข้อสังเกตว่าอคติที่มีต่อกลุ่มคนรัก เพศเดียวกันและคนข้ามเพศ มีใช้เรื่องของกลุ่มเกย์ เลสเบี้ยน และคนข้ามเพศที่ตกเป็นเหยื่อของการถูกกลั่นแกล้ง แต่ควรทำให้เป็นเรื่องที่ทุกคนต้องตระหนักอยู่เสมอ

3. สังเคราะห์กระบวนการทัศนคติการศึกษาปัญหาการกลั่นแกล้งในสังคมไทย

3.1 กระบวนการทัศนคติวิทยาการรับรู้

การศึกษาของณัฐรัชต์ สาเมาะและคณะ (2557) เรื่องการรับรู้ของเยาวชนต่อการรังแกในพื้นที่ไซเบอร์ เป็นวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตสาขาสังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล กรอบแนวคิดที่ นำมาใช้ในการศึกษานี้ “ทฤษฎีการรับรู้” ซึ่งมีรากฐานสำคัญมาจากกระบวนการทัศนคติวิทยาแห่งความรู้ (cognitive psychology) กระบวนการนี้เน้นการอธิบายการทำงานของระบบประสาทและเซลล์สมองที่ส่งผลให้มนุษย์คิดและ รับรู้สิ่งต่างๆ ในโลกทางวัตถุ และแสดงออกมาทางภาษา คำพูด พฤติกรรม สัญลักษณ์ อารมณ์และความรู้สึก ทฤษฎีการรับรู้จึงมองว่าความคิดของมนุษย์มีระบบและโครงสร้างที่ชัดเจน วิธีการศึกษาที่นำมาใช้คือการสังเกต พฤติกรรมและคำพูดที่มนุษย์แสดงและถ่ายถอดออกมา พฤติกรรมและคำพูดจะกลายเป็นหลักฐานทาง วิทยาศาสตร์ที่ถูกนำไปวิเคราะห์ว่ามนุษย์รับรู้และคิดถึงสิ่งต่างๆ อย่างไร (Varela; Thompson & Rosch, 1991). มิติที่ยังขาดหายไปในทฤษฎีการรับรู้ ก็คือภววิทยาและญาณวิทยาทางปรัชญา (philosophical ontology and epistemology) ซึ่งเน้นการตั้งคำถามว่าการรับรู้ของมนุษย์ถูกทำให้เป็น “ความจริง” ทางสังคมได้อย่างไร และ ความจริงนั้นส่งผลต่อการดำรงอยู่ของมนุษย์อย่างไร ฉะนั้นทฤษฎีการรับรู้จากกระบวนการทัศนคติวิทยายังมี ข้อจำกัดต่อการอธิบาย “กระบวนการสร้างความจริงจากการรับรู้ของจิต” (Praetorius, 2000; Shannon, 2002; Demuth, 2013)

การศึกษาของณัฐรัชต์ และคณะ ใช้คำอธิบายและคำบอกเล่าของเยาวชนอายุ 15-24 ปี ในฐานะเป็น หลักฐานที่พิสูจน์เรื่อง “การรับรู้” โดยเชื่อว่าการสัมภาษณ์กลุ่มและสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวจะทำให้ได้ “ความ จริง” เกี่ยวกับการรับเรื่องการรังแกในพื้นที่ไซเบอร์ ซึ่งถือเป็นข้อจำกัดประการแรก เพราะการสัมภาษณ์มิได้

เกิดขึ้นขณะที่เยาวชนกำลังใช้สื่อออนไลน์ การอธิบายและเล่าเรื่องจึงตัดขาดจากบริบทเดิม ซึ่งภายใต้กระบวนการทัศนจิตวิทยาแห่งความรู้จะมองข้ามเงื่อนไขที่ซับซ้อนเชิงเวลาและสถานที่ที่ทำให้บุคคลสร้างความจริงต่อสิ่งต่างๆ ขึ้นมา ดังนั้น เรื่องเล่าและคำพูดของเยาวชนแต่ละคนล้วนถูกสร้างขึ้นจากประสบการณ์และบริบทชีวิตที่แตกต่างกัน เรื่องเล่าของแต่ละคนจึงไม่สามารถนำมาเป็น “ข้อสรุป” แบบเดียวกันได้ การศึกษาของณัฐรัชต์ และคณะจึงไม่ได้อธิบายเงื่อนไขที่แตกต่างกันของเยาวชนที่มีผลต่อการสร้าง “ความหมาย” เกี่ยวกับการรังแกในพื้นที่ไซเบอร์ในทางตรงกันข้าม ประสบการณ์ชีวิตของเยาวชนแต่ละคนที่ไม่เหมือนกันจะถูกตัดทิ้งไป และมองเห็นแต่คำพูดที่ดูคล้ายๆ กันที่ถูกนำมาสร้างเป็นข้อสรุปรวมเท่านั้น อาจกล่าวได้ว่าการศึกษาของณัฐรัชต์ และคณะทำให้เห็นเยาวชนเป็นกลุ่มคนที่คิดเหมือนกันและให้ความหมายต่อการรังแกในพื้นที่ไซเบอร์ในแนวทางเดียวกัน มากกว่าจะชี้ให้เห็นภววิทยาและญาณวิทยาของเยาวชนแต่ละคนที่สร้างความจริงเกี่ยวกับการรังแกในพื้นที่ไซเบอร์ตามประสบการณ์ชีวิตที่ต่างกัน ซึ่งสิ่งนี้เป็นปัญหาจากวิธีคิดแบบลดทอนความซับซ้อน (Reductionism) ที่เกิดขึ้นภายใต้กระบวนการทัศนแบบ cognitive psychology

การศึกษาที่ใกล้เคียงกัน คือ การศึกษาของสรานนท์ อินทนนท์ และพลินี เสริมสินสิริ (2561) อาศัยทฤษฎีการรับรู้มาอธิบายประสบการณ์การถูกลั่นแกล้งในโลกไซเบอร์และวิธีการป้องกันตัวเองไม่ให้ถูกรังแกในโลกไซเบอร์ของนักเรียนมัธยมปลายจำนวน 7 คน ซึ่งพบว่ามีรูปแบบการกลั่นแกล้งเป็น 8 รูปแบบ และนักเรียนรับรู้ว่ามีผู้ที่ถูกลั่นแกล้งจะได้รับความเสียหาย อับอาย และเสียใจ เมื่อถูกลั่นแกล้งแล้ว นักเรียนจะปล่อยให้ผ่านไป เข้าใจไป พูดปรับความเข้าใจ หรือตอบโต้ด้วยการคำพูดที่รุนแรง ส่วนวิธีป้องกันมิให้เกิดการกลั่นแกล้ง เช่น คิดก่อนทำ เห็นอกเห็นใจ เคารพสิทธิและเข้าใจในความแตกต่างของผู้อื่น การศึกษานี้สนใจความคิดของนักเรียนที่มีต่อประสบการณ์การกลั่นแกล้ง แต่ยังไม่ได้ศึกษาวิเคราะห์บริบทชีวิตและเงื่อนไขทางสังคมและวัฒนธรรมที่ทำให้เกิดการกลั่นแกล้งในโลกไซเบอร์ ซึ่งเป็นข้อจำกัดเช่นเดียวกับการศึกษาของณัฐรัชต์ และคณะ (2557) และปัญหาอีกประการหนึ่งคืองานศึกษาไม่สามารถชี้ให้เห็นลักษณะเฉพาะของการกลั่นแกล้งในสังคมไทยที่ต่างไปจากตะวันตก แต่ผู้ศึกษามักจะนำเอากรอบความคิดและผลการศึกษาในตะวันตกมาเป็นบรรทัดฐานเพื่อที่จะอธิบายว่าการกลั่นแกล้งในสังคมไทยปรากฏในลักษณะเดียวกัน

3.2 กระบวนการทัศนพฤติกรรมศาสตร์

ในปี 2553 มีงานวิจัยของวัฒนาดี ศรีวัฒนพงษ์ และศิวพร ปกป้อง ที่ชี้ให้เห็นรูปแบบพฤติกรรมกรังแกและความรุนแรงในโลกกายภาพและพื้นที่ไซเบอร์ โดยศึกษาผ่านกลุ่มตัวอย่างเยาวชนไทยอายุ 12-24 ปี จำนวน 2,500 คนในภูมิภาคต่างๆ และกรุงเทพฯ ซึ่งพบว่าเยาวชนพบเห็นการกระทำความรุนแรงในครอบครัวทั้งทางวาจาและร่างกาย ทำให้ครอบครัวขาดความอบอุ่นและเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เยาวชนมองความรุนแรงเป็นเรื่องปกติ และนำไปสู่การรังแกในโลกไซเบอร์ การศึกษาของนันทนัช สงศิริ (2553) อธิบายว่านักเรียนมัธยมและอาชีวศึกษาในกรุงเทพฯ มีการนิยามและต่อกันในห้องสนทนาผ่านมือถือ การศึกษาของบุษยรัต รุ่งสาคร. (2554) พบว่า

นักเรียนหญิงมัธยมในเขตกรุงเทพฯ มีประสบการณ์การถูกรังแกในโลกโซเชียลโดยถูกเปิดเผยความลับและข้อมูลส่วนตัวมีสาเหตุมาจากความไม่ชอบหน้ากัน

การศึกษาของกมลทิพย์ มุกสิกพันธ์, สุจินดา ย่องจีน และสาลินี จันทร์เจริญ (2554) เก็บข้อมูลเยาวชนอายุ 15-24 ปี ในโรงเรียนเขตกรุงเทพฯ 11 แห่ง พบว่าผู้ปกครองไม่รู้ว่าลูกของตัวเองมีประสบการณ์การถูกรังแกในโลกโซเชียล และไม่เข้าใจความหมายของการรังแกในโลกโซเชียล รูปแบบการรังแกที่พบมากที่สุดคือการใช้ถ้อยคำหยาบคาย ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคิดจะแก้ปัญหาโดยการตักเตือน ห้ามปราม ควบคุมการใช้สื่อลงโทษ และคอยสอดส่องพฤติกรรม ในกรณีที่ลูกถูกรังแก ผู้ปกครองจะให้กำลังใจลูกและตามหาผู้ที่รังแก การศึกษาของธันยากร ตุดเกื้อ (2556) พบว่าพฤติกรรมกรังแกในโลกโซเชียลของเยาวชนในจังหวัดสงขลาคือการหมิ่นประมาทผู้อื่น ตัดต่อภาพและวิดีโอทำให้ผู้อื่นเสียหาย ใส่ความผู้อื่นให้เสียหาย การนำความลับและข้อมูลของผู้อื่นไปเปิดเผย การอ้างแอบชื่อผู้อื่นในเชิงลบ การล้อพฤติกรรมผู้อื่น การนินทาและด่าผู้อื่น และการลบและบล็อกผู้อื่นออกจากกลุ่ม

การศึกษาของอมรทิพย์ อมราภิบาล (2559) อธิบายว่านิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาตกเป็นเหยื่อจากการถูกรังแกในโลกโซเชียลเพราะใช้อินเตอร์เพื่อความบันเทิงและเปิดรับเพื่อนใหม่ ผู้ตกเป็นเหยื่อมักจะเป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิง รูปแบบของการรังแกคือการใช้ภาษาหยาบคายส่อไปในเรื่องเพศ และผู้ที่ถูกรังแกมักจะบอกปัญหานี้กับเพื่อนมากกว่าคนในครอบครัว การศึกษาของฤทัยชนนี สิทธิชัย และธันยาพร ตุดเกื้อ (2560) พบว่าเยาวชนสามจังหวัดชายแดนใต้เคยพบเห็นและประสบกับตนเองในเรื่องการรังแกในโลกโซเชียล ได้แก่ การนินทาและด่าทอ การหมิ่นประมาท การแอบอ้างผู้อื่นในเชิงลบ การนำความลับและข้อมูลของผู้อื่นไปเปิดเผย และการลบและบล็อกชื่อผู้อื่นในสื่อสังคมออนไลน์ สาเหตุมาจากพ่อแม่ตามใจ รวมทั้งการนิยมเล่นเกมส์ที่ใช้ความรุนแรง มีเพื่อนที่ชอบใช้ความรุนแรง และมีความภาคภูมิใจในตัวเองต่ำ

การศึกษาของสุภาวดี เจริญวานิช (2560) อธิบายว่าพฤติกรรมกรังแกของวัยรุ่นส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆ ผู้ที่รังแกผู้อื่นจะมีปัญหาวิตกกังวล ภาวะซึมเศร้า คิดฆ่าตัวตาย ผู้ที่ถูกรังแกจะมีความรู้สึกกลัว ไม่ปลอดภัย มีความภูมิใจในตัวเองต่ำ มีภาวะซึมเศร้าและคิดฆ่าตัวตายเช่นกัน วิธีป้องกันปัญหานี้ ได้แก่ ทำให้วัยรุ่นมีมารยาทในการสื่อสารกับผู้อื่น คิดก่อนโพสต์ ลดเวลาในการเล่นสื่อสังคมออนไลน์ พ่อแม่ต้องดูแลอย่างใกล้ชิด การศึกษาของรัตติยา ดินน้ำจืด (2560) ระบุว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดระยองแสดงพฤติกรรมรังแกกันในโลกโซเชียลเพราะสาเหตุของการอิจฉาริษยา การเลียนแบบเข้มงวด คนในครอบครัวใช้ความรุนแรง และภาวะซึมเศร้า

ในปี 2561 มีการศึกษาของวรพงษ์ วิไล และเสริมศิริ นิลคำ อธิบายว่านักเรียนมัธยมในจังหวัดเชียงราย รังแกกันเพราะความบกพร่องทางพฤติกรรม สภาพครอบครัว สภาพแวดล้อมในโรงเรียน การศึกษาของปองกมล สุรัตน์ (2561) และปองกมล สุรัตน์, ธุาศุภกร จันประเสริฐ และนำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล (2561) เกี่ยวกับสาเหตุและผลกระทบของการรังแกในพื้นที่ไซเบอร์ ในกลุ่มเยาวชนอายุ 19-24 ปี จำนวน 8 คน (หญิง 6 คน ชาย 1 คน กะเทย 1 คน) ระบุว่าสาเหตุของการรังแกเกิดจากความขัดแย้งส่วนบุคคล ความคึกคะนองระหว่างเพื่อน การล้อเลียนรูปร่างหน้าตา และการล่อลวง เยาวชนที่ถูกรังแกจะเกิดความเครียด ซึมเศร้า หวาดระแวง อับอาย เจ็บปวด เกือบตัว แยกตัวออกจากสังคม คิดฆ่าตัวตาย และจะต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดจากพ่อแม่ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และจิตแพทย์ ผลกระทบทางสังคมจะทำให้ผู้ถูกรังแกเสียชื่อเสียง ถูกคนรังเกียจ และมีผลการเรียน ตกต่ำ

การศึกษาของ ชัชฎาภรณ์ พรหมนอก, สุพร อภินันทเวช และวิมลทิพย์ มุสิกพันธ์ (2562) พยายามอธิบาย รูปแบบพฤติกรรมและผลกระทบจากการถูกรังแกในพื้นที่ไซเบอร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในเขต กรุงเทพฯ โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียน 5 คน (ชาย 3 คน หญิง 2 คน) ซึ่งเป็นกลุ่มที่ถูกข่มเหงรังแก รูปแบบพฤติกรรมการข่มเหงรังแกที่พบได้แก่ การขโมยเฟซบุ๊กไปโพสต์ในกลุ่มลามก ทำให้เจ้าของเฟซบุ๊กเกิดความเสียหายและถูกมองว่าเป็นผู้ชายบริการทางเพศ การนำข้อมูลที่เป็นความลับส่วนตัวไปเผยแพร่ในอินเทอร์เน็ต การแอบอ้างชื่อของผู้อื่นไปให้ร้าย ล้อเลียน ข่มขู่และคุกคาม ส่วนผลกระทบที่เกิดขึ้น ได้แก่ ผู้ถูกรังแกเสียชื่อเสียง มีความเครียด วิตกกังวล หวาดระแวง นอนไม่หลับ ผื่นร้าย กินอาหารไม่ได้ อับอาย เศร้า เศียดแค้น และอยากแก้แค้นคนที่รังแก คำอธิบายดังกล่าวสนใจความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำที่มีผลต่ออารมณ์และร่างกาย ผู้ศึกษามีข้อสรุปว่าการแก้ปัญหาการถูกรังแกของเด็กแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่แก้ปัญหาได้ดีซึ่งจะมีผู้ใหญ่คอยช่วยเหลือและแนะนำ และกลุ่มที่แก้ปัญหาได้ไม่ดี คือเด็กที่ไม่บอกให้ใครรู้ว่าตนเองถูกรังแก จะแก้ปัญหาไว้คนเดียว

การศึกษาด้วยกระบวนการทัศนวิทยาจะมองการรังแกในโลกไซเบอร์เป็นปัญหาระดับบุคคล และสนใจว่าแต่ละคนมีวิธีแสดงออกและรับมือกับปัญหานี้อย่างไร ซึ่งตกอยู่ใต้การแบ่งแยกการแก้ปัญหาเป็น 2 แบบ คือ แบบแรกแก้ปัญหาด้วยการปรึกษาผู้อื่น เช่น พ่อแม่และคนในครอบครัว แบบที่สองแก้ปัญหาด้วยการแก้ปัญหาไว้กับตัวเอง กระบวนทัศน์ดังกล่าวมุ่งแก้ไขพฤติกรรมเป็นสิ่งสำคัญ แต่ไม่ได้อธิบายให้เห็นว่าการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนสัมพันธ์กับแบบแผนชีวิตและบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร (Postigo et al., 2013) สื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊กที่ได้รับความนิยมในกลุ่มเยาวชน มิได้ถูกตั้งคำถามในฐานะเป็นพรมแดนของสังคมแบบใหม่ที่เต็มไปด้วยความไม่มั่นคง (Mahon, 2014) ในกรณีที่เด็กไม่ต้องการบอกปัญหาการรังแกในสื่อออนไลน์ อาจมีเรื่องการแก้ปัญหาที่ไม่ดี แต่อาจเป็นวิธีการทางสังคมที่เด็กไม่ต้องการให้ผู้ใหญ่เข้ามายุ่งพื้นที่ส่วนตัวและการใช้

ชีวิตที่อิสระในโลกไซเบอร์ และประสบการณ์ที่ถูกรังแกในสื่อสังคมออนไลน์ในโลกทัศน์ของเด็กอาจต่างไปจากผู้ใหญ่ ความรู้สึกอายหรือเคียดแค้นของเด็กที่ถูกรังแกก็อาจเป็นสิ่งแลกเปลี่ยนต่อการที่พวกเขาสามารถใช้ชีวิตในโลกออนไลน์ได้ตามจินตนาการของเขา โดยที่ไม่มีผู้ใหญ่มาควบคุม (Baas, de Jong, & Drossaert, 2013)

Postigo et al. (2013) Maunder & Crsfter (2018) เสนอว่าปัญหาการรังแกของเยาวชนไม่ใช่เรื่องพฤติกรรมส่วนตัวเท่านั้น แต่ยังสัมพันธ์กับบริบทสังคมและวัฒนธรรมที่กว้างขึ้น กล่าวคือ การทำความเข้าใจพฤติกรรมการรังแกกันของเยาวชนมิได้เป็นแรงขับเคลื่อนตามธรรมชาติที่ตัดสินว่าใครมีความก้าวร้าวโดยกำเนิด แต่พฤติกรรมการข่มเหงรังแกดำรงอยู่ในปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล และแสดงออกมาด้วยภาษา ท่าทางและสัญลักษณ์ที่ถูกรวบรวมสร้างขึ้นจากวัฒนธรรม (Morcom, 2015) อารมณ์และความรู้สึกของบุคคลที่เป็นผู้รังแกและถูกรังแกก็ดำรงอยู่ภายใต้เงื่อนไขทางวัฒนธรรม (de Abreu & Elbers, 2005)

3.3 กระบวนทัศน์เทคโนโลยีและสื่อเป็นตัวกำหนด

การศึกษาของนภาพรรณ อาษาเพ็ชร (2560) เรื่องการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ ความรุนแรงที่ต้องแก้ไข และนวัตกรรมจัดการปัญหา เป็นการอธิบายสถานการณ์และรูปแบบของการรังแกกันในสื่อสังคมออนไลน์โดยการอ้างอิงงานศึกษาในต่างประเทศและสังคมไทย จุดเน้นของการศึกษาเรื่องนี้คือการบ่งชี้ว่าเทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่คือเครื่องมือและช่องทางสำหรับการการรังแกกันของมนุษย์ ซึ่งการมองเทคโนโลยีในแนวทางนี้ตกอยู่ใต้กระบวนทัศน์นิยัตินิยมทางเทคโนโลยี (Technological Determinism) อันหมายถึงเทคโนโลยีคือตัวกำหนดสิ่งที่จะเกิดขึ้นในสังคม กล่าวคือเมื่อมนุษย์สร้างและพัฒนาเทคโนโลยีขึ้นมาแล้ว และนำเทคโนโลยีนั้นมาใช้ ผลที่เกิดจากการใช้คือสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้และจะต้องเป็นไปตามวิธีการที่เทคโนโลยีได้หล่อหลอมขึ้นมา กล่าวในทำนองเดียวกันคือรูปแบบโครงสร้างและความสัมพันธ์ทางสังคมของมนุษย์ล้วนถูกกำหนดและตัดสินจากวิธีการใช้เทคโนโลยีนั้น (Smith & Marx, 1994) รากฐานของกระบวนทัศน์นี้เกิดขึ้นจากทฤษฎีมาร์กซิสม์ ซึ่งเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีส่งผลโดยตรงต่อโครงสร้างสังคม โดยเฉพาะความสัมพันธ์ทางการผลิตในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม มาร์กซิสม์มองว่าเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือของชนชั้นนายทุนที่ถูกนำมาใช้แสวงหาผลประโยชน์ และทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างนายทุนและแรงงานวางอยู่บนการกดขี่และเอาเปรียบ จากแนวคิดนี้ทำให้เทคโนโลยีถูกมองในแง่ลบและถูกมองเสมือนเป็นปีศาจร้ายที่บ่อนทำลายสังคมและวัฒนธรรม (Bruce, 1990)

ในการศึกษาของนภาพรรณ ระบุว่าสื่อสังคมออนไลน์ส่งเสริมให้มนุษย์รังแกกันมากขึ้น โดยเชื่อว่าการรังแกในโลกออนไลน์มีความรุนแรง ร้ายแรง สร้างความเจ็บปวดและความเดือดร้อนให้กับมนุษย์ ซึ่งเท่ากับว่าสังคมกำลังเสื่อมทรามและไร้ศีลธรรมมากขึ้น คำอธิบายในทำนองนี้วางอยู่บนกระบวนทัศน์นิยัตินิยมทางเทคโนโลยี ซึ่งในที่นี้คือสื่อสังคมออนไลน์คือผู้กำหนดรูปแบบและวิธีการที่มนุษย์ใช้รังแกกันเอง และทำให้สังคมเกิดปัญหา ดังนั้นวิธีการที่จะควบคุมและแก้ไขปัญหาเหล่านี้ มนุษย์จะต้องสร้างเทคโนโลยีบางอย่างขึ้นมา ซึ่งนภาพรรณเสนอว่าบุคคลจะต้องรู้เทคนิคในการป้องกันมิให้ผู้อื่นเข้ามารังแกตนเอง โดยการตั้งค่าความปลอดภัยในอุปกรณ์สื่อสาร

นั้นๆ รวมทั้งการใช้แอปพลิเคชัน ReThink และ StopIt ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่ช่วยตรวจสอบและป้องกันข้อความที่จะทำร้ายคนอื่น ข้อเสนอดังกล่าววางอยู่บนกระบวนทัศน์นิยัตินิยมทางสื่อ (Media determinism) ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของนิยัตินิยมทางเทคโนโลยี (Hauer, 2017) กระบวนทัศน์นี้เชื่อว่าสื่อเปรียบเสมือน “ภาษา” ที่มีอำนาจควบคุมสังคมและมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ รวมทั้งเป็นแก่นแท้ของความเจริญก้าวหน้าและความศิวิไลซ์ (McLuhan, 1967) คำอธิบายดังกล่าวให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสื่อสารในฐานะเป็นผู้เปลี่ยนแปลงสังคม ซึ่งถูกวิจารณ์ว่าเป็นการมองข้ามบริบททางสังคมที่หล่อหลอมให้เกิดวิถีคิดและวิถีปฏิบัติทางการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ (Williams, 1974) รวมถึงไม่ได้ให้ความสนใจกับมนุษย์ในฐานะเป็นผู้สร้างและผู้รับสื่อที่สามารถปรับเปลี่ยนวิธีการใช้เทคโนโลยีในแบบที่ไม่คาดคิดได้ (Castells, 2000)

การศึกษาของพรชนก ดาวประดับ และกัลป์ยกร วรกุลสถฐานีย์ (2561) ได้นำแนวคิดเรื่อง “ชุมชนเสมือน” (Virtual Community) มาใช้อธิบายปรากฏการณ์ของการกลั่นแกล้งในพื้นที่ไซเบอร์ ซึ่งถือเป็นเครือข่ายสังคมในรูปแบบเสมือนจริง โดยเลือกศึกษาจากเพจเฟซบุ๊ก 4 เพจ คือ เพจแหม่มโพธิ์ดำ เพจอีเจ็บบเลียบด่วน เพจอีจัน และเพจสัตว์โลกอมตืน ผู้ศึกษาอธิบายว่าผู้ชายจะเข้าไปใช้เพจเหล่านี้มากที่สุดและเป็นกลุ่มที่ถูกกลั่นแกล้งมากที่สุด คนที่เข้าไปใช้เพจจะไม่บอกอายุของตนเอง รูปแบบการกลั่นแกล้งที่พบมากที่สุดคือการหยอกล้อ รองลงไปคือการคุกคาม ลักษณะของการกลั่นแกล้งมีทั้งข้อความ รูปภาพ วิดีโอ และลิงค์ ลักษณะของการมีส่วนร่วมในการกลั่นแกล้งมีทั้งการกดถูกใจ การแชร์ และการแสดงความคิดเห็น จากข้อมูลดังกล่าวนี้ ผู้ศึกษาวิเคราะห์ว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่ชอบล้อเลียนคนอื่น ซึ่งเป็นการแฝงอารมณ์ขัน ประชดประชันและทำร้ายผู้อื่น ทำให้มีการส่งต่อภาพล้อเลียนในโลกออนไลน์จำนวนมาก

จุดอ่อนของการศึกษาเรื่องนี้ก็คือไม่สามารถอภิปรายแนวคิด “ชุมชนเสมือน” ที่สัมพันธ์กับการแสดงพฤติกรรมการกลั่นแกล้งของกลุ่มคนในโลกออนไลน์ได้ และไม่สามารถชี้ให้เห็นว่าบริบททางสังคมในชีวิตจริงกับชุมชนออนไลน์เชื่อมโยงกันอย่างไร ผู้ศึกษายังไม่ได้นำเสนอข้อถกเถียงใหม่ๆ เกี่ยวกับการทำความเข้าใจมิติที่เหลื่อมซ้อนกันระหว่างเทคโนโลยีสื่อสาร วัฒนธรรมการประชดประชัน การล้อเลียนเสียดสี ความแตกต่างและความขัดแย้งทางสังคมที่ส่งผลให้คนแสดงพฤติกรรมการกลั่นแกล้งกันในแบบอำพรางตัวเอง อาจกล่าวได้ว่าการศึกษาเรื่องนี้มองสื่อสังคมออนไลน์เป็นเพียงพื้นที่ชนิดใหม่สำหรับการแสดงออกของมนุษย์ มากกว่าจะมองเป็นรูปแบบของอำนาจและการควบคุมแบบใหม่ที่รองรับและขยายขอบเขตของระบบเศรษฐกิจทุนนิยมและลัทธิปัจเจกนิยมให้กว้างออกไป การศึกษานี้เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่เชื่อว่าเทคโนโลยีคือตัวกำหนดรูปแบบและวิธีการที่มนุษย์จะแสดงความสัมพันธ์กัน

3.4. กระบวนทัศน์การรื้อสร้างมายาคติทางเพศและส่งเสริมความเข้าใจเรื่องความหลากหลายทางเพศ

การศึกษาภายใต้ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยมหิดล องค์การยูเนสโก (กรุงเทพฯ) และแพลนอินเตอร์เนชันแนล ในปี 2014 เป็นการศึกษากลุ่มนักเรียนมัธยมและครูในพื้นที่ 5 ภาคภูมิภาค ได้แก่ กรุงเทพฯ

ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ โดยเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากนักเรียนจำนวน 2,070 คน เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูและนักเรียนจำนวน 450 คน พบว่าในสังคมไทย ความเข้าใจเรื่องการกลั่นแกล้ง ถูกอธิบายด้วยคำว่า “การหยอกล้อ” “การรังแก” ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะความสัมพันธ์ที่นักเรียนมีกับเพื่อน แต่ในกลุ่มนักเรียนที่เป็นเกย์ เลสเบียน และมีพฤติกรรมข้ามเพศ การหยอกล้ออาจมีความหมายที่รุนแรงกว่ากลุ่มชายหญิง รูปแบบการกลั่นแกล้งที่เกิดขึ้นกับนักเรียนข้ามเพศและรักเพศเดียวกันมีทั้งการรังแกทางร่างกาย การใช้คำพูดดูหมิ่นเหยียดหยาม การปฏิเสธทางสังคม และการคุกคามทางเพศ กลุ่มที่มักจะถูกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้งรังแกคือกลุ่มหญิงรักหญิง หรือ ทอม รวมทั้งนักเรียนชายที่มีการแสดงพฤติกรรมเหมือนผู้หญิง พื้นที่ที่มีการกลั่นแกล้งคนกลุ่มนี้มากที่สุดคือกรุงเทพฯ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สถานที่ที่ถูกกลั่นแกล้ง ได้แก่ ห้องน้ำ เมื่อมีการกลั่นแกล้งเกิดขึ้น ผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งมักจะตอบโต้กลับไปยังผู้ที่กลั่นแกล้ง และบางส่วนก็ไปปรึกษาเพื่อน แต่จะไม่มีผู้นำเรื่องการกลั่นแกล้งไปบอกครู การศึกษายังพบว่าโรงเรียนไม่คิดว่าการกลั่นแกล้งนักเรียนที่เป็นเกย์ เลสเบียน หรือกะเทย เป็นปัญหา โรงเรียนจึงไม่มีมาตรการป้องกันและแก้ไข บางโรงเรียนเชื่อว่าการให้นักเรียนที่มีอัตลักษณ์ทางเพศต่างไปจากชายหญิงแสดงความสามารถของตัวเอง เช่น เป็นเชียร์ลีดเดอร์ ทำงานฝีมือ จัดดอกไม้ จะช่วยให้นักเรียนกลุ่มนี้รู้สึกได้รับการยอมรับมากขึ้น

งานวิจัยชิ้นนี้พบว่าปัญหาสำคัญของการกลั่นแกล้งเกิดจากโรงเรียนไม่มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับเพศภาวะและเพศวิถี ครูผู้สอนไม่มีความรู้ในประเด็นความหลากหลายทางเพศ ทำให้เกิดช่องว่างในการทำความเข้าใจอัตลักษณ์ของเกย์ กะเทย ทอม ดี อย่างถูกต้อง ความไม่เข้าใจของครูในประเด็นนี้ ทำให้เกิดการตีตราและผลิตซ้ำมายาคติเกี่ยวกับ “ความเบี่ยงเบนทางเพศ” จึงไม่สามารถจัดการปัญหาการกลั่นแกล้งนักเรียนที่มีอัตลักษณ์ทางเพศที่ต่างไปจากหญิงและชายได้ ดังนั้น สิ่งที่โรงเรียนและสถาบันการศึกษาควรนำไปปฏิบัติเป็นอันดับแรกคือการส่งเสริมให้มีการเรียนรู้เรื่องความหลากหลายทางเพศและลดอคติที่มีต่อกลุ่มนักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี ในแง่นโยบาย ผู้บริหารควรมีมาตรการและข้อกำหนดให้โรงเรียนทุกแห่งมีแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้งในโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม และมีช่องทางให้นักเรียนที่ถูกกลั่นแกล้งได้ร้องเรียนและขอความช่วยเหลือได้สะดวกรวดเร็ว

บทที่ 3 การศึกษาวาทกรรมระรานบุคคลหลากหลายทางเพศในสื่อออนไลน์

1. บทนำ

การทำความเข้าใจเรื่องราวเกี่ยวกับการระราน หรือกลั่นแกล้งกลุ่มคนหลากหลายทางเพศในสื่อออนไลน์ โดยเฉพาะบุคคลที่แสดงอัตลักษณ์และพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานชายหญิงที่สังคมกำหนด จำเป็นต้องตั้งคำถามว่ารูปแบบการระรานที่ปรากฏไม่ว่าจะเป็นคำพูด ภาษาที่แสดงความเกลียดชัง การดูหมิ่นเหยียดหยาม การทำให้เกิดความอับอาย ไปจนถึงการประณามราวกับคนเหล่านั้นไร้ค่าและไร้ความเป็นมนุษย์ การทำความเข้าใจดังกล่าวจะอาศัยกรอบความคิดเรื่องมายาคติแบบบรรทัดฐานรักเพศตรงข้าม (Heteronormativity) และระบบเหตุผล (Rationality) ที่แบ่งแยกชัดตรงข้ามระหว่าง “เพศปกติ” และ “เพศผิดปกติ” มาเป็นกรอบในการอธิบาย โดยจะชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการระรานและเสียงสะท้อนของผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งในสื่อออนไลน์ เพื่อทำความเข้าใจว่าพรหมแดนพื้นที่สังคมในชีวิตประจำวันกับพื้นที่ออนไลน์มีได้แยกขาดจากกัน พื้นที่ทั้งสองนี้เชื่อมต่อเข้าหากันในลักษณะเป็น “ปฏิบัติการ” ที่ต่อเนื่อง (Continuing Practices) ซึ่งพื้นที่สังคมทั้งสองแบบนี้มีได้แยกอยู่คนละด้านแต่ดำรงอยู่แบบอาศัยซึ่งกันและกันเชิงสังคม (social interdependence) (Campbell & Lövheim, 2011) โดยบุคคลจะนำประสบการณ์ในชีวิตจริงมาสื่อสาร ถ่ายทอด บอกเล่า แสดงออกให้ปรากฏในสื่อออนไลน์ด้วยเทคนิคและวิธีการต่างๆ ที่เทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่ได้สร้างไว้ให้

เนื้อหาในบทนี้มาจากการศึกษาสถานการณ์การระรานในสื่อสังคมออนไลน์ย้อนหลัง 3 ปี คือ ในช่วงปี พ.ศ. 2561-2563 โดยเจาะจงสื่อออนไลน์ทั้งสิ้น 5 รูปแบบ ได้แก่ เฟสบุ๊ก ทวิตเตอร์ อินสตราแกรม ยูทูบ และอื่นๆ การศึกษาครั้งนี้ได้มุ่งเน้นไปที่ประเด็นการกลั่นแกล้งกลุ่มคนหลากหลายทางเพศเพียงเท่านั้น โดยการศึกษาครั้งนี้สามารถรวบรวมข้อมูลเหตุการณ์การกลั่นแกล้ง หรือการระรานกลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศที่สามารถจำแนกกลุ่มผู้ถูกระรานที่ชัดเจน รวมทั้งหมด 147 เหตุการณ์ โดยจำแนกรูปแบบของสื่อสังคมออนไลน์ที่ถูกใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางในการกลั่นแกล้ง ได้ดังนี้

1. Facebook	จำนวนทั้งสิ้น	114	เหตุการณ์
2. Twitter	จำนวนทั้งสิ้น	15	เหตุการณ์
3. Instagram	จำนวนทั้งสิ้น	5	เหตุการณ์
4. YouTube	จำนวนทั้งสิ้น	3	เหตุการณ์
5. อื่นๆ (Pantip, TikTok)	จำนวนทั้งสิ้น	10	เหตุการณ์

ทั้งในกลุ่มบุคคลที่ถูกกลั่นแกล้งจากการจำแนกข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ สามารถจำแนกได้ออกเป็นทั้งสิ้น 4 กลุ่มหลัก ได้แก่ เกย์ กะเทย ทอม/ดี้ และบุคคลหลากหลายทางเพศในภาพรวม (LGBT) แต่เนื่องด้วยการใช้ภาษาในสื่อสังคมออนไลน์ค่อนข้างมีความหลากหลาย และใช้ข้อความที่มีนัยยะแฝงไม่ได้สื่อโดยตรงถึงกลุ่มบุคคลที่

ถูกกลั่นแกล้งชัดเจนมากนัก ทำให้คณะผู้วิจัยต้องใช้การตีความจากบริบทของข้อความนั้นๆ ร่วมด้วยในการศึกษาครั้งนี้ โดยจำแนกจำนวนกลุ่มบุคคลที่ถูกกลั่นแกล้งภายใต้อัตลักษณ์ของแต่ละบุคคลได้ดังนี้ (ทั้งนี้บางเหตุการณ์มีการกล่าวถึงกลุ่มบุคคลที่ถูกกลั่นแกล้งมากกว่า 1 กลุ่ม)

1. กลุ่มเกย์ (Gay)	จำนวนการกล่าวถึง	60	เหตุการณ์
2. กลุ่มกะเทย (Transgender women)	จำนวนการกล่าวถึง	29	เหตุการณ์
3. กลุ่มทอม/ดี้ (Transgender men/Lesbians)	จำนวนการกล่าวถึง	5	เหตุการณ์
4. ภาพรวม (LGBT)	จำนวนการกล่าวถึง	64	เหตุการณ์

2. สถาบันสังคมที่เชื่อมโยงกับวาทกรรมระรานบุคคลหลากหลายทางเพศในโลกออนไลน์

เมื่อจำแนกว่าเหตุการณ์การกลั่นแกล้งบุคคลหลากหลายทางเพศที่พบบนโลกโซเชียลทั้ง 147 เหตุการณ์ พบว่าเป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง หรือเชื่อมโยงกับ 7 สถาบันหลักในสังคม ได้แก่ สถาบันการศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจ การเมือง การแพทย์และวิทยาศาสตร์ และสื่อมวลชน ซึ่งอาจหยิบยกตัวอย่างเหตุการณ์บางเหตุการณ์มาวิเคราะห์ได้ดังนี้

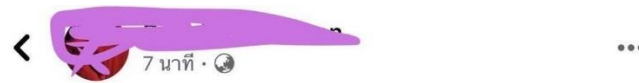
2.1 เหตุการณ์เกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษา/สถานศึกษา

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษาถูกนำมาพูดคุยกันในสื่อสังคมออนไลน์อย่างแพร่หลายมากขึ้นในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา โดยประเด็นเกี่ยวกับสถานศึกษาถูกแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือฝ่ายนักเรียนหลากหลายทางเพศที่เป็นผู้โดนกลั่นแกล้งรังแก และฝ่ายบุคคลอื่นที่เห็นด้วยกับการกลั่นแกล้งรังแกเหล่านั้น

2.1.1 นักเรียนที่โดนกลั่นแกล้งรังแกนำเหตุการณ์มาแชร์บนโลกโซเชียล

เป็นกรณีที่บุคคลที่เป็นคนหลากหลายทางเพศหยิบเอาประสบการณ์ของตนเอง หรือของเพื่อนที่เคยได้รับการกลั่นแกล้ง เกิดชัง และถูกเลือกปฏิบัติ ในสถานศึกษามาแนะนำเสนอหรือบอกเล่าบนโลกโซเชียล

“เป็นโรงเรียนที่กะเทย ตูด โดนกันขึ้นทุกอย่าง นี่เคยเดินเข้าโรงเรียนแล้วครูตะโกนด่าอึกะเทย บูลลี่ตอนอยู่หน้าเสาธง เรียกเด็กให้ดู ผู้ชายมีสิทธิมากกว่ากะเทย ผมยาวกว่าไม่เคยโดนจับตัด แต่กะเทยโดนจับตัดผมและจับตามองตลอด ต้องอดทนจนจบ ไม่เคยได้รับความเป็นธรรม และน้องของนี่เคยโดนถอดเสื้อในหน้าเสาธง ประจาน กะเทยในโรงเรียนจะรู้ว่าครูในโรงเรียนเป็นยังไง สิทธิและความเท่าเทียมอยู่ไหน ที่ไม่ออกมาเรียกร้องสิทธิเพราะกลัวที่จะมีปัญหาตอนเรียน #รสรตรีชื่อดังริมแม่น้ำน่าน” *ข้อมูลจากเฟซบุ๊ก ไม่ระบุตัวตนผู้ให้ข้อมูล*

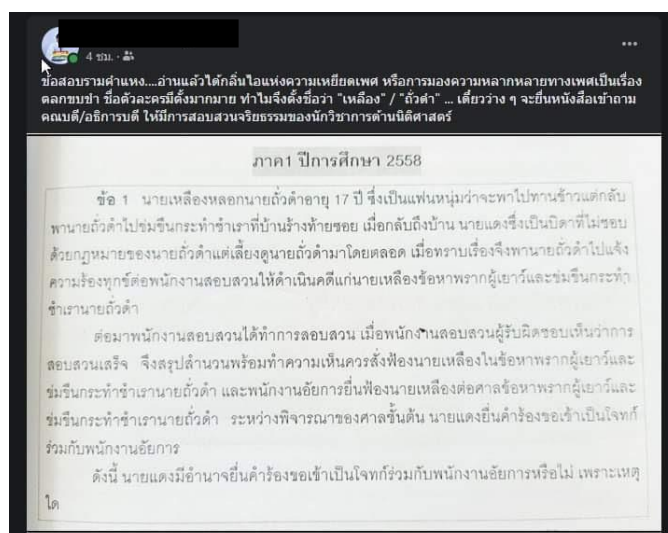

ฟังจะขึ้นเทรนในทวิตขอหน่อยเถอะ
เป็นโรงเรียนที่กะเทย ตูด โดนกันชินทุกอย่าง นี่เคยเดินเข้าโรงเรียน
แล้วครูตะโกนตำอิกะเทย บูลลี่ตอนอยู่หน้าเสาธง เรียกเด็กให้ดู ผู้ชาย
มีสิทธิมากกว่ากะเทย ผมยาวกว่าไม่เคย โดนจับตัด แต่กะเทย โดนจับ
ตัดผมและจับตามองตลอด ต้องอดทนจนจบ ไม่เคยได้รับความเป็น
ธรรม และน้องของนี่เคย โดนถอดเสื้อในหน้าเสาธง ประจาน กระเทย
ในโรงเรียนจะรู้ว่าครูใน โรงเรียนเป็นยังไง สิทธิและความเท่าเทียม
อยู่ไหน ที่ไม่ออกมาเรียกร้องสิทธิเพราะกลัวที่จะมีปัญหาตอนเรียน
[#รสรตรีชื่อดังริมแม่น้ำ่าน](#)

จากข้อความข้างบนชี้ให้เห็นว่ากลุ่มคนหลากหลายทางเพศถูกเลือกปฏิบัติ และแสดงความรุนแรงด้วยการใช้วาจา การกระทำ รวมไปถึงการทำให้นักเรียนอับอาย สิ่งเหล่านี้ถูกกระทำโดยครู อาจารย์ หรือบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษานั้น ๆ ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาเหล่านี้มีอคติต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ ส่งผลให้เกิดการนำเสนอว่ากลุ่มคนหลากหลายทางเพศเป็นสิ่งที่ผิดปกติ และเป็นเรื่องไม่ดีทางสังคม

มีเหตุการณ์ที่ผู้ใช้ทวิตเตอร์ได้แชร์เรื่อง การออกข้อสอบของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในสาขานิติศาสตร์ ที่แสดงออกถึงการรังเกียจกลุ่มคนหลากหลายทางเพศอย่างเห็นได้ชัด ดังนี้

“ข้อสอบ.... อ่านแล้วได้กลิ่นไอแห่งความเหยียดเพศ หรือการมองความหลากหลายทางเพศเป็นเรื่องตลก ขบขำ ชื่อตัวละครมีตั้งมากมาย ทำไมจึงตั้งชื่อว่า “เหลือง”/”ถั่วดำ” เตี้ยว้าง ๆ จะยื่นหนังสือเข้าถาม คณบดี/อธิการบดี ให้มีการสอบสวนจริยธรรมของนักวิชาการด้านนิติศาสตร์” *ข้อมูลจากทวิตเตอร์*

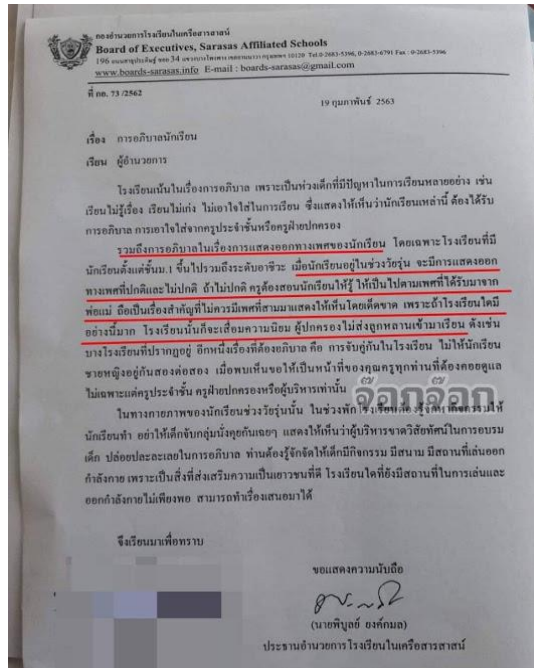

ข้อความข้างต้นเป็นของสมาชิกในสื่อสังคมออนไลน์ทวิตเตอร์ได้โพสต์รูปข้อสอบของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งและเขียนข้อความของตนเองเพื่ออธิบายเนื้อหาภายในข้อสอบนั้น โดยในข้อสอบชุดนี้ได้มีการใช้ชื่อตัวละครที่

เป็นคนรักเพศเดียวกันว่า เหลือและถั่วดำ และยังชี้ให้เห็นว่ากลุ่มคนหลากหลายทางเพศมีการกระทำผิดคือการ
 ชมชื่นด้วย ยิ่งเป็นการตอกย้ำความผิดปกติ และแปลกประหลาดในสังคม

เช่นเดียวกับโรงเรียนระดับประถมถึงมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง ซึ่งมีจำนวนโรงเรียนในเครือข่ายเป็นจำนวนมาก
 ได้ออกหนังสือชี้แจงไปยังโรงเรียนในเครือข่ายทั้งหมด เรื่องให้เฝ้าระวังการแสดงออกทางเพศของนักเรียนใน
 โรงเรียน โดยเนื้อหาในหนังสือฉบับดังกล่าวได้ถูกแชร์ในโลกออนไลน์ คือ เฟสบุ๊ก ซึ่งคาดว่าน่าจะมาจากกลุ่มบุคคล
 หลากหลายทางเพศที่ไม่พอใจกับข้อความในหนังสือนี้ โดยเนื้อหาในหนังสือเวียนดังกล่าวระบุไว้ว่า

“เมื่อนักเรียนอยู่ในช่วงวัยรุ่น จะมีการแสดงออกทางเพศที่ปกติและไม่ปกติ ถ้าไม่ปกติ ครูต้องสอน
 นักเรียนให้รู้ ให้เป็นไปตามเพศที่ได้รับมาจากพ่อแม่ ถือเป็นเรื่องที่สำคัญที่ไม่ควรมีเพศที่สามมาแสดงให้
 เห็นโดยเด็ดขาด เพราะโรงเรียนใดมีอย่างนี้มาก โรงเรียนนั้นก็จะต้องเสื่อมความนิยม ผู้ปกครองไม่ส่งลูกหลาน
 เข้ามาเรียน” ข้อมูลจากกลุ่มในเฟสบุ๊ก

ข้อความที่หยิบยกมาข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มองความ
 หลากหลายทางเพศเป็นเรื่องผิดปกติ และความผิดปกตินี้นำมาซึ่งความนิยมชมชอบของสถานศึกษาลดลง สะท้อน
 ให้เห็นความไม่เข้าใจถึง ความหลากหลายทางเพศของคนในสังคม และยึดถือเพศเพียง 2 เพศเท่านั้น

ปัญหาที่สำคัญซึ่งตามมาจากการถูกกลั่นแกล้งรังแกในโรงเรียน และในโลกออนไลน์ คือความรุนแรงที่สูง
 ไปกว่าการใช้คำพูด คือการใช้อาวุธในการทำร้ายร่างกาย ไปจนถึงการเสียชีวิต กรณีข่าวที่สำคัญและถูกพูดถึงเป็น
 อย่างมาก “สลด! เด็ก ม.1 ขโมยปืนพอยิงเพื่อนดับ แค้นถูกล้อเป็นตุ๊ด” ข้อมูลจากแฟนเพจเฟซบุ๊ก ลำนักข่าว
 ONE31 ชี้ให้เห็นว่าความรุนแรงที่เกิดจากการกลั่นแกล้งรังแก ล้อเลียนกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ ได้ส่งผล

กระทบทั้งทางร่างกายและจิตใจของทั้งผู้ถูกระทำและผู้กระทำทั้งสิ้น ดังนั้นการสร้างความเข้าใจให้แก่ครูอาจารย์ และนักเรียนจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นและเร่งด่วนมากที่สุด

2.1.2 ฝ่ายบุคคลอื่นที่เห็นด้วยกับการกลั่นแกล้งรังแกนำเหตุการณ์มาแชร์บนโลกโซเชียล

กรณีแรกเกิดขึ้นในเครือข่ายสังคมรูปภาพ อินสตราแกรมของมหาวิทยาลัยชื่อดังแห่งหนึ่ง โดยกลุ่มนักเรียนศึกษาซึ่งเป็นองค์การนักศึกษาได้ลงรูปภาพพร้อมข้อความระบุว่า

“ผู้หญิงก็เหมือนตุ๊กตา คุณจะตบ จะตี จะจับแก้ผ้าหรือทำอะไรก็ได้ตามใจคุณ แต่จำไว้ว่า “ลูกผู้ชายตัวจริง” ไม่เล่นตุ๊กตา” *ข้อความจากอินสตราแกรม*

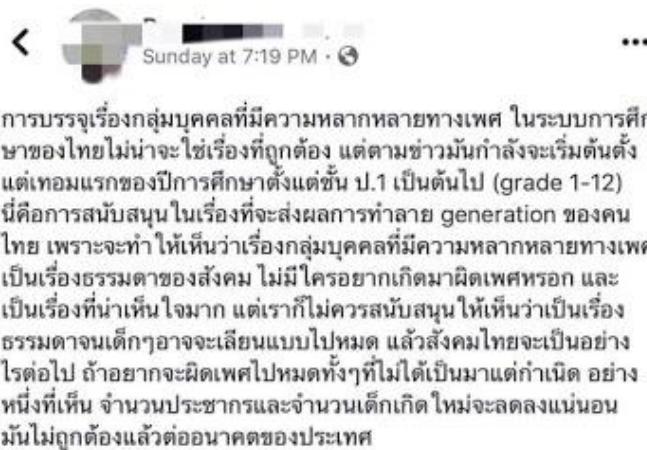

ข้อความข้างต้นชี้ให้เห็นถึงอำนาจของชายเป็นใหญ่ที่กดขี่เพศหญิง และกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ แสดงให้เห็นถึงการขาดความรู้ความเข้าใจว่าพฤติกรรมอะไรที่เป็นเรื่องการกลั่นแกล้งรังแก ความรุนแรง และเรื่องความเท่าเทียมเรื่องเพศ การขาดความเข้าใจเรื่องดังกล่าวส่งผลต่อกระบวนการคิดและนำเสนอออกมาเป็นข้อความข้างต้นนี้ ซึ่งนับว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของพฤติกรรมกรรังแก หรือระรานกลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศ รวมทั้งผู้หญิงด้วย หากบุคคลในสังคมเชื่อหรือเห็นด้วยกับข้อความข้างต้น จะส่งผลให้เกิดความรุนแรงต่อผู้หญิงมากขึ้น และยังเป็นการตอกย้ำความเป็นชายแบบเก่าที่จะต้องไม่อ่อนหวาน เข้มแข็ง ปึกป็น และปึกบังคับว่าผู้ชายห้ามเล่น

ตุ๊กตา คำพูดนี้ยังไปเบียดขับกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ เพราะมีนัยว่าคนที่เล่นตุ๊กตาไม่ใช่ ‘ผู้ชายแท้’ แต่เป็นกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ

นอกจากนี้ ยังมีเหตุการณ์ที่สมาชิกในสื่อสังคมออนไลน์ออกมาโต้แย้งการให้มีหลักสูตรการเรียนการสอนเรื่องความหลากหลายทางเพศในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ที่สะท้อนให้เห็นถึงอคติของคนเหล่านั้นที่มีต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศดังนี้

“การบรรจุเรื่องกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ในระบบการศึกษาของไทยไม่น่าจะใช้เรื่องที่ถูกต้อง แต่ตามข่าวมันกำลังจะเริ่มต้นตั้งแต่เทอมแรกของปีการศึกษาตั้งแต่ชั้น ป.1 เป็นต้นไป (grade 1-12) นี่คือการสนับสนุนในเรื่องที่จะส่งผลการทำลาย generation ของคนไทย เพราะจะทำให้เห็นว่าเรื่องกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศเป็นเรื่องธรรมดาของสังคม ไม่มีใครอยากเกิดมาผิดเพศหรืออก และเป็นเรื่องที่น่าเห็นใจมาก แต่เราก็ไม่ควรสนับสนุนให้เห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดาจนเด็ก ๆ อาจจะเลียนแบบไปหมด แล้วสังคมไทยจะเป็นอย่างไรต่อไป ถ้าอยากจะผิดเพศไปหมดทั้ง ๆ ที่ไม่ได้เป็นมาแต่กำเนิด อย่างหนึ่งที่เราเห็น จำนวนประชากรและจำนวนเด็กเกิดใหม่จะลดลงแน่นอนมันไม่ถูกต้องแล้วต่ออนาคตของประเทศ” *ข้อมูลจากเฟสบุ๊ก*

ข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการมองกลุ่มคนหลากหลายทางเพศเป็นสิ่งผิดปกติในสังคม และมองว่าทัศนคติทางเพศเป็นโรคชนิดหนึ่งที่สามารถระบาดไปยังเด็กได้ หากมีการเรียนการสอนเรื่องดังกล่าวจะส่งผลให้เกิดการเลียนแบบ และมองกลุ่มคนหลากหลายทางเพศเป็นกลุ่มคนที่น่าเห็นใจเพราะเกิดมาต้องมีทัศนคติทางเพศที่ผิดไปจากขนบธรรมเนียม สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงการขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องความหลากหลายทางเพศ ส่งผลให้เกิดการใช้ถ้อยคำ วาทกรรมที่ดูถูก เกลียดชัง ต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ

2.2 เหตุการณ์เกี่ยวข้องกับสถาบันศาสนา

สถาบันศาสนาเป็นอีกหนึ่งสถาบันที่พบปัญหาการกลั่นแกล้งรังแก หรือการสร้างวาทกรรมการเกลียดชัง กลุ่มคนหลากหลายทางเพศ โดยศาสนาในหลายๆ ศาสนาได้เริ่มในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ในการสื่อสารกับสมาชิกในศาสนานั้นๆ แต่การสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์บางกรณี ผู้สื่อสารได้หยิบนำเอาอคติจากคำสอนของศาสนา หรืออคติของผู้นำเสนอเองมาใช้ในการสื่อสารนั้นๆ

กรณีแรกเกิดขึ้นในบริบทของผู้นับถือศาสนาพุทธ พระรูปหนึ่งได้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ TikTok ในการสื่อสารกับสมาชิกในศาสนาพุทธทั่วไป โดยในคลิปดังกล่าวนี้ได้มีข้อความที่พระภิกษุรูปนี้โพสต์คือ “เจ็บกว่าการจากลา คือการที่ภรรยาบอกจะไปเกณฑ์ทหาร” หลังจากพุดจบพระรูปนี้ได้ยิ้มและหัวเราะ เหตุการณ์ระรานกลุ่มคนหลากหลายทางเพศนี้สะท้อนให้เห็นอคติของพระที่มีต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ จนส่งผลให้กลุ่มคนหลากหลายทางเพศไม่พอใจ และได้นำคลิปดังกล่าวมานำเสนอหรือแชร์ต่อในเฟซบุ๊ก ผ่านแฟนเพจ “เจ็ดวง วาไรตี้ นิวส์” ว่า

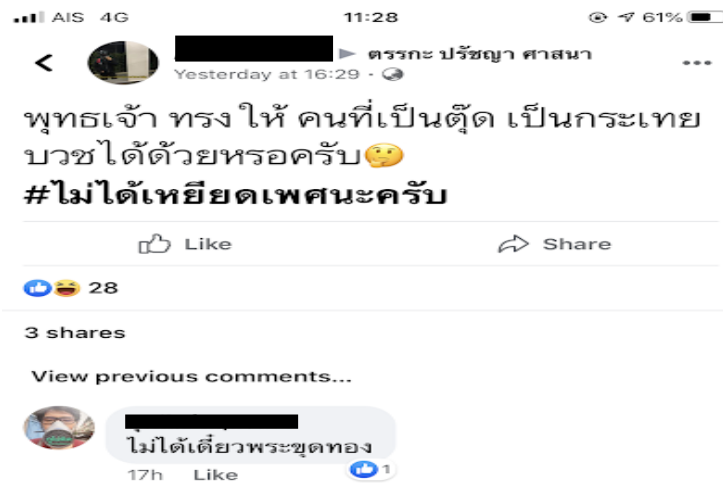
“บนโลกโซเชียลมีการแชร์พุดถึง คลิปจาก TikTok เป็นคลิป #หลวงพี่กาโตะ พระรูปดังบนโซเชียลที่ทำคลิปพุดตลกกับประโยคที่ว่า “เจ็บกว่าการจากลา คือการที่ภรรยาบอกจะไปเกณฑ์ทหาร” ตบท้ายด้วยยิ้มหัวเราะ... จนมีชาวเน็ต โดยเฉพาะเพศที่ 3 LGBTQ แชร์ขึ้นมาท้วงติงเป็นจำนวนมากว่าเหมาะสมหรือไม่เหยียดเพศมั้ย????”

เหตุการณ์ชี้ให้เห็นการกลั่นแกล้ง รังแกบุคคลหลากหลายทางเพศ โดยมองว่าการเป็นบุคคลหลากหลายทางเพศเป็นเรื่องตลก น่าหัวเราะ ในขณะที่เดียวกันก็ละเลยหรือเพิกเฉยต่อการเรื่องการมีสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของตนเองของบุคคลหลากหลายทางเพศ ที่แม้ว่าจะได้เปลี่ยนเพศตัวเองไปแล้ว ก็ยังคงต้องไปเกณฑ์ทหารอยู่ดี หากสิ่งเหล่านี้ถูกพุดโดยกลุ่มคนทั่วไปอาจจะไม่ถูกนำมาพุดถึงเท่ากับการถูกพุดโดยบุคคลในศาสนา ยิ่งชี้ให้เห็นถึงอคติภายใต้สถาบันศาสนาที่มีผลต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ

และในกลุ่ม “ตรรกะ ปรัชญา ศาสนา” ได้มีการถกเถียงกันในประเด็นเรื่อง “พุทธเจ้า ทรงให้ คนที่เป็นตูด เป็นกระเทย บวชได้ด้วยหรือครับ #ไม่ได้เหยียดเพศนะครับ” ในข้อความดังกล่าวได้มีการพูดถึงหลักการและเหตุผลทางศาสนากันอย่างถูกต้อง ไม่มีการกลั่นแกล้งรังแกกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ ยกเว้นข้อความหนึ่งจากสมาชิกในกลุ่มกล่าวว่า “ไม่ได้เดี่ยวพระชุตทอง”

คำพูดทำนองนี้ชี้ให้เห็นว่าแม้ในกลุ่มที่ถกเถียงกันในประเด็นเรื่องศาสนา และมีหลักการภายใต้หลักคำสอนนี้แล้ว ยังมีกลุ่มคนที่มองว่าการใช้วาจาธรรมเกลียดชังเหล่านี้เป็นเรื่องตลกขบขัน และมองว่ากลุ่มคนหลากหลายทางเพศเข้าไปบวชในศาสนาเพียงเพื่อต้องการการมีเพศสัมพันธ์มากกว่าการเรียนรู้หลักธรรมคำสอนของศาสนาพุทธ ข้อมูลข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงอาการรังเกียจพฤติกรรมรักเพศเดียวกันในพุทธศาสนา มีการเลือกใช้คำพูดระรานแบบติดตลกและดูถูกเรื่องเพศของพวกเขา นอกจากนี้ยังมีโพสต์ข้อความในเชิงย้าว่าศาสนาพุทธรังเกียจคนรักเพศเดียวกัน ในกลุ่มเฟซบุ๊ก ศาสนวิทยา ที่กล่าวว่า

“...พุทธศาสนาไม่ได้รังเกียจคนรักเพศเดียวกันอันเป็นทางเลือกอีกทางของชาวยิวหรือคริสเตียน แต่โจคร้ายที่ประสบการณ์ส่วนตัวได้สอนให้ข้าพเจ้ารู้ว่า พุทธศาสนาเองก็มีการรังเกียจคนที่รักเพศเดียวกันเช่นเดียวกัน เพียงแต่ไม่ได้เปิดเผยรุนแรงเหมือนกับศาสนาในตะวันตก...”

ข้อความที่หยิบยกมาจาก <https://prachatai.com/journal/2015/09/61621> เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น หากเข้าไปอ่านเนื้อข้างในพบว่า การรังเกียจคนรักเพศเดียวกันในศาสนาพุทธมาจากแนวคิดเรื่อง “ชายเป็นใหญ่” โดยได้หยิบยกเนื้อหาช่วงหนึ่งในบทความชิ้นนี้มา

“ในพุทธศาสนานั้นการรังเกียจผู้หญิงได้ถูกทำให้เป็นเรื่องถูกต้องผ่านคำสอนทั้งในพุทธศาสนาเถรวาทและมหายาน การรังเกียจผู้หญิงไม่ใช่การรังเกียจธรรมดาๆ เท่านั้น แต่อะไรก็ตามที่เกี่ยวกับผู้หญิงหรือมีลักษณะแนวโน้มไปทางผู้หญิงก็จะถูกรังเกียจไปด้วย ดังนั้น สำหรับเกย์บางคนที่มีลักษณะออกหญิงในสายตาของสังคมที่รักเพศตรงข้ามมีอำนาจเหนือกว่าหรือในระบบสังคมที่ยึดถือเอาผู้ชายเป็นใหญ่แล้วละก็ เกย์เหล่านั้นจะถูกทำให้ต่ำกว่าหรือถูกเลือกปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้หญิงไปเลย”

การเขียนแบบนี้ชี้ให้เห็นถึงแนวคิด “ปิตาธิปไตย” ที่ครอบงำความคิดของกลุ่มคนที่นับถือศาสนาพุทธให้มองชายเป็นใหญ่ และผลึกเพศวิถีสี่อื่นๆ ให้เป็นชนชั้นรองในสังคม ทำให้กลุ่มคนหลากหลายทางเพศถูกเลือกปฏิบัติในศาสนาพุทธ และยิ่งถูกผลักให้ออกไปห่างจากศาสนามากขึ้น

ในข้อความหนึ่งของสมาชิกในเฟซบุ๊กได้กล่าวถึง ศาสนาในวิทยุรายการหนึ่งไว้ว่า

“บังเอิญนอนฟังธรรมะจากวิทยุคลื่นหนึ่ง นางบอกว่า LGBT เป็นเรื่องของเวรกรรม ทำยังไงให้หลุดพ้นจากการไม่เกิดผิดเพศในชาติหน้า ให้ทำบุญ ให้สวดมนต์นั่นนี่ เพื่อจะได้เกิดมากถูกเพศ!! ส่วนตัวเราเลื่อมใสและเป็นคนสวดมนต์อยู่แล้ว แต่ความคิดที่ว่า LGBT เป็นเรื่องของเวรกรรม อันนี้อยากโทรไปตำมาก แต่ไม่มีเบอร์ เพศสภาพ รสนิยม มันคือ diversity จะเอาศาสนามาโยงนั่นนี่ว่าเป็นบาป ใช้หรือวะ นี่ปี 2020 แล้ว hello รสนิยมเพศคือความหลากหลายของมนุษย์นะป้า ปญญ!!!”

จากข้อความดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า สถาบันศาสนาได้ผลักกลุ่มคนหลากหลายทางเพศว่าเป็นคนมีเวรกรรม หรือมีบาปติดตัว และเป็นสิ่งผิดปกติในสังคม หากจะแก้ไขต้องแก้ด้วยศาสนา เพื่อชาติหน้าจะไม่ได้เกิดมาเป็นเช่นนี้ อีก ปัญหาสำคัญของศาสนาคือการขาดความเข้าใจเรื่องเพศอย่างถ่องแท้ จึงส่งผลให้เกิดอคติกับกลุ่มคนหลากหลายทางเพศตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน

เมื่อไม่นานมานี้ กลุ่ม LGBT ในประเทศไทยได้เริ่มเรียกร้องสิทธิการสมรสในกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน เพื่อให้เกิดความเสมอภาคในทุกระดับ ทำให้เกิดเหตุการณ์ในกรณีของมูลนิธิมุสลิมเพื่อสันติมีการโพสต์หรือแชร์ ข้อมูลที่แสดงถึงการรังเกียจคนรักเพศเดียวกัน มูลนิธิมุสลิมเพื่อสันติแสดงความคิดเห็นไม่เห็นด้วย และออกหนังสือโต้แย้งเหตุการณ์ดังกล่าว โดยหนังสือดังกล่าวได้มีเนื้อหาดังนี้

“ขอคัดค้านกฎหมายคู่ชีวิต... มูลนิธิมุสลิมเพื่อสันติ (มมส.) มีความเป็นห่วงต่อกฎหมายฉบับนี้เป็นอย่างยิ่ง หากมีการบังคับใช้ เพราะเป็นกฎหมายที่ขัดต่อศีลธรรมอันดี และเป็นกฎหมายที่จะสร้างความเสื่อมเสียให้เกิดขึ้นในสังคมเป็นอย่างมาก ประเทศไทยเป็นประเทศที่ตั้งมั่น และให้ความสำคัญกับหลักคำสอนของศาสนา และศีลธรรมอันดีมาโดยตลอด .... แต่กฎหมายฉบับนี้อาจทำให้ประเทศไทย เกิดความเสื่อมสลาย

2.3 เหตุการณ์เกี่ยวข้องกับสถาบันเศรษฐกิจ

สถาบันทางเศรษฐกิจเป็นอีกหนึ่งโครงสร้างของสังคมที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ การไม่ยอมรับ อดคิด และการเลือกปฏิบัติส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ รายได้ของกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ ในเฟซบุ๊กแฟนเพจ BrandThink ได้นำเสนอบทความในประเด็นเรื่อง “ครั้งแรกในประวัติศาสตร์ ‘เกย์’ มีรายได้เฉลี่ยเยอะกว่าคนกลุ่มอื่น” ในเนื้อหาได้อธิบายการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคนทำงานในสหรัฐฯ โดยนักเศรษฐศาสตร์ 2 คน Christopher Carpenter และ Samuel Eppink ได้นำเสนองานวิจัยชิ้นนี้ว่า “เกย์ชาวสหรัฐฯ นั้นจะมีรายได้สูงกว่าผู้ชายที่ชอบผู้หญิงถึงประมาณ 10% และชาวเลสเบี้ยนก็มีรายได้สูงกว่าผู้หญิงที่ชอบผู้ชายอยู่ประมาณ 9%” โดยผลการวิจัยสรุปว่าปัจจัยที่ทำให้เกย์มีรายได้สูงขึ้นน่าจะมาจากการยอมรับของสังคม ข้อมูลข้างต้นชี้ให้เห็นว่าการไร้อคติ หรือการกีดกันการทำงานของกลุ่มคนหลากหลายทางเพศจะส่งผลดีทั้งในสภาพเศรษฐกิจของกลุ่มคนดังกล่าว และยังสามารขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศได้เป็นอย่างดี

หากแต่ในประเทศไทยกลับพบว่ากลุ่มคนหลากหลายทางเพศยังถูกปฏิเสธการเข้าทำงาน และถูกเลือกปฏิบัติในสถานที่ทำงานอยู่ดี ในกรณีผู้ใช้สังคมออนไลน์เฟซบุ๊กได้โพสต์แชร์เล่าเหตุการณ์ที่ตนเองถูกระรานในบริบทของการทำงานดังนี้

“พี่ๆ น้องๆ ทุกคนในกลุ่มคะ เรามีเรื่องอยากจะมาเล่าหรือระบายเรื่องมีอยู่ว่า เราทำงานอยู่ร้าน.... เราเป็นก๊วยอยู่ในครัว แล้วเมื่อวานมีลูกค้าท่านหนึ่งเป็นผู้ชายมาสั่งอาหารกับน้องแคชเชียร์ ในครัวกับแคชเชียร์ห่างกันไม่ถึงวา แล้วพอสั่งอาหารเสร็จลูกค้าเห็นหนูทำอาหารอยู่เลยถามน้องแคชเชียร์ ก็ก็เป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย น้องเลยถามกลับไปว่า ทำไมหรือคะ ลูกค้าเลยบอกกลับมาว่า #ถ้าเป็นกะเทยผมไม่ซื้อพวกกะเทยซื้อโรคมันเยอะไม่รู้ว่ามีร้านอาหารแบบนี้รับกะเทยมาทำงานทำไมสกปรก หนูได้ยินถึงกับน้ำตาไหลตรงนั้นเลย พุดอะไรไม่ออกผิตมากหรือที่หนูเป็นสาวสองแล้วมาทำงานแบบนี้ หนูเสียความรู้สึกมากเลยคะ ขอบคุณพี่ ๆ น้อง ๆ ในกลุ่มที่รับฟังนะคะ”

พี่ๆน้องๆทุกคน ในกลุ่มคะเรามีเรื่องอยากจะมาเล่าหรือระบายเรื่องมีอยู่ว่า #เราทำงานอยู่ร้าน...
 เราเป็นก๊วยในครัว แล้วเมื่อวานมีลูกค้าท่านหนึ่งเป็นผู้ชายมาสั่งอาหารกับน้องแคชเชียร์ในครัวกับแคชเชียร์ห่างกันไม่ถึงวา แล้วพอสั่งอาหารเสร็จลูกค้าเห็นหนูทำอาหารอยู่เลยถามน้องแคชเชียร์ก็ก็เป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย น้องเลยถามกลับไปว่า ทำไมหรือคะ ลูกค้าเลยบอกกลับมาว่า #ถ้าเป็นกะเทยผมจะไม่ซื้อพวกกะเทยซื้อโรคมันเยอะไม่รู้ว่ามีร้านอาหารแบบนี้รับกะเทยมาทำงานทำไมสกปรก หนูได้ยินถึงกับน้ำตาไหลตรงนั้นเลยพุดอะไรไม่ออกผิตมากหรือที่หนูเป็นสาวสองแล้วมาทำงานแบบนี้ หนูเสียความรู้สึกมากเลยคะ ขอบคุณพี่ๆน้องๆในกลุ่มที่รับฟังนะคะ

จากข้อความข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงอคติต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ ที่ส่งผลให้โอกาสในการทำงานของกลุ่มคนหลากหลายทางเพศมีน้อยกว่าคนทั่วไป ในเหตุการณ์นี้คนหลากหลายทางเพศถูกมองว่าสกปรก ไม่ควรให้บริการหรือทำงานอยู่ในร้านอาหาร และมองว่าความสกปรกเหล่านั้นจะส่งผลมาถึงตนเอง

เช่นเดียวกับเรื่องราวของสมาชิกเครือข่ายสังคมออนไลน์คนนี้ได้ทำอาชีพขายของออนไลน์ และถูกปฏิเสธการซื้อสินค้าเพราะเป็นกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ โดยรูปภาพของผู้ขายเป็นรูปของตนเองที่แต่งกายเป็นหญิงข้ามเพศไปแล้ว แต่ชื่อในการโอนซื้อสินค้านำหน้าด้วยคำว่านาย ส่งผลให้ผู้ซื้อสินค้ายกเลิกการซื้อสินค้า ด้วยเหตุผลว่า “ตัวเองเป็นเพศที่ 3 อะค่ะ”

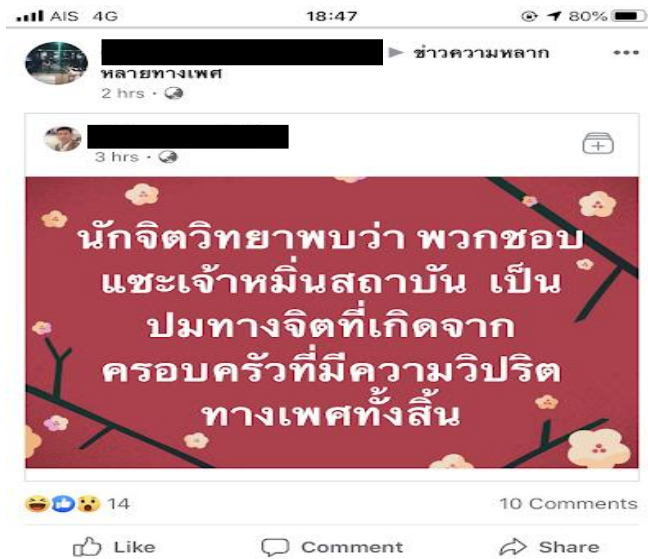
ปัญหาเรื่องอคติทางเพศส่งผลกระทบต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศในเรื่องเศรษฐกิจ นอกจากนี้ปัญหาเหล่านี้ยังบั่นทอนสภาพจิตใจของกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ เช่นเดียวกับการกลั่นแกล้งรังแกกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ หากคนส่วนใหญ่ในสังคมลดอคติและมีความเข้าใจในประเด็นนี้เพิ่มมากขึ้น จะทำให้กลุ่มคนหลากหลายทางเพศเข้ามากระตุ้นเศรษฐกิจและสร้างรายได้ให้แก่ตนเองได้เพิ่มมากขึ้น

2.4 เหตุการณ์เกี่ยวข้องกับสถาบันการเมือง

สถาบันการเมืองไม่ได้ครอบคลุมแค่เพียงนักการเมืองเท่านั้น แต่ประชาชนทั้งหมดเองก็อยู่ภายใต้การเมืองด้วยเช่นกัน ปัญหาสำคัญของวาทกรรมการเกลียดชังที่เกิดขึ้นในสถาบันการเมืองส่วนใหญ่ ล้วนแล้วมาจากความเห็นต่างทางการเมือง และส่งผลต่อการหยิบยกนำเพศสภาพมาล้อเลียน กลั่นแกล้ง หรือแม้กระทั่งการคุกคามทางเพศ

ข้อความจากกลุ่มเฟซบุ๊ก “ข่าวความหลากหลายทางเพศ” ได้แชร์ข้อความจากบุคคลหนึ่งเข้ามาในกลุ่มดังกล่าว โดยข้อความมีการกล่าวถึงประเด็นทางสถาบันกษัตริย์และการเมือง

“นักจิตวิทยาพบว่า พวกชอบแซะเจ้าหมื่นสถาบัน เป็นปมทางจิตที่เกิดจากครอบครัวที่มีความวิปริตทางเพศทั้งสิ้น”

ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบันได้มีการหยิบยกประเด็นเรื่องสถาบันกษัตริย์มามีส่วนเกี่ยวข้องด้วย และได้เหมารวมกลุ่มคนหลากหลายทางเพศทั้งหมดเป็นกลุ่มคนที่มีการกล่าวถึงสถาบันกษัตริย์ในทางเสียหาย และส่งผลให้เกิดอคติทางเพศในวงกว้าง นอกจากนี้การกล่าวข้างต้นยังแสดงให้เห็นถึงการกลั่นแกล้งรังแกในโลกออนไลน์ ที่มองว่ากลุ่มคนหลากหลายทางเพศเป็นกลุ่มคนที่มีความผิดปกติทางจิต และยังใช้คำรุนแรงที่กล่าวถึงความวิปริตทางเพศ

กรณีนี้ชี้เฉพาะเจาะจงตัวบุคคลที่ขัดแย้งทางการเมืองที่เป็นกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ และนำมาพุดคุยในเชิงคุกคามทางเพศ ข้อความจากกลุ่มในเฟซบุ๊ก Thanee Wongyannava

“การมีอยู่ของปวิณ อัมเนโกะ และเหล่าตุ๊ดฝ้ายซ้าย มีส่วนทำให้ฝ้ายประชาธิปไตยดึงดูดให้คนที่สนับสนุนฝ้ายทหารให้กลับใจมาเข้าฝ้ายประชาธิปไตยมากกว่าปกติมั๊ยครับ”

การยกประเด็นเรื่องเพศมาเป็นหัวข้อในการถกเถียงชี้ให้เห็นความอคติที่มีต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ มองว่าฝ้ายซ้ายใช้กลุ่มคนหลากหลายทางเพศมาช่วยในการดึงดูดคนเข้ามาสนับสนุนมากกว่าที่จะมองในประเด็นเรื่องความคิดเห็นทางการเมือง นอกจากนี้ในความคิดเห็นข้างใต้ข้อความนี้ยังได้แสดงให้เห็นถึงการคุกคามทางเพศต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ

“ต้องสร้างสมดุล มีเลสเบี้ยน ทอม ดี ฝ้ายซ้าย มากขึ้นครับ สร้างความหลากหลายและกลุ่มเป้าหมายเพิ่มขึ้น”

คำว่ากลุ่มเป้าหมายในที่นี้หมายถึงการดึงดูดกลุ่มคนเข้ามา โดยใช้อัตลักษณ์ทางเพศเป็นสิ่งที่ดึงดูดคนเข้ามา แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นข้างต้นนี้ได้อธิบายความขัดแย้งทางการเมืองไม่จำเป็นต้องใช้ความคิด หากแต่ใช้เรื่องเพศเป็นสิ่งที่ดึงดูดฝ่ายตรงข้ามให้พ้องต้องกันกับฝ่ายตนเอง สิ่งเหล่านี้เป็นการคุกคามทางเพศต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ

ในกรณีของนักการเมืองในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีนักการเมืองที่เป็นคนกลุ่มคนหลากหลายทางเพศมากขึ้น ยิ่งส่งผลให้เกิดการใช้วาทกรรมการเกลียดชังเพิ่มมากขึ้นเพราะความขัดแย้งทางการเมือง รวมถึงการที่มีอคติที่ไม่ดีต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ เช่นในกรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคการเมืองหนึ่งที่เป็นกลุ่มคนหลากหลายทางเพศที่มีสำนักข่าวได้ถ่ายทอดคลิปวิดีโอลงในช่องยูทูป และได้มีคนเข้ามาแสดงความคิดเห็นไว้ว่า

“ไอ้พวกวิปริตผิดเพศไม่ควรมียุติเย็บเท่ากับเพศปกติ ไอ้พวกวิปริตอย่ามาแต่งตัวเหมือนกับคนปกติทั่วไป”

ข้อความดังกล่าวเกิดขึ้นในช่วงของการเรียกร้องการแต่งการตามเพศสภาพในพื้นที่รัฐสภา โดยกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นคนหลากหลายทางเพศเรียกร้องขอแต่งกายในเพศสภาพของตนเอง ในกลุ่มคนที่ไม่เห็นด้วยกับการเรียกร้องดังกล่าวจึงได้มาแสดงความคิดเห็นในยูทูบของสำนักข่าวแห่งนี้ โดยเนื้อหาในการแสดงความคิดเห็น เห็นได้ชัดว่ามีการมองกลุ่มคนหลากหลายทางเพศเป็นกลุ่มคนที่มีความผิดปกติทางด้านจิตใจ และมองว่ากลุ่มคนหลากหลายทางเพศไม่ควรได้รับความเท่าเทียมเหมือนกับเพศชายหญิง โดยใช้ถ้อยคำที่รุนแรงและแสดงถึงความเกลียดชัง

โดยการยกประเด็นเรื่องเพศทางชีววิทยาที่มองมนุษย์มีแค่ 2 เพศ ถูกนำมาใช้ทางการเมืองค่อนข้างเยอะในกรณีของอัมเนโกะ ที่ออกมาแสดงความคิดเห็นทางการเมืองและการเดินขบวนงาน Pride ที่ต่างประเทศ โดยกลุ่มคนที่เห็นต่างทางการเมืองได้หยิบประเด็นดังกล่าวมาใช้ในการสร้างวาทกรรมการเกลียดชังในสื่อสังคมออนไลน์

“สากลมันมีแค่ 2 เพศ คือเพศหญิงกับเพศชาย ส่วนกะเทย ตั๊ด แต่ว ทอม เป็นเพศสภาพทางเลือก กล่าวคือ เกิดมาตามเพศที่อวัยวะเพศกำหนดแล้วไม่พอใจ อยากเป็นอีกเพศที่ตัวเองไม่ใช่ จึงเกิดบัญญัติคำขึ้นมาเพื่อแยกแยะประเภทของความผิดปกตินั้น (ดังกลุ่มคำข้างต้น) เมื่อถูกเรียกอาจเจ็บที่ใจ เกิดอาการกราดเกรี้ยว ควบคุมสติไม่อยู่”

การเขียนข้อความดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงการรับรู้ว่าการใช้ข้อความข้างต้นถึงกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ มีผลกระทบต่อภาวะทางจิตใจ แต่ผู้เขียนข้อความก็ยังแนะนำให้เสนอข้อความนี้ในสื่อสังคมออนไลน์ นอกจากนี้ยังนำรูปภาพของกลุ่มคนหลากหลายทางเพศมาอ้างอิงด้วย โดยไม่ได้ทำการปิดหน้าหรือเบลอนหน้าแต่อย่างใด ซึ่งให้เห็นว่าการทำความเข้าใจถึงสภาวะจิตใจของกลุ่มคนที่ถูกกระทำด้วยวาจาหรือการเกลียดชังส่งผลร้ายแรงต่อบุคคลนั้นอย่างไร เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และเห็นอกเห็นใจคนที่ถูกกระทำ โดยปราศจากอคติทั้งทางเพศ และทางการเมือง

2.5 เหตุการณ์เกี่ยวข้องกับสถาบันการแพทย์และวิทยาศาสตร์

ทางการแพทย์ในอดีตมองว่ากลุ่มคนหลากหลายทางเพศเป็นโรคชนิดหนึ่ง และสามารถรักษาได้ โดยความคิดเหล่านี้มีการเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ ตามบริบททางสังคม แต่ในสื่อสังคมออนไลน์บางครั้งยังคงหยิบยกประเด็นเหล่านี้มีเสียงหัวเราะหรือความสนุกสนานโดยปราศจากการคิดไตร่ตรอง ซึ่งส่งผลกระทบต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ กรณีตัวอย่างในเฟซบุ๊กแฟนเพจ “คนติดยาแห่งน้ำน้ำไทกริส-ยูเฟรติส” ได้โพสต์รูปภาพที่เป็นบทสนสนทนาระหว่างหมอกับคนไข้

“หมอ: นี่เธอเป็นอะไรหรือถึงได้มาโรงพยาบาลจิตเวช

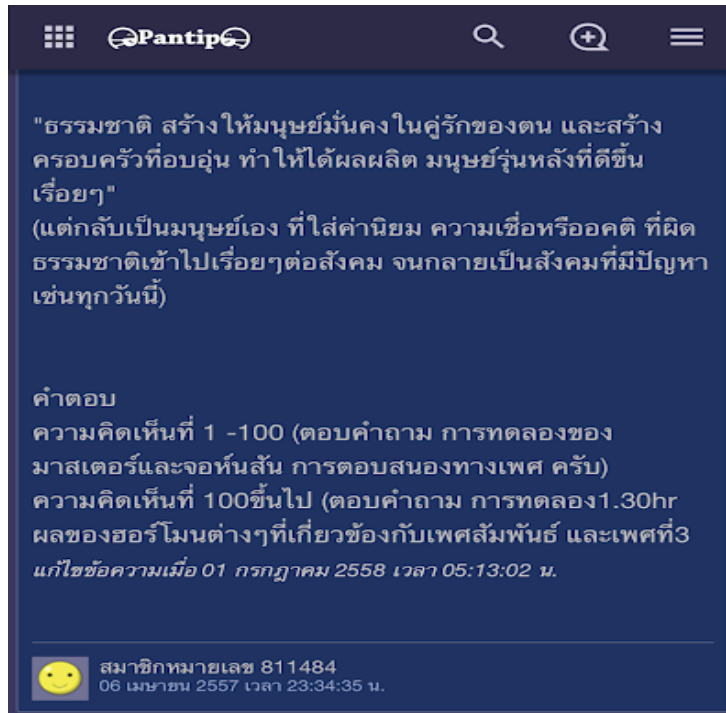
คนไข้: ผมเป็นเกย์ครับ”

จากข้อความข้างต้นชี้ให้เห็นว่า เฟสบุ๊คดังกล่าวพยายามนำเสนอเรื่องความหลากหลายทางเพศเป็นเรื่องตลก แต่ในความเป็นจริงแล้ว การนำเสนอแบบนี้ชี้ให้เห็นว่าความเชื่อที่ฝังรากลึกในความคิดของคนไทย คือการมองความหลากหลายทางเพศเป็นเรื่องผิดปกติทางจิต และจำเป็นต้องส่งกลุ่มคนเหล่านี้เข้ารับการบำบัดในโรงพยาบาลจิตเวช ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความไม่เข้าใจความหลากหลายทางเพศในสังคม

นอกจากนี้ในทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์ได้พยายามอธิบายเหตุผลเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน ในเว็บไซต์พันทิปได้มีการตั้งกระทู้หนึ่งซึ่งกล่าวถึงกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ โดยมีประโยคหนึ่งที่กล่าวว่ากลุ่มคนหลากหลายทางเพศนี้เป็นความผิดปกติจากธรรมชาติ

“ธรรมชาติ สร้างให้มนุษย์มั่นคงในคู่รักของตน และสร้างครอบครัวที่อบอุ่น ทำให้ได้ผลผลิต มนุษย์รุ่นหลังที่ดีขึ้นเรื่อยๆ (แต่กลับเป็นมนุษย์เอง ที่ใส่ค่านิยม ความเชื่อหรืออคติ ที่ผิดธรรมชาติเข้าไปเรื่อยๆ ต่อสังคม จนกลายเป็นสังคมที่มีปัญหาเช่นทุกวันนี้)”

กระผู้ดังกล่าวได้กล่าวไว้ว่ากลุ่มคนหลากหลายทางเพศเป็นความผิดปกติทางสังคม เพราะไม่สามารถผลิตมนุษย์รุ่นหลังๆ ขึ้นมาได้ และมองว่ากลุ่มคนหลากหลายทางเพศนี้ไม่มั่นคงในคู่รักของตนเอง และมองว่ากลุ่มคนหลากหลายทางเพศเป็นปัญหาสังคม

“...เท่าที่ทราบเพศที่ 3 ไม่ต้องการร่วมชีวิต กับเพศเดียวกันที่ปกติ (ไม่ใช่เพศที่ 3) เพราะ คนหนึ่งรักกับอีกคนรักความสุขฝ่ายเดียว-วันเวย์ ไม่ว่าจะ เกย์ ตูด ทอม ดี เลสเบี้ยน ถ้าไปคบกับเพศปกติ... ตรงนี้หวังว่าเพศที่ 3 ที่ยังไม่เข้าใจ จะเข้าใจ คบเพศที่ 3 ด้วยกัน รุกกันและกันมีความสุขทั้ง 2 ฝ่าย-ทูเวย์ เข้าใจกันในเรื่องครอบครัวและสังคมแบบเพศที่ 3 ด้วย จะได้ไม่ต้องเจ็บปวดจากปัญหาไบเซ็กชวลซึ่งไม่มีจริง (จากผลการทดลองไบเซ็กชวลไม่ได้มีปฏิกิริยาต่อรูปลักษณะทั้ง 2 เพศ มีปฏิกิริยาแค่เพศเดียวกันหรือเพศตรงข้ามเท่านั้น จึงสรุปผล ไบเซ็กชวลไม่มีจริง น่าจะเกิดจาก ครอบครัว สังคม การเงินหรือความต้องการทางเพศ)”

..... เท่าที่ทราบเพศที่3 ไม่ต้องการร่วมชีวิต กับเพศเดียวกันที่ปกติ(ไม่ใช่เพศที่3) เพราะ คนหนึ่งรักกับอีกคนรับความสุขฝ่ายเดียว-วันเวย์ (คงพอจะให้คำตอบได้ว่าเพศที่3ที่คบกับเพศปกติ ชาตออกซิ โทซินจึงเจ้าชู้กันนะครับ ^^) ไม่ว่า เกย์ ตู๊ด ทอม ดี เลสเบียน ถ้าไปคบกับเพศปกติ.... ตรงนี้หวังว่าเพศที่3ที่ยังไม่เข้าใจ จะเข้าใจ คบเพศที่3ด้วยกัน รักกันและกันมีความสุขทั้ง2ฝ่าย-ทวิเวย์ (สร้างออกซิ โทซิน ให้กันและกัน ครอบครัวยุคพันไม่พอใจครับ) เข้าใจกันในเรื่องครอบครัว และสังคมแบบเพศที่3ด้วย จะได้ไม่ต้องเจ็บปวดจากปัญหาไบเซ็กชวลซึ่งไม่มีจริง (จากผลการทดลองไบเซ็กชวลไม่ได้มีปฏิกิริยาต่อรูปลักษณ์ทั้ง2เพศ มีปฏิกิริยาแค่เพศเดียวกันหรือเพศตรงข้ามเท่านั้น จึงสรุปผล ไบเซ็กชวลไม่มีจริง น่าจะเกิดจาก ครอบครัว สังคม การเงินหรือความต้องการทางเพศ)

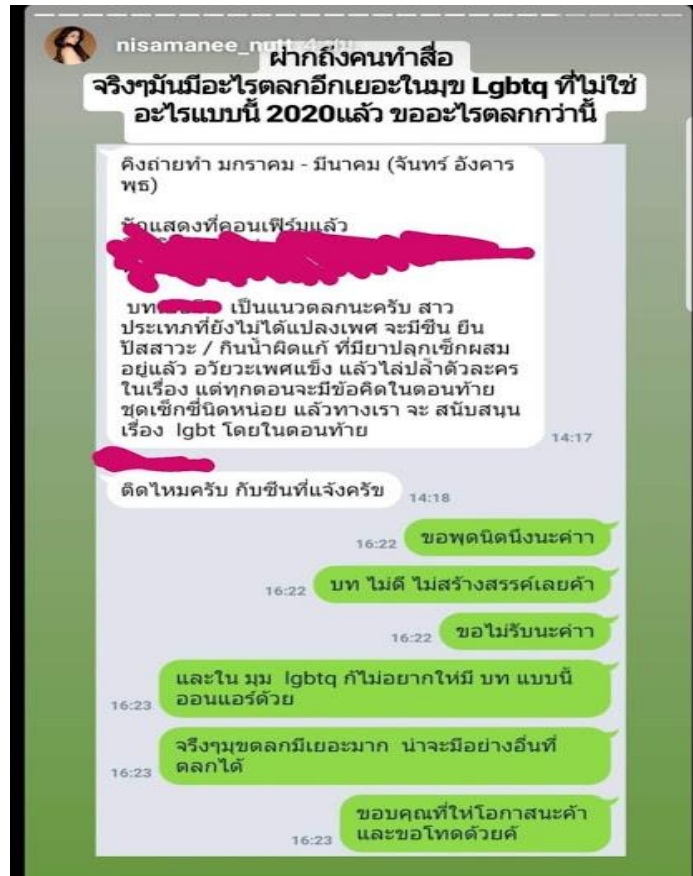
ปล. หวังว่า การอธิบายความเข้าใจสรีรวิทยาและสะท้อนความจริงของทุกเพศแบบเนิร์ดๆ จะช่วยแก้ไขปัญหาการนอกใจ หย่าร้าง ปัญหาไม่เข้าใจของเพศที่3 และปัญหาอื่นๆ ในสังคมได้เนครับ (ผมเขียนเรื่องนี้เพื่อผู้หญิงเนครับ และเพื่อให้ครอบครัวในสังคมไทย(ทุกเพศ)ผูกพันกันยิ่งขึ้น นอกใจกันลดลงครับ)

จากข้อความข้างต้นชี้ให้เห็นถึงการอนุমানทางวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในการตัดสินรสนิยมทางเพศของมนุษย์ ว่าเพศที่ 3 ที่เป็นรับจะไม่มีความสุขถ้าไม่ได้รัก หรือการอนุমানไบเซ็กชวลเป็นความต้องการทางเพศแบบปลอมๆ ที่ไม่มีจริง สิ่งเหล่านี้ชี้ให้เห็นอคติที่มีต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ และใช้ความคิดของตนเองมาอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคม และพยายามชี้ชวนให้คนในสังคมเห็นพ้องต้องกันไปด้วย

2.6 เหตุการณ์เกี่ยวข้องกับสถาบันสื่อมวลชน

สถาบันที่มีความสำคัญอีกสถาบันหนึ่ง ที่สามารถสร้างความคิด ความเชื่อ อคติ หรือค่านิยมต่างๆ ให้กับสังคมได้เช่นกัน สถาบันสื่อมวลชนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการนำเสนอภาพลักษณ์ของกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ การลดอคติต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ แต่ยังมีนักแสดงที่ได้ออกมาพูดเกี่ยวกับสื่อมวลชนที่ไม่เข้าใจถึงความหลากหลายทางเพศอย่างแท้จริง และมองความหลากหลายทางเพศเป็นเพียงตัวตลก หรือสร้างเสียงหัวเราะให้กับคนดูเพียงเท่านั้น นักแสดงคนหนึ่งได้โพสต์รูปภาพลงในอินสตราแกรมในประเด็นการจ้างงานจากสื่อมวลชนให้รับบทบาทเป็นหญิงข้ามเพศที่ยังไม่ผ่านการแปลงเพศด้วยบทบาทดังนี้

“บท... เป็นแนวตลกนะครับ สาวประเภทสองที่ยังไม่ได้แปลงเพศ จะมีซีน ยืนปัสสาวะ/กินน้ำผัดแก้ว ที่มียาปลูกเช็กผสมอยู่แล้วอ้ววะเพศแข็ง แล้วไล่ปล้ำตัวละครในเรื่อง แต่ทุกตอนจะมีข้อคิดในตอนท้าย ชูตเช็กซีนิดหน่อย แล้วทางเรา จะสนับสนุนเรื่อง LGBT ในตอนท้าย”

ในข้อความข้างงานนักแสดงดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงความไม่เข้าใจประเด็นเรื่องความหลากหลายทางเพศของสื่อมวลชน ที่พยายามจะทำภาพยนตร์หรือละครที่แฝงข้อคิดเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ แต่กลับให้นักแสดงที่รับบทเป็นกลุ่มคนหลากหลายทางเพศแสดงออกถึงความตลก ไร้สติ และมีความต้องการทางเพศสูง

รวมไปถึงการที่สื่อมวลชนประเภทละครหรือภาพยนตร์ได้ใส่ประโยคต่าง ๆ ที่แสดงออกถึงการกดขี่ เลือกปฏิบัติต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศด้วยเช่นกัน เช่นในละครเรื่อง “วุ่นรักนักข่าว” ได้นำเสนอประโยคหนึ่งที่มองว่าถ้าผู้ชายไม่มีความรับผิดชอบ หรือทำอะไรไม่ดี ให้เป็นกะเทยหรือหญิงข้ามเพศไปเสีย

“ผู้ชายอย่างนายควรหากระโปรงมาใส่ แล้วถ้าให้ตีสใส่ผ้าอนามัยด้วยนะ” ข้อความจากเฟซบุ๊กแฟนเพจ

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นถึงชายเป็นใหญ่ ที่หากผู้ชายคนไหนทำตัวไม่ดีหรือไม่เข้มแข็ง เท่ากับคนนั้นเป็นผู้หญิง หรือเป็นกะเทย ซึ่ให้เห็นถึงการขาดความเข้าใจเรื่องเพศของผู้ทำละครในประเทศไทย ส่งผลให้ละครเหล่านี้สะท้อนอำนาจชายเป็นใหญ่และผลักดันให้เพศอื่นๆ กลายเป็นชายขอบทางสังคม

เช่นเดียวกับการแสดงออกของนักแสดงที่กล่าวข้อความที่แสดงออกถึงอคติทางเพศต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ ตัวอย่างเช่น “ไม่มีผู้ชายคนไหนเลี้ยงผู้หญิงได้นอกจาก...ตุ๊ด” ซึ่ให้เห็นถึงอำนาจความเป็นชาย ที่ผลักดันให้เกิดการเหยียด หรือทะเลาะกับผู้หญิงเป็นเรื่องของกลุ่ม LGBT ไม่ใช่เรื่องของผู้ชาย และยังกดขี่ด้วยการใช้อำนาจชายเป็นใหญ่

ในส่วนนักแสดงชายที่ชื่นชอบการแต่งตัว หรือในทางภาษาพูดเรียกกันว่า “แต่งตัวจัด” สิ่งเหล่านี้กลายมาเป็นเรื่องการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ทางเพศ ในยูทูปช่องหนึ่งได้นำเสนอวิดีโอหัวข้อว่า “สามมีโดนัท... แต่งตัวจัดไปไหม? เขาทำอาชีพอะไร? แล้วทำไมเหมือนเกย์? มาหาคำตอบกัน” สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงการมองกลุ่มคนหลากหลายทางเพศเป็นเรื่องผิดปกติ หากผู้ชายแต่งงานแล้ว แต่งตัวจัดเกินไปจะถูกมองว่าเป็นเกย์ การกล่าวหาเช่นนี้อาจทำให้เกิดปัญหาของครอบครัวขึ้นมาได้ในภายหลัง ดังนั้นการเลือกใช้คำหรือการสร้างวาทกรรมต่างๆ ของสื่อมวลชนจึงเป็นเรื่องสำคัญและควรสร้างความเข้าใจ

เรื่องราวครอบครัวของนักแสดงที่เป็นเกย์ถูกหยิบมานำเสนอโดยสื่อมวลชนเช่นกัน แต่ครั้งนี้สื่อไม่ได้ทำหน้าที่ในการเฝ้าระวังในการแสดงความคิดเห็นที่ส่งผลต่อสภาพจิตใจของนักแสดงที่สื่อมวลชนหยิบมานำเสนอ เช่น ในกรณีของ “วุฒดี อยากมีลูกกับสามี ต้องทำการบ้านเยอะ ๆ เตรียมหาข้อมูลอุ้มบุญ” การแสดงความคิดเห็นได้ ข่าวนี้นำเสนอให้เห็นถึงการที่มีอคติต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ และการเลือกใช้วาจากรรมการเกลียดชัง

“ชาวคนมีตั้งลงได้ลงดีทั้งๆ ที่สาระก็ไม่มีเลย น่าจะเอาตังไปช่วยเหลือคนพิการเด็กไร้บ้าน ไร้พ่อแม่จะ ดีกว่านะมากกว่าที่จะคิดผลิตลูกเอง”

“กำลังจะทานข้าวทานไม่ลงเลย ทำไมคิดไปถึงชี้ได้ ขอภัยจริงๆ ครับ”

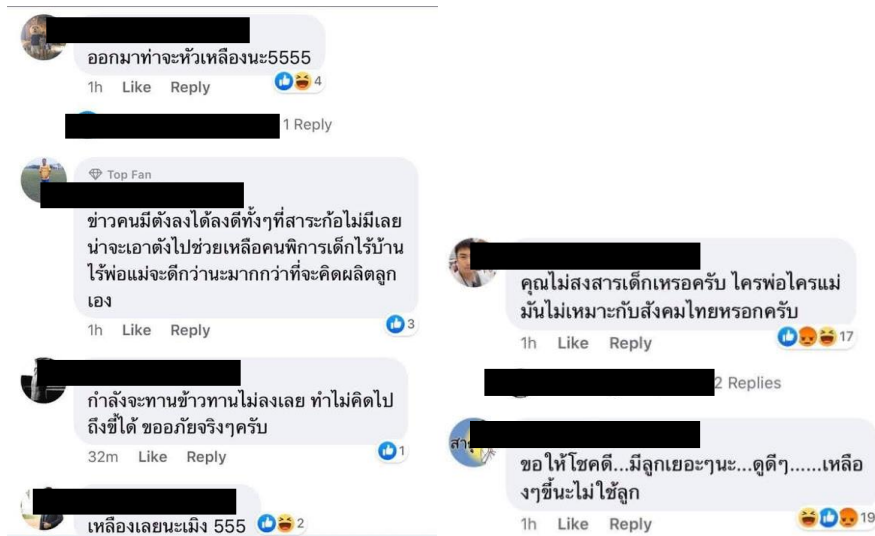
“เหลือใจเลยนะเมิง 555”

“คุณไม่สงสารเด็กเหรอครับ ใครพ่อใครแม่ มันไม่เหมาะสมกับสังคมไทยหรอกครับ”

“ขอให้โชคดี...มีลูกเยอะ ๆ นะ... ดุดี ๆ ... เหลือใจ ๆ ชื่นนะไม่ใช่ลูก”

จากข้อความทั้งหมดข้างต้นชี้ให้เห็นว่าสังคมไทยยังขาดความเข้าใจเรื่องความหลากหลายทางเพศ และมองกลุ่มคนที่เป็นเกย์ว่าต้องเกี่ยวกับอุจจาระเพียงอย่างเดียว โดยใช้คำว่าเหลืองที่แสดงถึงอุจจาระและแสดงถึงการเหยียดเพศ และการสร้างวาทกรรมการเกลียดชัง สื่อมวลชนต้องเข้ามามีบทบาทในการกลั่นกรองข้อความเหล่านี้ หรือเขียนตักเตือนกลุ่มบุคคลที่ใช้คำพูดเหล่านี้ในเนื้อหาข่าวของสื่อตนเอง

ซึ่งปัญหาอคติทางเพศต่อกลุ่มคนที่เป็นเกย์มีสูงกว่ากลุ่มคนอื่น ๆ ด้วยสื่อมวลชนที่นำเสนอภาพยนต์ ละคร หรือซีรีส์วายต่าง ๆ มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นตามความต้องการของผู้ชม ส่งผลให้ผู้ชมที่มีอคติทางเพศต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศแสดงออกชัดเจนถึงภาพยนต์ ละคร หรือซีรีส์เรื่องต่าง ๆ ในกรณีซีรีส์เรื่อง เพราะเรารู้กันว่ามีคนแสดงความคิดเห็นว่า “เข้ามาดู เพราะเรารู้กัน กูดูโลกของซี่ หรือวะ ผู้ชายกับผู้ชายเอากัน” นอกจากนี้ยังมีคนแชร์ความคิดเห็นนี้และเสริมย้ำความคิดเห็นของตนเองเข้าไป

“ทำไมพวกเสพสุขทางทวารหนัก ถึง อ่อนไหวกับคำว่า ซี้, ถังซี้ ถ้าเราจะ soft ลงมา แบบ #ร่วมเพศ บริเวณทางออกอุจจาระ มันพอจะเลี้ยงบาลี เหมือนคำว่า เย็ด เปลี่ยนมาเป็นกินกันได้ไหมครับ
ขอลดตัวยืมศัพท์ตุ๋มมาใช้ครับ”

ภาษาเหยียดอัตลักษณ์ทางเพศ หรือการตั้งฉายา ที่พบบ่อยในเครือข่ายสื่อสารออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็น เฟสบุ๊ก ทวิตเตอร์ แชนทรม ยูทูป ตีก-ต็อก ฯลฯ ก็มีให้เห็นอยู่เสมอ โดยกลุ่มเป้าหมายที่ถูกรังแกในโลกออนไลน์ด้วย ภาษาเหยียด มักจะเป็น เกย์ กะเทย ชายรักชาย หญิงรักหญิง ทอม ดี เลสเบี้ยน สาวประเภทสอง หญิงข้ามเพศ ส่วนใหญ่มักจะมุ่งโจมตีเรื่องเพศวิถี เช่น รสนิยมทางเพศ หรือไม่ก็มุ่งวิจารณ์ไปที่รูปร่างหน้าตา ผู้เขียนข้อความเหล่านั้นยังการมองกลุ่มคนหลากหลายทางเพศว่าต่ำต้อยกว่าตนเองด้วย ดังเช่นการเขียนที่ว่า “ขอลดตัวยืมศัพท์ ตู๊ดมาใช้” ซึ่งชี้ให้เห็นอคติทางเพศที่มีต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศอย่างรุนแรง และย่อมส่งผลไปในวงกว้าง โดยเฉพาะถ้าหากผู้พูดหรือผู้เขียนข้อความมีชื่อเสียงได้รับความยอมรับจากสังคม ตารางด้านล่างเป็นข้อความหรือ คำเรียกที่เข้าข่ายรังแก หรือระรานบุคคลหลากหลายทางเพศที่พบบ่อยครั้งในโลกออนไลน์และโลกออฟไลน์ ซึ่งเป็นการทำร้ายจิตใจ และสร้างความรู้สึกที่ไม่ดีให้เกิดขึ้นกับบุคคลหลากหลายทางเพศ

คำเรียก/ภาษา ที่เอามาโพสต์ หรือแชร์	การตีความหมาย	ผู้ที่ถูก ล้อเลียน	ตัวอย่างประโยคที่ ใช้ล้อเลียนเหยียด หยาม
1. สายเหลือง หรือ ไอ้เหลือง	เป็นคำเปรียบเทียบกับพฤติกรรมชายรักชายที่ นิยมการมีเพศสัมพันธ์ทางทวารหนัก ซึ่ง เป็นอวัยวะที่ซับซ้อนจากระบบสืบพันธุ์ ผู้ที่ เป็นฝ่ายรุกจะสอดใส่องคชาติเข้าไปในทวาร หนักของผู้ที่เป็นฝ่ายรับ ซึ่งบางครั้งจะมีเศษ อุจจาระติดออกมาขณะที่มีการสอดใส่	เกย์ ชายรักชาย	"หุยย มึงดูพวกนี้ดิ แม่งสายเหลืองวะ"
2. ขุดทอง	เป็นคำเปรียบเทียบกับกิจกรรมร่วมเพศทางทวาร หนักระหว่างชายกับชาย ซึ่งฝ่ายที่เป็นรุก (ผู้กระทำ) จะใช้อองคชาติสอดใส่เข้าไปในรู ทวารหนัก(รูก้น) ของฝ่ายรับ(ผู้ถูกกระทำ) ซึ่ง บางครั้งจะมีเศษอุจจาระสีเหลืองของฝ่ายรับ ติดออกมา ลักษณะการสอดใส่เช่นนี้จึงถูก เปรียบเปรยเป็นการขุดทอง เพราะทองมีสี เหลืองคล้ายสีของอุจจาระ	เกย์ ชายรักชาย	“ไปขุดทองกัน อย่างเมามัน” “มีแววรูหลวมซี่ คล่องหลังขุดทอง”
3. ระเบิดถึงซี่ หรือแทงรูซี่	ความหมายเหมือนกับคำว่า “ขุดทอง” แต่มี นัยยะส่อไปในทางสกปรกโสโครก ซึ่งถึงซี่จะ หมายถึงช่องทวารหนักของฝ่ายรับที่เป็นที่ สะสมของอุจจาระ และพฤติกรรมสอดใส่ องคชาติของฝ่ายรุกเข้าไปในทวารหนักของ ฝ่ายรับ จะเหมือนการที่แทงเข้าไปในรูทวาร และทำให้อุจจาระปะปนออกมา ซึ่งเปรียบ เหมือนการทำให้ถึงอุจจาระแต่กระเปิด บาง กรณีอาจเรียกว่า “แทงรูซี่” ซึ่งบ่งบอกถึงการ ใช้อองคชาติของเกย์ฝ่ายรุกสอดใส่เข้าไปในรู ทวารหนัก (รูซี่) ของเกย์ฝ่ายรับ	เกย์ ชายรักชาย กะเทย	“มึงจะได้รู้ซึ่งถึงคำ ว่า #ระเบิดถึงซี่”

4. ระเบิดถึง ส้วม	ความหมายเหมือนกับคำว่า “ระเบิดถึงซี้” โดยเปลี่ยนคำว่าถึงซี้เป็นถึงส้วม ซึ่งบ่งบอกว่าถึงส่วนที่เก็บอุจจาระที่เนาเหม็น เหมือนกับเป็นกันและช่องทวารหนักของเกย์ที่เป็นฝ่ายรับที่เป็นอวัยวะสำหรับเก็บและถ่ายอุจจาระ	เกย์ ชายรักชาย กะเทย	““ฮอว์โมน 2” ปล่อยฉากเด็ด “มาร์ช” ระเบิดถึง ส้วม “ตัว” เลิฟ ซีนจ๊วบๆ เล่นเอา ตุ๊ดเกย์ฟิน” “ไม่กลัวหนังตุ๊ด ถลอกตอนจ้ำงเด็ก หนุ่มมาระเบิดถึงซี้ หรือยังงี้”
5. ทลาย ฟักทองบด หรือ มนต์รักฟักทอง บด	ความหมายเหมือนกับ “ระเบิดถึงซี้” ซึ่งอุจจาระสีเหลืองถูกเปรียบเป็นฟักทองบด เพราะมีรูปลักษณ์และสีที่เหลืองเหมือนกัน ส่วนคำว่าทลาย คือการเอาองชาตสอดใส่เข้าไปในรูทวารหนัก พฤติกรรมนี้จึงถูกเปรียบเทียบเป็นการทลายฟักทองบด นอกจากนั้น ยังเป็นการเปรียบเปรยความรักและความสัมพันธ์ของคู่เกย์และชายรักชายเป็นดั่ง “มนต์รักฟักทองบด” ซึ่งมีนัยยะเชิงเหยียดหยาม เป็นการลดค่าความรักของเกย์ให้เหลือเพียงกิจกรรมสอดใส่ทางทวารหนัก ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความไม่สะอาดและเป็นของสกปรก	เกย์ ชายรักชาย กะเทย	
6. เสียวตุ๊ด	เป็นคำเปรียบเทียบกับความรู้สึกของผู้ชายที่เป็นรักเพศตรงข้ามที่มีต่อบุคคลที่เป็นเกย์ เพราะมีภาพจำว่าเกย์คือผู้ที่มีอารมณ์และความต้องการทางเพศสูง และคิดว่ากิจกรรมทางเพศของเกย์คือการร่วมเพศทางทวารหนัก มีการสอดใส่องคชาตเข้าไปในรูทวารหนัก (ตุ๊ด) ดังนั้นถ้าเกย์เข้ามาใกล้ซิดหรือเข้ามาทักทายผู้ชายจะเกิดความกังวลว่าเกย์คนนั้นจะเข้ามา	เกย์ ชายรักชาย	“เกย์เด็กแอบเสียว ตุ๊ดกัน แม่งชอบ แนวนี้ตั้งแต่เด็กเลย หรือวะเนี่ย”

	ลวนลามทางเพศ จึงนำไปสู่อาการ “เสียว ตูด” ของผู้ชายคนนั้น		
7. ตีฉิ่ง	เป็นคำเปรียบเทียบพฤติกรรมการมี เพศสัมพันธ์ระหว่างคู่ทอมดี้ เลสเบี้ยน และ หญิงรักหญิง ซึ่งจะใช้อวัยวะเพศหญิง (โยนี) เสียดสีถูกไถกันอย่างแนบชิด คล้ายกับการใช้ ฉิ่ง (เครื่องดนตรีไทย) ตีกระทบกันจนเกิด เสียงดัง	ทอมดี้ เลสเบี้ยน หญิงรักหญิง	“แนนซี่ ตีฉิ่ง ประกาศคบทอม 3 ปี” “หญิง+หญิง = ฉิ่ง ครองเมือง”
8. อีตุ๊ด	เป็นคำเชิงลบที่ใช้เรียกบุคคลที่เป็นกะเทย หรือผู้ชายที่มีกิริยาท่าทางนุ่มนวลอ่อนหวาน มีอาการกระตุ้งกระตึ่ง เหมือนผู้หญิง ซึ่ง ส่วนมากผู้ที่ถูกเรียกว่า “อีตุ๊ด” จะรู้สึกไม่ พอใจเพราะถือเป็นคำที่ดูหมิ่นเหยียดหยาม	กะเทย สาวประเภท สอง ผู้หญิง ข้ามเพศ	“โชว์หลักฐาน แฉ ความเหี้ย อีตุ๊ด ต่อแหลหนีคดี” “อีตุ๊ดคนนั้นมัน พยายามจะทำ เนียนว่าสำนึกผิด”
9. กะเทยควาย	เป็นคำเรียกในเชิงลบและสบประมาท ต่อ กะเทยที่มีรูปร่างอ้วนหรือตัวใหญ่ เป็นการ นำเอารูปร่างของบุคคลมาล้อเลียนทำให้ผู้นั้น เกิดความอับอาย ในกรณีนี้ รูปร่างใหญ่โตจะ ถูกเปรียบเทียบเป็น “ควาย” ซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงที่ ช่วยทำงานในไร่นา มีกล้ามเนื้อแข็งแรง ใหญ่โต อดทน ทำงานหนัก กะเทยที่ถูก เปรียบเทียบเป็น “ควาย” จึงถูกตีตราว่าไม่สวย ตรงข้ามกับผู้หญิงที่มีรูปร่างผอมเพรียวเซ็กซี่ น่ารัก เป็นที่หมายปองของผู้ชาย แต่กะเทย ควายเป็นผู้ที่น่าเกลียด ไม่เป็นที่ต้องการของ ผู้ชาย	กะเทย	“เดือนภัย แก๊ง กะเทยควาย สะพายถุง หลอก ขอเงินผู้คนเดิน ถนนในยามวิกาล”

3. บทวิเคราะห์การสื่อสารเชิงดูหมิ่นเหยียดหยามคนข้ามเพศและคนรักเพศเดียวกันในสื่อออนไลน์

จากกรณีศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นทำให้เห็นว่าสังคมไทยปัจจุบันยังมีการผลิตซ้ำมายาคติเกี่ยวกับ “เพศ
ผิดปกติ” “เพศผิดธรรมชาติ” “ความเบี่ยงเบนทางเพศ” “วิปริตผิดเพศ” ซึ่งเป็นการตีตราภายใต้กระบวนการทัศน
และความรู้แบบจิตเวชศาสตร์ที่ดำรงอยู่ในสถาบันการศึกษามานานกว่าครึ่งศตวรรษ (นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ, 2555,

2558, 2563) การตีตราที่สะท้อนบริบทสังคมไทยสมัยใหม่ที่ใช้ระบบเหตุผลแบบคู่ตรงข้ามแบ่งแยก “ความปกติ” และ “ความผิดปกติ” พร้อมกับตัดสินคุณค่าที่ไม่เท่ากันระหว่างความปกติเป็นสิ่งที่ดีงาม ความผิดปกติเป็นสิ่งที่เสื่อมทราม ฐานคิดที่ผลิตซ้ำความไม่เท่าเทียมของมนุษย์นี้กำลังแผ่ขยายไปอย่างรวดเร็วและไร้การควบคุมภายใต้เทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่ ไม่ว่าจะเป็นสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก, ทวิตเตอร์, ยูทูบ, อินตราแกรม และอื่นๆ ที่คนทุกกลุ่มสามารถแชร์ ส่งต่อ และแสดงความเห็นอย่างแพร่หลาย

สถานการณ์อคติ การรังแก การกลั่นแกล้ง การดูหมิ่นคนที่มิใช่ชายมิใช่หญิงที่พบในสื่อสังคมออนไลน์อาจมองในฐานะเป็น “สภาวะอันตราย” ของการเมืองในชีวิตประจำวัน (Playground Politics) ในประเด็นนี้ Smokowski and Evans (2019) อธิบายไว้ว่าการรังแกในโลกไซเบอร์ที่สร้างการเหยียดหยามและเกลียดชังผู้อื่นที่ต่างไปจากตัวเอง คือการสื่อสารที่สร้างอันตรายและทำร้ายมนุษย์ด้วยกันเอง แต่สภาวะดังกล่าวถูกทำให้กลายเป็นสิ่งไกลตัว เพราะถ้อยคำและภาษาที่สื่อสารในสื่อออนไลน์ล่องลอยไปอย่างไร้ขอบเขต ไม่รู้ต้นตอ แหล่งกำเนิด ไม่รู้ว่ามันจะไปสิ้นสุดตรงไหน ทำให้ไม่สามารถระบุผู้กระทำได้อย่างตรงไปตรงมา แต่มันเป็นปรากฏการณ์ที่ค่อนข้างมาก “รวมตัว” กันเพื่อทำให้คนบางคนอับอายและไร้ศักดิ์ศรี

ข้อสังเกตนี้นำไปสู่ความเข้าใจที่ว่าพื้นที่ที่สื่อสังคมออนไลน์คือพื้นที่เชิงการเมืองที่อันตราย เพราะมีการจ้องทำร้ายกันตลอดเวลา ในกรณีที่คนข้ามเพศและคนรักเพศเดียวกันซึ่งแสดงออกต่างไปจากบรรทัดฐานและระเบียบของรักเพศตรงข้าม ระบอบอำนาจของเหตุผลที่เชิดชูเพศสภาพตามสรีระและความรู้ชีววิทยากำลังทำงานอย่างมีพลัง ผู้คนจำนวนมากที่ยังยึดมั่นในระบบเหตุผลดังกล่าวจะสร้างเส้นแบ่งเพศแบบขาวกับดำ โดยผลักให้บุคคลที่เป็นเกย์ กะเทย ทอมดี้ คนข้ามเพศ กลายเป็นอื่นที่แปลกประหลาด เป็นบุคคลที่ขาดตกบกพร่อง ซึ่งเป็นความขัดแย้งที่รุนแรง ปัญหาจากระบอบอำนาจดังกล่าวมิได้เป็นเพียงการทำให้คนที่มิใช่ชายมิใช่หญิงรู้สึกไร้ค่าและอับอาย หากแต่ยังเป็นการเพิ่มความเหลื่อมล้ำทางสังคม ที่สะท้อนโครงสร้างอำนาจแบบเลือกปฏิบัติ โดยทำให้คนที่มิใช่ชายมิใช่หญิงเป็น “เหยื่อ” ของการโจมตี สังคมในลักษณะนี้คือสังคมที่ขาดความอดทนอดกลั้นต่อความแตกต่างและเป็นสังคมที่เสี่ยงต่อความแตกแยก

การทำความเข้าใจปัญหาการระราน หรือกลั่นแกล้งบุคคลหลากหลายทางเพศในสื่อออนไลน์ ทำให้เราตระหนักและกลับมาทบทวนว่าระบอบอำนาจของรักเพศตรงข้ามและเหตุผลแบบคู่ตรงข้ามเข้าไปยึดครองและครอบงำพื้นที่ไซเบอร์ได้อย่างไร ถึงแม้ว่าในสังคมโลกปัจจุบัน ประเด็นส่งเสริมสิทธิความเท่าเทียมของมนุษย์จะเป็นเรื่องสำคัญ แต่ในวิธีปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่สังคมออนไลน์กลับสวนทางกับเจตนารมณ์ของหลักสิทธิมนุษยชนสากล ปัญหานี้เกี่ยวข้องกับสถาบันสังคมทุกรูปแบบตั้งแต่ระดับครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สถาบันการเมือง เศรษฐกิจ และแบบแผนทางวัฒนธรรมซึ่งยังคงยึดในบรรทัดฐานรักเพศตรงข้ามที่มองข้ามความหลากหลายในประสบการณ์ทางเพศของมนุษย์ การเผยแพร่ ส่งต่อ และนำเสนอข้อความ ภาพ และสัญลักษณ์ที่เหยียดหยามเกย์ กะเทย ทอมดี้ และคนข้ามเพศในสื่อออนไลน์จะไม่หมดไปหากรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ปรับเปลี่ยนวิธีคิด

เรื่องเพศที่ผลิตซ้ำในสถาบันการศึกษา สิ่งทำลายและเรื่องจำเป็นที่รัฐต้องเร่งปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมก็คือ การสร้างความเข้าใจและยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางเพศ โดยปฏิรูปการเรียนการสอนเรื่องเพศทั้งระบบโดยไม่ผลิตซ้ำอคติและมายาคติเรื่อง “ความผิดเพศ” และ “ความเบี่ยงเบนทางเพศ”

ตัวอย่างของการใช้ข้อความ หรือภาษาในเชิงลบและภาษาเหยียดเพศวิถีของกลุ่มคนหลากหลายทางเพศที่พบในโลกออนไลน์ดังที่หยิบยกมานำเสนอมักพบในโลกออฟไลน์ด้วย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเกลียดชังที่คนในสังคมจำนวนหนึ่งยังมีต่อกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ ซึ่งสังคมควรให้ความสำคัญและควรช่วยกันแก้ไข สถาบันสื่อมวลชนควรทำหน้าที่ให้ข้อมูลและชุดความรู้ในประเด็นความหลากหลายทางเพศที่ถูกต้องแก่สังคมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ควรมีองค์กรควบคุมสื่อที่ทำหน้าที่กลั่นกรองการสื่อสารออนไลน์และออฟไลน์ เพื่อไม่ให้พื้นที่แก่บุคคลที่ใช้ประทุษวาจาหรือวาทกรรมการเกลียดชังต่อบุคคลหลากหลายทางเพศมาส่งเสียงแห่งความเกลียดชังนั้นอยู่ในสื่อออนไลน์ทุกประเภทอย่างอิสระดังเช่นที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน

บทที่ 4 ความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับการระรานบุคคลหลากหลายทางเพศในสื่อออนไลน์

1. การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

ในการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจสภาพปัญหาของการกลั่นแกล้งรังแกบุคคลที่เป็นคนหลากหลายทางเพศ (เกย์ กะเทย ทอม ดี) ใช้วิธีการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อเสริมการอธิบายทำความเข้าใจกับปรากฏการณ์ทางสังคมนี้ทั้งในเชิงจำนวนหรือขนาดของปัญหา และรายละเอียดในเชิงลึกของสถานการณ์ปัญหา ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลภาคสนามดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 ถึงเดือนกันยายน 2563 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน ของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล IRB0001007 หนังสือรับรองเลขที่ COA 2020/02-058

1.1 กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยนี้ศึกษาเยาวชนที่เป็นนักเรียนหรือนักศึกษาที่มีอายุระหว่าง 12-20 ปี กลุ่มตัวอย่างกระจายอยู่ใน 5 จังหวัด 4 ภาค ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยศึกษานักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับ ม.1 ถึง ม.6 กรณีที่เป็นโรงเรียนมัธยม ส่วนในโรงเรียนอาชีวศึกษาศึกษานักศึกษาที่กำลังเรียนอยู่ในระดับ ปวช.-ปวส. วิธีการเลือกโรงเรียนระดับมัธยม และโรงเรียนอาชีวศึกษา ในแต่ละภาครวมทั้งในกรุงเทพมหานครใช้วิธีแบบเจาะจง กล่าวคือ เลือกเฉพาะโรงเรียนขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง เป็นโรงเรียนที่ไม่เคยเข้าร่วมโครงการสอนเพศศึกษารอบด้าน (Teenpath) ที่ดำเนินงานภายใต้โครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจขององค์กร PATH (ปัจจุบันคือ PATH TO HEALTH) มาก่อน และเป็นโรงเรียนที่ผู้บริหารให้ความสำคัญร่วมมือในการเข้าไปเก็บข้อมูล ตัวชี้วัดความร่วมมือ คือ มอบหมายให้มีคุณครู/อาจารย์อย่างน้อยโรงเรียนละ 1 ท่าน เป็นผู้ประสานงานให้โครงการวิจัยเข้าไปเก็บข้อมูล ซึ่งโครงการวิจัยได้ทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหิดล สอบถามความสมัครใจไปยังผู้บริหารของโรงเรียนในจังหวัดที่สุ่มตัวอย่างแบบง่ายในแต่ละภาคขึ้นมาได้เป็นอันดับแรกก่อน ถ้าหากโรงเรียนที่สุ่มขึ้นมาได้อันดับแรกๆ ปฏิเสธก็จะสุ่มใหม่ จนกว่าจะมีผู้บริหารของโรงเรียนในระดับต่างๆ กำหนดไว้ ตอบรับเข้าร่วมโครงการจนครบตามจำนวนโรงเรียนที่ต้องการ

สำหรับวิธีการสุ่มเลือกนักเรียนที่จะมาเป็นกลุ่มตัวอย่างตอบมาตอบแบบสอบถาม โครงการใช้ความสมัครใจของนักเรียน โดยให้คุณครู/อาจารย์เป็นผู้ดำเนินการประกาศเชิญชวนนักเรียนที่สนใจเข้าร่วม และให้คุณครูแจกแบบสอบถามแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการทั้งของนักเรียนและผู้ปกครองล่วงหน้าก่อนการลงเก็บข้อมูลของทีมวิจัย หลังจากนั้นทีมวิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อแจกแบบสอบถาม และได้อธิบายคำถามรายข้อ และวิธีการทำแบบสอบถามให้กับนักเรียนที่ส่งมอบหนังสือยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ การคำนวณขนาดตัวอย่างใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane (1973) โดยใช้จำนวนนักเรียนทั้งหมดของแต่ละโรงเรียนในทุกระดับชั้นที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมาคำนวณ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 265 ราย (ม.1-ม.6)

และระดับชั้นอาชีวศึกษาจำนวน 210 ราย (ปวช.-ปวส.) หลังจากนั้นจึงนำไปใช้คำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียนโดยใช้วิธีแบบกำหนดสัดส่วน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 469 ราย แบ่งเป็นนักศึกษาระดับอาชีวศึกษา (ปวช และ ปวส.) จำนวน 212 ราย นักเรียนระดับมัธยมศึกษา (ม.1-ม.6) จำนวน 257 ราย อย่างไรก็ตามเมื่อลงเก็บข้อมูลภาคสนามสามารถเก็บข้อมูลได้ทั้งสิ้น 475 ตัวอย่าง แต่พบว่าการตอบแบบสอบถามของตัวอย่างบางรายไม่ครบถ้วน จึงมีการตัดข้อคำถามที่ไม่ตอบออกไปไม่นำมารวมในการวิเคราะห์

การกระจายของสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษาแต่ละภาค

สถานศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร	91	19.2
ระดับมัธยมศึกษาภาคเหนือ (จ. เชียงใหม่)	81	18.3
ระดับมัธยมศึกษาภาคใต้ (จ. กระบี่)	85	17.9
ระดับอาชีวศึกษาภาคกลาง (จ. พระนครศรีอยุธยา)	105	22.1
ระดับอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จ. นครราชสีมา)	107	22.5
รวม	469	100.0

1.2 เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นแบบสำรวจ ที่พัฒนาขึ้นจากทบทวนวรรณกรรมและเครื่องมือที่วัดเจตคติ ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการรังแกบุคคลหลากหลายทางเพศทั้งในโลกออนไลน์ และโลกออฟไลน์ของต่างประเทศ ปรับแก้ไขตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดสอบเพื่อหาค่าความแม่นยำทางสถิติ ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Reliability Cronbach's Alpha) ในระดับ 0.963 การวิจัยนี้ยังได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน ของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล โดยในการเก็บข้อมูลได้ให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความยินยอมเข้าร่วมโครงการอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร และในกรณีของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ได้ขอความยินยอมจากผู้ปกครองเป็นลายลักษณ์อักษรทุกรายด้วย ในการขอให้เข้าร่วมโครงการ ทีมวิจัยได้อธิบายรายละเอียดความเสี่ยง และประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เข้าร่วมอย่างละเอียด

2. ผลการศึกษา

ในส่วนนี้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่เก็บมาจากนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมต้น มัธยมปลาย และอาชีวศึกษา ใน 5 จังหวัด 4 ภาค และกรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็นสถิติเชิงพรรณนา

คือ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 475 ราย แต่ในคำถามบางข้อกลุ่มตัวอย่างอาจเลือกไม่ตอบคำถามข้อนั้น การวิเคราะห์ค่าร้อยละรายข้อคำถามจึงได้ตัดจำนวนกลุ่มตัวอย่างนั้นออกไป โดยนำมาคำนวณเฉพาะจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบคำถามข้อนั้นๆ เท่านั้น

2.1 ลักษณะทางประชากร สังคม เศรษฐกิจ และสุขภาพจิตของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างมีอายุโดยเฉลี่ย 16 ปี, อายุต่ำสุด 12 ปี, อายุสูงสุด 20 ปี ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 15-17 (ร้อยละ 64.2) รองลงมาคือกลุ่มอายุ 12-14 ปี (ร้อยละ 18.8) จำนวนนักเรียนที่มีเพศสรีระชายและนักเรียนที่มีเพศสรีระหญิงมีเท่าๆ กัน กัน คือ เพศหญิงร้อยละ 49.5 และเพศชายร้อยละ 50.5 ส่วนนักเรียนที่ยอมรับว่าตนเองเป็นเพศทางเลือกมีอยู่ร้อยละ 11.4 หรือ 54 คน จากนักเรียนที่ตอบคำถามข้อนี้ทั้งหมด 473 คน มากกว่าครึ่ง หรือร้อยละ 55.2 มาจากครอบครัวที่มีพี่น้องจำนวน 2 คน รองลงมาคือร้อยละ 21.1 เป็นบุตรคนเดียวของพ่อแม่ นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามมากกว่าครึ่งคือ ร้อยละ 54.1 เป็นบุตรลำดับที่ 1 หรือเป็นบุตรคนเดียวของครอบครัว

ตารางที่ 1 คุณลักษณะทางประชากร

(จำนวนตัวอย่าง 475 คน)

คุณลักษณะทางประชากร	จำนวน	ร้อยละ
เพศสรีระของผู้ตอบแบบสอบถาม		
ชาย	240	50.5
หญิง	235	49.5
ตัวตนทางเพศเป็นเพศที่ 3		
ใช่	54	11.4
ไม่ใช่	419	88.2
อายุผู้เข้าร่วมตอบแบบสอบถาม		
12-14 ปี	86	18.8
15-17 ปี	305	64.2
18-20 ปี	80	16.8
ค่าเฉลี่ยช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม 16 ปี, อายุต่ำสุด 12 ปี, อายุสูงสุด 20 ปี		

คุณลักษณะทางประชากร	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนพี่น้องของผู้ให้ข้อมูล (นับรวมตัวเอง)		
1 คน	100	21.1
2 คน	262	55.2
3 คน	83	17.5
4 คน	21	4.4
5 คน	5	1.1
เป็นบุตรลำดับที่เท่าไร		
บุตรคนที่ 1	257	54.1
บุตรคนที่ 2	151	31.8
บุตรคนที่ 3	42	8.8
บุตรคนที่ 4	8	1.7
บุตรคนที่ 5	1	0.2

คุณลักษณะทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง ในส่วนระดับของการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาจำนวนร้อยละ 44.2 ถัดมาเป็นมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 28.8 และมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 26.3 การเป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรมทางสังคมหรือชมรมในโรงเรียน พบว่าส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิก ร้อยละ 64.2 และเป็นสมาชิกเพียงร้อยละ 33.9 การเป็นสมาชิกกิจกรรมทางสังคมหรือชมรมในหมู่บ้าน พบว่า จำนวนเกือบทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างไม่ได้เป็นสมาชิกสูงถึงร้อยละ 96 และเป็นสมาชิกเพียงร้อยละ 1.9 การนับถือ ศาสนา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากนับถือศาสนาพุทธร้อยละ 91.8 และนับถือศาสนาคริสต์ร้อยละ 4 อิสลาม ร้อยละ 3.2 ตามลำดับ

ข้อมูลด้านคุณลักษณะทางครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อและแม่ ส่วนใหญ่พ่อและ แม่ยังอยู่ด้วยกันร้อยละ 65.3 แยกทางหรือหย่าร้างกันร้อยละ 22.9 และพ่อหรือแม่เสียชีวิตหรือเสียชีวิตทั้งคู่ ร้อยละ 6.1 การพักอาศัยของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่จะอยู่กับทั้งพ่อและแม่ร้อยละ 63.8 อยู่กับแม่เท่านั้น ร้อยละ 20.6 และอาศัยอยู่กับญาติร้อยละ 7.4

ตารางที่ 2 คุณลักษณะทางสังคมและครอบครัว

คุณลักษณะทางสังคมและครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
ระดับชั้นของการศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนต้น	125	26.3
มัธยมศึกษาตอนปลาย	137	28.8
อาชีวศึกษา	210	44.2
เป็นสมาชิกกิจกรรมทางสังคม/ชมรมในโรงเรียน		
เป็นสมาชิก	161	33.9
ไม่เป็นสมาชิก	305	64.2
เป็นสมาชิกกิจกรรมทางสังคม/ชมรมในหมู่บ้าน		
เป็นสมาชิก	9	1.9
ไม่เป็นสมาชิก	456	96.0
การนับถือศาสนา		
พุทธ	436	91.8
อิสลาม	15	3.2
คริสต์	19	4.0
อื่น ๆ	3	0.6
ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อและแม่		
ยังอยู่ด้วย	310	65.3
แยกทาง/หย่าร้าง	109	22.9
พ่อแม่ไม่ได้แยกทางกัน แต่อยู่คนละที่	24	5.1
พ่อหรือแม่เสียชีวิต/ทั้งพ่อและแม่เสียชีวิต	29	6.1
ปัจจุบันพักอาศัยอยู่กับใคร		

คุณลักษณะทางสังคมและครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
พ่อและแม่	303	63.8
พ่อเท่านั้น	25	5.3
แม่เท่านั้น	98	20.6
ญาติ	35	7.4
เพื่อน	8	1.7
ลำพัง	4	0.8

ในส่วนค่าใช้จ่ายที่ได้รับจากผู้ปกครองส่วนใหญ่อยู่ในระหว่าง 1,501-3,000 บาท ร้อยละ 52 ถัดมา 3,001-4,500 บาท ร้อยละ 20.6 และต่ำกว่า 1,500 บาท ร้อยละ 14.7 ค่าเฉลี่ยรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม 3,107 บาท รายได้ต่ำสุด 0 บาท รายได้สูงสุด 50,000 บาท ส่วนอาชีพของบิดาพบว่าส่วนใหญ่บิดาทำธุรกิจส่วนตัว/ค้าขายร้อยละ 26.3 ถัดมาคือรับจ้างรายวันร้อยละ 20.4 และ ทำงานบริษัทเอกชน/องค์กรเอกชนร้อยละ 13.3 ส่วนอาชีพของมารดาพบว่าส่วนใหญ่มารดาจะมีอาชีพทำธุรกิจส่วนตัว/ค้าขายร้อยละ 33.1 ถัดมารับจ้างรายวันร้อยละ 25.3 และทำงานบริษัทเอกชน/องค์กรเอกชนร้อยละ 12.2

ตารางที่ 3 คุณลักษณะด้านเศรษฐกิจ

คุณลักษณะด้านเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายรายเดือนจากผู้ปกครอง		
ต่ำกว่า 1,500 บาท	70	14.7
1,501 – 3,000 บาท	247	52
3,001 – 4,500 บาท	99	20.6
4,501 บาทขึ้นไป	59	12.3
ค่าเฉลี่ยรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม 3,107 บาท, รายได้ต่ำสุด 0 บาท, รายได้สูงสุด 50,000 บาท		
อาชีพหลักของบิดา		
รับจ้างรายวัน	97	20.4
รับราชการ	53	11.2

คุณลักษณะด้านเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
ทำงานรัฐวิสาหกิจ	16	3.4
ทำงานบริษัทเอกชน/องค์กรเอกชน	63	13.3
ทำธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	125	26.3
ทำเกษตรกรรมบนที่ดินของตนเอง	42	8.8
ตกงาน/ว่างงาน/ไม่ได้ทำงานที่มีรายได้	13	2.7
บิดาเสียชีวิตแล้ว	25	5.3
ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดา	41	8.6
อาชีพหลักของมารดา		
รับจ้างรายวัน	120	25.3
รับราชการ	55	11.6
ทำงานรัฐวิสาหกิจ	7	1.5
ทำงานบริษัทเอกชน/องค์กรเอกชน	58	12.2
ทำธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	157	33.1
ทำเกษตรกรรมบนที่ดินของตนเอง	37	7.8
ตกงาน/ว่างงาน/ไม่ได้ทำงานที่มีรายได้	20	4.2
มารดาเสียชีวิตแล้ว	9	1.9
ไม่ได้อาศัยอยู่กับมารดา	12	2.5

ในส่วนของคุณลักษณะด้านสุขภาพจิตของนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม โครงการนี้ใช้แบบคัดกรองภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่น CES-D ที่พัฒนาโดย ศาสตราจารย์แพทย์หญิง อูมาพร ตรังคสมบัติ ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีเกณฑ์การตัดสินดังนี้ หากคะแนนรวมสูงกว่า 22 คะแนน ถือว่าอยู่ในข่ายภาวะซึมเศร้า สมควรได้รับการตรวจวินิจฉัย เพื่อช่วยเหลือต่อไป ผลการคัดกรองสุขภาพจิตของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง รวบรวมได้ทั้งสิ้น 473 คน (มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 2 คน ขอไม่ตอบในแบบสอบถามส่วนนี้) พบว่า

นักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 76.9 มีสุขภาพจิตอยู่ในเกณฑ์ปกติ ในขณะที่พบว่าราว 1 ใน 4 หรือ คิดเป็นร้อยละ 23.1 ของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างอยู่ในข่ายภาวะซึมเศร้า

ตารางที่ 4 ลักษณะสุขภาพจิตของนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม

(จำนวน 473 คน)

ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้าของนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
อยู่ในเกณฑ์ปกติ	364	76.9
อยู่ในข่ายภาวะซึมเศร้า	109	23.1

2.2 การเข้าถึงและพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์

การเข้าถึงและพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีโทรศัพท์หรือสมาร์ทโฟนของตนเองมาก ถึงร้อยละ 98.7 และกลุ่มที่ไม่มีเครื่องมือสื่อสารดังกล่าวมีเพียงร้อยละ 1.3 ส่วนการมีคอมพิวเตอร์/โน้ตบุ๊ก/แท็บเล็ตเป็นของตนเอง พบว่าส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนร้อยละ 70.9 และไม่มีร้อยละ 29.1 ในเรื่องของมีสัญญาณอินเทอร์เน็ตหรือ wifi ที่บ้านหรือที่พัก ใช้งานได้ประจำหรือไม่ พบว่ามีร้อยละ 83.8 และไม่มีร้อยละ 15.4 พบว่าส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตหรือใช้เวลาออนไลน์ที่บ้านของตนเองมากที่สุดคือร้อยละ 88.8 ถัดมาคือใช้ที่บ้านเพื่อนหรือแฟนร้อยละ 4.4 และกลุ่มที่ใช้ที่หอพักของตนเองมีร้อยละ 3.4 ตามลำดับ การใช้เวลาว่างจากการเรียน ทำกิจกรรม พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 47.8 ของกลุ่มตัวอย่างตอบว่าเล่นอินเทอร์เน็ต ถัดมาช่วยงานที่บ้าน ร้อยละ 21.7 เล่นกีฬา/ไปท่องเที่ยวร้อยละ 15.8

ประเภทของสื่อออนไลน์ที่กลุ่มตัวอย่างใช้บ่อยที่สุด พบว่าส่วนใหญ่เล่น Facebook ร้อยละ 47.8 ถัดมา IG ร้อยละ 23.2 และ SMS/Messenger ร้อยละ 12 ส่วนวัตถุประสงค์การใช้อินเทอร์เน็ต พบว่าที่ตอบว่าใช้เพื่อดูหนัง/ละคร/ฟังเพลง มีมากที่สุดถึง ร้อยละ 48.8 ถัดมาตอบว่าใช้เล่นเกมส์ ซึ่งมีอยู่ร้อยละ 25.5 และสนทนากับเพื่อนสนิทร้อยละ 12.4 ส่วนประสบการณ์พูดคุยกับบุคคลที่ไม่เคยพบหน้ากันเลยผ่านอินเทอร์เน็ต พบว่าส่วนใหญ่ คุยนานๆ ครั้ง มีร้อยละ 49.1 ที่ไม่คุยเลยมีร้อยละ 36.8 และคุยเป็นประจำมีอยู่ร้อยละ 14.1 จากคำถามที่ถามว่า ใช้เวลากับการออนไลน์มากน้อยแค่ไหน พบว่า ทุกวัน วันละ 3 ชั่วโมง และทุกวัน วันละ 5 ชั่วโมง มีความใกล้เคียงกันมากที่สุดคือมีร้อยละ 46.7 และ 43.6 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่ออนไลน์มากกว่า 5 ชั่วโมงต่อวันมีอยู่ร้อยละ 5.1 และสุดท้ายจากข้อคำถามที่ว่าใช้อินเทอร์เน็ตช่วงกลางวันหรือกลางคืนมากกว่ากันนั้น พบว่าส่วนใหญ่ คือ

ร้อยละ 43.6 ตอบว่าใช้บ่อยพอ ๆ กัน ถัดร้อยละ 31.2 ตอบว่ามักใช้ช่วงกลางคืนบ่อยกว่ากลางวัน ส่วนที่ตอบว่าใช้ในช่วงกลางวันบ่อยกว่ากลางคืนมีอยู่ร้อยละ 25.3

ตารางที่ 5 การเข้าถึงและพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์
(จำนวน 475 คน)

ข้อมูลด้านการใช้สื่อออนไลน์	จำนวน	ร้อยละ
การที่โทรศัพท์มือถือหรือสมาร์ตโฟนของตัวเอง		
ไม่มี	6	1.3
มี	469	98.7
การมีคอมพิวเตอร์/โน้ตบุ๊ก/แท็บเล็ตเป็นของตัวเอง		
ไม่มี	138	29.1
มี	337	70.9
บ้าน/ที่พัก มีสัญญาณอินเทอร์เน็ตหรือ wifi ที่ใช้งานได้สม่ำเสมอหรือไม่		
ไม่มี	73	15.4
มี	398	83.8
สถานที่ที่ส่วนใหญ่เข้าใช้อินเทอร์เน็ตหรือใช้เวลาออนไลน์บ่อยที่สุด		
บ้านตัวเอง	422	88.8
บ้านเพื่อน/แฟน	21	4.4
ห้องพักของตนเอง	16	3.4
ห้องพักของเพื่อน	4	0.8
ร้านกาแฟ	3	0.6
ห้องสมุด	5	1.1
ห้างสรรพสินค้า	1	0.2

ข้อมูลด้านการใช้สื่อออนไลน์	จำนวน	ร้อยละ
กิจกรรมยามว่างจากการเรียนที่ทำมากที่สุด		
ช่วยงานที่บ้าน	103	21.7
เล่นอินเทอร์เน็ต	227	47.8
ทำงานอดิเรก	54	11.4
เล่นกีฬา ไปท่องเที่ยว	75	15.8
ไปทำงานหารายได้พิเศษ	14	2.9
ประเภทของสื่อออนไลน์ที่ใช้บ่อยที่สุด		
SMS/Messenger	57	12
e-mail	3	0.6
Line	14	2.9
Twitter	33	6.9
Facebook	227	47.8
IG	110	23.2
Chat room	2	0.4
อื่น ๆ	27	5.7
ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อทำอะไรมากที่สุด		
สนทนากับเพื่อนสนิท	59	12.4
เล่นเกมส์	121	25.5
ดูหนัง/ดูละคร/ฟังเพลง	232	48.8
ชมกีฬา	4	0.8
ซื้อของออนไลน์	2	0.4
ขายของออนไลน์	7	1.5

ข้อมูลด้านการใช้สื่อออนไลน์	จำนวน	ร้อยละ
ค้นคว้าข้อมูล	8	1.7
อ่านนิยาย	21	4.4
อ่านข่าวสาร	15	3.2
ค้นหาข้อมูลที่น่าสนใจ	5	1.1
คุยกับบุคคลที่ไม่เคยพบหน้ากันเลยผ่านอินเทอร์เน็ตบ่อยแค่ไหน		
ไม่คุยเลย	175	36.8
คุยนาน ๆ ครั้ง	233	49.1
คุยเป็นประจำ	67	14.1
ใช้เวลากับการออนไลน์มากน้อยแค่ไหน		
ทุกวัน วันละประมาณ 3 ชั่วโมง	222	46.7
เสาร์-อาทิตย์ ประมาณ 3 ชั่วโมง	11	2.3
ทุกวัน วันละประมาณ 5 ชั่วโมง	207	43.6
เสาร์-อาทิตย์ ประมาณ 5 ชั่วโมง	10	2.1
อื่น ๆ	24	5.1
ใช้อินเทอร์เน็ตช่วงกลางวันหรือกลางคืนมากกว่ากัน		
ช่วงกลางวันน้อยกว่ากลางคืน	120	25.3
ช่วงกลางคืนน้อยกว่ากลางวัน	148	31.2
บ่อยพอ ๆ กัน	207	43.6

2.3 เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเรื่องการรังแก/การระรานในโลกออนไลน์

ในส่วนนี้เป็นผลการวิเคราะห์เรื่องความรู้/ความเข้าใจเรื่องการรังแก/ระรานในโลกออนไลน์ ที่ของกลุ่มตัวอย่างจากข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 14 ข้อ เกี่ยวกับรูปแบบต่างๆ ของการรังแก/การระรานออนไลน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระหว่างร้อยละ 61.7 ถึงร้อยละ 74.7 มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องว่าการกระทำรูปแบบไหนบ้างเป็นการรังแกหรือการระรานออนไลน์ อย่างไรก็ตามยังมีกลุ่มตัวอย่างอยู่ราวร้อยละ 25.3 ถึงร้อยละ 38.3 ยังไม่มี

ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ และมีข้อสังเกตว่า พฤติกรรมการรังแก/ระรานออนไลน์ที่กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุด 3 อันดับแรก ยังไม่เข้าใจหรือไม่มีความรู้ว่าเป็นพฤติกรรมการรังแกมากที่สุด คือ 1) พฤติกรรมการโพสต์แชร์ข้อมูล/รูปภาพของบุคคลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ โดยไม่ได้ขออนุญาตเจ้าตัวก่อน โดยมีกลุ่มตัวอย่างสูงถึงร้อยละ 38.3 ที่มองว่าการกระทำนี้ไม่เป็นการรังแกหรือระรานในโลกออนไลน์ถัดมา 2) พฤติกรรมการโพสต์แชร์ หรือส่งข้อความเชิงอบรมสั่งสอนบุคคลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ เพื่อให้เปลี่ยนพฤติกรรมไปเป็นเพศโดยกำเนิดของเขา พบว่ายังกลุ่มตัวอย่างมากถึงร้อยละ 36.4 ที่ยังเข้าใจไม่ถูกต้องโดยเห็นว่าการกระทำนี้ไม่เป็นการรังแกหรือระรานในโลกออนไลน์ และ 3) พฤติกรรมการส่งข้อมูลเรื่องเพศสัมพันธ์/ภาพโป๊ ไปให้บุคคลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ โดยที่เขาไม่ได้ขอ พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างที่เข้าใจไม่ถูกต้องมีมากถึงร้อยละ 31.6

ส่วนข้อคำถามที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องอยู่แล้วว่าเป็นการรังแกหรือระรานในโลกออนไลน์ เรียงจากข้อที่มีร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าใจเรื่องนี้อย่างถูกต้องมากที่สุด 3 อันดับแรก ดังนี้ 1) พฤติกรรมการโพสต์แชร์ข้อความล้อเลียนรูปร่าง/หน้าตาของบุคคลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ มีกลุ่มตัวอย่างถึงร้อยละ 74.7 เข้าใจถูกต้องว่าเป็นการรังแกออนไลน์ ถัดมา 2) พฤติกรรมการโพสต์แชร์ข้อความประจานบุคคล เพราะสงสัยว่าเขาเป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ มีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ และ 3) การโพสต์แชร์ หรือส่งข้อความประจาน/ล้อเลียนเรื่องเพศสัมพันธ์ของบุคคลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ พบว่าทั้งสองข้อหลังนี้ มีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 73.7 เท่ากัน มีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องว่าเป็นการระรานออนไลน์

ตารางที่ 6 ความรู้/ความเข้าใจเรื่องการรังแก/ระรานในโลกออนไลน์

(จำนวน 475 คน)

ความรู้/ความเข้าใจเรื่องการรังแก/ระรานในโลกออนไลน์	เป็นการระรานออนไลน์	ไม่เป็นการระรานออนไลน์
1. การโพสต์แชร์ข้อมูล/รูปภาพของบุคคลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ โดยไม่ได้ขออนุญาตเจ้าตัวก่อน	293 (61.7%)	182 (38.3%)
2. การโพสต์แชร์ข้อมูล/รูปภาพของบุคคลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ เพื่อทำลายชื่อเสียง/ภาพลักษณ์ของเขา	341 (71.8%)	134 (28.2%)
3. การส่งข้อมูลเรื่องเพศสัมพันธ์/ภาพโป๊ ไปให้บุคคลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ โดยที่เขาไม่ได้ขอ	325 (68.4%)	150 (31.6%)
4. การโพสต์แชร์ข้อความล้อเลียนรูปร่าง/หน้าตาของบุคคลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้	355 (74.7%)	120 (25.3%)

ความรู้/ความเข้าใจเรื่องการรังแก/ระรานในโลกออนไลน์	เป็นการระรานออนไลน์	ไม่เป็นการระรานออนไลน์
5. การโพสต์แชร์ข้อความประจานบุคคลเพราะสงสัยว่าเขาเป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้	350 (73.7%)	125 (26.3%)
6. การโพสต์แชร์ข้อความล้อเลียนพฤติกรรมทั่วไปของบุคคลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้	330 (69.5%)	145 (30.5%)
7. การโพสต์แชร์ หรือส่งข้อความประจาน/ล้อเลียนเรื่องเพศสัมพันธ์ของบุคคลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้	350 (73.7%)	125 (26.3%)
8. การโพสต์แชร์ หรือส่งข้อความข่มขู่ว่าจะทำร้ายบุคคลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้	344 (72.4%)	131 (27.6%)
9. การโพสต์แชร์ หรือส่งข้อความเชิงอบรมสั่งสอนบุคคลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ เพื่อให้เปลี่ยนพฤติกรรมไปเป็นเพศโดยกำเนิดของเขา	302 (63.6%)	173 (36.4%)
10. การโพสต์แชร์รู้อาวุธ เช่น มีด ปืน เพื่อข่มขู่บุคคลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ เพราะไม่ยอมรับตัวตนทางเพศของเขา	339 (71.4%)	136 (28.6%)
11. การโพสต์แชร์ หรือส่งข้อความไปข่มขู่ว่าจะทำร้ายบุคคลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ เพราะไม่ยอมรับตัวตนทางเพศของเขา	342 (72.0%)	133 (28.0%)
12. การโพสต์แชร์ข้อความว่าจะข่มขืนบุคคลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ เพราะไม่ยอมรับตัวตนทางเพศของเขา	342 (72.0%)	133 (28.0%)
13. การสวมรอยหรือปลอมตัวบนอินเทอร์เน็ต เป็นบุคคลอื่นซึ่งเป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ จนทำให้เขาเสียชื่อเสียง หรือได้รับความเสียหาย	342 (72.0%)	133 (28.0%)
14. การเกาะติด อินสตราแกรม ไลน์ ยูทูบ ฯลฯ ของบุคคลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ และโพสต์แชร์ข้อความไปสร้างความรำคาญ หรือความหวาดกลัวให้กับเขา	326 (68.6%)	147 (30.9%)

2.4 ประสบการณ์เคยทำพฤติกรรมรบกวนด้วยตัวเองและ/หรือเคยพบเห็น

ประสบการณ์ของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเคยทำพฤติกรรม และ/หรือเคยพบเห็นเพื่อน และ/หรือพบเห็นคุณครูกระทำพฤติกรรมรังแก/รบกวนในโลกออนไลน์ต่อนักเรียนหลากหลายทางเพศ พบข้อมูลว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่าเป็นผู้กระทำการรบกวนออนไลน์ต่อนักเรียนหลากหลายทางเพศเอง โดยพฤติกรรมที่มีร้อยละของกลุ่มตัวอย่างกระทำการดังกล่าวมากที่สุดใน 3 อันดับแรกคือ 1) โปสต์ข้อความล้อเลียนนักเรียนที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ 2) โปสต์แชร์รูปภาพล้อเลียนนักเรียนที่มีลักษณะเป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ และ 3) ส่งข้อความไปตำท้อ/เสียดสี/ถากถาง นักเรียนที่มีลักษณะเป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ คิดเป็นร้อยละ 3.9, 3.1 และ 2.5 ตามลำดับ

สำหรับประสบการณ์ที่เคยพบเห็นเพื่อนกระทำการรบกวนออนไลน์กับกลุ่มนักเรียนหลากหลายทางเพศ พบว่ามีร้อยละของนักเรียนที่ตอบว่ามีประสบการณ์นี้ใน 3 อันดับแรก ดังนี้ 1) โปสต์ข้อความล้อเลียนนักเรียนที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ 2) โปสต์แชร์รูปภาพล้อเลียนนักเรียนที่มีลักษณะเป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ และ 3) โปสต์แชร์ข้อความประจานนักเรียนที่มีลักษณะเป็น กะเทย/เกย์/ทอม/ดี้ โดยมีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 37.1, 32.7 และ 18.3 ตามลำดับ

ส่วนประสบการณ์เคยพบเห็นคุณครูเป็นผู้กระทำ พบว่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างใน 3 อันดับแรกที่เคยมีประสบการณ์นี้เป็นดังนี้ 1) โปสต์แชร์ข้อความในทำนองตำหนิ/ติตรานักเรียนที่มีลักษณะเป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ (เช่นเรียกพวกเขาว่าพวก ผิดปกติ วิปริต ผิดธรรมชาติ อารมณ์รุนแรง ฯลฯ) 2) โปสต์แชร์ข้อความในทำนองสั่งสอนหรือบอกให้นักเรียนที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ ปรับเปลี่ยนไปมีพฤติกรรมตามเพศกำเนิดเดิมของเขา และ 3) โปสต์ข้อความล้อเลียนนักเรียนที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ โดยมีร้อยละ 9.6, 9.3 และ 5.1 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ประสบการณ์เรื่องการทำพฤติกรรมรังแก/การรบกวนในโลกออนไลน์นักเรียนด้วยเหตุอัตลักษณ์ทางเพศ (สามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ กรณีเคยทำหรือเคยพบเห็น) (จำนวน 475 คน)

ประสบการณ์เคยทำพฤติกรรม หรือเคยพบเห็นเพื่อน หรือเคยพบเห็นคุณครูกระทำพฤติกรรมรังแก/รบกวนนักเรียนหลากหลายทางเพศในโลกออนไลน์	ตัวน้องเคยกระทำ	เคยพบเห็นเพื่อนกระทำ	เคยพบเห็นครูกระทำ	ไม่เคยพบเห็น
1. โปสต์ข้อความล้อเลียนนักเรียนที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้	20 (3.9%)	189 (37.1%)	26 (5.1%)	275 (53.9%)
2. โปสต์แชร์รูปภาพล้อเลียนนักเรียนที่มีลักษณะเป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้	15 (3.1%)	160 (32.7%)	8 (1.6%)	306 (62.6%)

ประสบการณ์เคยทำพฤติกรรม หรือเคยพบเห็นเพื่อน หรือเคยพบเห็นคุณครูกระทำพฤติกรรมรังแก/ระราน นักเรียนหลากหลายทางเพศในโลกออนไลน์	ตัวน้อง เคย กระทำ	เคยพบ เห็นเพื่อน กระทำ	เคยพบ เห็นครู กระทำ	ไม่เคยพบ เห็น
3. โพสต์แชร์ข้อความประจานนักเรียนที่มีลักษณะเป็น เกย์/เกย์/ทอม/ดี้	5 (1%)	88 (18.3%)	17 (3.5%)	372 (77.2%)
4. ส่งข้อความไปตำหนิ/เสียดสี/ถากถาง นักเรียนที่มี ลักษณะเป็น เกย์/เกย์/ทอม/ดี้	12 (2.5%)	86 (18.3%)	20 (4.1%)	366 (75.2%)
5. โพสต์แชร์ข้อความในทำนองตำหนิ/ติตรานักเรียนที่มี ลักษณะเป็น เกย์/เกย์/ทอม/ดี้ (เช่นเรียกพวกเขาว่า พวก ผิดปกติ วิปริต ผิดธรรมชาติ อารมณ์รุนแรง ฯลฯ)	5 (1%)	81 (16.5%)	46 (9.6%)	359 (73.1%)
6. โพสต์แชร์ข้อความหรือรูปภาพเชิงข่มขู่จะทำร้าย ร่างกาย/ทำโทษนักเรียนที่เป็น เกย์/เกย์/ทอม/ดี้	2 (0.4%)	29 (6.1%)	8 (1.7%)	438 (91.8%)
7. ส่งข้อความหรือรูปภาพไปคุกคามทางเพศนักเรียนที่ เป็น เกย์/เกย์/ทอม/ดี้ (เช่น ขอมิเพศสัมพันธ์ด้วย ขู่ ว่าจะข่มขืน ฯลฯ)	0 (0%)	43 (9.1%)	7 (1.5%)	423 (89.4%)
8. โพสต์แชร์ข้อความในทำนองสั่งสอนหรือบอกให้ นักเรียนที่เป็น เกย์/เกย์/ทอม/ดี้ ปรับเปลี่ยนไปมี พฤติกรรมตามเพศกำเนิดเดิมของเขา	3 (0.6%)	65 (13.5%)	45 (9.3%)	370 (76.6%)
9. เกาะติดอินสตาแกรม ไลน์ ยูทูป ฯลฯ ของนักเรียนที่ เป็น เกย์/เกย์/ทอม/ดี้ และเข้าไปโพสต์ข้อความสร้าง ความรำคาญ หรือความหวาดกลัวให้กับเขา	2 (0.4%)	60 (12.4%)	6 (1.2%)	414 (85.9%)
10. สวมรอยหรือปลอมตัวเป็นเพื่อนนักเรียนซึ่งเป็นเกย์/ เกย์/ทอม/ดี้ ในโลกออนไลน์ จนทำให้เขาเสียชื่อเสียง หรือได้รับความเสียหาย เช่น โพสต์ว่ากำลังขายบริการ ทางเพศ เป็นต้น	0 (0%)	32 (6.7%)	1 (0.2%)	442 (93.1%)

2.5 ประสบการณ์เคยถูกระราน/รังแกออนไลน์เพราะเหตุของอัตลักษณ์ทางเพศ

ในประเด็นเรื่องประสบการณ์การเคยถูกระงแก/รุกรานในโลกออนไลน์ ข้อคำถามที่มีการตอบว่าเคยเยอะที่สุด 3 อันดับได้แก่ 1) เคยถูกโพสต์ข้อความล้อเลียนเพราะเหตุผลที่น้องเป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ 2) เคยถูกส่งข้อความหรือรูปภาพที่มีเนื้อหาสื่อไปในทางละเมิดทางเพศ/คุกคามทางเพศมาให้เพราะว่าน้องเป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ (เช่น ขอมีเพศสัมพันธ์ด้วย ชู่ว่าจะข่มขืน ฯลฯ) และ 3) เคยถูกโพสต์แชร์ข้อความในทำนอง ตักเตือน/อบรมสั่งสอนเพื่อให้น้องเลิกเป็นเกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ คิดเป็นร้อยละ 6.5, 5.1 และ 4.8 ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างที่เคยถูกโพสต์ข้อความล้อเลียนเพราะเหตุผลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ แบ่งเป็น ถูกกระทำโดยเพื่อน ร้อยละ 2.7 คุณครู ร้อยละ 1.0 และบุคคลอื่น ร้อยละ 2.7 ส่วนการเคยถูกส่งข้อความหรือรูปภาพที่มีเนื้อหาสื่อไปในทางละเมิดทางเพศ/คุกคามทางเพศมาให้เพราะว่าเป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ (เช่น ขอมีเพศสัมพันธ์ด้วย ชู่ว่าจะข่มขืน ฯลฯ) แบ่งเป็น เพื่อนเป็นคนกระทำ ร้อยละ 0.8 คุณครูกระทำ ร้อยละ 0.2 และบุคคลอื่นกระทำ ร้อยละ 4 สุดท้ายเคยถูกโพสต์แชร์ข้อความในทำนองตักเตือน/อบรมสั่งสอนเพื่อให้น้องเลิกเป็นเกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ แบ่งเป็น มีเพื่อนกระทำ ร้อยละ 0.6 คุณครูกระทำ ร้อยละ 1.1 และบุคคลอื่นกระทำ ร้อยละ 3.2 (ตาราง 7)

ตารางที่ 8 ประสบการณ์เคยถูกรังแก/การรุกรานในโลกออนไลน์ด้วยเหตุอัตลักษณ์ทางเพศ (กรณีเคยถูกระงแกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

(จำนวน 475 คน)

ประสบการณ์เคยถูก เพื่อน/คุณครู/บุคคลอื่น กระทำพฤติกรรมรังแก/รุกรานในโลกออนไลน์	เพื่อน	คุณครู	บุคคลอื่น	ไม่ถูก กระทำ
1. เคยถูกโพสต์ข้อความล้อเลียนเพราะเหตุผลที่น้องเป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้	13 (2.7%)	5 (1%)	13 (2.7%)	449 (93.5%)
2. เคยถูกโพสต์แชร์รูปภาพล้อเลียนเพราะเหตุผลที่น้อง เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้	8 (1.7%)	3 (0.6%)	10 (2.1%)	457 (95.6%)
3. เคยถูกโพสต์แชร์ข้อความประจานเพราะเหตุผลที่น้อง เป็น กะเทย/เกย์/ทอม/ดี้	3 (0.6%)	1 (0.2%)	9 (1.9%)	462 (97.3%)
4. เคยถูกส่งข้อความไปด่าทอ/เสียดสี/ถากถาง เพราะ เหตุผลที่น้องเป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้	5 (1.1%)	2 (0.4%)	12 (2.5%)	457 (96%)

ประสบการณ์เคยถูก เพื่อน/คุณครู/บุคคลอื่น กระทำพฤติกรรมรังแก/ระรานในโลกออนไลน์	เพื่อน	คุณครู	บุคคลอื่น	ไม่ถูก กระทำ
5. เคยถูกโพสต์แชร์ข้อความในทำนองตำหนิ/ติตราน้อง ด้วยเหตุผลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ (เช่นเรียกว่าเป็น พวกผิดปกติ วิปริต ผิดธรรมชาติ อารมณ์รุนแรง ฯลฯ)	8 (1.7%)	3 (0.6%)	11 (2.3%)	457 (95.4%)
6. เคยถูกโพสต์แชร์ข้อความหรือรูปภาพเชิงข่มขู่ว่าจะทำ ร้ายร่างกายน้องเพราะผลที่วาน้องเป็น เกย์/กะเทย/ ทอม/ดี้	1 (0.2%)	1 (0.2%)	7 (1.5%)	464 (98.1%)
7. เคยถูกส่งข้อความหรือรูปภาพที่มีเนื้อหาส่อไปในทาง ละเมิดทางเพศ/คุกคามทางเพศมาให้เพราะวาน้องเป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ (เช่น ขอมิเพศสัมพันธ์ด้วย ขู่ว่าจะ ข่มขืน ฯลฯ)	4 (0.8%)	1 (0.2%)	19 (4.0%)	451 (94.9%)
8. เคยถูกโพสต์แชร์ข้อความในทำนองตักเตือน/อบรมสั่ง สอนเพื่อให้น้องเลิกเป็นเกย์/กะเทย/ทอม/ดี้	3 (0.6%)	5 (1.1%)	15 (3.2%)	452 (95.2%)
9. เคยถูกเกาะติดในอินสตาแกรม ไลน์ ยูทูป ฯลฯ และ เข้ามาโพสต์แชร์ข้อความสร้างความรำคาญ หรือความ หวาดกลัวให้กับน้อง เพราะวาน้องเป็น เกย์/กะเทย/ ทอม/ดี้	3 (0.6%)	2 (0.4%)	10 (2.1%)	460 (96.8%)
10. เคยถูกสวมรอย/ปลอมตัวเป็นน้องในโลกออนไลน์ จนทำให้น้องเสียชื่อเสียง หรือได้รับความเสียหาย เช่น โพสต์ว่ากำลังขายบริการทางเพศ เป็นต้น	1 (0.2%)	1 (0.2%)	9 (1.9%)	462 (97.7%)

2.6 ความรู้สึกและการตอบสนองกรณีที่ถูกกระราน/ออนไลน์ด้วยเหตุอัตลักษณ์ทางเพศ

ความรู้สึกและปฏิกิริยาตอบสนองเมื่อถูกรังแกหรือถูกระรานออนไลน์ ในข้อแรกนั้นถามกลุ่มตัวอย่างว่า
น้องรู้สึกอย่างไรเมื่อถูกรังแก/ระรานในโลกออนไลน์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เคยถูกรังแกออนไลน์ส่วนใหญ่ คือ
ร้อยละ 3.5 ตอบว่าเสียใจ/เศร้าใจ/ร้องไห้ ถัดมาคือกลุ่มที่ตอบว่าเกิดความเครียดมีอยู่ร้อยละ 2.2 และกลุ่มที่ตอบ
ว่ารู้สึกอับอายมีอยู่ร้อยละ 1.8 ที่ตอบว่าโกรธแค้น/เกลียดคนที่ทำร้อยละ 1.6 ส่วนคนที่อยากทำร้ายคนที่กระทำ

กับตน และคนที่อยากตายเพื่อหนีความอับอายมีอยู่ร้อยละ 0.4 เท่ากัน คำถามข้อที่ 2 ถามว่าน้องทำอย่างไรเมื่อถูกกระทำ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 3.5 เลือกที่จะบล็อกสื่อออนไลน์ รองลงมาบอกว่าไม่ทำอะไรเลย ซึ่งมีอยู่ร้อยละ 1.9 และขอคำปรึกษาจากเพื่อน ร้อยละ 1.4

ตารางที่ 9 ความรู้สึกและปฏิกิริยาตอบสนองเมื่อถูกรังแกหรือถูกระรานออนไลน์

(จำนวน 475 คน)

ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการถูกรังแก/การระรานในโลกออนไลน์	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้สึกเมื่อถูกกระทำ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เสียใจ/เศร้าใจ/ร้องไห้	17	3.5
เครียด	11	2.2
อับอาย	9	1.8
โกรธแค้น/เกลียดคนที่ทำ	8	1.6
อยากทำร้ายคนที่ทำ	2	0.4
อยากตายเพื่อหนีความอับอาย	2	0.4
ไม่เคยถูกกระทำ	443	90
สิ่งที่ตอบสนองเมื่อถูกกระทำ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ไม่ทำอะไรเลย	9	1.9
บล็อก	17	3.5
หยุดใช้สื่อออนไลน์	4	0.8
ขอคำปรึกษาจากครู	1	0.2
ขอคำปรึกษาจากเพื่อน	7	1.4
ขอคำปรึกษาจากผู้ปกครอง	4	0.8
เก็บหลักฐานไว้ดำเนินคดี	4	0.8
ไม่เคยถูกกระทำ	440	90.5

2.7 บรรยากาศในสถานศึกษาที่มีผลต่อนักเรียนหลากหลายทางเพศ

ประการแรกเกี่ยวกับมุมมองที่คุณครูสอนให้นักเรียนเข้าใจบุคคลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่าคุณครูส่วนใหญ่สอนให้มองนักเรียนหลากหลายทางเพศในด้านบวกมีอยู่ร้อยละ 58.1 ถัดมาตอบว่าไม่มีสอนเกี่ยวกับเรื่องนี้ในชั้นเรียนร้อยละ 40 และ ร้อยละ 0.4 ตอบว่าคุณครูสอนให้มองนักเรียนหลากหลายทางเพศในด้านลบ ข้อถัดมาโดยรวมแล้วคุณครูในโรงเรียนปฏิบัติอย่างไรกับนักเรียนที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 92.4) ตอบว่า คุณครูปฏิบัติไม่แตกต่างไปจากนักเรียนคนอื่น ๆ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่าปฏิบัติดีตกว่านักเรียนที่ไม่ได้เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ มีร้อยละ 4.6 และกลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่าไม่อนุญาตให้นักเรียนหลากหลายทางเพศเข้าร่วมกิจกรรมบางอย่างในชั้นเรียนมีร้อยละ 1.9 ในส่วนของข้อคำถามเรื่องความรู้สึกว่าโรงเรียนมีบรรยากาศที่เป็นมิตรกับนักเรียนและครู ที่เป็นเกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าโรงเรียนมีบรรยากาศที่เป็นมิตรมาก (ร้อยละ 53.3) ส่วนที่ตอบว่ามีระดับปานกลางมีอยู่ร้อยละ 44.2 และที่ตอบว่าระดับน้อยมีตอบอยู่ร้อยละ 1.2

สำหรับระดับที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียน/ครู ที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ เปิดเผยตัวตนทางเพศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 62.5 แสดงความเห็นที่โรงเรียนมีการเปิดโอกาสมาก ส่วนที่ตอบว่าเปิดโอกาสปานกลางมีร้อยละ 33.1 และเปิดโอกาสน้อยตอบร้อยละ 3.4 ส่วนในประเด็นเรื่องความต้องการให้คุณครูมีความรู้ความเข้าใจบุคคลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ ในด้านบวก พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 91.2 มีความต้องการ และส่วนที่ไม่ต้องการมีร้อยละ 7.4 ในส่วนของประเด็นการเรียนการสอน ความคิดเห็นต่อรูปแบบการเรียนรู้อีกเกี่ยวกับเรื่อง เกย์/กะเทย/ ทอม/ดี้ ในโรงเรียน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 59.8 เห็นว่าควรจัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนมีส่วนร่วม ถัดมาเห็นว่าให้ครูบรรยายมีตอบอยู่ร้อยละ 31.4 และที่บอกว่าควรทำเนื้อหาให้ครูและนักเรียนสามารถเรียนในระบบออนไลน์ได้มีอยู่ร้อยละ 7.8 สุดท้ายเมื่อถามถึงความรู้สึกที่มีต่อบุคคลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลซึ่งไม่ใช่เพื่อน/ไม่ใช่คนรู้จัก พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 88.4 ตอบว่าไม่รู้สึกรังเกียจ ส่วนคนที่ตอบว่ารู้สึกก้ำกึ่งระหว่างรังเกียจและไม่รังเกียจมีอยู่ร้อยละ 9.3 ส่วนคนที่ตอบว่ารู้สึกรังเกียจมีอยู่ร้อยละ 1.1

ตารางที่ 10 บรรยากาศในสถานศึกษาต่อนักเรียนที่มีความหลากหลายทางเพศ

(จำนวน 475 คน)

บรรยากาศในสถานศึกษาต่อนักเรียนที่มีความหลากหลายทางเพศ	จำนวน	ร้อยละ
มุมมองที่คุณครูสอนให้นักเรียนเข้าใจบุคคลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้		
สอนให้มองพวกเขาในด้านบวก	276	58.1
สอนให้มองพวกเขาในด้านลบ	2	0.4

บรรยากาศในสถานศึกษาต่อนักเรียนที่มีความหลากหลายทางเพศ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีสอนเกี่ยวกับเรื่องนี้ในชั้นเรียน	190	40
วิธีปฏิบัติของคุณครูต่อนักเรียนที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ในโรงเรียน		
ปฏิบัติไม่แตกต่างไปจากนักเรียนคนอื่น ๆ	439	92.4
ไม่อนุญาตให้เข้าร่วมกิจกรรมบางอย่างในชั้นเรียน	9	1.9
ปฏิบัติดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้	22	4.6
ระดับความรู้สึกที่ว่าโรงเรียนมีบรรยากาศที่เป็นมิตรกับนักเรียนและครู ที่เป็นเกย์/กะเทย/ทอม/ดี้		
มาก	253	53.3
ปานกลาง	210	44.2
น้อย	6	1.3
ไม่เป็นมิตรเลย	4	0.8
ระดับที่โรงเรียนนี้เปิดโอกาสให้นักเรียน/ครู ที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ เปิดเผยตัวตนทางเพศ		
มาก	297	62.5
ปานกลาง	157	33.1
น้อย	16	3.4
ไม่เปิดโอกาสเลย	2	0.4
ความต้องการให้คุณครูมีความรู้ความเข้าใจบุคคลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ ในด้านบวก		
ต้องการ	433	91.2
ไม่ต้องการ	35	7.4
ความคิดเห็นต่อรูปแบบการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่อง เกย์/กะเทย/ ทอม/ดี้ ในโรงเรียน		
ให้ครูบรรยาย	149	31.4
ทำเนื้อหาให้ครูและนักเรียนเรียนในระบบออนไลน์	37	7.8
จัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนมีส่วนร่วม	284	59.8

บรรยากาศในสถานศึกษาต่อนักเรียนที่มีความหลากหลายทางเพศ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้สึกที่มีต่อบุคคลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอม/ดี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลซึ่งไม่ใช่เพื่อน/ไม่ใช่คนรู้จัก		
รู้สึกรังเกียจ	5	1.1
รู้สึกก้ำกึ่งระหว่างรังเกียจและไม่รังเกียจ	44	9.3
ไม่รู้สึกรังเกียจ	420	88.4

บทที่ 5 สถานการณ์การยอมรับความหลากหลายทางเพศในสถานศึกษา

1. การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

นอกจากจะใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลเชิงปริมาณแล้ว โครงการวิจัยนี้ยังมีกระบวนการเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อรับฟังประสบการณ์ ความคิดเห็น ทศนคติ เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งหรือการระรานออนไลน์ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนหลากหลายทางเพศ ทั้งที่เกิดขึ้นบนโลกโซเชียลและที่ไม่ใช่บนโลกโซเชียล พร้อมทั้งรับข้อเสนอแนะจากคุณครู และนักเรียน โดยแบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มนักเรียนทั่วไปทั้งชายและหญิง กลุ่มนักเรียนหลากหลายทางเพศ และกลุ่มครูอาจารย์ในโรงเรียน โดยโรงเรียนเป้าหมายของการสัมภาษณ์กลุ่มทั้ง 5 แห่ง ใน 5 ภูมิภาค ที่เป็นโรงเรียนซึ่งเก็บข้อมูลเชิงปริมาณของโครงการนี้อยู่แล้ว การสัมภาษณ์กลุ่มได้ดำเนินการตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2563 ถึงเดือนกันยายน 2563 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน ของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล IRB0001007 หนังสือรับรองเลขที่ COA 2020/02-058

ตาราง 11 รายละเอียดการสัมภาษณ์กลุ่มในโรงเรียนแต่ละระดับ

วันเดือนปีที่สัมภาษณ์	โรงเรียน	กลุ่มนักเรียนทั่วไป	กลุ่มนักเรียนหลากหลายทางเพศ	กลุ่มครูอาจารย์	รวม
8 ก.ค. 2563	โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร	6 คน	4 คน	5 คน	15 คน
16 ก.ค.2563	โรงเรียนระดับอาชีวศึกษาในภาคกลาง	5 คน	5 คน	5 คน	15 คน
29 ก.ค.2563	โรงเรียนระดับอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	5 คน	7 คน	5 คน	17 คน
21 ส.ค.2563	โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในภาคใต้	6 คน	6 คน	5 คน	17 คน
8 ก.ย. 2563	โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในภาคเหนือ	5 คน	5 คน	5 คน	15 คน
รวม		27 คน	27 คน	25 คน	79 คน

การเก็บข้อมูลใช้แนวคำถามปลายเปิดแบบกึ่งโครงสร้าง มีผู้ให้ข้อมูลหลักรวมทั้งสิ้น 79 คนเป็นกลุ่มนักเรียนทั่วไปทั้งชายและหญิง 27 คน กลุ่มนักเรียนที่เป็นเพศหลากหลาย 27 คน และกลุ่มครูและอาจารย์อีก 25 คน เพื่อให้ทราบถึงประสบการณ์และพฤติกรรม ตลอดจนการใช้สื่อออนไลน์สื่อสารเรื่องความหลากหลายทางเพศ หรือการมีประสบการณ์ผลกระทบเชิงลบจากสื่อออนไลน์ที่มีเนื้อหาสร้างอคติ สร้างความเกลียดชัง หรือทำ ความรุนแรงแบบต่างๆ ตลอดจนรับฟังแนวทางให้ได้ชุดข้อมูลไปพัฒนาสื่อออนไลน์ที่เหมาะสม สำหรับให้ครู/ อาจารย์นำไปใช้ส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ที่เป็นมิตรกับบุคคลหลากหลายทางเพศในนักเรียนต่อไป เพื่อไม่ให้มีการ ตอกย้ำอคติ ไม่รังแก ไม่ต้อยอคความรุนแรงในสื่อออนไลน์

2. ผลการศึกษา

จากการสนทนากลุ่ม ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์สถานการณ์เกี่ยวกับการกลั่นแกล้ง รังแกบุคคลที่เป็นคนหลากหลายทางเพศ ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้พบว่า ประสบการณ์ในพื้นที่ชีวิตประจำวัน (โลกออฟไลน์) แยกไม่ขาดกับประสบการณ์ในพื้นที่สื่อสังคมสมัยใหม่ (โลกออนไลน์) ดังนั้น ในการทำความเข้าใจ สาเหตุของปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกบุคคลหลากหลายทางเพศ จำเป็นต้องเห็นความสัมพันธ์และความเกี่ยวข้องกัน ระหว่างพื้นที่ออนไลน์และพื้นที่ออฟไลน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเพศสภาพและเพศวิถี ของคนต่างรุ่น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เยาวชนที่เป็นคนหลากหลายทางเพศยอมรับหรือปิดบังอัตลักษณ์ของ ตัวเอง นอกจากนี้ การสัมภาษณ์พูดคุยกับกลุ่มนักเรียนและครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษา ยังทำให้เห็นช่องว่าง ของการเรียนการสอนเกี่ยวกับเพศวิถีซึ่งมีผลต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการยอมรับนักเรียนที่เป็นคน หลากหลายทางเพศ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่ม ผู้วิจัยได้แยกประเด็นวิเคราะห์เป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่ง ความตระหนักรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแก ส่วนที่สอง การยอมรับและการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของคนหลากหลายทางเพศ และส่วนที่สาม ปัญหาเชิงโครงสร้างที่มีผลต่อบุคคลหลากหลายทางเพศ ประเด็นทั้ง สามส่วนนี้จะให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจและวิธีการขับเคลื่อนให้นักเรียนและบุคลากร ทางศึกษานำไปใช้ปฏิบัติเพื่อการยับยั้งการสร้างอคติและการกลั่นแกล้งรังแกบุคคลหลากหลายทางเพศทั้งใน พื้นที่ชีวิตจริงและพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์

2.1. ความตระหนักรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแก

2.1.1 ความเข้าใจเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกอันเนื่องมาจากเพศสภาพและเพศวิถี

จากการสัมภาษณ์ครูและนักเรียนทั้ง 5 แห่ง พบว่าทั้งหมดมีความเข้าใจเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกบุคคล ที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี ซึ่งมีการแสดงออกทั้งคำพูด วาจา ข้อความ รวมถึงการแสดงพฤติกรรมล้อเลียนหรือ กระเซ้าเย้าแหย่ในกลุ่มเพื่อน นักเรียนโรงเรียนในกรุงเทพมหานครอธิบายว่าการล้อเลียนหมายถึงการเหยียดสีผิว

การล้อเลียนรูปร่างหน้าตาของคนอื่น เอาปมด้อยของคนอื่นมาทำให้ตลก นักเรียนบางคนคิดว่าการเหยียดเชื้อชาติรุนแรงกว่าการเหยียดเพศ นักเรียนทราบว่าคนที่ถูกเหยียดหยามจะได้รับผลกระทบ รู้สึกเศร้า เสียใจ จิตตก ขาดความมั่นใจ คำพูดที่เหยียดหยามที่มักได้ยินได้ฟังบ่อย เช่น เกิดมาผิดเพศ ข้อความข่มขู่ เช่น จะข่มขืน

“คนไทยส่วนใหญ่มักจะพูดเรื่องปมด้อยของอีกคนเป็นเรื่องปกติ อย่าง อัย ตัวดำ อ้วนจิ้ง มันเป็นเรื่องปกติในชีวิตเลย สมมติว่าไอ้คนนี้เป็นทอม มันจะเอาเรื่องพวกนี้มาเป็นจุดเด่นของอีกคน เอาปมด้อยมาเป็นเรื่องปกติ” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

“การ comment ล้อเลียนเพศที่ 3 อาจจะมีการโพสต์รูป แล้วมี comment ล้อเลียนว่าผิดเพศอะไรอย่างนี้” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

“เพศที่ 3 เวลาเขาแซร์ อะไรอย่างนี้ เขาจะชอบตั้งแคปชั่นอะไรแปลกๆ แต่ผมไม่เคยโพสต์อะไร แคไปกดไลค์เฉยๆ ถ้าถูกใจอาจจะ comment บ้าง แต่ comment อื่นๆ อาจจะเสียดสีบ้าง” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

“ก็อารมณ์แบบว่าเหยียดเรื่องหน้าตา บางคนบอกว่าหล่อนะแต่เค้าเป็นเกย์ แบบว่าหล่อหน้าตาดีแต่ว่าเป็นเกย์ ดูถูกจิตใจสำนึกของเค้า คือการดูถูกภายในอะค่ะ” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

“ถ้าสมมติเค้าเป็นเพศที่ 3 หน้าตาไม่ดีก็เอาไปเปรียบเทียบกับอีกคนนึง แบบในเชิงเปรียบเทียบมากกว่า เคยเห็นคลิปเพศที่ 3 โดนทำร้าย” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

“มันคือการเหยียดกัน รวมถึงการหยอกล้อที่ทำให้คนอื่นเค้า...ไปกระทบจิตใจคนอื่นค่ะ การใช้คำพูดหรือแสดงท่าทางที่ทำให้คนที่โดนเค้ารู้สึกไม่สบายใจ” (สัมภาษณ์ 21 ตุลาคม 2563)

“การ bully มันมาจากคำว่าทำร้ายใช่ไหม? ก็แปลว่าเป็นการทำร้ายทั้งจิตใจ และกายภาพ” (สัมภาษณ์ 21 ตุลาคม 2563)

“ถ้าไปด่าเค้าว่าไอ้กะเทยไรเงี้ย อันนี้เป็นการ bully แต่ถ้าแบบหนูเรียกเพื่อนว่ากะเทยไปไหนอะไรเงี้ย” (สัมภาษณ์ 21 ตุลาคม 2563)

นักเรียนเข้าใจว่าสังคมยังไม่ยอมรับผู้ที่เป็นเพศที่สาม และมักจะใช้คำพูดคำอธิบายที่ทำให้ลายจิตใจ ทำให้เพศที่สามรู้สึกไร้ค่าและไม่อยากมีชีวิตอยู่ ตัวอย่างเช่น

“พ่อ แม่ สอนมาอย่างไรถึงได้เป็นแบบนี้ แล้วเหมือนพวกสัญลักษณ์หน้าตา ถ้าสมมติว่าเค้าเป็นเพศที่ 3 comment ก็จะเป็นแบบพูดประมาณว่าโหดหืดเลย แต่มาเสียตรงที่มาเป็นเพศที่ 3 ก็เหมือนกับทำให้เค้าดูหมดคุณค่าไปเลย เค้าทำทุกอย่างมาดีหมด แต่มาเสียตรงที่เค้าเป็นเพศที่ 3” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

“บางคนหนูเคยเห็นข่าว โนโซเซียด ผูกคอตายในห้องน้ำเลย เหมือนโดนจากครอบครัวรอบข้าง เหมือนเค้าโดน bully เรื่องเพศ” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

“สมมติว่าคำคำที่มันรุนแรงกับเค้าเกินไป แบบที่เค้ารับมือไม่ไหว เค้าอาจจะสามารถฆ่าตัวตายได้ แบบว่าคำพูดมันกระทบกับจิตใจของทุกคน อย่างใครมาพูดกับเราว่าเราเป็นยังงั้นยังงี้เราก็กะทบเหมือนกัน ถ้าใครโดนพูดแรงๆ เค้าอาจจะรับมือไม่ไหว ตัดปัญหาด้วยการจบชีวิตอะไรแบบนี้ มันถึงขั้นถึงชีวิตได้ ถ้าเค้าไม่ได้แข็งแกร่งพอที่จะรับมือกับคำพูดแรงๆ พวกนี้ได้ รอบข้างก็ไม่ได้ยอมรับเค้า ครอบครัวก็ไม่ยอมรับแล้วแบบยิ่งส่งคมยิ่งไปประนามเค้าอีกยั้ง” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนแสดงทัศนคติว่าไม่ควรนำเรื่องเพศมาเป็นเงื่อนไขในการแบ่งแยกกีดกัน ไม่ควรตัดสินคนจากเพศสภาพ ไม่ควรเลือกปฏิบัติกับคนอื่นในฐานะที่เขามีเพศสภาพต่างไปจากคนทั่วไป นอกจากนี้ ยังมองว่าเรื่องเพศไม่ใช่ตัวบ่งชี้ความดีหรือความเลวของมนุษย์

“คนที่ชอบ bully ส่วนใหญ่เขาไม่รู้จริง ก็เหมือนแบบก็เห็นผิวเผินและก็แบบแสดงความเห็นความรู้สึกอะไรแบบเนี่ย ถ้าสมมติเขาู้จริงๆ ว่าคนที่เขาแสดงความคิดเห็นไปเขาเป็นยังงี้ เขาอาจจะไม่คิดอย่างนั้นก็ได้อ ความจริงแล้วคนจะทำดีหรือทำไม่ดีไม่ได้ขึ้นอยู่กับที่เพศ แต่เขาก็แค่เห็นเราเป็นเพศนี้นะ แล้วก็เลย comment หรือ พิมพ์ พูดในทางที่ไม่ดี คิดว่าเราเป็นคนไม่ดี ถ้าอย่างนั้นเราจะต้องศึกษา หรือเข้าไปอยู่ในชีวิตของคนนั้น ก็จะได้รู้ว่าจริงๆ แล้วเขาเป็นคนยังงี้” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนอธิบายว่าในกรณีที่ถูกกลั่นแกล้งและถูกเหยียดหยามเพราะเพศสภาพ ก็ไม่ควรนำคำพูดเชิงลบมาทำร้ายตัวเอง เพราะเราไม่สามารถทำให้คนทุกคนซึ่งชอบเราได้ทั้งหมด

“ไม่มีใครชอบเราทุกคน มันไม่มีอะไรที่เป็น 100% มันต้องมีคนที่ชอบและไม่ชอบ ถ้าเกิดเราไม่ได้ทำอะไรผิดเราก็ไม่จำเป็นต้องไปสนใจ” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

2.1.2 พฤติกรรมการแซว หยอกล้อ ล้อเลียน

ในสังคมไทย คำที่ใช้แซวหรือล้อเลียนพฤติกรรมทางเพศของบุคคลที่ต่างไปจากหญิงชาย มีระดับของความรุนแรงต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนิทคุ้นเคยหรือความเป็นคนแปลกหน้า คำเรียกที่นักเรียนเคยได้ยินในการล้อเลียนและแซวทางเพศ ได้แก่ ตูด ขูดทอง ประตูล้าง สายเหลือง เป็นคำเรียกที่ใช้กับผู้ชายที่มีพฤติกรรมเรียวร้อยแตกต่างไปจากผู้ชายทั่วไป ในกรณีที่นักเรียนชายที่มีนิสัยหะลึ่ง หรือรู้จักในนาม “เกเรียน” มักจะแซวเพื่อนที่เป็นกะเทย โดยมองว่ากะเทยมีลักษณะท่าทางและแสดงออกแบบผู้หญิง การแซวจึงคล้ายกับการแสดงความสนใจในทำนองจีบผู้หญิง ซึ่งมีไม่มีการดูหมิ่นเหยียดหยาม นักเรียนชายบางคนอาจแสดงคำพูดหยอกล้อเพื่อนชายที่มีลักษณะท่าทางเป็นหญิง เช่น “ตะวันจ๋า” (เหมือนคำทักทายของคู่รัก) นักเรียนที่เป็นเพศที่สามบางคน เคยถูกเพื่อนแซวด้วยคำว่า “แอ๊บเก่ง” หมายถึงการแสดงตนว่าเป็นผู้ชาย เพื่อปกปิดว่าตนเป็น “ชายรักชาย”

นักเรียนชายวิทยาลัยเทคนิคในภาคกลางชอบล้อเพื่อนที่ดูเหมือนเกย์ ด้วยคำว่าไอ้เหลือง สายเหลือง กล่าวว่่า “บุคลิกเหมือน แล้วก็เล่นกันซ้ำๆ” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนชายวิทยาลัยเทคนิคในภาคกลาง เล่าว่าสมัยเรียน ม.ต้น มีการล้อกะเทย “แบบตะโกนด่ากัน อี๊ด อี๊ด เวลาเดินไปกินข้าว ผู้ชายเดินผ่านก็จะ อี๊ด อี๊ด อะไรยังงี้ ส่วนมากจะล้ออะครับ...อู๊ด กระเทย” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

จากการสัมภาษณ์ได้ข้อมูลว่า เด็กนักเรียนระดับชั้นประถมจะมีพฤติกรรมล้อเลียนเพื่อนที่เป็นกะเทย มากกว่านักเรียนมัธยม ครูโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครที่โครงการเข้าเก็บข้อมูลอธิบายว่า

“ประสบการณ์ตรงในโรงเรียนนี่ก็คือ ไม่มีเหตุการณ์ Bully กันด้านความแตกต่างระหว่างเพศนะคะ เพราะเท่าที่สัมผัสนักเรียนเคารพความแตกต่างของแต่ละบุคคล แต่ว่าในส่วนของโรงเรียนเก่าที่เคยเป็นครู อัตราจ้างมาอันนั้นสอนในระดับประถมนะคะ เด็กก็มีการล้อกันเหมือนเชิงเด็กๆเล่นๆ แต่ก็สังเกตว่าผู้ที่ถูกล้อจะเป็นคนที่ไม่มั่นใจในตัวเอง และกั่วิธีการแก้ปัญหาของหนูตอนนั้นก็คือ เหมือนเข้าไปให้กำลังใจเด็ก คนนั้นเหมือนแบบว่าเราก็มีดีของเราละลูก และก็ใช้วิธีการแสดงยกตัวอย่างผู้ที่เป็่นเพศที่สามและประสบความสำเร็จ เคยเปิดคลิปของน้องแนนตี้ จากประสบการณ์ตอนประถมแล้วก็เอามาปรับใช้ตอนสอนที่โรงเรียนให้ดูคลิปน้องแนนตี้ นะคะ น้องแนนตี้เขาก็เป็นเพศที่สามแต่ก็ประสบความสำเร็จตั้งแต่เด็ก ประมาณนี้นะคะ เป็นการยกตัวอย่างให้เห็นจุดเด่นของเพศที่สามก็มีตัวอย่างที่ดีประมาณนี้” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

“แสดงว่าในประภมมันเป็่นอะไรที่เด็กเล็กเหมือนมีพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ถ้าเราไม่เข้าไปดูแลเด็กก็อาจจะกลายเป็นคนเสียSelf ไปเลยก็ได้ ถ้าเกิดกรณีแบบนี้ขึ้นผู้ใหญ่ควรจจะมอง คือคนแบบเขามองเหมือนว่าเด็กประถมไม่ต้องมีครูแนะแนวก็ได้ คือจริงๆแล้วน่าจะเป็นครูที่มีจิตวิทยากับเด็กเข้าไปอยู่ ฉะนั้นพฤติกรรมมันก็จะเริ่มตั้งแต่พื้นฐาน” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนกะเทยในวิทยาลัยเทคนิคในภาคกลางอธิบายว่าในโรงเรียนสายสามัญ (มัธยม) จะมีการล้อคนที่เป็่นกะเทยมากกว่า จากประสบการณ์ตรงของนักเรียนกะเทยจะถูกผู้ชายล้อด้วยความพูด ดั่งคำบอกเล่าต่อไปนี้

“โห โดนล้อตั้งแต่เดินเข้าแล้วคะ กะเทยๆ กะเทยไรแบบนี้ ทำไมต้องเป็น เป็นผู้ชายไม่ดีกว่าหรอ อะไรแบบนี้” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“ของหนูโดนแก๊งตั้งแต่อนุบาลเลยคะ เพราะว่าตอนนั้นมีพี่อยู่ด้วย แต่พี่เขาก็เป็นเกย์อะครับ แต่ก็ไม่ได้แสดงตัวชัด คราวนั้นก็โดนกันทั้งพี่ทั้งน้อง เห้ยแบบไอ้โหเป็นตุ๊ดกันทั้งพี่ทั้งน้องเลยหรอ อะไรวะ” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“สมัยโรงเรียนประถม โดนเพื่อนล้อว่าอีกะเทย โดนล้อมาหนู ก็บอกแม่ แม่ก็พยายามพูดไม่ให้เป็นจะได้ไม่โดนล้อ ประมาณนี้ แต่ว่าตอนนี้เขายอมรับแล้ว” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“มีคนมาล้อพ่อหนู ไม่ได้ล้อแรง ก็ตอนนั้นหนูขี่รถกลับบ้านกับพ่อ เขาก็ขี่มอเตอร์ไซด์มา เห็นไอ้แดงมีลูกสาวนะ มึงอะ พ่อบอกเออ แล้วพ่อก็ขับรถไปเลย นั่งรถอยู่ข้างหลังพ่อตอนนั้น เขาจะเข้าใจ แต่แม่ก็จะปิดกั้นนิดนึง” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

ครูวิทยาลัยอาชีพในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กล่าวว่าเคยได้ยินการแซวกะเทย “ผู้สาวมาแล้วอะไรแบบนี้ เห็นผู้ชายที่แต่งหน้าเป็นผู้หญิง ก็จะแบบ ผู้สาวไปใส ไม่ได้เกลียด แซวกันเฉยๆ ” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

“คือถามแท้น้อผู้สาว หยอกๆ กันเฉยๆ” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เล่าว่าเคยเห็นการแซวกะเทย “ก็จะเห็นแค่แซวในฐานะเพื่อนเฉยๆ เช่น มีผัวยัง” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

การแซวครูที่เป็นเกย์ กะเทย สามารถพบเห็นได้ในกลุ่มนักเรียนชาย เนื่องจากครูจะแสดงออกชัดเจนในการแต่งตัวและกิริยาท่าทาง นักเรียนชายวิทยาลัยเทคนิคในภาคกลาง อธิบายว่าครูที่เป็นเกย์จะมีลักษณะคล้ายผู้หญิง “น้ำเสียง ท่าทาง เหมือนผู้หญิงครับ แบบว่าตัดตัวเองให้เป็นเหมือนผู้หญิงอะครับ เวลาเค้าสอนแล้วทำท่าทางอะไรยังจ๊ะครับ อาจารย์สายเหลืองอะไรยังจ๊ะครับ แต่เขาไม่น่าจะได้ยินครับ” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“ก็ซัดซะ กางเกงกางเกงเสื้อผ่าก็มาเต็มครับ เสื้อผ่าจะพิตๆ เดินก็จะพิตๆ หน่อย ก็ล้อครับ ถ้าวเหลืองมาแล้ว เค้าจะไม่อะไรมาก เพราะรู้ว่าเล่นกัน ไม่ได้ล้อจริงจัง วันไหนแกโกรธแกก็จะปล่อยช้ำกว่าคนอื่น ถ้าล้อมากแกโกรธแกก็จะปล่อยช้ำ” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“ส่วนมากถ้าเจอครูเป็นแบบนี้จะเล่นกันมากกว่า บางคนเด็กก็ไปกวนเขาเยอะเกินไป เล่นนิดหน่อยก็เล่นได้ แต่เล่นเยอะไปก็ไม่ควรเล่น เขาเป็นอาจารย์” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

ครูที่เป็นเกย์ที่วิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือเล่าว่านักเรียนชอบหยอกล้อเพราะความสนิทคุ้นเคย

“ก็ไม่ถึงกับแซวอะไร เขาก็ทำท่าทำทางเลียนแบบบ้าง เพราะเราก็ชอบทำให้เด็กมีความสุข ก็เห็นคนหน้าตาดีๆ มา เขาก็พูดให้เราได้ยิน ว่ามาแล้วๆ อะไรแบบนี้ หรือบางที่เราไปธุระกับใคร เขาก็แซวว่าไปด้วยกันอีกแล้ว อะไรแบบนี้ เราก็ยังเล่น เช่น พอพูดเราก็ยังกอดคอ เล่นๆ ไป แต่แซวแบบเจ็บปวดอะไม่มี

เช่น เวลาสอนเด็กสมาธิหลุด เราก็ทำโน้น นี่ นั่น ดึงสมาธิเขากลับมา แบบนี้ เช่น ยืนให้มันตึกๆ หน่อย ให้มันตรงใจครู อะไรแบบนี้ ข้าๆ ไป มันก็จะดึงสมาธิเด็กได้” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

ในกรณีเพื่อนนักเรียนชายด้วยกัน มีความสนิทสนมกัน อยู่ใกล้ชิดกันราวกับเป็นคู่รัก จะถูกเพื่อนแฉตัวอย่างเช่น นักเรียนชายวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเพื่อนสนิทเป็นชาย โดนแฉว่าเป็นคู่เกย์ เล่าว่า

“ไม่ได้โดนแฉเรื่องชื่อ โดนเรื่องเกย์ เรื่องที่ผมไม่ได้เป็น จริงๆ แค่ว่าไม่ได้แฉ แค่ว่าผมเลย แค่ว่าชอบทำท่าทางเหมือนจะรังเกียจผมอะครับ คือที่โรงเรียนเก่าอะครับ อยู่โรงเรียนเก่าผมไม่มีเพื่อน ผมมีเพื่อนคนเดียว แค่ว่าเหมือนกับไม่ชอบผมเท่าไร แล้วก็ชอบมา bully ผม มันแบบ เห็นผู้ชายเดินมา แค่ว่าจะบอกเหมือนแบบ... เล่นกับเพื่อน แล้วแค่ว่าจะจับจิ้น จิ้นแล้วแบบว่า รักกัน แบบเกินเหตุเกินตา มันเกินไป ทำทุกอย่างมันเกินไป พอเพื่อนไปห้องน้ำเฉยๆ ก็คิดว่าสวนตุ๊กกัน” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนชายวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือเคยแต่งหญิงเพราะความสนุกสนาน แต่ไม่ต้องการเปลี่ยนตัวเองเป็นผู้หญิง ซึ่งอาจทำให้เพื่อนสงสัยว่าเป็นกะเทยหรือไม่ เพื่อนบางคนจินตนาการว่าเป็นเกย์และมักจะจับคู่ล้อว่าเป็นคู่เกย์ เหมือนคู่จิ้นในซีรีส์วายที่กำหนดคินิยม ดังคำอธิบายต่อไปนี้

“โดน bully เรื่องคู่อนิเมะครับ ชอบว่าผมปัญญาอ่อนดูของก็ก๊อ กั๊งๆ ที่ผมแนวเลือดสาด แล้วก็เรื่องแต่งหญิง ผมเล่าให้ฟังครับ คุยกัน เป็นเพื่อนกัน ลองเปิดเผยให้เค้าดู เผื่อเค้าจะไม่รังเกียจ.... แก่ไม่ได้เป็นกะเทย ถ้าแกเป็นกะเทยแกจะสวย ประมาณนั้นแหละครับ ก็เลยบอกไม่เป็น ชอบแต่งเฉยๆ..... ตอนม.2 แม่ก็ให้ผมแต่งชุดรจนาขึ้นเวทีครับ บางคนก็บอก กะเทย เห้ยแม่งไอ้เหี้ยไรจี้ แต่ผมก็ไม่ค่อยชอบเท่าไร ผมไม่โอเค เพื่อนบางกลุ่มไม่โอเค แต่บางกลุ่มก็จะแฉเฉยๆ แต่บางคนก็จะแบบเป็นกะเทยปะเนี่ย..... ตอนนี่คิดว่าจะคอสเรื่อง My hero academia ครับ ถ้าในออนไลน์ก็มีแต่ง บางคนก็เชื่อว่าเป็นผู้หญิง บางคนก็นึกว่าเป็นกะเทย ตามคัมก็จะเป็นกะเทย เอช่าครับ เป็นวิดีโอคอลทั่วประเทศ แล้วก็ไปบางประเทศบ้างครับ ถ้าคนที่นึกว่าเป็นผู้หญิงก็จะแบบหึสสวย มึงใหม่เนี่ย ยังจี้อะครับ..... ถ้าพวกเหยียดไม่รู้เรื่อง อายุประมาณ 10 11 12 13 ถึง 15 ปีครับ ถ้าพวกรู้เรื่องก็จะประมาณ 17 18 ปีครับ .... เพื่อนที่มันชอบจิ้นชอบวายผมอะ มันดูแล้วมันก็มาบอกผม ..... แค่ว่าเห็นผมพูดเรื่องผู้ชายที่เล่นกล้ำม แค่ว่าล้อผมแล้ว แค่ว่าเอาไปพูดต่อ อย่างผมไปดูคลิปผู้ชายกล้ำมเต้นมา แบบผมไปพูดแบบตลกๆ ให้เพื่อนฟังแล้วแค่ว่าไปพูดต่อว่าผมเป็นเกย์ ไปดูคลิปยังจี้ คือผมไม่ได้เป็นไง ผมดูตลกๆ ผมเห็นมันเป็นกระแส ผมเลยดู แล้วแค่ว่าเอาไปพูดต่อ เวลาผมอยู่กับใครที่เป็นผู้ชายก็โดนหมดเลย ผมคุยกับเพื่อนในโลกออนไลน์เพื่อนมันก็แอบมาส่อง เปิดคอมทิ้งไว้แล้วมันก็มาส่อง” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนชายบางคนก็ถูกเพื่อนล้อด้วยคำพูดที่บ่งบอกถึงพฤติกรรมชายรักชาย “แค่เดินไปห้องเรียนแค่ว่าพูดว่า ไปถั่วดิบ แค่นี้ครับ” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนหญิงโรงเรียน มัธยมศึกษาในภาคใต้ เล่าว่าเพื่อนชายที่เป็นเกย์มักจะถูกล้อ “เค้าไม่โอเคกับที่มันออกมา เหมือนที่พูดว่าสายเหลืองอะไรแบบนี้ ออย่ามาอยู่กับเค้าอะไรแบบนี้” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

นักเรียนหญิงโรงเรียน มัธยมศึกษาในภาคใต้ เล่าว่า “ถ้าผู้ชายแกล้งผู้หญิง เราก็จะด่าเค้าได้ แบบว่าอ่อนแอกว่าแล้วเค้ามาแกล้งเรายังเงี้ย มันก็จะถูกมองแบบว่าผู้ชายแกล้ง นิสัยไม่ดี ไม่แมน ในขณะที่เดียวกันถ้าเค้าแกล้งผู้ชายด้วยกัน แต่ว่าเค้าเป็นยังเงี้ย ก็แบบรู้สึกว่ามันไม่สามารถด่าเค้าได้ เพราะว่าเป็นผู้ชายด้วยกันเอง” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

นักเรียนเกย์โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้ อธิบายว่าเคยโดนเพื่อนล้อในห้องเรียนสมัยมัธยมต้นและมัธยมปลาย “เหมือนโดนลดคุณค่า แต่พอฟังไปนานๆ แล้วมันชิน” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

ในกลุ่มเพื่อนนักเรียนชายที่สนิทกัน มักจะแซวเพื่อนที่เป็นเกย์แบบหยอกล้อสร้างความสนุกสนาน “เขาก็จะแซวสนุกๆ บางทีเจอผู้หญิงแล้วแบบว่า เทย์โทรบอกพ่อสิได้ลูกสะใจแล้ว มีสะใจปึ่มน้ำมันแล้วนะ อันนี้กลุ่มสนิทกัน ไม่ซีเรียส” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

นักเรียนเกย์โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้ อธิบายว่า

“ตอน ม.ต้นเราไปถามรุ่นพี่เรื่องสี แล้วด้วยความที่เราเป็นคนคุยไม่เก่งด้วยก็ทักไปว่า สวัสดีครับ ถามเกี่ยวกับเรื่องสี แล้วก็ทักว่าฝันดิเนครับ เพราะว่าทักไปตอนดึกแล้ว พอตื่นขึ้นเหมือนกับว่ารุ่นพี่โพสตัวอะไรจำไม่ได้ แต่รู้แหละครับว่าหมายถึงผม ตอนเด็กมันก็เขาหมายถึงเราหรือเปล่านั้นเสียใจ เราแค่ถามเกี่ยวกับเรื่องสีเอง เราถามไปว่าต้องไปซ่อมวันไหนอะไรยังไง ด้วยความที่เราแบบทักไปว่าหวัดดีครับ ตื่นหรือยังอะครับ เราคิดว่าเขาอาจจะเข้าใจผิดก็ได้ ตอนนั้นเขาน่าจะอยู่ประมาณ ม.4 แล้วเราอยู่ประมาณ ม.ต้น แล้วพอโตมาเราก็แบบเฉยๆ แล้ว เพราะตอนนั้นเขาน่าจะมีความคิดที่แบบเด็ก ด้วยความที่เรารู้ว่าตัวเองมีความมาดแมน สนุกปากประมาณนี้ครับ สบายตุต อะไรประมาณนี้อะ” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

ส่วนการล้อเลียนและแซวนักเรียนที่เป็นทอม นักเรียนชายจะพิจารณาจากรูปลักษณ์ภายนอกของผู้หญิงที่ตัดผมสั้น “มีเด็กผู้หญิงที่เข้ามาใหม่ เป็นทอม ผมสั้น หัวๆ พอมิผู้ชายไปตอแยบีบ หน้าตาจะขิงขังเลย” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนหญิงโรงเรียน มัธยมศึกษาในภาคใต้ เล่าว่า

“ส่วนใหญ่จะเป็นคำถามคะ แบบว่าด้วยความที่บุคลิกไม่ได้เป็นคนที่เรียบริ้อยอยู่แล้วเขาจะสงสัยว่า เป็นผู้ชายหรือเปล่าเราอะไรประมาณนี้ หรือบางครั้งถ้าเราอารมณ์ไม่ดีมีอะไรอยู่ในหัวคิดเยอะๆ เราก็ไม่ได้รู้สึกว่าเขามาเหยียดอะไรเรา แต่บางทีเหมือนครูเขาก็พูดสนุกปากว่า แบบไม่ดูหน้าเราเลยตั้งแต่ประถมแล้ว คือเราก็ไม่ได้มีความรู้สึกว่าจะต้องมานั่งเรียบริ้อยอะไรตลอดเวลาหรือด้วยความที่บุคลิกเรามีเพื่อนที่เป็นผู้ชายเขาก็จะถามว่าเราผู้ชายหรือเปล่า ไซ้ผู้ชายหรือเปล่า ไซ้มี๊ หนูไม่ตอบคะ มันไม่ใช่เรื่องที่หนู

จำเป็นต้องตอบแบบมันเป็นอะไรมันก็เรื่องของหนู เขาก็จะพูดจนกว่าหนูไม่มีรีแอคกับเขาจนเขาต้องเงยไปเอง หนูรู้สึกจะไปเถียงบางทีอาจจะไม่มีมารยาทก็ได้เพราะว่าเขาโตกว่าเราละ บางทีเขาเป็นผู้ใหญ่อะไรแบบนี้ บางทีหนูเดินกับน้องชายหนูแล้วสรีระหนูเป็นแบบนี้ แล้วเขาถามหนูมาแบบนี้ว่านี่ลูกชายสองคนหรือเปล่าเนี่ย ก็หนูไม่มีให้มาเตือนอะไร ก็ฉันไม่มีฉันมีของฉันแบบนี้มาเตือนอะไร คือบางคนอาจจะมองเป็นเรื่องตลกแต่สำหรับเราไม่ได้รู้สึกว่าคุณมาดูถูกร่างกายของเราอะหนูไม่ได้ชอบแต่หนูก็ไม่ได้ตอบแต่ก็ไม่ได้ยิ้มให้อะไรประมาณนี้ ถ้าได้นั่งตรงนั้นก็มอง เพราะไม่อยากจะเสวนาด้วยเพราะทัศนคติของเขา เพราะสมมติถ้าอยู่กับพ่อกับแม่ด้วยแล้วเขาไปพูดหนูไม่อยากมีปัญหาอะ ก็อยู่ของเราดีกว่าร่างกายของหนู” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

ประสบการณ์หยอกล้อในเรื่องเพศสัมพันธ์และการลวนลามทางเพศ

นักเรียนเคยโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้ อธิบายว่า

“ตอนนี้ก็ยังมีครับ เพื่อนในห้อง เหมือนเขาพูดลอยๆ เราไม่ชอบอะ เขาบอกเขาแค่หยอกแต่เราคนฟังอะ เราารู้สึกว่ามันไม่โอเค เหมือนแบบว่าเขาชอบพูดเรื่อง 18+ เหมือนตอนที่เราไปค่ายมาจี้ เขาก็พูดแบบ 18+ อะเราไม่ชอบ เขาพูดเรื่องเพศอะ เขาแบบเหมือนผมยืนกับเพื่อนอย่างจี้ไข่ม้อย เขาก็พูดเกี่ยวกับเรื่องเพศ แล้วเราเป็นคนฟังแล้วเหมือนไม่ให้เกียรติเราทำไมเขาพูดแบบนี้วะทำไมอะไรแบบนี้ บางทีเขาก็มากอดใช้มะแล้วก็ทำเหมือนลวนลามเรา ก็ว่าเขาไปทีนึง เออไม่พูดแบบนี้ตลอดๆ แล้วเราไม่โอเค แล้วตอนนั้นเราก็ไม่ยุ่งกับเขาอีกเลย ไม่อยากจะเสวนาด้วย แล้วเหมือนตอนนี้เขาเริ่ม เริ่มกลับมาพูดแบบนี้อีก ยังไม่รู้ตัวอีกว่าเราไม่อยากคุยด้วยก็มายุ่งอีก ยุ่งกับเราตลอด มันพูดมากอะ แล้วบางทีเรารู้สึกว่า ความคิดไม่มันคิดได้แค่นี้ เขาก็บอกเขาแค่หยอก แต่เราไม่ชอบ ไม่อยากเสวนาด้วย เขาก็มีเพื่อนนะ แต่เพื่อนเขาก็ไม่ได้อะไรกับเรา พยายามปล่อยวางไม่อยากคิดมาก ไม่เก็บมาคิดปวดหัวเปล่าๆ” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

“แบบเท่าที่หนูเห็นนะ เขาเข้ามากอดข้างหลัง บางทีก็รัดแล้วก็มาจับอะไรของเขา หนูรู้สึกบ้างที่มันเกินไปนะ หนูดูแล้วมันน่าจะเป็นการแกล้ง เหมือนตัวเคนเนี่ยเป็นคนที่ไม่ค่าเพื่อน อะไรก็ได้เขาจะยอมส่วนใหญ่เคนจะเป็นคนที่ยอม แต่หนูเคยเห็นเขาแบบบึ้งขึ้นมาครั้งนึง นั่นคือเขาไม่ไหวแล้วจริงๆ ส่วนใหญ่เขาจะเป็นคนที่แกล้งสนุกอารมณ์ดี เคนเป็นคนอารมณ์ดี คนนั้นอาจจะได้ใจในส่วนของตรงนี้ เพราะยังเห็นว่าไม่ตอบโต้ยังได้ใจทำเรื่อยๆ หนูอะจะไม่ชอบอยู่แล้ว การที่เขามาเหยียดอะไรแบบนี้ เพราะเราเคยมีประสบการณ์เห็นคนที่มาเหยียดอะไรแบบนี้ หนูไม่เคยนะคะเพราะมันจะกดดันเคนจนเกินไป แต่มันจะมีครั้งหนึ่งที่เคนแบบน้ำตาเลย แต่เขาก็ไม่ได้ร้องอะไรขนาดนั้น ตอนนั้นรู้สึกจะม.4หรือม.5 นี่ละคะ ที่แบบที่เคนเหมือนไปยืนหน้าห้องแล้วผู้ชายคนนั้นเขาพูดอะไรออกไป แล้วเคนไม่โอเค คือเขาพูดได้ยืนกันสองคน แต่หนูรู้สึกได้ว่าเคนไม่โอเค เพราะปกติเคนเป็นคนอารมณ์ดี อะไรก็ได้ยอม กับเพื่อนๆ คือได้หมด แต่ตอน

นั่นคือสีหน้าเขาไม่ดีแล้วต่อนั้นคือแบบझेแน่ๆ แล้วเขาเป็นคนไม่ค่อยพูด เขาจะไม่ค่อยบอกออกมา” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

“ห้าวๆกวนไปเรื่อย น้กเลงแต่ก็ไม้ก้า เก่งแต่ปาก ทำได้แค่นั้นคะ แต่พอเจอเคนทำหน้าที่เข้าไป เขาก็เหวอเหมือนกัน เขาคิดว่าแกล้งมาตลอดไม่เห็นเป็นไรเลยนี่ เป็นพวกใจกากปากเก่ง” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

2.1.3 การทะเลาะ การแบ่งแยกของนักเรียน (อยู่เป็นแก๊ง)

สังคมของนักเรียนจะมีการแบ่งกลุ่มกันตามความสนิท หรือลักษณะนิสัยใจคอ นักเรียนที่ชอบทำกิจกรรมเหมือนกันหรือสนใจในสิ่งเดียวกันมักจะจับกลุ่มกัน การอยู่เป็นกลุ่มๆ นี้ นอกจากจะทำให้เกิดสังคมแบบแก๊งแล้วยังทำให้คนที่อยู่ต่างแก๊งรู้สึกไม่ใช้พวกเดียวกัน ดังนั้น สังคมของนักเรียนจึงเปราะบางต่อการกระทบกระทั่ง เนื่องจากการแบ่งกลุ่ม นักเรียนโรงเรียนในกรุงเทพมหานครอธิบายว่าส่วนใหญ่จะมีสาเหตุมาจากการไม่ชอบหน้ากัน หมั่นไส้กันแบบเด็กผู้ชาย ในห้องเรียนเดียวอาจมีการแบ่งเป็นแก๊งหลายแก๊ง

ประเด็นการอยู่เป็นแก๊ง ครูโรงเรียนในกรุงเทพมหานครอธิบายว่า

“ก็อย่างเช่น คนหนึ่งไม่ชอบคนหนึ่ง แล้วคนหนึ่งมีพาวเวอร์มากกว่า ก็ไปรวมกลุ่มเพื่อนมาแบนเพื่อนคนที่ไม่ชอบ หรือว่าที่เคยเจอคนที่อ่อนแอกว่านี่แหละไม่เข้าหาเพื่อนเอง จนเพื่อนแบน ถ้าไม่เข้าหาที่อยู่คนเดียวไป เพื่อนก็ถอยห่างออกมาเอง (ครู)พยายามใช้กิจกรรมกลุ่มในคาบเรียน เราก็พยายามแบบเอามาอยู่ด้วยกัน ทำกิจกรรมด้วยกัน จัดกลุ่มให้ส่งงานห้องเป็นงานกลุ่มช่วยกันทำ เราก็พยายามช่วยเหลือดูแลอยู่” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

“เวลาทำงานเขาก็ทำงานร่วมกันได้ครับ แต่ว่าเวลาเราสอนเราก็สังเกตได้ว่าเด็กมีอะไรบางอย่างกันอยู่ซึ่งที่เจอกันเป็น ม.ปลายนะครับ ส่วนม.ต้นเขาจะเล่นกันถ้าทะเลาะคือทะเลาะเลยจะไม่มีการแบนเพื่อน แต่ ม.ปลายจะซับซ้อน เวลาทำงานเขาก็ถามบอกว่าอยู่กลุ่มคนเดียวได้มั๊ย อย่างที่เคยเจอมามันยังไม่เคยเจอคนที่อยู่คนเดียวเลยไม่มี อย่างน้อยก็อยู่กันสองคน เขาจะหาคู่ได้ ก็จะนั่งกันโต๊ะคู่ข้างหน้า นอกนั้นเพื่อนที่เหลือก็ข้างหลังทั้งห้อง” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

“จะเกิดขึ้นหลังกีฬาสิ เพราะว่าเวลาเขาทำงานร่วมกันเขาจะเกิดผิดใจกัน แล้วไม่คุยกัน เห็นแก่ตัวหนึ่ง ไม่ฟังกันเวลาคณะสีเขาจะอยู่กันหลายๆห้อง เพราะฉะนั้นสองห้องสามห้องเขาไม่ได้คุยกันทั้งหมด เขาก็จะมีตัวแทนห้องมาคุยกันแล้วเหมือนตัวแทนห้องเขาไปคุยกับเพื่อนแล้วนะพอกลับไปคุยกับห้องตัวเองแล้วไม่เข้าใจกันแยกกันอยู่” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

ผู้หญิงไม่ชอบทอมแอ็ค

นักเรียนหญิงวิทยาลัยเทคนิคในภาคกลางไม่ชอบทอมแอ็คเพราะมีการแสดงท่าทางห้าวๆ ทำตัวเป็นผู้ชาย อธิบายว่า “แบบบางคนก็ชอบแบบ...ห้าวอะ เหมือนตัวเองหล่ออะไรแบบนี้ แต่จริงป่าวหรือ มั่นดูเรายังไงไม่รู้ ค่ะ แต่บางทีเขาก็ทำตัวแบบแอ็คเกินไปค่ะ พุดไม่ถูกแต่หนูไม่ชอบเลย ถ้าแบบนิสัยดี ไม่ทำตัวเองแอ็ค ก็คบได้ค่ะ แต่ไม่ชอบทอมแอ็คอย่างเดียว” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

ผู้ชายไม่ชอบกะเทย

นักเรียนชายวิทยาลัยเทคนิคในภาคกลางคิดว่ากะเทยมักจะมีจริตท่าทางเป็นผู้หญิงมากเกินไป เล่าว่า “รำคาญครับ คือเป็นไปได้ก็ไม่ว่า แต่ว่าอย่ามากอะ” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนบางคนรู้สึกว่กะเทยชอบเข้ามาลวนลาม ถ้าเห็นผู้ชายถอดเสื้อผ้าจะเข้ามาหา “ผมโดน เปลี่ยนชุดกีฬาชาย จะอึดผมตลอด เขาก็น่าจะมีความคิดมั้งว่าผู้ชายคิดยังไง ไปยุ่งกับชีวิตเขาเยอะเกินไปเขาก็ไม่ชอบ” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

ผู้ชายมองทอมไม่ต่างกับผู้หญิง

ในสายตาของผู้ชาย ทอมยังคงมีรูปร่างเป็นผู้หญิง ถึงแม้จะตัดผมสั้นและแสดงออกเหมือนผู้ชายก็ตาม

“ในคลาสเวลาทำกิจกรรมอะไร ส่วนมากเวลาให้แสดงความคิดเห็น ทอมก็จะเจ็บบมากกว่า ไม่ค่อยพูด แล้วก็ในห้องด้วยความเป็นเด็กช่าง ผู้ชายเขาก็ยังเห็นทอมเป็นผู้หญิง อาจมองว่ายังผู้หญิงก็เก่งกว่า พวกผู้ชายเลยก็จะเจ็บบๆ เหมือนกัน แต่ทอมเขาก็นั่งกับกลุ่มผู้หญิงนะ ไม่ได้กลุ่มผู้ชาย” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

2.1.4 ประสบการณ์การถูกกลั่นแกล้งรังแก เหยียดหยาม ไม่ยอมรับ

ในกรณีที่มีการกลั่นแกล้งรังแก การเหยียดหยาม และการไม่ยอมรับผู้ที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี และไบเซ็กชวล มักจะเกิดขึ้นบนฐานคิดที่ว่าเพศของมนุษย์ตามธรรมชาติมีเพียงเพศชายและเพศหญิงเท่านั้น ผู้ชายที่มีจิตใจเป็นผู้หญิง ผู้หญิงที่มีจิตใจเป็นชาย รวมทั้งผู้ที่มีความรู้สึกชอบพอและเสนาหาในเพศเดียวกันจะถูกรังเกียจ และดูตำหนิดด้วยคำว่า “ผิดเพศ” “เสียชาติเกิด”

นักเรียนทอมวิทยาลัยเทคนิคในภาคกลาง เล่าว่า

“ครูผู้หญิงที่โรงเรียนเก่า เขารู้ว่าหนูจะเป็นทอม หนูคบผู้หญิง มึงทำไมชอบผู้หญิง ผิดเพศหรือ แล้วหนูมีเพื่อนเป็นกะเทยไป หนูก็บอกว่าหนูไม่ได้ผิดเพศ ผู้หญิงนักรักกว่าผู้ชายอีก หนูอยากคบผู้หญิง หนูไม่อยากคบผู้ชาย ครูก็บอกว่ามึงจะผิดเพศ มึงไม่ต้องมาคุยกับครูเลย” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนหญิงโรงเรียน มัธยมศึกษาในภาคใต้ เล่าว่าในตอนเรียนชั้นประถมเคยถูกเพื่อนแกล้ง “หนูเคยมีประสบการณ์ตอนประถมด้วยคะ หนูเข้าห้องน้ำอยู่มีผู้ชายอยู่แล้วมีคนตะโกนมาว่าเหยยให้ผู้ชายหรือเปล่า หนูวิ่งไล่รอบโรงเรียนเลย สุดยอดมากตอนนั้นหนูแบบฉื่ออยู่ แล้วพูดกับเพื่อนในห้องน้ำแล้วมีผู้ชายมา ตะโกนเสียงเหมือนผู้ชายหรือเปล่า แล้วหนูวิ่งไล่จนเขาต้องมาขอโทษหนู หนูแค้นมากทุกวันนี้ยังแค้นอยู่ อย่าให้เจอ คือมันไม่มีมารยาท หนูเข้าห้องน้ำของหนู แล้วมาตะโกนว่าเหยยผู้ชายหรือเปล่าหนูรีบฉื่อให้เร็ว ที่สุดเพื่อออกมาให้เห็นหน้าแล้วเขาวิ่งหนี เห็นมัยคะใจกากอย่าปากแคง” (สัมภาษณ์ 21 กันยายน 2563)

ครูเกย์ที่วิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เล่าว่า “ในความรู้สึกก็ติดลบ เพราะอย่าง ถ้าผมไปกับเพื่อนแล้วได้ยิน ก็รู้สึก แต่ก็ไม่ได้ว่าอะไร หรือเห็นเราลงรูปคู่กับใครบางคน อาจเป็นเพื่อน ก็มี มาคอมเม้นว่า ชุดทอง สายเหลือง อะไรแบบนี้ หรือบางทีก็เจ้อย่างโน้น เจ้อย่างนี้อะไรแบบนี้ บางทีก็รู้สึก เข้าใจว่าจิตใจเขาเป็นแบบนี้ เพราะคนเราก็ไม่เหมือนกัน ก็ปล่อยเขาไป แล้วแต่เขาจะพูดอะไร แต่ก็คิดว่า ถ้าเป็นเราก็คงไม่ทำอะไรแบบนี้” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

ครูโรงเรียน มัธยมศึกษาในภาคใต้ เล่าว่า “ส่วนใหญ่จะเป็นคำทั่วไป เช่น ตูด กระเทย อะไรแบบนี้ แต่ถ้า แรงๆ หน่อย ก็เสียชาติเกิด เกิดมาแล้วเสียดายจังเลย ด้วยความที่พี่ชายเราอยู่ ม.ปลาย พี่ชายก็จะโดน เหมือนกัน สมัยก่อนเราไปรถมอเตอร์ไซด์กับพี่ชาย พอเพื่อนเขาเห็นก็ Bully เช่น น่องมึงเป็น เราก็เลย ตัดสินใจไปรถรับส่ง ให้พี่ชายไปรถมอเตอร์ไซด์ ทั้งๆ ที่เราอยู่โรงเรียนเดียวกัน เพื่อตัดปัญหา” (สัมภาษณ์ 21 กันยายน 2563)

“ก็เคยเจอสมัยเป็นนักเรียน มีอาจารย์พิเศษมาจากต่างประเทศ แถวตะวันออกกลาง สอนภาษา แรกๆ ก็ โอเค แรกๆ ก็ปกติ ตอบคำถามดี หลังๆ เพื่อนก็บอกว่าเนี่ยคนนี้เป็นกะเทยนะ ซึ่งฝั่งโน้นเขาไม่ค่อยโอเค กับอะไรแบบนี้ เขาก็พูดในห้องว่าเธอเป็นกะเทยไซ้ใหม่ อะไรแบบนี้ ต่อหน้าเพื่อนทุกคน แล้วเพื่อนก็ หัวเราะกัน แล้วหลังจากนั้นก็รู้สึกว่ครูก็ไม่โอเคกับเรา จากที่เมื่อก่อนโอเคกับเรา เรียกชื่อเรา ให้ตอบให้ อะไรแบบนี้ แต่พอมีเพื่อนไปบอกว่า ไอนี้เป็นกะเทยนะ รู้สึกว่ามันเปลี่ยนไปจากเดิมเลย จากที่ถูกใจอะไร แบบนี้ ก็เลยรู้สึกไม่ดีเลย พูดกันต่อหน้าชั้นเรียนด้วย เขาก็ไม่ได้พูดอะไรขนาดนั้น เพราะเราก็ไม่ได้ แสดงออกมากมาย ด้วยที่ว่าเราเข้ากับเพื่อนได้ง่ายด้วย เรากล้าต่อปากต่อคำ กล้าสู้ด้วย ก็เลยไม่ค่อยโดน แต่มีเพื่อนที่มาใหม่แล้วอ่อนแอ ไม่ค่อยพูด ก็โดนเพื่อน Bully จนร้องไห้อะ เราเห็นเราก็รู้สึกนะ ก็เพื่อน เรา แต่เราก็ไม่ได้เข้าไปช่วยอะไร แต่เราก็รู้สึกไปด้วย เพราะเพื่อนร้องไห้อะ เหมือนหยอกล้ออะไรแบบนี้ แต่เราก็ไม่ได้เข้าไปช่วย เพราะถ้าเข้าไปช่วยก็อาจโดนด้วยอะไรจี้ เรายังเด็กด้วยสะ แต่พอเรามองกลับมา เอ๊ะ ทำไมเราไม่ช่วย เพื่อนเขามาใหม่ด้วย เขาโดนแกล้งอะไรแบบนี้ ทำไมเราไม่ช่วย ตัวเราเราเอาตัวรอด ได้อยู่แล้ว ไ้อ้วกนี้ เราอยู่ด้วยกันมาตั้งแต่ ม.ต้น คือมันก็โอเคใจ รับมือได้อยู่แล้ว ไม่มีปัญหาเท่าไร แต่

เหมือนเพื่อนเข้ามาใหม่แล้วเพื่อนต่อต้าน แล้วก็ด้วยโรงเรียนต่อต้านเรื่องแบบนี้ด้วยอยู่แล้วด้วย” (สัมภาษณ์ 21 กันยายน 2563)

“ก็มีแต่ลับหลัง ต่อหน้าไม่มี ลับหลังเราแอบรู้ แล้วก็ครูไม่ชอบ ครูก็ไปบอกให้เพื่อนเตือนว่าให้หายเป็นอะไรแบบนี้เพราะเขานึกว่าเป็นแล้วหาย แต่ตอนอยู่ประณมนี้อยู่ เขาก็แค่สงสัย แต่จริงๆ เขาก็รู้แหละ แต่ก็แกล้งๆ มาถาม แต่คำถามคำก็ถามแรง ต่อหน้าขึ้นเลย ว่า ไม่ใช่ใช่ไหม? ตกใจไม่ใช่ใช่ไหม? คือเขาไม่ถามว่าเป็นใช่ไหม แต่อันนี้ถามแบบ ครูเชื่อว่าเธอไม่ใช่ใช่ไหม อะไรแบบนี้เลย ซึ่งพอพูดแบบนี้ ด้วยความที่เป็นหัวหน้าห้องด้วย ทุกคนก็จะเกรงขามมี เขาก็จะไม่กล้าพูดอะไร แต่จะไปมาทักกันลับหลัง เรารู้สึกละ” (สัมภาษณ์ 21 กันยายน 2563)

นักเรียนชายเป็นไบเซ็กชวล ถูกล้อจากเพื่อน กล่าวว่า “ครับ แต่ก็มักจะโดนเข้าใจผิดว่า อีเกย์อย่างงี้ตลอด แต่ว่าเพื่อนเจตนาล้อ แต่ในใจผมมันก็แบบว่าจุกๆ เจ็บๆ นิดนึงอะครับ” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

“การเหยียดเพศก็ที่พูดมากขึ้นเขาก็รับกันไม่ได้นะครับ เพราะว่าการเหยียดเพศเป็นการที่เหยียดเพื่อความสะใจ...” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนชายวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือเคยแต่งหญิง เล่าว่า “หัย ไม่ต้องเป็นกะเทยหรอกเสียชาติเกิด ไปเป็นหมาดีกว่า” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

“เคยได้ยินแต่แทงเหลืองครับ” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนหญิง โรงเรียน มัธยมศึกษาในภาคใต้ เล่าว่า “หนูเคยเจอคนด่ากันว่าเป็นตุ๊ดอะไรยังงี้ เพราะว่าหน้าหวาน เพราะว่าเค้าก็เล่นกันแบบถึงเนื้อถึงตัวอยู่แล้ว แล้วเหมือนเค้าก็ด่าว่าเนียเป็นผู้ชายอะทำไมถึงไปทำแบบนั้น ไปอยู่กับผู้ชายด้วยกันแบบนั้นไม่ขยะแขยงหรือ ไปเล่นกันแบบนั้น” (สัมภาษณ์ 21 กันยายน 2563)

นักเรียนหญิงวิทยาลัยเทคนิคในภาคกลางเคยมีเพื่อนเป็นกะเทยตอนเรียนมัธยมต้น เล่าว่า “เพื่อนเป็นกะเทย เพื่อนตอนม.ต้น ตอนนี่เพื่อนเรียนโรงเรียนเดิม แต่เราย้ายมาเรียนที่นี่ โดนประจำเลยคะ แบบเค้าอ้วนด้วย หน้าตาไม่ดี เค้าตัวใหญ่มาก หนักเกือบร้อยได้ แล้วแบบสิวเยอะอะไรประมาณนี้ มีกลิ่นตัว ผู้ชายผู้หญิงล้อเขาหมด เช่น เหม็นเปรี้ยวมาละ สวมมะนาวอะไรยังงี้อะคะ” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนโรงเรียนมัธยมในจังหวัดเชียงใหม่ เล่าประสบการณ์ที่ดูเหยียดหยามว่า

“ผมเข้าค่ายบ่อยครับ มันจะเป็นแบบค่ายมหาวิทยาลัย แล้วก็เจอคนถามตลอด เราก็งงๆ คนก็คิดว่าเป็นผู้ชาย แล้วพอเราเริ่มเล่นกับคนอื่น เค้าก็จะเริ่มเข้ามาถามว่าเป็นเกย์รึป่าว เป็นกะเทยรึป่าว เริ่มเข้ามาถาม ผมอยู่สภากาชาด ตอนนั้นผมไปเข้าค่าย มันเหมือนเอาเด็กสภามาเข้าค่ายด้วยกัน แล้วผมก็โดนด่าออกไมค์เลย เอาตัวแทนออกมาตอบคำถาม ผู้ชายคนนึง ผู้หญิงคนนึง แล้วเพื่อนโหวตให้ผมไปเป็นฝั่ง

ผู้ชาย ตอนนั้นผมกำลังเดินออกไป แล้วก็พีสตีฟก็ประกาศออกมาเลยว่ามีงกลับมาที่อีเกเทย มีงจะออกไปทำไม แล้วแบบวันนั้นผมก็เศร้า แล้วก็ไม่อยากคุยกับใครอีกเลย คือพีสตีฟทำงานอยู่กระทรวงพัฒนาสังคม แต่พีสตีฟใช้คำพูดไม่ค่อยโอเคเท่าไร คำพูดว่ามีงกลับมาที่อีเกเทย มีงจะออกไปทำไม ทั้งงานก็เจียบกริบ แล้ววันนั้นผมก็กร่อยเลย แล้วก็อีกรอบนึงออกมานั้นธนาคาร ผมก็ออกไป แล้วเค้าบอกว่าไม่เอา มีง จะเอาผู้ชายแท้ กลับไปอีเกเทย” (สัมภาษณ์ 8 กันยายน 2563)

“ตอนนั้นจะมีงานไปแข่ง แล้วอาจารย์เค้าก็บอกว่าจริงๆ ก็อยากเอาผมไปแข่งนะ ด้วยความที่งานนี้ครูมองว่าการเอาผู้ชายแท้หรือผู้หญิงแท้ไปแข่งมันจะมีเปอร์เซ็นต์เยอะกว่า อย่างงานพิธีกร ผมเป็นพิธีกรฝ่ายพิธีการ แล้วตอนนั้นต้องมีพิธีการงานนึง แต่งานนั้นมันเป็นหน้าตาโรงเรียน เค้าเลือกที่จะเอาผู้หญิงไป แล้วเอาผู้ชายใครไม่รู้ไปครับ ซึ่งไม่เคยเป็นพิธีกรมาก่อน ให้เหตุผลว่าเค้าอยากได้ผู้ชายมากกว่าครับ” (สัมภาษณ์ 8 กันยายน 2563)

อย่างไรก็ตาม ผู้ที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี ก็มีวิธีการตอบโต้เมื่อถูกดูหมิ่นเหยียดหยามจากผู้อื่น โดยจะไม่นิยมตกเป็นฝ่ายถูกกระทำเพียงฝ่ายเดียว นักเรียนโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร อธิบายว่า “คนส่วนใหญ่ที่เขาแสดงออกว่าเขาเป็นอะไรแบบเนี่ย เวลาที่โดน bully คนพวกเขาก็จะด่ากลับไป” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนที่เป็นกะเทยอธิบายว่า “แบบเพื่อนว่า อีเกเทย ก็สวนกลับไป มีงสิเกเทย ถ้าสมมุติว่าคนไม่สนิทพูดด้วย ก็จะมีพูดว่าแล้วไง ก็เราเป็นแบบเนี่ย เราไม่ได้มาขอให้คุณมาเป็นแบบเราซะหน่อย และเราก็ไม่อยากเป็นแบบคุณ” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนกะเทยพยายามไม่นำคำพูดเหยียดหยามมาใส่ใจ

“ก็เหมือนตอนเข้าโรงเรียนใหม่ๆ นายๆ ั้ง เราไม่ได้เป็นนาย เราเป็นผู้หญิงจ้ เขาก็หนีเลย แต่ก็เฉยๆ มันชินชาแล้ว มันก็เป็นกลุ่มคนส่วนน้อยนะที่คิด หนูคิดว่า ณ จุดๆ นี้หนูทำอะไรอยู่ หนูคิดอะไรอยู่ หนูจะควรทำอะไรในอนาคต ถ้ามีวแต่ถึงเรื่องพวกเนี่ย แค่เรื่องนิดๆ แต่บางคนอาจเป็นเรื่องใหญ่ แต่สำหรับหนูไม่ใช่เรียส สำหรับหนูอยากจะพูดอะไรก็พูดไป เพราะถ้าคุณเมื่อยปาก มันก็ไม่ได้มีผลกับเรา” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

ในกลุ่มเพื่อนสนิท การแซวล้อว่าเป็นกะเทย ไม่ใช่เรื่องร้ายแรง ถ้าเทียบกับคนที่ไม่ใช่เพื่อน “หนูคิดว่าถ้าเป็นเพื่อนสนิทกันพูดเล่นกันยังงั้นมันคือเรื่องสนุก ตลกดี แต่ถ้าใครไม่รู้มาพูดกับเราแบบเนี่ย มันคือแบบ การ bully อย่างนึงสำหรับหนู หนูคิดว่าสถานะของเราคือสนิทกับใครก็ไม่รู้” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

กรณีมีผู้ชายมาจีบในสื่อออนไลน์ นักเรียนกะเทยวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เล่าว่า “ก็บอกไปเลยคะ ว่าเป็นสาวประเภทสองนะ รับผิดชอบได้หรือเปล่า? แต่ส่วนมากจะรับไม่ค่อยได้คะ เขาก็แบบว่าเขารับไม่ได้น้ำ เขาก็พูดตรงๆ ว่านี่ถือว่าเป็นผู้หญิงประมาณนี้ หนูก็ไม่สนใจก็เอ่อไม่เป็นไรประมาณนี้ แล้วแต่เธอจะ

นั้นไม่ได้ นั่น หนูก็เลยปล่อยเขาไปดีกว่า แต่หนูไม่เคยเจอคำด่าอะไรนะคะ ถ้ารู้ว่าเป็นสาวประเภทสองเขาก็จะบล็อกหายไปเลย” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

“แต่บางคนเขาก็แบบถ้ารับไม่ได้รู้ว่าเราเป็นแบบนี้เขาก็จะหายไปเลยคะ หรือบางคนแบบว่าอาจจะด่าบ้างประมาณนี้” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

การเหยียดกันเองในกลุ่มกะเทย

นอกจากกะเทยจะถูกดูหมิ่นเหยียดหยาม ถูกรังเกียจจากกลุ่มผู้ชายแล้ว ภายในกลุ่มกะเทยด้วยกันก็ยังมี การรังเกียจและเหยียดหยามกันด้วย เช่น ในกลุ่มกะเทยที่เล่นวอลเลย์บอล

“ไม่ค่อยออกจากบ้าน แบบพอไปไหนมาไหนชอบโดนบูลลี่บ่อย โดนกัดบ่อย อาจจะเป็นเพราะว่าเล่นไม่ดี ในสายตาเขา (เล่นวอลเลย์บอล) ก็เลยรังเกียจ นอนกินอยู่บ้านดีกว่า สบายใจกว่าเยอะ” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“LGBTQ บางกลุ่มอาจจะจะเป็นกลุ่มเล็กๆ ไม่ได้กลุ่มใหญ่บางทีก็เหยียดกันเอง เหมือนที่แถวบ้านหนูนะคะ อยู่บ้านใกล้กันหนูก็จะเป็นเพื่อนเล่นกัน แล้วที่นี้รุ่นพี่ที่เล่นวอลเลย์อะคะเป็น LGBTQ เหมือนกันเขาก็เหมือนจะเหยียด ไม่รู้ว่าเหยียดทำไมนะคะเพราะทั้งๆ ที่ก็เป็นเหมือนกันเป็นคนเหมือนกัน เป็น LGBTQ เหมือนกัน” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

ในกลุ่มกะเทยจะมีการนำเอารูปร่างหน้าตา มาเสียดสีและสบประมาทกัน นำมาเปรียบเทียบกับว่าใครมีรูปร่างหน้าตาผิวพรรณดีกว่ากัน ซึ่งสร้างความไม่พอใจให้กับฝ่ายที่ถูกเหยียดหยาม

“ส่วนมากจะถูกเรื่องความสวยเป็นหลัก ฐานะอาจจะรองลงมาแล้วก็หน้าตา นี่ คือแบบดูถูกกันน่าดู ทั้งๆ ที่เขาก็ไม่ได้ดีไปกว่าเรา เขาอาจจะแค่ผิวดีกว่าเรา” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“เป็นคนโตกว่าคะ เขาก็จะแบบว่า กินยาคุมหรือ ทำไม้อั่งจิ้ง ทั้งๆ ที่หนูก็ไม่ได้กิน แล้วก็อธิบายไปแล้วก็ ไม่รู้ว่าทำไมอะว่าเราไม่ได้กิน เหมือนที่เราพูดไปไม่มีความหมาย เหมือนเขาก็จะตีความให้เรา กินยาคุม อย่างเดียวตลอดเลย แล้วเขาก็เหยียดหลายอย่างเลยคะ อย่างสมมติหน้าเป็นสิวเนี่ย หน้าไปโดนไรมาหรือ เหมือนหนังคางคกเลย เขาไม่ได้สวยกว่าเลย เหมือนกันว่าเขาเป็นรุ่นพี่ที่เป็นอย่างหนูคนหนึ่งเป็นพี่ที่เล่นวอลเลย์ด้วยกันอาจจะใช้สิทธิ์พี่ที่โตกว่าแล้วก็มาข่ม” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“แต่อย่างหนูก็จะโดนคะแต่ว่าไม่ใช่เรื่องนี้ คือเขาก็จะชวนไปเที่ยว หนูก็แบบไม่ไปหรอกขี้เกียจ เขาก็พูดต่อหน้าคนอื่นแบบจนหรือไม่มีดั่งค์ อย่างคนอื่นเนี่ยเขาไปกินนะมีมึงไม่ไปคนเดียว หนูก็นึกในใจแล้วทำไมไม่ไปก็เฉยๆ เขาก็พูดให้อาย ถามว่าหนูอายมั๊ย ก็มีมั้ง แต่หนูก็ไม่ได้ตอบ หนูจะเป็นคนที่นิสัยว่าใครว่าไร หนูจะเก็บมาคิดที่ตัวหนูคนเดียว แบบบางทีถึงขั้นเครียดปวดหัวคะ แต่ก็เริ่มไม่มีละคะ อย่างใครจะพูดก็พูดไป” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

การเหยียดกันเองในกลุ่มเกย์

ในกลุ่มเกย์ซึ่งมักจะให้ความสนใจบุคลิกลักษณะ รูปร่างหน้าตา และภาพลักษณ์แบบชาย จะมองเกย์ที่ออกสาวว่าไม่น่าคบ ไม่น่าปรารถนา และถูกปฏิเสธจากการสร้างความสัมพันธ์

“สาวไม่สาว รูปร่างดีไม่ดี บุคลิกดีไม่ดี อันนี้ก็คือบุคลิกในกลุ่มเดียวกันเอง เหน็บแนม เรื่องรูปร่างหน้าตา พฤติกรรม เรื่องเพศอาจน้อย เช่น อ้วน ผอม สาว ซึ่งคนในกลุ่มเดียวกันอาจบูลี่มากกว่าคนข้างนอก อย่างผมเล่น 2 เฟส อันนี้หน้าตาทางสังคม อีกอันส่วนตัว จะเห็นชัดเลย แป็บเดียว ดอกไม้มาละ ค่อนข้างรุนแรง” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

“ไม่รู้ใครเจอเหมือนผมไหม อย่างผมเล่นวอลเลย์ทุกวัน เขาก็จะรู้กัน คนนี้เป็นแฟนคนนี้อะไรแบบนี้ ก็จะมีนินทากัน ประมาณนั้น” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

“ในกลุ่มผมไม่ค่อยมีนะ เรื่องว่า สาว ไม่ค่อยมี เป็นรูปร่างหน้าตามากกว่า เช่น ถ้าสาว แต่หน้าตาดีก็โอเค” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

“บางทีก็เป็นอารมณ์แบบ ฉันจะหาแฟนดูดีกว่าเธอ มันก็ทำให้เราดูแลตัวเองมากขึ้น เช่น ลดความอ้วน ทำให้ขาว มันก็เป็นแรงผลักดัน แต่ก็อาจจะแสบบ้าง เพราะเราทำงานก็ไม่มีเวลา” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

2.1.5 การกลั่นแกล้งรังแกในระดับมัธยมมีน้อยกว่าระดับประถม

จากการสัมภาษณ์ครูและนักเรียนทั้ง 5 แห่ง พบว่าในกลุ่มเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลและประถมจะพบว่ามีการใช้คำพูดล้อเลียนเพื่อนที่เป็นกะเทยมากกว่านักเรียนในระดับมัธยม เพราะเด็กเล็กยังไม่สามารถเข้าใจพฤติกรรมที่แตกต่างทางเพศ ในขณะที่เด็กโตขึ้นจะเริ่มเรียนรู้ว่าสังคมประกอบด้วยคนที่แตกต่างกัน รวมทั้งได้พบเห็นข้อมูลข่าวสารที่บ่งบอกว่าคนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี มีความรู้ความสามารถ นักเรียนมัธยมโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร คิดว่าการรังแกเกย์ กะเทย ทอม ดี ในปัจจุบันน้อยลง เพราะปัจจุบันมีการรณรงค์ให้เคารพสิทธิของบุคคลและยอมรับความเท่าเทียมทางเพศ เช่น ให้สิทธิจดทะเบียนคู่อภิเษกของเกย์ เลสเบี้ยน ในสื่อต่างๆ ก็มีการส่งเสริมการแสดงตัวตนทางเพศ

นักเรียนคิดว่ากลุ่มที่จะถูกกลั่นแกล้งมากที่สุดคือ กะเทย เพราะเป็นคนที่เปิดเผยและแสดงออกชัดเจน ส่วนคนที่เป็นเกย์จะไม่แสดงออกจะเก็บตัวเงิบๆ นักเรียนคิดว่าคนมักจะเอาบุคลิกภายนอกมาล้อเลียนตัวอย่างเช่นนักฟุตบอลชอบล้อเลียนเพื่อนที่เป็นกะเทย “แต่ส่วนใหญ่ที่พูดไม่ดีจะเป็นผู้ชายแบบนักฟุตบอลอะไรแบบนี้” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนกะเทยวิทยาลัยเทคนิคในภาคกลางเล่าว่า

“ตอนอนุบาล ตอนนั้นซีจรรย์ยานกลับบ้านกับพี่สองคน คนจากโรงเรียนเขาซีจรรย์ยานสวนมาตีคู่ถึงชั้นถีบก็ได้เลือดได้ไร่ไป เจ็บตัวเลยทั้งพี่ทั้งน้อง พ่อแม่รู้ค่ะ แต่เขาก็ไม่ได้อะไรพูดแค่ว่าอดทนไว้อย่างเดียว สมัยประถม ครูพลจะเรียกแบบ อีถู่ ก็โดนจิกหัวมาตั้งแต่ตอนนั้น แต่ก็ได้คิดไรมากคะ หนูมีสองชื่อค่ะ ชื่อเล่นชื่อถู่ด้วย สองด้วย... โดนทุกอย่าง ถีบรถล้ม จิกผม โดนบังคับไม่ให้ใครมาคุยด้วยก็มี มีแบบว่า พูดยังดีถึงขั้น มีแบบว่าเวลาไปไหนมีแต่คนเดินห่างๆ แต่ก็เฉยละคะ ชิน เป็นความชินชาที่ผลักดันให้หนูตั้งแต่เด็กแล้วค่ะ อย่างตอนเด็กๆ ร้องไห้ทุกวัน อย่างตอนนี้ใครพูดมาก็เฉย เฉยมากถึงขั้นเป็นเรื่องธรรมดา” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“ตอนประถมไม่มีใครยอมรับเลย พอขึ้นมัธยมปึบ เอะแล้วเดินรู้เลยว่าเป็น คือเหมือนแบบว่าตอนมัธยมพอเราโตขึ้นความกล้าแสดงออกมากกว่ามันก็จะไม่กลัวใคร” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนกะเทยวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนืออธิบายว่าตอนเด็กๆ เคยถูกต่อว่าด้วยคำหยาบคาย เช่น อีกะเทย กะเทยควาย อีวิปริต “ตอนแรกก็น้อยๆ ค่ะ ไม่โอเคเท่าไรก็เก็บไปร้องไห้คนเดียว” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนคิดว่าถ้ามีการกลั่นแกล้งรังแกคนที่เป็นเพศที่สาม คนๆ นั้นจะไปปรึกษาปัญหาให้กับเพื่อนก่อนเป็นอันดับแรก จากนั้นจะไปปรึกษาพี่ และปรึกษาครูในชั้นต่อมา โดยเฉพาะครูที่เป็นเพศที่สาม แต่นักเรียนบางคนไม่ออกไปปรึกษาครู แต่จะเลือกปรึกษาเพื่อน “ก็พี่กับเพื่อนครับ เพราะว่าจะไม่ค่อยฟ้องครูเพราะว่าครูส่วนใหญ่เค้าไม่ค่อยอะไรกับคนประเภทนี้อะครับ เค้าจะสนับสนุนคนปกติมากกว่า” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

2.1.6 ประสบการณ์ในสื่อออนไลน์

ปัจจุบันสื่อออนไลน์เป็นช่องทางสื่อสารที่เยาวชนมีความคุ้นเคยและมีทักษะที่จะใช้เครื่องมือสื่อสารดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว ทำให้การส่งข้อมูลข่าวสารเกิดขึ้นง่าย รวดเร็วและไร้การควบคุม ขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้เยาวชนได้พบคนที่หลากหลายที่เข้ามาในสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งอาจสร้างประสบการณ์เกี่ยวกับความรักและความเสันทาทางเพศ เห็นได้จากนักเรียนหญิงบางคนเคยมีทอมในโรงเรียนเดียวกันเข้ามาจีบ เข้ามาคุยด้วยแต่จะไม่แสดงความสนใจหรือให้ความหวังแก่ทอมคนนั้น แต่บางคนก็จะไม่สนใจและไม่คุยด้วย นักเรียนชายบางคนเคยมีเกย์กะเทยมาจีบในสื่อออนไลน์ และขอคบเป็นแฟน แต่ตอบไปว่าขอคบเป็นเพื่อนเท่านั้น นักเรียนชายบางคนจะมีวิธีทำให้คนที่มาจีบเลิกสนใจโดยการตอบแบบนอกเรื่อง หรืออยู่นิ่งๆ จนทำให้คนที่มาจีบหนีไปเอง

นักเรียนกะเทยเล่าว่าเจอแฟนในเกมออนไลน์ แฟนคนที่สองเจอในเฟซบุ๊ก “ที่แรกก็คุยกันเหมือนเพื่อนกันอยู่ดีๆ เขาก็ชอบเรา” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนกะเทยเล่าว่าเคยเจอคนไม่รู้เข้ามาใช้คำพูดไม่ดี เช่น อีกะเทย อีตุ๊ด สายเหลือง

“โรงเรียนหนูจะมีนักบอล เขาทักมาขอยืมตั๋งสองร้อย หนูก็เลยบอกว่าตอนนี้ไม่มีหรอก เราไม่ได้หาเงินเองยังขอพ่อแม่อยู่เลย มันก็บอกขอแค่นี้ก็ไม่ใช่หรืออ๊ควาย มึงเกิดมาไม่ได้เป็นผู้ชายเต็มร้อยยังจะหวังอีกอะไรประมาณนี้ ส่วนมากถ้าเข้ามา หนูก็ด่าสวนกลับไปเลย บางทีก็แสดงออกทางสีหน้าคือเมินไม่สนใจ” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนทอมเล่าว่า

“มีแฟนเก่าของน้องที่หนูคบอยู่ค่ะ เขาทักมาแบบเพื่อนสนิทกัน แต่ไม่รู้ว่าเขาคบกับน้องคนนี้อยู่แล้วน้องคนนี้ก็มาดริบสตอรี่ของหนู หนูก็เลยทักไปว่า เธอมีแฟนยัง พี่จีบได้มั๊ย พอจีบได้ พอคบไป ตั้งสถานะเพื่อนคนนั้นก็ทักมา แล้วบอกว่ามึงแย่งของกู ทำไมมึงเลวขนาดนี้วะ มึงรู้ปะว่ากูคบมาก่อนมึง แล้วหนูก็บอกว่าไม่รู้ มึงไม่ต้องมาพูดอะ ถ้ากูเจอมีมึง กูจะไม่คุยกับมึง โคตรเลวเลยวะ เพื่อนมันก็ด่าหนูแบบนี้ แล้วหนูก็บอกว่าเอาแล้วแต่เลย เพราะว่าไม่ได้สนใจอยู่แล้ว กูจะจำไว้ มึงอะอีเพื่อนเลว” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

ในสื่อออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก เป็นพื้นที่ที่ทำให้เกิดการสร้างเครือข่ายเพื่อนที่แปลกหน้า เข้ามาแสดงตัวตนในรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งนักเรียนกะเทยบางคนก็จะแสดงตนเป็นผู้หญิง เช่น ใช้ภาพถ่ายตัวเองแต่งหญิง แต่งหน้า ใส่วิก เป็นภาพโปรไฟล์ในเฟสบุ๊ก

“ภาพโปรไฟล์ก็แต่งหญิงหมดเลย พวกเด็กมาโพสต์ มาทัก เด็กผู้ชายที่นี้ก็ทักเข้ามา ทักกันเต็มเลย ก็สนุกดี ละก็ต้องปลอมเฟสและทักกลับไป เขารู้เพราะว่าหนูบอกว่าเป็นกะเทย เขาก็ทัก ชื่ออะไรหรอ อย่างน้อยถ้า 100 เปอร์เซ็นต์ก็ชอบไปแล้ว50 คือตอนแรกไม่มีใครรู้ว่าหนูเป็น หนูก็จะโกหกไปว่าเป็นผู้หญิง สมมติว่าถ้าตอนเล่นเกมส์และมีผู้ชายเข้ามา หนูก็จะเปลี่ยนเป็นอีกบทหนึ่ง หนูก็จะกลายเป็นผู้หญิงไปเลย ชื่อเนยแบบฮัลโหล หนูเนย เสียงจะเปลี่ยน เขาไม่รู้ ละหนูก็ให้เฟส พอจะคุยกับผู้ชายคนไหนก็จะลบสถานะที่ว่ากะเทยออก เป็ผู้หญิงแทน เป็นผู้หญิงไปเลย พอเขารู้เขาก็บล็อกไปเลย บางคนก็รับได้บางคนก็รับไม่ได้ แต่ส่วนมากก็รับไม่ได้ ส่วนมากที่รับได้หน้าตาก็จะบ้านๆ มันดูไม่ได้”

นักเรียนกะเทยอีกคนบอกว่า “ส่วนของหนูไม่ได้บอกพอเขารู้ก็หนีเลย” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนกะเทยเลือกรับผู้ชายทางเฟสบุ๊กด้วยการเลือกหน้าตา ดังตำบอกล่าต่อไปนี้

“ถ้าผู้หญิงรู้จักก็รับ ถ้าไม่รู้จักก็ไม่รับ ผู้หญิงสวยแอดมาก็ไม่รับ เพราะดูสวยกว่า”

“ของหนูวันเดียวสี่ห้าคนนะเพื่อน ถามว่ารู้จักไหมก็ไม่ บางทีมาจากไหนยังไม่รู้เลย”

“ของหนูก็จะรับหมดเลย ถ้าเป็นบอทมาก็ไม่รับจะดูว่าเขาเป็นตัวตนมั๊ย”

การเล่นมือถือ นักเรียนกะเทยจะเล่นเฟสบุ๊ก ติ๊กต็อก ยูทูบ ดูคลิป ฟังเพลง เล่นเกมส์ ดู beauty blogger ดั่งคำบอกเล่าต่อไปนี้

“ถ้าไม่มีงานอะไร ก็เล่นทั้งวัน แต่ถ้ามีงานก็ทำงานก่อน” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนชายวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือเล่าถึงการถูกล้อในสื่อสังคมออนไลน์ว่า “โดนจังๆ เลยครับใน Facebook ก็คือผมถ่ายรูปตัวเองครับ แล้วมีคนหนึ่งที่เอาไปแชร์ในกลุ่มปั่นไรเงี้ย ผมก็ดันไปเห็น ดันรู้เข้า แล้วก็ไปเลื่อน Comment ก็เหมือนเดิมครับโดนล้อว่าเกย์ โดนตำว่าเกย์ เป็นคนอื่นคนทั่วไปที่ผมไม่รู้จัก ผมก็ไม่ได้ผอมโรขนาดนั้นครับ แต่ว่าผมโดนว่าซ้ำๆ บล็อกทิ้งเลยครับ ไม่ต้องสนใจเลยครับ” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนกะเทย เล่าว่า

“หนูเคยเจอที่เขาแค้ปแชทกะ ประมาณว่าอีกะเทย ทำไมตั้งโปรไฟล์แบบนี้ หรือบางทีก็แบบรับไม่ได้พูดนั้นพูดนี้แล้วก็ไป” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้ เล่าว่า

“หนูจะดูก่อนคะ ว่าคนที่แอดเรานั้นมีเพื่อนหนูอยู่มั้ย ถ้าไม่มีใครเลยแล้วแอดเข้ามา หนูไม่รับเพราะหนูไม่รู้ว่าเป็นใคร” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

“รับเฉพาะคนที่เรารู้จัก อย่างถ้าเราได้ยินชื่อนี้มา ส่วนคนแปลกหน้าจะไม่รับเลย” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

นักเรียนเกย์โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้ รับแอดคนไม่รู้จักรับเข้ามาและคุยเรื่องเซ็กส์ เล่าว่า

“คนแปลกหน้าก็รับครับ เพราะตอนแรกไม่ได้คิดว่าใครก็รับส่งๆ ไป เพราะคิดว่าจะน่าจะเป็นญาติเป็นเพื่อนเป็นผู้ใหญ่ และเราคิดว่าถ้าเขาไม่มีช่องทางติดต่อเราก็ไม่น่าจะแอดมาได้ แต่สรุปว่าพอเขาแอดมา เราก็ไม่รู้ว่าเป็นใคร แล้วก็รับๆ ไปก่อน ตอนแรกก็คิดว่าเป็นญาติ แล้วไม่ใช่ คุยเรื่องอย่างว่า เขาขอมีอะไร แล้วก็แบบแรกๆ แกล้งตอบตกลงไป แล้วก็แกล้งบล็อก ตอนแรกหนูให้เขาส่งหน้ามาให้ ก็ส่ง แต่ก็งงอยู่ว่าแอดมาได้ยังไง ก็เจอสองสามคน” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

นักเรียนใช้สื่อออนไลน์เพื่อความบันเทิง

แอปพลิเคชันที่ได้รับความนิยมแพร่หลายในกลุ่มเยาวชน ได้แก่ เฟสบุ๊ก ไลน์ ยูทูบ โดยเน้นไปที่ความบันเทิงและผ่อนคลาย เช่น เข้าไปดูคลิปวิดีโอในเฟสบุ๊ก อ่านข่าว ดูรูปในไอจี ดูคลิปตลก ล้อการเมือง คลิปแกล้งเพื่อน ฟังเพลงในยูทูบ เล่นเกมส์ เช่น free fire, ROV, Bay Riffer คนที่เข้าไปเล่นเกมส์จะมีการทำเพื่อน เช่น ไอ้เหี้ย ไอ้สัตว์ ทำไมไม่ช่วยกัน ฯลฯ ดั่งคำบอกเล่าต่อไปนี้

“ส่วนใหญ่จะหยาบเกี่ยวกับเรื่องเกมส์ ค่าเพื่อนร่วมเกมส์” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“ก็ต่อกันครับ หัวร้อน ทำไม่ช่วยกัน ไอ้เหี้ย ไอ้สัตว์” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“ส่วนใหญ่หนูจะชอบฟัง ชอบดูแบบพอดแคช รายการท่องเที่ยว อาหารการกิน ดูให้อารมณ์ดี” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

“ผมพากษ์การ์ตูนลงช่องครับ ในยูทูปผมพากษ์การ์ตูนก็จะมีคนดูเกือบแสนครับ” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนชายเล่าว่าเคยเจอกะเทยเล่นเกมออนไลน์

“ในเกมก็อึดๆ ไปแต่งหน้าไป อะไรยังงี้อะครับ เสียชาติเกิดอะไรยังงี้” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“โดนจ้งๆเลยครับใน Facebook ก็คือแบบว่าผมถ่ายรูปตัวเองอะครับแล้วก็มันจะมีคนหนึ่งที่มันเอาไปแชร์ในกลุ่มปั่นโรเจีย แล้วผมก็ดันไปเห็นดันรู้เข้าแล้วก็ไปเลื่อน Comment ก็เหมือนเดิมละครับโดนล้อว่าเกย์ โดนด่าว่าเกย์ เป็นคนอื่นคนทั่วไปที่ผมไม่รู้จัก.....ซี้ก้าง ไอ้เกย์ ก็ประมาณนี้ละครับ ผมก็ไม่ได้พอมไรขนาดนั้นอะครับแต่ว่าผมโดนว่าอย่างงี้อะครับ บล๊อคทิ้งเลยครับ ไม่ต้องสนใจเลยครับ” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

“เจอใน Twitter เหมือนกับพี่คนนึงเป็นเพศที่ 3 เค้ามาเล่าประสบการณ์ตัวเองว่า... เค้าก็เคยไปเป็นนักแสดง เป็นนินยายวาย แล้วตัวเค้าอะเป็นจริงๆ ทำให้แฟนคลับหรือคนที่ดูรู้สึกว้า...ไม่ชอบอะค่ะ พอเค้าออกมาเปิดตัวจริงๆ เหมือนกับว่าเค้าไปออกตัวรายการ ไปสัมภาษณ์ พิธีกรก็ถามในรายการ เค้าก็บอกเค้าเป็นจริงๆ พอเบื้องหลังที่เค้าก็มาพูดประมาณว่า ถ้าอยากมีหน้าที่การงานไม่ควรพูด มันก็จะมี comment ใน Twitter เข้ามาอะไรแบบเนี้ย” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

“อ่านใน Twitter เหมือนกัน ที่อ้อ เค้าพูดประมาณว่า อ้อ เคยไปถามแม่ว่าโอเคมั้ยถ้าเค้าเป็น แล้วแม่บอกว่าโอเค แต่ว่าถ้าเกิดว่าเล็กเป็นได้ก็อยากให้เล็ก เพราะว่าจะไปใช้ชีวิตอยู่ข้างนอกได้ยังไงถ้าเป็นแบบนี้ แม่เค้าพูดประมาณว่าจะเป็นอย่างไรก็ได้ แต่ถ้าเล็กเป็นได้ก็อยากให้เล็ก” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

“หนูเห็นในทวิตเหมือนกัน ประมาณว่าเค้าอะเป็นเกย์แต่ไม่กล้าบอกแม่ เค้าก็เลยดูท่าทีของแม่ ก็เลยแบบแยบๆ ถามแม่ว่า เนี่ยถ้าเห็นคนเป็นเกย์ เป็นเลสเบี้ยน เป็นเพศที่ 3 เนี่ยแม่รู้สึกยังไง แม่ก็บอกว่า ก็โอเค ก็เรื่องของเค้าประมาณนั้น ทีนี้เค้าก็เลยคิดว่าแม่โอเคกับเรื่องนี้ แต่พอบอกพ่อกับแม่เรื่องนี้อะ พ่อกับแม่ก็ไม่ยอมรับว่าแบบ เหี้ยทำไมถึงเป็น เป็นผู้ชายไม่ได้หรือ ละก็แบบว่าผิดหวังอะไรยังงี้” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

“เคยเจอเคสหนึ่งใน Twitter เหมือนกัน พี่ที่เป็นนักแสดงไปแคสบทการแสดงวาย แต่ว่าเค้าเป็นจริงๆ ผู้กำกับเรื่องนี้ว่าเค้าเป็นจริงๆ มั้ย เค้าตอบว่าเค้าเป็นจริงๆ แล้วเค้าก็เลยไม่ได้รับแคสบท เพราะว่าเค้าเป็นแล้วก็ให้คนอื่นที่เป็นผู้ชายแท้ไปแสดงแทน” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

“ตั้งแต่เขื่อนเปิดตัวว่าเขื่อนเป็นเกย์ยังเงี้ย ก็มีคนเริ่มพูดแล้วว่ามึงทั้งดีและไม่ดี เริ่มพูดแบบเริ่มประมาณว่า ผิดหวัง นึกว่าเขื่อนเป็นผู้ชายอะไรยังเงี้ย แล้วก็เคยเจอด้วยว่า เออแล้วถ้าเขื่อนเป็นเกย์แบบนี้แล้วผู้ชายในวงเค้าไม่โดนแบบลวนลามอะไรยังเงี้ยหรือ แล้วก็เหมือนว่าคนในวงเค้าออกมาปกป้องว่า อ๋อ เขื่อนเป็น คือเค้าเล่นกับเขื่อนแบบปกติ เล่นแบบเขื่อนเป็นเพื่อนคนหนึ่ง เล่นแบบคนทั่วไปเลย เขื่อนไม่เคยทำอะไรไม่ได้อะไรยังเงี้ย มันไม่ใช่แค่แฟนคลับ k-o-tic แต่มันเป็นแฟนคลับที่บอยแบนด์ส่วนมากค่ะ เค้าจะไม่ค่อยโอเคกับการที่ว่า เออ ศิลปินอะเป็นเกย์” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

ครูเล่าถึงประสบการณ์ที่เห็นการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียน ดังต่อไปนี้

“ผู้ชายก็ทะเลาะกับผู้ชาย ผู้หญิงก็ทะเลาะกับผู้หญิง ส่วนใหญ่เคสที่จะเจอก็จะเป็นผู้ชายกับผู้ชาย ผู้หญิงกับผู้หญิง เช่น คนนี้แย่งของกู คนนั้นแย่งของกู” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“เราก็เป็นเพื่อนกับเฟสเด็กนะ ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงมากกว่า ผู้หญิงดูเยอะมากกว่า ทะเลาะกันเอง แย่งคนโน้น คนนี้ แย่งแฟนกัน ประมาณนี้ ที่นี้คนหล่อมันเยอะ แต่ประเด็นเรื่องเพศ ไม่เคยมี” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

2.1.7 วิธีแก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้ง

ในบริบทของโรงเรียนต่างๆ ครูและนักเรียนอาจมีวิธีการรับมือและแก้ปัญหาการกลั่นแกล้งในแนวทางที่ต่างกัน ซึ่งในแต่ละวิธีการอาจสะท้อนให้เห็นลักษณะเงื่อนไขของการกลั่นแกล้งที่มีความต่างกันด้วย

ตัวอย่างเช่น ครูโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร เล่าว่า

“ถ้านักเรียนมีการ Bully กันนี้ไม่เคยเจอ ถ้าถามว่าถ้าเจอแล้วจะแก้ปัญหาอย่างไรก็คิดว่า เราก็ต้องพูดถึงเรื่องสิทธิและข้อดีของแต่ละฝ่าย แล้วก็พูดถึงความคิดของทั้งสองฝ่ายมาเปรียบเทียบกันให้ดูให้เด็กเห็น จะเป็นการแก้ปัญหา ใช้วิธีพูดคุยน่าจะเข้าใจได้ง่ายที่สุด” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

“ในโลกออนไลน์ ถ้าเป็นนักเรียนของเราเองยังไม่เคยเห็น เท่าที่นักเรียนที่เราติดตามกันอยู่จะไม่เห็น แต่จะเห็นกันในช่องทางอื่นๆ หรือคนอื่น ๆ มากกว่าครับ แต่จะสามารถให้ความรู้หรือพูดคุยกับเขาได้เนี่ย เราอยากจะทำให้เขาเห็นถึงคุณค่าของความแตกต่างมากกว่า คนเราไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน คนที่เขาต่างจากเราเขาก็มีคุณค่ามีอะไรๆ ที่เหมือนๆ กันกับเราต่อให้เพศต่างกัน สถานะวัย หรือว่าฐานะทางสังคมหรืออะไรที่ต่างกัน มันก็เหมือนกันเราอยู่ด้วยกันได้ครับเราไม่ Bully กันเราไม่ทำร้ายกัน ไม่แบ่งแยกกัน เราไม่

ไปด้วยค่า อยากให้เขาเห็นถึงความสำคัญของความแตกต่างมากกว่า มันจะได้ไปในถึงเรื่องอื่นด้วยที่ไม่ใช่เรื่องเพศอะครับ (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

“ในโรงเรียนในกรุงเทพมหานครเราไม่มีเหตุการณ์แบบนี้เกิดขึ้นเลย ส่วนในโลกออนไลน์ก็อาจจะมีแต่เราก็ไม่ได้เข้าไปติดตามอะไร ถามว่ามันมีมั้ยแต่มันอาจจะมึนนะแต่เราไม่ได้เข้าไปใส่ใจในจุดนี้ แต่เรามองเห็นแค่เด็กในโรงเรียนในชีวิตประจำวัน และก็ในส่วนของการแก้ปัญหาณะคะ เราเป็นครูแนะแนวหลักปฏิบัติงานอย่างหนึ่งที่ยึดถือ คือ การรู้และเข้าใจเห็นคุณค่าของคนอื่นเห็นคุณค่าของตัวเองและความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นหลักที่เราใช้ทำงานบนพื้นฐานเหล่านี้ เราไม่มีความรู้สึกที่มีการพบเห็นว่ามี Bully อะไร ถ้าถามว่าแก้ปัญหาอย่างไรมันก็จะใช้กระบวนการเปิดเนื่องจากกิจกรรมแนะแนวเป็นการเรียนการสอนในเรื่องพวกนี้ ใช้วิธีการจัดกิจกรรมแก้ปัญหาการพูดคุย”

“เมื่อก่อนสอนม.1 แต่ในห้องจะมีเด็กที่เป็นเพศที่ 3 นี้สองแบบ แบบที่ปกป้องตัวเองได้ กับแบบที่เพื่อนแกล้ง คนที่เขาปกป้องตัวเองได้เรามองเห็นแล้วว่าเขา protect ตัวเองได้ เราก็ดูไปว่าเราโอเค ส่วนคนที่มาแกล้งจะโดนกลับไปก็จัดการได้ แต่ก็จะมีประเภทที่เขาจัดการกับตรงนี้ได้ก็ไม่ได้ก็จะใช้วิธีการเตือนเลยคะ ในห้องพูดและก็สอนรวมกันทั้งห้องไปเลยว่าการทำแบบนี้เป็นยังไง แล้วก็สอนเรื่องการเคารพคนอื่นเคารพความแตกต่างแล้วก็เป็นการปกป้องเด็กที่ถูก Bully ในห้องด้วยว่าครูไม่ได้ละทิ้งเธอนะ โดยพูดต่อหน้าชั้นเรียน โดยไม่ได้เป็นการตำหนิ เป็นเหมือนการเตือนและสอนไปในตัว เพราะเด็กอาจจะไม่รู้ เขาอาจจะคิดว่าแกล้งๆ สนุกๆ แต่เราก็บอกว่ามันไม่ใช่เรื่องสนุก”

ในกรณีที่นักเรียนพบเห็นการพูดจาเหยียดหยาม รังแกในสื่อออนไลน์ นักเรียนจะใช้วิธีแจ้งว่าเป็น ข้อความไม่เหมาะสม นักเรียนโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร อธิบายว่า

“เราต้องทำตัวเองให้เข้มแข็งขึ้นเพราะถ้าเราโดนเราต้องสู้ ไม่ได้แคร์คำพูดด้านลบ เราอาจจะไปสนใจคำพูดด้านดีก็ได้ ถ้าคำพูดด้านดีมันเยอะกว่าทำไมต้องไปสนใจคำพูดด้านลบ เอาจุดที่เขาตำราเราเอามาเป็นปัญหาเองทำไม ทำไมไม่เอาจุดที่เขาชมเรามาพัฒนาตัวเองให้มันดีขึ้นเรื่อยๆ” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนวิทยาลัยเทคนิค อธิบายว่า

“ถ้าถามว่ามีทางแก้ไขมั้ย ก็มันก็มีปุ้มบล็อก เฟสบุ๊กก็จะตรวจสอบเขาเอง อาจจะใช้เฟซบุ๊กไม่ได้ถาวร” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“เรื่องพวกนี้มันไม่มีทางแก้ได้ 100 เปอร์เซ็นต์สำหรับหนู ถามว่าถ้าเราไปสั่งให้เขาล้อเรามันเป็นไปได้เพราะเราสั่งใครไม่ได้อยู่แล้ว นอกเสียจากว่าคนในประเทศหรือทั้งจังหวัดอย่างเงี้ยเขาสามารถยอมรับเราได้

ถ้าเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถไม่ต้องมาโดนผู้อื่นรังเกียจ ยังไงไม่เจอแถวนี้ก็ต้องไปเจอที่อื่น เพราะไม่รู้ว่าจะโดนเราจะต้องไปเจอกับใครบ้าง เราไม่รู้ว่าจะเป็นอย่างไง” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“อยากให้เขามองในทางกลับกันมากกว่าถึงคนนี้เป็น แล้วเขาทำอะไรมัย ชีวิตประจำวันเขาทำอะไรบ้าง ให้รู้จักมองในโลกแง่บวกมากกว่าแง่ลบ” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

ครูวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือเล่าว่า “เอาจริงๆ เด็กพวกนี้เวลามีปัญหาที่จะไม่ค่อยกล้าถาม กล้าปรึกษา นอกจากว่าจะสนิทจริงๆ หรือมีปัญหาจริงๆ” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือเล่าว่า “ถ้าโดนเหยียดด้วยคำไม่สุภาพก็จะออกมาพูด คำพูดนั้นไม่ควรพูด เพราะว่าเพศมันไม่เกี่ยวข้องกับพวกนี้แล้ว เพราะว่าโลกเราก็เปิดกว้างขึ้นมากขึ้น จะมาจมปลักกับอดีตก็ไม่ได้เพราะว่ามันเปิดกว้างเป็นอิสระแล้วละ” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้ เล่าว่า “ของผมนะเราแก่คนอื่นไม่ได้ เราต้องแก่ที่ตัวเรา ถ้าเราปล่อยตัวเองไปตามกระแสสังคมมันจะยาก เช่น เราแค่นี้ เราพอใจละ เราไปฟังคนกดทับเราเราก็จะแยะ เราต้องมองว่าเราทำได้แค่นี้ ณ วันนี้ แต่ว่าถ้าเราจะไปเปลี่ยนเขา หรือหาวิธีอะไรยังไง มันเหมือนยิ่งไปพินผ่อนหาตะเข็บอะ เหมือนที่น้องพูดเมื่อกี้ ถ้าเราเงียบ มันก็จบ ถ้าเราไปตอบโต้ เขาก็จะหาเรื่องเราไปเรื่อยๆ” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

กลุ่มชาวบ้านที่มีความรู้ยังไม่เข้าใจเพศที่สาม

ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้ เสนอว่า “น่าจะเข้าไปแบบที่เป็นชาวบ้านเลย ที่เขายังเป็นชนบท มันยังมีอีกเยอะมาก อย่างเช่น พวกผู้ชายเกเร ตามชนบท เขายังต่อต้าน รังแก กันอยู่เลย ส่วนในเมืองส่วนใหญ่ก็จะเปิดกว้าง มีสื่อรับรู้ ควรจะไปในที่ตามอำเภอ ที่ยังไม่มีความรู้ อย่างเช่น ผู้ที่แกล้งเพศที่ 3 เพื่อให้กลุ่มเพื่อนยอมรับ ก็ยังมีอยู่ แต่ถ้าในเมืองไม่ค่อยมี ถ้าชนบทน่าจะมี ไม่ได้เรียน ไม่ได้การศึกษา กินน้ำหอม อะไรแบบนี้ ในเมืองก็มีความรู้ได้เรียน เขาก็จะเฉยๆ เห็นความแตกต่างเป็นเรื่องปกติ แต่ชนบทไม่ได้เลย พอแตกต่างก็แตกแยกไปเลย อย่างโรงเรียนนี้กะเทยไม่เยอะนะ แต่เกย์เยอะ แต่เขาก็อยู่กันแบบกลมกลืน แต่ถ้าเป็นชนบทกะเทย ก็โดนแกล้งรังแกอยู่ ดังนั้นก็เลยมองว่าควรเข้าไปในชนบทมากกว่า ทำยังไงก็ได้ขอให้เขารู้สึกแตกต่าง เพราะทุกคนก็อยากได้รับการยอมรับ มองว่าเป็นเรื่องยากในการให้ความรู้ เพราะเข้าใจ อีกคนอาจไม่เข้าใจก็ได้” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

นักเรียนเกย์โรงเรียน มัธยมศึกษาในภาคใต้ เล่าว่าถ้ามีเพื่อนมาแกล้งลวนลามจะด่ากลับและแกล้งกลับ “มีก็แบบตะแคงเนื้อต้องตัว เป็นคนที่ไม่ได้ยอมให้เขาทำก็ด่ากลับเขาไป แบบไม่ใช่ของเล่นนะ จะมาทำอย่างนี้กับเราทำไม เดียวจับกลับมั่งกลั้มัย เขาก็ยอมเลิก แต่ก็มึกลับมามาทำอีกเราก็ทำเขากลับ ไม่ยอม คงเล่นสนุก ข้าๆ เขาชอบพูดว่าเราแค่ล้อเล่นเอง แบบเราเป็นแฟนเค้า” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

2.2 การยอมรับและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนหลากหลายทางเพศ

2.2.1 การตระหนักรู้ในตัวตนทางเพศ

นักเรียนบางคนคิดว่าตนเองเป็นชายและเป็นหญิงอย่างมั่นคง ไม่เปลี่ยนแปลง แต่นักเรียนบางคนคิดว่าเรื่องตัวตนทางเพศไม่แน่นอน สามารถคบเพศไหนก็ได้ขึ้นอยู่กับความเข้าใจกัน เช่นคำกล่าวที่ว่า “ถ้าเราเจอคนที่แบบถูกใจ แล้วไปกันได้ คลิกกัน ก็โอเค เราไม่ได้มองเรื่องเพศ เรามองที่ทัศนคติ ความคิดของเขา” (สัมภาษณ์ 8 กค 63)

ครูโรงเรียนในกรุงเทพมหานครอธิบายว่ามีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้เรื่องเพศเข้าไปในวิชาสุขศึกษา พลศึกษา ประสบการณ์ชีวิต วิชาแนะนำ และอาจนำไปสอนในวิชาหน้าที่พลเมือง เคยร่วมงานกับองค์กร PATH ทำหลักสูตรเกี่ยวกับเพศภาวะเพศวิถี

“วิชาแนะแนวก็สอน สุขศึกษา พลศึกษา ประสบการณ์ชีวิตก็สอน เป็นการสอดแทรกเนื้อหา” (สัมภาษณ์ 8 กค 63)

“สุขศึกษา พลศึกษามีการสอนเรื่องสุขภาวะเรื่องเพศอยู่แล้วและความแตกต่างระหว่างเพศ แต่ก็ไม่แน่ใจเนื้อหาว่ามีอะไรบ้าง อย่างวิชาแนะแนวก็มีเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคลอยู่แล้ว”

นักเรียนกะเทยโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร อธิบายว่า “หนูคิดว่า หนูก็เป็นอย่างนี้ก็คืออยู่แล้ว แบบว่าไม่เหมือนใครดี แบบว่าในอนาคตอาจจะมีคนที่ต้องอิงฉาเรา ไม่มีใครเกิดมาเหมือนกัน แล้วมันก็เป็นสิ่งที่ดีที่ในอนาคตเราทำอะไรที่ประสบความสำเร็จจะยังไง เราก็จะได้แบบว่า อย่างน้อยเราก็มานอะไรตรงนั้นมาได้ เรามาคิดให้ตัวเราดีขึ้นดีกว่าแทนที่ารู้สึกแยกับตรงนั้น” (สัมภาษณ์ 8 กค 63)

นักเรียนที่เป็นกะเทยรู้ว่าตนเองต่างไปจากผู้ชายตั้งแต่เป็นเด็ก ดังคำบอกเล่าที่ว่า “เราไม่ได้อยากเป็นผู้หญิงร้อยเปอร์เซ็นต์” (สัมภาษณ์ 16 กค 63)

“ถ้าถามว่าแปลงได้มั้ยก็ได้ แต่หนูไม่คิดจะแปลงอยู่แล้วชอบแบบนี้มากกว่า มันแรงไม่ได้ แบบบ้านนี้ถ้าเป็นกะเทยแต่งตัวมาแรงก็มีเขี้ยวแซ่บนะเนี่ย” (สัมภาษณ์ 16 กค 63)

“แต่หนูไม่ชอบแต่งตัว อย่างบางคนแต่งหน้าทาปากดูดีแต่หนูแต่งทำไมอะ ไม่สวยอะ หนูไม่ชอบแต่ถ้าบำรุงเนี่ยโอเค แต่ถ้ามาแต่งไม่เอา ถามว่าชอบแต่งเสื้อผ้าแต่งตัวใหม่เนี่ยเราก็ฮี อยากใส่เสื้อผ้าที่สบาย อยู่บ้านสบายจบ เสื้อยืดแค่นั้นจบ หนูเป็นกะเทยคนเดียวที่ไม่ชอบแต่งหน้า ไม่ชอบเลย” (สัมภาษณ์ 16 กค 63)

ความต่างระหว่างเกย์กับกะเทย

พฤติกรรมการแสดงออกทางเพศและสังคมของเกย์และกะเทยมีความแตกต่างกันพอสมควร อย่างไรก็ตาม ไม่มีเส้นแบ่งตายตัวว่าเกย์จะมีความเป็น “แมน” มากกว่า “กะเทย” หรือเกย์จะไม่แสดงความเป็นสาว เช่น คำกล่าวที่ว่า “ถ้าเกย์กับผู้ชายเจอกันจะแมน แต่ถ้าเกย์มาเจอเพื่อนจะสาว ประมาณนี้ค่ะ” (สัมภาษณ์ 16 กค 63)

ในกรณีของการแต่งตัวข้ามเพศ เป็นเรื่องของการเรียนรู้และการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดการข้ามเพศ ครูวิทยุอาชีพในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อธิบายว่า “มีเคสหนึ่งของปีที่แล้ว มีเด็ก ปวช.1 ใส่กางเกงมาเรียนแต่พอขึ้น ปวช.2 ใส่กระโปรงมาเรียนเลย เหมือนปีหนึ่งยังไม่มั่นใจ พอปรับสภาพได้ก็ใส่กระโปรงมาเรียนเลย” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถแต่งหน้าไว้ผมยาวแบบผู้หญิงมาเรียน อธิบายว่า “มีความมั่นใจมากขึ้นค่ะ ก็แบบเออเราได้เป็นผู้หญิงแบบเหมือนทุกคนเราได้แต่งตัว จะไม่ได้แต่งชุดผู้ชายเหมือนแต่ก่อน ก็คิดที่จะแปลงเพศก่อนเสริมหน้าอกค่ะ” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

ครูวิทยาลัยอาชีพในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนืออธิบายว่านักเรียนกะเทยบางคนพอขึ้นปี 2 ก็แต่งตัวเป็นผู้หญิงมาเรียน “เขาก็มีตัวตนของเขา ตอนแรกอาจเห็นว่าเป็นกฏ พอขึ้นปี 2 เห็นว่าอาจารย์อนุญาตก็เลยใส่” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

“พอกระทรวงเริ่มให้แต่งตัว ไว้ผมตามเพศสภาพ ก็เริ่มแต่งกัน” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

“ไม่ใช่แค่ชายมาเป็นหญิงนะ หญิงมาเป็นชายด้วย รวมๆ ก็เยอะ” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

ในกรณีของความสัมพันธ์และการมีประสบการณ์รักโรแมนติก ความสับสนไหลของการชื่นชอบทางเพศพบได้ในกลุ่มนักเรียน เช่น นักเรียนหญิงวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชอบทั้งชายและหญิงเล่าว่า “ชอบผู้หญิง ผู้ชาย ทั้ง 2” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนชายที่แต่งหญิงของวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เล่าว่า “ผมถามว่าเคยคบผู้หญิงรึป่าว เคยเป็นไปหอรอ คำก็บอกว่าใช่ ก็เลยถามเค้าว่าทำไมถึงไม่บอกตอนแรก เค้าบอกกลัวจะรับไม่ได้ ผมก็เลยบอกทำไมจะรับไม่ได้ก็แต่งหญิงเหมือนกัน กูก็เคยคบผู้ชายเหมือนกันทำไมจะรับไม่ได้ ลองคบดูเฉยๆ มันโอเคมัย ถ้าโอเคจะคบต่อ อยากลองดูครับ ว่ามันจะดีกว่าผู้หญิงก็ได้ ตอนนั้น อายุ 14 ครับ แต่มันไม่โอเค ผมก็เลยคบผู้หญิงเหมือนเดิมดีกว่า” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนชายวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อธิบายว่า “รู้ตัวอีกทีก็ตอนอายุ 14 ครับ คือแบบว่าตอนนั้นผมโดนแฟนผู้หญิงทิ้งแล้วก็ได้คุยกับผู้ชายเพื่อนในเฟสแล้วเขาก็ดีกับผม เขาก็เข้าใจผม ทำให้ผมรู้สึก เขาดีกับผมมากครับเขาก็ให้คำแนะนำกับผมตลอด จนผมรู้สึกว่าเขาห่วงใยแคร์เรา เขาให้กำลังใจดีมาก” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

“อายุ 13 ครับ ศึกษาครึบ ว่าฮอริโมนของเรามันชอบทั้งผู้ชายและผู้หญิง เพราะว่าตอนแรกผมคุยกับผู้หญิงคุยกันไปคุยกันมามันถูกคอกอยู่ช่วงแรกก็คือ และเขาก็เริ่มใช้คำพูดเหมือนเปื่อเราก็เลยเลิกคุยกับเขาแล้วไปหาคุยกับผู้ชาย ก็เริ่มรู้ตัวเอง อ่านเอาในเน็ตครึบเป็นชายครึบ แต่ว่า Bisexual ที่ว่าได้ทั้งสองเพศครึบ” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนหญิงโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้ เล่าว่า “ตอนแรกอะ เค้าไม่ได้ยอมรับตัวเองเลย เค้าอะบอกว่า เค้าอะเป็นผู้ชาย แต่พอเหมือนเค้าผ่านเวลามาเรื่อยๆ อะ เค้าก็เลยรู้ตัวเองว่าเค้าอะเป็นแบบนี้อะไรยังงี้ มันคุยกับเพื่อน แล้วทีนี้มันก็บอกว่ามันอะไม่รู้ตัวเองว่ามันอะชอบแบบไหน แล้วมันก็เลยนั่งคุยกัน แต่วันนั้นหนูก็ไม่ได้ได้อยู่ว่า เค้าคุยกันอะไรแต่เค้าก็เหมือนคุยกันประมาณว่า มันอะเป็นคนที่เป็นแบบ เหมือนมันไม่รู้ตัวเอง มันก็เลยปรึกษาเพื่อน” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

นักเรียนหญิงโรงเรียน มัธยมศึกษาในภาคใต้ เล่าว่า “ใช่เราชอบเขาที่เขาคนนั้น ไม่ได้มองว่าเขาเป็นผู้ชายหรือผู้หญิง สมมติว่าวันหนึ่งเขาเป็น Transgender แต่วันนี้เราชอบตัวตนเขาก็รับได้ ไม่ได้ไปมองที่สรีระอะไร” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

นักเรียนเกย์โรงเรียน มัธยมศึกษาในภาคใต้ เคยให้คำปรึกษารุ่นน้องในโรงเรียนเกี่ยวกับเพศสภาพ เล่าว่า “น้องเคยมาถาม ถามว่าแบบเป็นยังงี้บ้าง บางทีก็แบบไม่คิดว่าชอบผู้ชายผู้หญิงแบบนี้ ออกแนวบนๆ ปรึกษาเรา แต่เราก็ตอบเท่าที่ตอบได้เพราะเราไม่ได้ผ่านประสบการณ์อะไรในชีวิตมากมายก็ให้คำแนะนำเท่าที่ให้ได้ บางทีก็ถามเรื่องอื่นด้วย” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

นักเรียนโรงเรียนมัธยมในจังหวัดเชียงใหม่ อธิบายว่า

“ประมาณม.1 ม.2 ครึบ ด้วยความที่เราเป็นคนร่าเริง เฟรนด์ลี่ แล้วตอนแรกผมก็ไม่เข้าใจว่าทำไม การที่เราเฟรนด์ลี่ แล้วคนต้องเข้าใจว่าเราเป็นตลอดไร้อะครึบ ตอนแรกก็ยังไม่เข้าใจ แล้วก็ไม่มีแฟนไม่มีความรักอะไรเลย ครึบผม แล้วก็ขึ้นมาประมาณ ม.2 ม.3 งึ้ครึบแล้วก็ เหมือนเริ่มมีความรักขึ้นมาเงี้ยครึบผม ตอนแรกก็...พอเราคบผู้ชาย เราก็แบบเป็นเกย์นั่นแหละ แต่ว่าขึ้นมา ม.4 เงี้ยอะคับ มีแฟนเป็นผู้หญิงอีก ก็เลย ก็เลยถามตัวเองเหมือนกันว่าสรุปเป็นอะไร เอาไปเอามาพอกอยู่ประมาณม.5 ก็มีกะเทยเข้ามาจีบด้วย ไม่ว่าจะ เป็นกะเทยหรือทอม แต่ว่าเราอะเป็นคนที่ไม่คนปกติทั่วไปยังเงี้ยเค้ามอง ถ้าเราไม่ชอบเราก็ไม่คุยตั้งแต่แรก แต่ว่าแบบผมก็คุยได้เรื่อยๆ ผมก็เลยไม่ค่อยปิดกั้นเรื่องพวกนี้ เลยไม่รู้ ตอบไม่ได้เหมือนกันว่าตัวเองเป็นอะไร” (สัมภาษณ์ 8 กันยายน 2563)

นักเรียนบางคนไม่กล้ายอมรับตัวตนทางเพศ

ความรู้สึกเกี่ยวกับความเป็นหญิง เป็นชาย หรือเพศสภาพที่ต่างไปจากหญิงและชาย เป็นเรื่องที่ผันแปรไปตามประสบการณ์ชีวิตของแต่ละคน ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถตัดสินได้ชัดเจนว่าช่วงเวลาไหนที่คนแต่ละคนจะเข้าใจและยอมรับตัวตนทางเพศ ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“อยากให้ชัดเจนในตัวเองก่อน คือตอนนี้เราควรต้องมีจุดยืน นื่องๆ บางคนอาจจะยังไม่กล้าที่จะแสดงมันออกมา เพราะบางพื้นฐานของสังคมที่บางครอบครัวไม่ยอมรับ บางทีพ่อแม่เขาอาจไม่ยอมรับ บางทีพ่อแม่แสดงออกในโรงเรียนชัดเจนไปแล้วเรื่องไปเข้าหูผู้ปกครองแล้วเขาอาจจะกลัว มันคนละ Gen กัน การที่เขาจะมาเปิดใจในเรื่องที่เขาปลูกฝังกันอย่างไรในยุคผู้ปกครอง ก็อายุ50ไปแล้ว บางทีการที่เขาเปิดใจเรื่องแบบนี้บางทีหนูคิดว่าวันยาก อาจจะได้แต่ต้องใช้เวลาและพิสูจน์ตัวเองเยอะแล้วในแง่บทบาทในโรงเรียนควรจะเป็นอย่างไรให้สังคมผู้ปกครอง และคนในชุมชน สนับสนุนให้เด็กมีความมั่นใจ แค่นี้ก็ดีกว่าคนอื่น คุณทำอะไรก็ทำไปเถอะ ไม่จำเป็นต้องมาแบกโลกไว้ทั้งใบ บางคนโดนบูลลี่ อันนี้ไม่ได้เวอร์นะคะ บางคนก็อาจจะไม่อยากอยู่ มีชีวิตทำอะไรบ้าง บางคนมันนอกจากลดคุณค่าของตัวเองแล้วมันกลายเป็นการบั่นทอนจิตใจตัวเองเหมือนกับไม่มีใครเข้าใจฉันเลย” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

“เพราะบางทีเขาอาจจะไม่อยากให้ผู้ปกครองเขาคิดว่าการที่เขาเป็นแบบนี้มันน่าอาย” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

“ถ้าเขาอยากจะทำอะไรก็อยากจะทำพอเธอ” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

2.2.2 ลักษณะการยอมรับและสนับสนุนผู้ที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี

การแสดงความสามารถของนักเรียนกะเทย

ในปี 2562 โรงเรียนในกรุงเทพมหานครจัดให้มีกิจกรรมประกวดความสวยความหล่อ ที่มีนักเรียนทุกเพศ ทั้งชาย หญิง เกย์ กะเทย ทอม ดี เข้าร่วมประกวดโดยการแต่งตัวตามเพศสภาพที่เขาต้องการ ผู้ประกวดจะเลือกใส่เสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายตามที่ตนเองเลือกเอง และจะมีการตอบคำถาม เปิดให้นักเรียนร่วมลงคะแนนเพื่อโหวตผู้ชนะ เป็นกิจกรรมที่ครูและนักเรียนร่วมทำด้วยความสนุกสนาน (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

กิจกรรมกีฬาของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร จะเปิดโอกาสให้นักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย แสดงออกด้วยการเป็นเชียร์ลีดเดอร์ เป็นผู้ถือป้ายงานกีฬาสีเดินนำขบวน เช่น มีนักเรียนชั้น ม.2 เป็นกะเทยที่มีรูปร่างหน้าสวยเหมือนผู้หญิง ครูเลือกให้มาถือป้ายกีฬาสี (ครูก็เป็นเกย์) แต่เดิมคนถือป้ายจะต้องเป็นผู้หญิง

นักเรียนชายหญิงมองว่าเพื่อที่เป็นเกย์ กะเทย มีความสามารถในงานต่างๆ และทำให้เกิดความสนุกสนาน

ครูในโรงเรียนในกรุงเทพมหานครบางคนที่เป็นเกย์หรือกะเทย จะเรียกนักเรียนที่เป็นกะเทยว่า “ลูกสาว” จะชวนนักเรียนที่เป็นเกย์กะเทยมาเล่นวอลเลย์บอล แต่ก็จะมีนักเรียนชายมาเล่นด้วย ไม่มีการแบ่งแยกกัน

“ไม่ได้ปิดกั้นนักเรียน ในการแสดงออกไม่ว่าจะกิจกรรมอะไรก็แล้วแต่การแสดงออก เช่น การแสดงโชว์ได้หมด ไม่ได้ปิดกั้น สามารถทำได้ปกติเท่ากันทุกเพศ” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

“อาจจะส่งเสริมให้เขาเห็นคุณค่าในตัวเองสำหรับคนที่เป็นเพศที่สามอะไรแบบนี้มากกว่า คือเขาอาจจะรู้สึกไปเอง อันนี้แค่สังเกตเฉยๆ แต่ว่าก็ไม่ได้เข้าไปตรงนั้นไม่ได้เข้าไปเรียกคุย คือตัวหนูเองหมายถึงอันนี้เขาก็ไม่ใช่

เด็กประจำชั้น ซึ่งก็ยังไม่มีความเชื่ออะไรที่เชื่อมโยงในส่วนนี้ อยากให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

“มีเด็กบางคนที่แบบเขายอมรับแหละว่าเขาเป็นอะไร แต่คิดว่าเขาไม่เท่าเพื่อน แต่เพื่อนก็โอเคไม่ได้รู้สึกว่าเขาด้อยกว่า แต่เขาคิดว่าเขาไม่เหมือนเพื่อน เรียนไม่เก่งแบบเพื่อน เขาเป็นแบบนี้ เขาไม่ดีเท่าเพื่อนนะอะไรแบบนี้ แต่จากเท่าที่สังเกตการเรียนเขาก็โอเคอยู่ในเกณฑ์ดีเลยแต่เขาเหมือนไม่มั่นใจรู้สึกว่าเขาด้อยกว่าก็จะพยายามสร้างความมั่นใจให้เขารู้สึกภูมิใจในตัวเอง โดยเขาเข้ามาหาเองเลย โดยที่เจอแค่คนเดียวส่วนใหญ่จะเป็นคนที่สู้ได้ สู้คนคล้ายๆ กับคนที่เขาไม่เก่ง เรียนไม่เก่ง ที่บ้านฐานะไม่ดีเท่าเพื่อน เขารู้สึกว่าเขาด้อยกว่า ก็เลยเก็บมาคิด คือไม่รู้ว่าเขาไปเจออะไรมาแต่พอเขาเจอมาปุ๊บเขาก็พยายามเอาทุกอย่างมาอ้างว่าเพราะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ก็เลยมีความคิดว่าไม่เท่าเพื่อน ส่วนครอบครัวเขาถูกที่บ้านกดดันนิดหน่อยเรื่องการเรียน ต้องคาดหวัง เป็นลูกคนโตด้วย เขาก็ยอมรับว่าเขาเป็นแบบนี้ มันเป็นเพราะว่าเขาเป็นแบบนี้หรือเปล่าเขาเลยไม่เท่าเพื่อน?” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

ครูวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนืออธิบายว่า “พวกกิจกรรมต่างๆ เขาจะเป็นผู้นำเลย เป็นจุดเด่น เป็นลีดเดอร์” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

“ก็เรื่องแต่งหน้า หรือมีกิจกรรมอะไรโรงเรียน เขาก็อาสาช่วย เป็นตัวตั้งตัวตี จัดการแสดง ซ้อมให้เลย คุรปล่อยได้เลย” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

“เราก็แค่บอกว่าจัดทีมมานะลูก แต่ไม่ได้บอกว่าเป็นหญิง เป็นชายอะไร ให้เขาจัดทีมมาเลย เขาก็จัดการได้เลย เราปล่อยได้เลย เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย เขาก็ดูแลกันเองหมด รับผิดชอบเองได้หมดเลย แค่มารวมเราว่าคอนเซ็ปต์แบบไหนบ้าง เราปล่อยให้เขารับผิดชอบได้เลย เช่นงานพิธี วันสำคัญอะไร พวกนี้ เขาก็รับหน้าหมดเลย หรืองานสนุกสนาน เช่น แต่งตัวแฟนซี” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

“แล้วก็อีกอย่าง การพูด การจา เขาก็ฉะฉานดีนะ เวลาได้แสดงออก” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

ความเป็นกะเทยในห้องเรียนที่มีผู้ชายล้วน (วิทยาลัยเทคนิคในภาคกลาง)

นักเรียน (กะเทย) ในวิทยาลัยเทคนิคอธิบายว่าได้รับการยอมรับจากเพื่อน ไม่มีใครรังแกหรือดูหมิ่น “ในห้องไม่มีผู้หญิงเลย ก็แว้งคว้างนิดๆ แต่เขาก็ให้ความร่วมมือดี แบบดูแลดี เขาดูแลดีกว่าพวกโรงเรียนปกติประมาณนี้” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“ไม่รู้เหมือนเขาจะใส่ใจมากกว่า ใส่ใจมากแบบดูแลดีมาก” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนทอมอธิบายว่า

“หนูคิดว่ายุคสมัยนี้เหมือนหอมกับกะเทย น่าจะเข้าถึงการยอมรับมากขึ้นผู้ชายบางคนก็มีแฟนเป็นกะเทยแล้ว ผู้หญิงก็คบกันแล้วกฎเขาก็เปิดให้เพศเดียวกันทะเบียนกันได้ หนูคิดว่าเขาเปิดให้มากขึ้นแล้ว” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนชายวิทยาลัยเทคนิคมีญาติเป็นเกย์ เล่าว่า

“ผมก็ไม่ได้รู้สึกอะไรครับ ผมก็ เขาก็แบบว่า เหมือนคนธรรมดาอะครับ รสนิยมทางเพศเขาเป็นแบบนี้ ความชอบส่วนบุคคลอะไรยังเงี้ย ผมก็ไม่ไปยุ่งครับ ก็อยู่กันได้ไม่มีปัญหา” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนชายเทคนิคมีเพื่อเป็นกะเทย เล่าว่า

“ตั้งแต่.6 ละฮะ เป็นเพื่อนในห้องเดียวกัน คือเค้าย้ายมาก็ซัดเลย เขาจะมีแก๊งผู้หญิงของเขา ผมก็จะมีแก๊งผู้ชายของผม จะแยกกันไม่ค่อยคุยกัน” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

ประสบการณ์ของกะเทยอิสลาม

นักเรียนเทคนิคเคยมีเพื่อนรุ่นพี่ เป็นกะเทยอิสลาม เล่าว่า

“มีครับ รุ่นพี่ครับ เป็นกะเทย เป็นอิสลาม เรียกกันแบบว่าชื่อเป็นผู้หญิงอะไรอย่างนี้อะครับ เช่น เจ๊ จี อะไรยังเงี้ยอะครับ แต่เขาคุยกับผมก็เป็นกันเอง เป็นแบบว่า พี่น้อง ผมก็ไม่ได้ล้ออะไรเค้า” (สัมภาษณ์ 16 กค 63)

ความเข้าใจกัน หัวอกเดียวกัน

ในช่วงวัยรุ่น กลุ่มคนที่มีความรู้สึกเดียวกันจะมีความเข้าใจกัน และมักจะเป็นผู้ช่วยเหลือเกื้อกูลและสนับสนุนให้เพื่อนมีความมั่นใจและดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้ ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“ส่วนมากชีวิต LGBTQ ทุกคนก็แอบปี๋หมดไม่มีใครเศร้าเลย เพราะเรารู้สึกว่ามีกลุ่มเดียวกันชิมะ แล้วคิดว่ามันเข้าใจกันง่ายกว่า เหมือนอย่างเงี้ยหนูก็เข้าใจกันได้ทุกเรื่อง ในกลุ่มเนี่ย หนึ่งในสี่หรือมีสิบคน ต้องมีหนึ่งหรือสองหรือสามคนที่เป็นเหมือนคนแก่ คนที่เป็นที่ปรึกษา อาจจะเป็นคนที่แก่ที่สุด” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนชายเทคนิค ให้ความเห็นว่า

“ผมว่าทุกคนมันมีความสุขอยู่ เป็นตัวของตัวเองต่อไป ให้เค้าคิดถ้ากลับกันว่าถ้าคนใกล้ตัวเค้าเป็นคนใกล้ตัวเค้าโดน เค้าจะรู้สึกยังไง? ก็เป็นบางคนนะพี่ ถ้าเจอตุ๊ดที่ไม่ดีก็อาจจะอีกเรื่องนึง แต่ถ้าเค้าไม่ได้ทำอะไรให้ ก็อย่าไปทำเค้าเลย ปล่อยเค้าไปเถอะ คุณทำไรคุณก็รับไป บางคนก็ปากไม่ดี” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“ไม่ให้เขาคิดมากอะไรยังเงี้ย เพราะว่าเขาเป็นสิทธิของเขาตัวเอง แล้วก็ให้เขาเชื่อมั่นในตัวเองครับ แล้วก็ไม่ต้องไปสนใจพวกนั้นครับ เพราะพวกนั้นแบบนั้นมันว่าแบบไม่ได้ดูตัวเองอะครับว่า ตัวเองเป็นยังไงมาว่าคนอื่นยังเงี้ย สิทธิของคนเรานั้นก็มีชัยพี่ อีกร้อยเราก็เป็นตัวของเราเอง เขาก็เป็นของเขาเอง เราก็ไม่อย่าก้าวก่ายกับเขา ก็แบบว่าชีวิตใครชีวิตมันอะไรยังเงี้ยอะครับ” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“ก็อยากจะบอกเพื่อนที่ล้อเค้า แบบว่าอย่าไปล้อเลย ถ้าเป็นเราโดนล้อบ้าง เราก็ไม่ชอบ ก็รู้สึกไม่ดี บางทีก็อาจจะเสียความรู้สึกไปเลยก็ได้ เพราะเขาก็ไม่ได้ทำอะไรใครอยู่แล้ว เขาก็เป็นของเขาแบบนั้น เขาโดนล้อ เขาก็เจ็บ เขาก็นิ่ง เขาก็ทำแบบเป็นเล่นด้วยอะไรยังงี้ คิดว่าเขาเสียใจค่ะ” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนโรงเรียน มัธยมศึกษาในภาคใต้ เล่าว่า “เพราะหนูรู้สึกว่ามองว่าเราเป็นมนุษย์เหมือนกันอะ คุณอย่ามาตีกรอบว่ามนุษย์จะมีแค่เป็นแบบหมา เป็นแบบหมู เราไม่รู้อะไรเลยแค่สังคมมนุษย์ด้วยกันมองเราแค่มนุษย์ก็พอแล้ว หุ้ยแปลกทำไมทำตัวแบบนั้น บางทีหนูเป็นผู้หญิงไม่ได้จำเป็นว่าชอบใส่รัดรูปก็ได้หนูแค่อยากใส่ไรที่มันสบาย อยากให้มองให้มันเป็นเรื่องปกติ” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

2.2.3 ทศนคติของครู ต่อนักเรียนหลากหลายทางเพศ

ในสถานศึกษาแต่ละแห่งล้วนมีครูที่ยอมรับและไม่ยอมรับนักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี ตัวอย่างเช่น ครูส่วนใหญ่ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานครจะเปิดรับนักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี

ครูโรงเรียนในกรุงเทพมหานครอธิบายว่า

“บางครั้งเรามองเป็นสีส้ม มองเป็นความสวยงามน่ารัก โดยเฉพาะคนพวกนี้ความรู้สึกที่เรามีต่อคนพวกนี้เหมือนเขาเป็นคนที่คิดหรือมองทำอะไรเนี่ย ค่อนข้างจะแปลก นอกกรอบ ความคิดไอเดียต่างๆ สิ่งที่เราพบเห็นมันเป็นสิ่งสวยงาม” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

“เป็นครูแนะแนวก็จะมีแผนการสอนและก็จะมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลอยู่แล้ว ทีนี้ในส่วนของตัวเองก็จะไปเน้นในเรื่องของ อาจจะให้เพศที่สามมาแสดงความสามารถหน้าชั้นเรียนก็ให้เพื่อนเห็นอาจจะไม่ใช่แค่เพศที่สาม ก็เปิดโอกาสให้แสดงแล้วก็สอนเรื่องเพศที่สามไปด้วย ก็เหมือนเรามีความสามารถก็อย่าไปล้อเพื่อนอะไรประมาณนี้ แต่ว่าโรงเรียนของเราที่ไม่มีอยู่แล้ว” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

“คิดว่าครูเกินกว่าเก้าสิบเปอร์เซ็นต์ขึ้นไปไม่มีใครปิดกั้นในเรื่องดังกล่าว” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

“การแต่งตัววิบวักแววมวัก ถ้าเป็นคนเก๋านี้ไม่ได้นะคะ คนเก๋านี้มีกิจกรรมหนึ่งที่เราไม่ได้จัดเลยก็คือ Final Dance ทุกปีเราจะจัด จัดจนครูโอดที่อยู่เตรียมรัชดา เป็นศิษย์เก่าครูอาพรณิเขาบั้นกันมาแล้วต่อยอดที่เตรียมไว้เลยไม่ได้จัดตั้งแต่ปี 57 ผอ. เขาบอกไม่ปลื้มที่เด็กผู้ชายแต่งตัววิบวักแววมวัก เขาเลยบอกว่ามันไม่เหมาะ แล้วก็ไม่มีกิจกรรมนี้เลย เมื่อก่อนกิจกรรมนี้คึกคัก เป็นกิจกรรมที่เด็กๆ รอคอยนอกจากกีฬาโดยเฉพาะม.ปลาย เป็นงานลักษณะลีลาศเขาได้แต่งตัวสวยๆ เซ็กซี่ แต่งตัวสวยๆ ผู้ชายก็แต่งตัวผูกไทด์ใส่สูท เหมือนลักษณะงานราตรีก็หยุดไปประมาณห้าปีแล้วที่หายไป” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนวิทยาลัยเทคนิคในภาคกลาง เล่าว่า

“อย่างแก๊งค์ฝ่ายปกครองนี่เหมือนพวกหนูเลย เกย์ก็แบบลูกสาว”

“ถ้าสมมติว่าหนูโพสต์รูปผู้ชายเกย์ ครูเข้ามาดไลค์ยาวเลย”

“คุณครูก็ปกติเขาก็คุยด้วยปกติแบบลูกสาวไร้งี้”

(สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

ครูวิทยาลัยเทคนิคในภาคกลาง อธิบายว่า

“ถ้าแบบที่แผนกก่อสร้างนะคะ ยังไม่มี แล้วก็ที่แผนกก่อสร้างก็จะมีทั้งแบบที่เป็นกระเทย เป็นเกย์นี่ไม่แน่ใจหาไม่เจอ แล้วก็ป็นทอม เป็นด๊ีนี่ไม่มี ส่วนใหญ่จะมีสองกลุ่ม ที่นี้ในเรื่องการโดนล้อ กลั่นแกล้งเนี่ยะ ยังไม่มีไม่เคยเจอ ถ้าพูดถึงว่าคนจะมานี่ไม่มี แต่ในเรื่องของการแต่งกาย เขาเป็นทอม เขาตัดผมสั้น ก็จะมีในเรื่องของการผิดกฎระเบียบของโรงเรียน อะไรประมาณนี้ จะเป็นในเรื่องนั้นซะมากกว่า” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“แผนกผมเป็นนักศึกษาหญิงค่อนข้างจะมาก น่าจะมากที่สุดเ็นวิทยาลัยนี้แหละ ก็จะมีประเภทลูกสาวค่อนข้างจะน้อย ปีนี้ก็น่าจะ 1-2 คน โดยส่วนมากเขาก็จะเรียนไปกับนักเรียนหญิง กลืนไปด้วยกันเพราะผู้ชายมันน้อย ดังนั้นปัญหาพวกนี้ไม่ค่อยมีหรอก เพราะจิตใจความรู้สึกเขาเหมือนกัน การกระทำเขาก็เหมือนกัน แต่เขาก็มีในเรื่องของการแสดงออกบ้าง เพราะเขาอยากให้คนรู้ว่าเขามีลักษณะแบบนี้ เขามีพฤติกรรมแบบนี้ ส่วนในเรื่องกิจกรรม เราค่อนข้างได้รับการตอบรับจากเขา ค่อนข้างที่จะสูง เพราะเขาเป็นคนละเอียดละออ สามารถทำกิจกรรมแล้วมันดูราบรื่น หรือได้เขาเป็นแกนนำในการเต้น ในการรำ หรือกิจกรรมในวิทยาลัยก็จะพวกเขาแหละ แต่เรื่องการทะเลาะ เบาะแว้ง มันก็ไม่มีการหยอกล้อกัน ผมว่าปัจจุบันมันเปิดกว้างนะ ทุกคนเข้าใจว่าศัภภาพเขาเป็นแบบนี้ ลักษณะเขาเป็นแบบนี้ เขาก็คงไม่ล้อกัน แต่อาจมีเข้าแห่กันบ้างนิดๆ หน่อยๆ แต่เราก็ให้คำแนะนำเขาไป บอกกล่าวว่าเราไม่ควรพูดกับเพื่อนแบบนี้ละ ดังนั้นสภาพรวมๆ ก็ดูโอเค ไม่มีอะไร ก็เคยได้ยิน “ฮีดอก” แต่เขาก็พูดกันในกลุ่ม กลุ่มผู้หญิงด้วยกัน แต่เราก็ไม่ค่อยได้ยินแบบว่าทะเลาะกัน “มึงด่ากูหรือ” ไม่เคยเจอ ต้องเข้าใจว่าเด็กที่มาเรียนที่นี่เป็นผู้ชายเยอะ และเด็กผู้ชายส่วนใหญ่ก็ไม่ค่อยกล้าแสดงออกเท่าไรหรอก ก็ต้องเก็บๆ ไว้บ้าง ดังนั้นก็เลยไม่ค่อยมีกรี๊ดกรี๊ด ออกตัวแรง เขาก็อยู่กลางๆกัน เงียบๆไป พยายามกลืนกับผู้ชายส่วนใหญ่ไป กลมกลืนประมาณนี้ (หัวเราะ) แอ๊บบๆ ไป ประมาณนี้ ใ้หาร้องวี๊ดว่ายนั่น เราไม่เคยเจอ ถ้าเจอก็เจอแต่เด็กมัธยมอะไรแบบนี้ เด็กหัวเกรียน แต่ก็คือเด็กมันโตกว่า วุฒิภาวะมันมากกว่า เพราะงั้นที่จะกรี๊ดกรี๊ดแทบจะไม่มี เห็นน้อยมาก เพราะเด็กมันต้องแอ๊บบอยู่แล้วละ เพราะมันมาอยู่กับผู้ชายเยอะๆ บางทีคนที่มีลักษณะแบบนี้ อาจจะเป็นผู้นำเพื่อนในห้อง คอยให้ความรู้ ความช่วยเหลือเพื่อน มีความอ่อนไหวมากผู้ชาย ช่วยงานได้ดีกว่า อะไรแบบนี้ ดีกว่าผู้ชาย ครูที่นี้ส่วนใหญ่ก็สูงวัยแล้ว ส่วนใหญ่ก็เปิดกว้าง อาจารย์เขาผ่านประสบการณ์แบบนี้กันมาหมดแล้ว ผ่านสิ่งแวดล้อมมาประมาณนี้แล้ว ในการที่คนเป็นครู มันก็มีจิตวิญญาณความเป็นครู เรื่องที่จะตัดสินอะไรต่างๆ

เพราะจนถึงแม่จะมีแบบชอบ ไม่ชอบบ้าง ยังไงเขาก็ไม่แสดงออกอยู่แล้ว เขาอาจจะเก็บไว้ในใจ พูดเฉพาะสิ่งที่ดีให้เด็กอะ ที่นี้บรรยากาศมันเปิดรับ มันกว้าง เป็นรุ่นใหม่ๆแล้ว คุณครูก็เปิดรับ ซึ่งคุณครูอาจชอบแบบนี้มากกว่า เด็กผู้ชายปกติก็ได้นะ คือเด็กเขาจะแบบ “หนูช่วยไหมครู” อะไรแบบนี้ มันก็เลยดูน่ารัก สนุกสนานมากกว่าการจะมาจับผิดเขา หรือจะมาบอกว่าสิ่งที่คุณทำนั้นมันผิด ไม่ถูกต้องนะ มันไม่ใช่ เราเคยจัดประกวดดาวเทียมนางนพมาศ ไรแบบนี้ เอาทั้งผู้ชาย ผู้หญิง เอาผู้ชายมาแต่งเป็นผู้หญิง เด็กสนุกสนาน งานกีฬาสิก็ได้แสดงกันเต็มที่ อย่างมีงานกีฬาสิ เกย์บางคนก็แต่งผู้หญิงกัน เขาก็เล่นกันสนุกสนาน เขาก็แต่งตัวกันสนุกสนานเต็มที่เลย สไตล์เขาส่วนมากเด็กพวกนี้ เข้าจะชอบกิจกรรมพบปะผู้คน สังสรรค์การต้อนรับ อะไรแบบนี้ เด็กพวกนี้เขาจะชอบอะไรแบบนี้ พอมีอะไรแบบนี้ก็จะสนใจมาช่วยเป็นพิเศษ เช่น อาจารย์ทำโน่นไหมนี่ใหม่ เขาก็จะมาบอก” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“โดยส่วนตัวที่สอนจะสอนวิชาพื้นฐาน จะเจอนักศึกษาทุกแผนก ที่สังเกตนักศึกษาที่เป็นกะเทย ตูดส่วนใหญ่บริบทที่นี้ส่วนใหญ่ก็เป็นผู้ชาย เพราะงั้นเด็กจะไม่เหมือนเด็กมัธยม ถ้าเป็นมัธยมเด็กก็จะแต่งหน้า ทาคิ้ว ทาปาก แต่เด็กที่นี้ค้อยข้างจะไม่แต่ง แต่ก็มียางนิดๆหน่อยๆ แต่ไม่หวือหวา เช่น ทาแป้งอะไรแบบนี้ แต่ไม่ถึงขั้นแต่งหน้า ที่สังเกตนะครับ ที่นี้เรื่องของการล้อเลียนไม่ค่อยเจอ เคยจะล้อเลียนนิดๆหน่อยๆ เช่น แสดงกริยานิดๆหน่อยๆ แต่การล้อเลียนโดยใช้คำพูด ไม่เคยเจอ เพราะเวลาเราเข้าสอน เขาก็อาจไม่ได้เล่นอะไรให้เราเห็น แต่ช่วงก่อนเข้าสอน เขาอาจจะมึนๆบ้าง เราก็อาจไม่เห็นในช่วงนั้น ที่เป็นช่วงส่วนตัวของเขา” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“นักเรียนชายจะไม่ค่อยใช้คำพูดแบบเสี่ยๆหายๆ โดยภาพรวมไม่ค่อยมี อาจเป็นเพราะเด็กมันโต แล้วก็ตอนนี้ก็เปิดกว้างไม่ได้มีล้อขนาดนั้น แต่ก็มีเห็นเด็กแต่งหน้าบ้างแต่ก็ไม่เยอะ แบบเล่นลิเกมาเลยก็ไม่ได้ ก็ธรรมดา เขาก็สนุกในสไตล์ของเขา ส่วนผู้ชายก็ไปเล่นกับเขาด้วย บางทีคนที่แบบนั้นนะ ส่วนใหญ่ที่เป็นเกย์ เขาจะสวบบ้างเล็กน้อย ยังไปเตะบอลเลยบางทีอะ เตะเสร็จเขาก็เล่นด้วยกัน เขาแบบไม่ได้แบ่งเป็นสองฝ่าย ไม่ได้แบ่งแยกก็เป็นเพื่อนกัน น้อยนักที่จะเห็นปัญหาล้อเลียน แทบไม่มี ไม่เคยเจอ” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“มันเปลี่ยนไปแล้ว เรามีหน้าที่ดูแล ขอให้เป็นคนดีพอ มันคนละยุคกันแล้ว เป็นคนดีของพ่อแม่ ไม่เป็นภัยต่อสังคม จะเป็นอะไรก็ได้ เลี้ยงดูครอบครัวได้ก็ดีแล้ว เผลอๆ เลี้ยงได้ดีด้วย” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“ส่วนใหญ่การแสดงออกของเด็กก็ขึ้นอยู่กับบริบทด้วย ก็ยกตัวอย่างเช่น เด็กบางคนที่เขาห้องน้ำผู้หญิง เด็กกลุ่มนั้นก็จะแสดงออก แต่พอเป็นเด็กที่ไม่เปิดเผย บางทีเพื่อนก็ไม่รู้ สังคมนั้นแหละจะทำให้คนคนนั้นไม่แสดงตัวออกมา ตัวเขาเองก็น่าจะรู้ว่าควรแสดงออกประมาณไหน ไหนลักษณะมากน้อยประมาณไหนในสังคม บางคนก็ดูไม่ออก เขาอาจยังไม่รู้ตัวก็ได้ เป็นช่วงอายุที่กำลังเรียนรู้ เขาอาจกำลังว่าแบบนี้ดีไหม แบบนี้ได้ไหม อะไรแบบนี้ บางคนเรียน ปวช ปวส เป็นคนหน้าตาดีเลย พอกลับมากลายเป็นสาวสวยมาเลยก็มี ของที่แผนกเป็นทอมพอเรียนจบปั๊บ มีผิวเลย” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

ครูวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือเล่าว่า “มีแต่เครื่องสำอางนี่เป็นยังงัยคะอาจารย์ หนูอยากได้ หนูจะใช้อันนี้ กิณยานี้ดีไหมประมาณนี้ เพราะบางที่เราชาวเกี่ยวกับยานี้ เราก็เอามาสอน เช่นพวก ยากินแล้วขาว” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนกะเทย วิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนืออธิบายว่า “ก็รู้สึกดีคะ ครูไม่ได้ปิด กั้นเรา ครูก็โอเค พวกประกวดรายการ to be number one ก็ทำเรื่อยๆ จนถึงที่นี้ล่ะคะ เป็นผู้นำเชียร์การแสดง ทุกอย่างก็ทำคะ” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

“มันก็เยอะอยู่คะ แบบเดินบ้าง แล้วก็แบบพาเป็นหัวราชบวบบ้าง แล้วก็แบบได้ทำกิจกรรมหลายๆ อย่าง ค่ะ คุณครูก็ชมเราคะ ห้องหนูเนี่ยคะเขาก็จะไม่ทำอะไรเลย หนูก็จะคอยแบบว่าอะครุคะเดียวหนูทำให้ ครูก็แบบ ดีเนอะถ้ามีเธอช่วยครูทุกอย่าง ช่วยงานครูช่วยไร่บ้างประมาณนี้นะคะ” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนเกย์โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้ เล่าว่า “ครูเคยพูดในคาบ แบบแกล้งเล่าประสบการณ์ตัวเอง บอกว่าแบบนี้อย่าให้ใครเขามาหลอกง่ายๆ ส่วนใหญ่จะคุยกันเองแบบในคาบ Home room” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

“ส่วนใหญ่ก็แบบครูมีประสบการณ์ของตัวเองแล้วมาเล่า จะทำให้เราดูว่าเป็นกรณีศึกษาให้เรารู้ แต่ถ้าถามว่าเป็นการศึกษาขนาดนั้นมั๊ยก็ไม่ขนาดนั้น ซึ่งคุณครูก็ค่อนข้างจะมีความชัดเจนของตัวเองแล้ว เราเลยไม่รู้สึก แปลกถ้าเราจะแสดงออกอะไรเพราะว่าคุณครูก็รู้สึกว่าการที่เขาเป็นแบบนั้นอะมันไม่ได้แปลกอะไร แต่ถ้าถามว่ามีแบบคำพูดมั๊ยก็มียู่ เช่น ผู้หญิงกับผู้หญิงเดินด้วยกันหรือผู้ชายกับผู้ชายก็จะมีแบบมองเรารู้ว่าคุณไม่พูดออกมาแต่ สายตามันบอก พอมองเรารู้ว่า ส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิง ผู้ชายเขาไม่ค่อยเท่าไหร่อะ มองข้าม เหมือนไม่ให้เกียรติ อะคะเหมือนเราทำไรผิดแต่เราไม่ได้ทำไรผิด ที่จริงถ้าวันนี้หนูจะไปเดินกับผู้ชายก็ได้ มันเป็นสิทธิ์ของหนูเราไม่ได้ ทำอะไรเสียหาย เพราะเราไม่ได้มีลักษณะผู้ชายแบบกอดกันกลมแบบนี้ เนี่ยแบบพอนั่งฝั่งตรงข้ามกันเขาก็แบบ แหะอะอะไรเนี่ย ประมาณนี้ ก็นั่งคุยกันเฉยๆ ไม่มีไร” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

2.2.4 นโยบายของโรงเรียน

โรงเรียนแต่ละแห่งมีวิธีการส่งเสริมและสนับสนุนการแสดงตัวตนของนักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตัวอย่างเช่น

“อยากให้มีความชัดเจนขึ้นมาสักหน่อย เช่น เด็กจะได้รู้ว่าเขาทำได้บ้าง เป็นตัวเองได้มากแค่ไหน เช่น วันไหนที่มีงานโรงเรียน อย่างล่าสุดปีที่แล้วของภาษาอังกฤษ ที่จัดเวที SSM อันนี้เขาเปิดโอกาสให้เด็กให้เพศไหนก็ได้ขึ้น ประกวดได้หมดเลย ไม่แบ่งแยกเพศ แต่ว่าก็คืออยากให้มီးอะไรออกมาจากนี้นะ” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

“ค่อนข้างยากที่จะแสดงออกถึงความชัดเจน ไม่เหมือนระดับมหาวิทยาลัย เพราะยังมีกรอบอยู่ เราต้อง ปฏิบัติแต่งตัวให้อยู่ในกรอบตามเพศสภาพ (หญิงชายเท่านั้น) น่าจะยากเพราะว่าการแก้ไขตรงนี้ ไม่อยู่ที่โรงเรียน

ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับกฎกระทรวงที่ต้องปฏิบัติตามเขา ไม่ได้ให้โรงเรียนมีสิทธิ์ขาดนำระเบียบมาใช้กับโรงเรียน ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ต้องใช้ระเบียบว่าด้วยการแต่งกายของนักเรียนนักศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ แต่ตอนนี้กลายเป็น สป.ศธ ด้วยเหตุที่ระเบียบที่ครอบไว้อยู่แต่ไว้ในแนวทางปฏิบัติจริงๆนั้น ผู้บริหารก็ไม่ได้จำกัดหรือปิดกั้นว่าจะเป็นแบบนี้แบบไหน แต่จะเปิดโอกาสให้แสดงให้เต็มที่ คิดว่าในกรุงเทพมหานครชอบกิจกรรมมาก กิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เด็กได้แสดงออกตามศักยภาพตามความสามารถ ศักยภาพที่จะสร้างสรรค์และเต็มที่ แต่สิ่งที่ไม่ปรากฏก็คือประกาศที่ชัดเจนเท่านั้นเอง เหมือนยอมรับในเชิงแต่อย่างไม่มีถือเป็นข้อจำกัดของกระทรวงด้วย” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

“ไม่อยากจะให้ชัดที่ว่าทำแบบนี้ได้ นั่นนี่โน้นประกาศเป็นทางการ แต่อยากให้เขารู้สึกว่ามันเป็นเรื่องที่ปกติ เพศไหนก็ปกติ ก็คือเธอก็ใช้ชีวิตของเธอเป็นปกติอย่างมีความสุขนั่นแหละไม่มีใครมาจี้มากดดันมาห้ามอะไรเธอ แต่ก็เป็นในแบบที่ไม่ต้องเดือดร้อนคนอื่น อยู่อย่างปกติ จะต้องไม่让他รู้สึกโดดออกมาว่าฉันเป็นอะไรที่ผิดปกติหรือ ถึงมา threat กัน ให้รู้สึกว่ามีความเท่ากันเขาก็เป็นแบบที่เขาเป็น เพราะไม่งั้นมันจะดูเป็นการแบบว่ามี การแบ่งแยกออกไปคราวนี้จะกลายเป็นไม่ปกติจากที่ปกติอยู่แล้ว” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

“เด็กไม่สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองต้องมีครูคอยแนะนำ เพราะเด็กเล็กๆ ยังไม่มีความคิดในการแยกแยะได้ด้วยตนเอง แนะนำว่าคาบ Home room ในช่วงเช้าก่อนเข้าคาบเรียนเป็นวิชาที่จัดเป็นนโยบายของโรงเรียนที่ครูที่ปรึกษาต้องเข้าพบนักเรียน เป็นเวลาสิบนาทีทุกวัน ว่าวันนี้จะเอาเรื่องไหนเข้าไป โดยครูประจำชั้นมีบทบาทสำคัญ” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

ครูวิทยาลัยเทคนิคอธิบายว่า

“ถ้าให้พูดตามตรงก็ขึ้นอยู่กับ ผอ. เลย ขึ้นอยู่กับผู้บริหารเลย สมมติครูเป็นตัวตั้งตัวตี ไปขออนุมัติก็ต้องทำเรื่องผ่านฝ่ายบริหาร ผู้บริหารอยู่ดี เกิดผู้บริหารคนนั้นเขาไม่ชอบ เหมือน ผอ. คนนั้น ประเด็นนี้ก็ต้องตกไป” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“การจะเข้ามาแต่งตั้งชมรมอะไรแบบนี้ ยังไงก็ต้องผ่านผู้บริหาร เราจะมาทำอะไรไม่ได้ อาจจะผิดระเบียบว่าใครรับรอง เกิดปัญหาขึ้นมาใครรับผิดชอบ เขาก็จะถามเราละ การจะทำอะไรในสถานศึกษาเนี่ยะ มันจะถูกครอบโดยข้อกำหนด ข้อระเบียบต่างๆ ว่ามันเอื้อไหม มันถูกต้องไหม มันใช้ได้ไหม ไม่ใช่ว่าจะตั้งอะไร แล้วมาบริหารจัดการเองแบบนี้ไม่ได้ ให้มันสอดแทรกไปกับกิจกรรมของโรงเรียนไป โดยที่ไม่ต้องมาอะไรมาก หรือในช่วงโมงเรียนก็สอดแทรกเข้าไปแบบนี้ อันนี้น่าจะง่ายสุด แต่ถ้าจะให้ตั้งเป็นเรื่องราวเป็นราว มันขึ้นอยู่กับระเบียบ ผอ. แล้วก็จะอะไรหลายๆ อย่าง ขึ้นอยู่กับระเบียบสังคมด้วย เพราะว่า เช่น “อ้าวมาเรียนเทคนิค มาตั้งชมรมแบบนี้หรือ” มันมองได้หลายแบบ” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

2.2.5 ความต้องการของนักเรียน

นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องเพศภาวะและเพศวิถีดังต่อไปนี้

“อยากให้โรงเรียนมีนโยบายที่ชัดเจนและมีการรณรงค์ การสอนเรื่องความหลากหลายทางเพศ ให้ความรู้แก่คนเกี่ยวกับสิทธิของเพศที่สาม ให้คนเข้าใจเรื่องความเท่าเทียม โดยเฉพาะผู้ใหญ่ที่ยังไม่เข้าใจ แต่ก็กังวลว่าผู้บริหารกับผู้ปกครองจะยอมรับได้หรือไม่ เช่น นักเรียนที่มีพ่อเป็นทหาร เขาก็จะไม่แสดงออก ถ้ามีโรงเรียนที่เปิดนโยบายเรื่องนี้ก็จะเป็นโรงเรียนตัวอย่าง อยากเข้าไปเรียนในโรงเรียนแบบนี้” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

ปัจจุบัน โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ยังไม่มีวิชาที่สอนเกี่ยวกับเรื่องความหลากหลายทางเพศ มีแต่วิชาเพศศึกษา อยากให้คนที่เป็นเกย์ กะเทย มีบทบาทในการสอนเรื่องเพศเพราะเขาเข้าใจเรื่องนี้ดีกว่าคนอื่น

นักเรียนโรงเรียนในกรุงเทพมหานครอยากทำกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจต่อกลุ่มเกย์ กะเทย ทอม ดี อยากทำให้สังคมเข้าใจความคิดของคนกลุ่มนี้มากขึ้น อดีตประธานนักเรียนโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร เคยทำสื่อส่งเสริมความเข้าใจกลุ่มเกย์ กะเทย

“ผมเคยทำมาแล้ว เป็น VDO เรียนรู้ว่ามีเพศอะไรบ้าง แต่ถ้าจะให้ทำเพิ่มตอนนี้ก็อยาก ทำให้เข้าถึงว่าความรู้สึกของคนพวกนี้เป็นอย่างไรบ้าง แล้วก็ความรู้สึกว่าเขาค้นพบตัวเองอย่างไร ยอมรับตัวเองอย่างไร ผ่านอุปสรรคมาให้ครอบครัว เพื่อน สังคมยอมรับยังไง รวมไปถึง กลุ่มที่โดน bully รู้สึกอย่างไร” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

“อยากให้มีการระบุเพศที่สามให้ชัดเจนเป็นทางการ ไม่ใช่มีแต่หญิงชาย การตั้งชมรมนักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอมดี จะต้องมามีอาจารย์ที่ปรึกษา ต้องแจ้งกรรมการนักเรียน” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนหญิงโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร อธิบายว่า

“หนูรู้สึกว่าโลกมันเริ่มเปิดกว้างแล้วค่ะ หลายๆ คนเริ่มยอมรับแล้วว่า ด้วยความที่คนที่ยังไม่ยอมรับเค้า อาจจะยังไม่เข้าใจในสิ่งนั้นๆ เราอาจจะให้ข้อมูลความรู้อะไรอย่างนี้มากขึ้น เพื่อแบบว่าเปิดโลกหลายๆ คนมากขึ้น เพราะว่าเหมือนโลกตอนนี้เริ่มเปิดจากเดิมขึ้นมากแล้วเรื่องเพศมากขึ้นอะไรยังเงี้ย อาจจะมีมุมมองหนึ่งที่แบบยังไม่ค่อยอยู่ อาจจะทำให้ความรู้หรือว่าเชิงอย่างให้ความรู้ให้เค้ารู้ว่าแบบมันเปลี่ยนไปแล้วนะอะไรยังเงี้ย” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

“คนที่เขายังไม่ยอมรับเรื่องเพศที่ 3 อาจเป็นเพราะว่าเค้าแบบยังมีความคิดที่แบบว่ามี 2 เพศไข่ม้อย แล้วแบบคนที่แบบมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนอะไรอย่างนี้นั้นแหละจะดูแบบไม่ปกติ แบบว่าดูเป็นคนไม่ดี แล้วแบบถ้าเค้ายิ่งไปเห็นข่าว หรือเหตุการณ์ที่แบบคนเพศที่ 3 ทำตัวไม่ดี หรือว่าเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีให้กับสังคม เค้าก็เอาไปคิดแบบในหัวเค้าว่า เออ แบบเพศที่ 3 เป็นคนไม่ดีนะ แบบว่า ถ้าสมมติว่าเราเจอแบบการแบบว่า bully อะไรอย่างเงี้ย เราก็มองไม่ได้สนใจอะไร เพราะเราแค่คิดว่า ถ้าเราทำตัวดีแล้วอะเราก็แบบไม่ได้ทำให้สังคมเสื่อมเสีย ถ้าเค้า

อาจจะคิดแบบเหมารวมว่าเราไม่ดี เราก็กัดให้เขารู้ว่าเราเป็นตามที่เราเป็น นิสัยใจคอไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพศเราปกติหรือไม่ปกติ” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

“หนูอยากให้แบบว่าให้อิสระกับตัวหนูเองมากกว่า อาจจะไว้ผมยาวได้ อาจจะใส่ชุดกระโปรงได้ อย่างผู้หญิงเนี่ยใส่กางเกงได้ ใส่กระโปรงได้ แต่หนูใส่ได้แต่กางเกง รั้งๆที่หนูก็เป็น LGBTQ เหมือนกัน มันก็ดูยังไม่ครอบคลุม เราไว้ผมยาว มันก็เหมือนแบบว่าเป็นแรงบันดาลใจให้เรา ให้อุ่นใจ” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“อยากให้ครู LGBT มา ถ้าเป็นผู้ชาย ส่วนมากก็จะบอกว่าผู้ชายดีกว่า” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“ส่วนมากหนูจะไม่เครียดเรื่องเงินแต่จะเครียดเรื่องแบบว่า เรื่องรูปร่างลักษณะโรมากกว่า” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“ตอนแรกหนูอยากขอแม่ตัดเป็นทรงตรง แม่บอกว่าไม่ต้องตัดเอาไว้แบบนี้ หนูก็ทำตามแบบว่าโอเค อยากเปลี่ยนไปคล้ายๆ แบบผู้ชาย ผมแบบผู้ชาย ถ้าเรียนจบแล้วก็จะขอแม่ ขอแม่เรียนรถ.แม่ก็บอกว่าไม่ต้องเรียนหรอก ค่าใช้จ่ายมันเยอะไม่มีตั้งจ่าย ตอนนั้นขมขม จะเลิกชกแล้วเพราะไม่มีเวลา แต่เขายังไม่ยอมให้เลิก ก็ถ้าหนูเปลี่ยนไปเป็นผู้ชายเลย เขาก็จะไม่ยอมรับแบบนี้ แต่ถ้าเป็นแบบเนี่ย พอยอมรับ พอรู้ว่าแม่แฟนเป็นผู้หญิง แต่ถ้าเปลี่ยนเป็นลูกผู้ชายเนี่ยพ่อก็ไม่ยอมรับ ขนาดหนูขอเรียนรถ.พ่อก็ยังไม่ให้เรียนแล้วก็บอกว่าจะเรียนไปทำไม แต่ว่าแม่ก็ไม่ให้เรียนแม่บอกว่ามีปัญหาเรื่องเงิน หนูก็บอกไม่เป็นไรไม่เรียนก็ได้ แต่แม่จะซื้อเสื้อผ้าผู้ชาย พ่อจะซื้อเสื้อผ้ากระโปรงมาให้ หนูก็บอกไม่อยากจะใส่ มันยังไม่รู้ พ่อก็บอกใส่เถอะสวยเชื่อพ่อสิลูก หนูบอกหนูไม่ใส่หนูก็เอาไปแอบให้น้อง แม่เข้าใจ แบบเวลาเลือกซื้อเสื้อผ้า ก็จะเลือกให้ดูเป็นผู้ชาย” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“อยากให้สังคมแบบว่าเปิดโอกาสให้สาวประเภทสองมากขึ้น เพราะว่าบางงานที่แบบว่าสาวประเภทสองอยากทำก็ไม่ได้ทำ เพราะเขาจำกัดแค่เพศอะคะ เพราะว่าสาวประเภทสองก็มีความสามารถในด้านนี้เหมือนกัน อยากให้ยอมรับบ้างประมาณนี้อะคะ จดทะเบียนสมรสได้คะ สาวประเภทสองทุกคนก็อยากแต่งงานคะ” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

ไอดอลของนักเรียนกะเทย ได้แก่ ปอย ตรีชฎา, โยชิ, นัทนิตา ดังคำกล่าวที่ว่า

“เขาเป็นแรงบันดาลใจอะไรหลายๆอย่างคะ ทั้งด้านแบบความสวยความงามก็ได้ ทางเอ็นเตอร์เทน ประมาณนี้อะคะ เป็นสื่อกลางแบบไประดับหนึ่งคะ” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนกะเทยบางคนอยากประกวดสาวประเภทสอง เช่น มิสทิฟฟานี

ประเด็นเรื่องความสวยของกะเทย นักเรียนกะเทยวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เล่าว่า

“หนูก็อยากให้สังคมมองหลายๆ ด้านบ้างอะคะ ไม่ใช่แบบรูปร่างหน้าตาหรือแบบความพร้อมของแต่ละคนคะ แบบมองเห็นถึงความสามารถในจุดๆ นั้นมากกว่าที่จะมาแบบมองรูปร่างหน้าตาอะคะ หนูก็อยากให้มองเห็นในความสามารถของแต่ละคนมากกว่าคะ ไม่ได้มองต้องในที่แบบจำกัดรูปร่างหน้าตา หนูอยากให้มีมองแค่ความสามารถของแต่ละคนมากกว่าคะ ก็คนเรามันมีข้อดีข้อเสียของแต่ละคนอะคะ ถ้าจะไปมองแต่ข้อเสียของเขาก็ไม่ได้ต้องมองในข้อดีของเขาบ้าง แบบอยากให้มองกลางๆ ไว้ดีกว่า อย่าไปมองแบบสุดๆ เลย เพราะว่าคนแต่ละคนมันมีความดีและความไม่ดีอยู่ในตัวอยู่แล้ว ก็อยากให้มองแบบกลางๆ ไว้ดีกว่าอย่าเพิ่งไปตัดสินใครประมาธนี่อะคะ” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

ความแตกต่างทางฐานะ ชั้นชั้น ของนักเรียนเพศที่สาม

ในกลุ่มนักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี มีความหลากหลายของพื้นฐานครอบครัว และฐานะทางเศรษฐกิจ ดังคำอธิบายต่อไปนี้ “อย่างหนูคือตอนนี้คือเครียดเรื่องเงินอย่างเดียว เพราะว่าไม่มีเงินก็ไม่รู้จะมาเรียนยังไง ถ้าภายในอาทิตย์หน้าเงินยังไม่ได้ หนูก็จะมีเงินมาเรียนอาทิตย์หน้าอย่างเดียว แล้วอาทิตย์ต่อไปก็ที่ต้องใช้มาเรียนปั๊บก็ไม่มีค่ารถโดยสารละ” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“อย่างบ้านหนูเนี่ยได้เงินรัฐบาลหมื่นห้าใช้มีัยคะ หนูอะยิ้มแม่เกือบหมดเลยนะคะเพื่อนำมาจ่ายสำรองไปก่อนแล้วถามว่า หนูเอามาหมดปั๊บเนี่ยก็ไม่มีและแม่กระทั่งตู้เย็นเอายังพังเลยแล้วจะเอาอะไรที่ไหน หนูก็ยังเครียดอยู่คะว่าเออภายในวันที่ 15 นี้ยังงี้ก็ขอให้เข้ามาก่อนเพื่อประทังชีวิตก็ยังดีแต่ถ้าเกิดไปกว่านั้นก็ได้ละ อย่างโทรศัพท์เครื่องเนี่ยหนูอะผ่อนมาเพื่อเอามาเรียนอย่างวันที่ 30 เนี่ยหนูต้องจ่ายเป็นรายผ่อนถ้าไม่มีจ่ายเขาก็จะมาเอาคืน หนูก็จะไม่มีเรียน” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนกะเทยต้องการเปลี่ยนค่านำหน้า

นักเรียนกะเทย วิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อธิบายว่า “ความต้องการของพวกหนูนะคะ คือยังอยากให้เปลี่ยนค่านำหน้า แต่มันก็ยังไม่สำเร็จ เปลี่ยนจากนายเป็นนางสาว มันจะได้แบบว่าไม่มีปัญหาเวลาแบบเดินทางไปต่างประเทศหรือว่าไปท่องเที่ยวอย่างงี้อะคะ เห็นแบบว่าพี่ๆ ในยูทูบเบอร์เวลาไปต่างประเทศก็จะโดนกักตัวไว้” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

2.2.6 วิธีการสอนเรื่องเพศ

ปัจจุบันช่องทางของสื่อที่สอนเรื่องเพศมีหลากหลายและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในห้องเรียนได้

ครูโรงเรียนในกรุงเทพมหานครกล่าวว่า “เอามาจากในสื่อ clip นำมาใช้ในการสอน ให้ดูสนุกให้เกิดการชวนคิดชวนคุยเกี่ยวกับหนังที่ชมไปบางครั้งถ้าเราพูดเด็กจะนึกภาพไม่ออก อยากเอาสถานการณ์สมมติตรงนั้นมานำเสนอจึงอยากได้สื่อแบบนี้” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนในกรุงเทพมหานครอธิบายว่าโรงเรียนไม่มีการสอนเรื่องการกลั่นแกล้งกัน ไม่มีการสอนความหลากหลายทางเพศ สอนแต่เพศศึกษา

นักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “เค้าก็ออกแนวแฉวมมากกว่าผู้หญิงมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิง ผู้ชายมีเพศสัมพันธ์กับผู้ชาย” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

ถ้านักเรียนอยากรู้เรื่องเพศ หรือการกลั่นแกล้งคนที่เป็นเพศที่สาม นักเรียนจะเข้าไปหาข้อมูลในอินเทอร์เน็ต หรือดูข่าวในทีวี

นักเรียนที่เป็นดีนโรงเรียนในกรุงเทพมหานครเคยเข้าค่ายเรื่องเพศ “ตอนนั้นหนูไปที่ธรรมศาสตร์ค่ะ รู้สึกว่ามันเป็นสเปนหรือรัสเซียอะไรเนี่ยอะค่ะ แล้วก็ในภาควิชานั้นก็จะมีเรื่องของ LGBT ค่ะ” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

“ใน ig เค้าจะลงสตอรี่กันเยอะมาก เรื่องการแก้กฎหมายเกี่ยว LGBT กำลังมาแรง เค้าเหมือนให้แสดงความคิดเห็นว่าคิดยังไงกับการสมรสแบบหญิง-หญิง ชาย-ชาย มันเหมือนช่วงนี้มันกำลังเริ่มมามากขึ้น เห็นเค้าบอกว่ากำลังแก้กฎหมายขออนุญาตให้สามารถสมรสได้ จดทะเบียนได้” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

วิทยาเทคนิคในภาคกลาง ยังไม่มีวิชาที่สอนเรื่องเพศ นักเรียนกะเทยอธิบายว่า “ส่วนมากจะเรียนรู้กันเองมากกว่า จากรุ่นพี่กะเทย พวกเราใหญ่ เราจะเรียนรู้จากรุ่นพี่กะเทย อย่างยากุม แต่ก่อนก็กะเทยเขาอยากมีผมใช้มะ พวกเราพี่กะเทยก็บอกว่าเอายากุมมาสระผมสีจะได้ยาว เขาโกหกเรา” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“แต่งกวากินแล้วจะไม่สวย กินแล้วนมจะเล็กลง หนูก็เอาทั้งหมดเลย” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนกะเทย อธิบายว่า “สอนเรื่องการยอมรับตัวตน แล้วก็อาจจะมีการเสริมให้ไม่เครียด” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนเทคนิค แสดงความคิดเห็นเรื่องการสอนให้เข้าใจเกย์ กะเทย ว่า

“มันก็รู้ๆกันอยู่ ไม่ต้องมีหลักสูตรขึ้นมาหรอก”

“โตไปสมองก็คิดได้ เดียวก็โตกันเอง”

“ต้องก็ได้ครับ เจอในสังคมบ่อย”

“คนที่เป็นเพศที่ 3 คนที่โด่งดังก็มี คนที่ไม่มีอะไรเลยก็มี มันจะมาวัดกันเลยไม่ได้คนนี่ดีคนคนนี่เลวกว่า” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

วิทยาลัยเทคนิคในภาคกลาง ไม่มีวิชาสอนเรื่องเพศ ครูอธิบายว่า

“ส่วนมากก็เหมือนกับกิจกรรมอะ คือสอดแทรกเอา เช่น กิจกรรมพื้ที่ปรึกษา ครูที่ปรึกษาจะให้เห็น ปัญหาเด็ก ก็จะได้ช่วยเด็กว่ามีปัญหาอะไรต้องแก้ไขตรงไหน ต้องปรับอย่างไรบ้าง อะไรแบบนี้ ก็สอดแทรกไป เพราะเราเน้นวิชาการ วิชาชีพอ่างที่บอกว่าจะมีบ้าง เช่น กิจกรรม ประกวดดาวเดือน กีฬาสี ที่มีทุกปี แต่ช่วงนี้ เว้นโควิทไป หรือทำกระทง ประกวดนางนพมาศ ไหว้ครู อะไรแบบนี้ วิชาสังคมก็ไม่มีนะครับ ส่วนใหญ่ก็เป็นแค่ การใช้ชีวิตประจำวัน ส่วนใหญ่อาจารย์ที่สอนเขาก็จะสอดแทรกไป อย่างที่บอกเราเป็นโรงเรียนช่าง แล้วก็คือคน เหล่านั้นมันมีน้อย แล้วก็ส่วนใหญ่เป็นเด็กผู้ชาย เพราะฉะนั้นเราก็แค่เติมไปบ้าง แต่ก็ได้ใส่แบบเน้นมาก เพราะถ้าเน้น มาก เด็กปกติส่วนใหญ่เขาก็จะมองว่าครูให้ความสนใจกับเด็กอันนี้มากกว่าพวกเขาหรือ อะไรแบบนี้ เพราะแบบ นั้นก็เลยใช้วิธีสอดแทรกไป ผมว่ามันแตกต่างกันนะ ถ้าจะให้มิวิชาพวกนี้น่าจะเป็นวิทยาลัยอาชีวศึกษา ซึ่งผู้หญิง เยอะ หรือโรงเรียนสตรีล้วนที่ผู้ชายส่วนน้อยเข้าไปเรียน แต่ของเราเป็นเด็กผู้ชายซะส่วนมาก ผู้หญิงก็มีแหละ แต่ ผู้ชายมากกว่า คนที่เป็นก็ยิ่งน้อยไปใหญ่ มองๆ ดูแทบไม่ถึง 10 รายมั้ง เท่าที่มองด้วยสายตาอะ เพราะดูไม่ออก ด้วย” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

ครูวิทยาลัยเทคนิคอธิบายว่า

“มีที่อื่นมาด้วย มีกิจกรรม มีแจกขนม แจกร่มด้วย แต่เด็กไม่ค่อยกล้ามา เพราะถ้าจัดกลางแจ้งหรือ หอประชุมเขาก็อาย ไม่ค่อยมา เขาไม่กล้าเปิด เขาไม่มาแน่นอน คิดดูเอาเขามาจัดกลางแจ้งต่อหน้าเด็กเป็นพันๆ คน เขาก็อายเพื่อน แต่ถ้าจัดในห้องประชุมเล็กๆ หรือพื้นที่ปิด ก็อาจจะมา เด็กก็อาจจะเสนอความคิดดีๆ ได้ด้วย เขาจะกล้ามากกว่า ในกรณีที่ทำในห้องหรือในห้องประชุมต่อหน้าผู้คนมากมาย ผมว่าแบบนี้ไม่ประสบความสำเร็จ หรือควรเป็นกิจกรรมเฉพาะกลุ่มดีกว่า เด็กเขาก็จะกล้าพูดกล้าร่วมกิจกรรมมากกว่า” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“เราเปิดรับหมดทุกรูปแบบ ถ้าเรามีคิวให้ ร่วมมือเต็มที่ เด็กได้สนุกด้วย ถึงบางอย่างเด็กอาจจะรู้แล้วก็ เพิ่มพูนความรู้ให้เขา เด็กเราไม่ค่อยแอนตี้เรื่องนี้ ให้ไปเขาก็นั่งฟัง เล่นด้วยสนุกสนาน มีของแจก ใส่ถุงยางบ้าง เขาก็มีความสุขแหละ อย่างน้อยมีกิจกรรมมากก็ได้รีแล็กซ์ เด็กก็ได้ผ่อนคลายของเขาไป เปิดโลกด้วย แต่เราก็จะดูคิวก่อนว่าว่างไหน แน่นไปไหม หากคิวให้เขาไป นัดเด็กได้ไหม จัดให้เต็มที่” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

ครูวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือเล่าว่า “ส่วนมากผมก็จะเกี่ยวกับการยั้งข้างใจตัว เพราะเป็นช่วงวัย ช่วงฮอโรมอนอะ ก็เลยเน้นเรื่องนี้ เป็นการควบคุมอารมณ์ตัวเอง เช่น แจกใบงาน ว่าเจอเหตุการณ์แบบนี้เราจะแก้ปัญหาอย่างไร ให้มาวิเคราะห์ร่วมกัน ตั้งเป็นกลุ่มๆ เป็นประเด็นๆ แล้วให้เด็กช่วยกันคิด ว่าถ้าเกิดขึ้นกับตัวเองจะแก้ไขอย่างไร ประมาณนี้” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

“ก็ให้เขาคิดดูว่า ถ้าบางคนคำพูดของวัยรุ่นผู้ชายกับผู้หญิงเวลาเขาเรียนด้วยกัน บางคำพูดมันอาจรุนแรงเกินไป เวลาหยอกล้อกัน ก็เลยจะเวลาสอนก็จะใช้เขาใช้คำที่เบาๆ ลงมาหน่อย ให้เป็นอะไรที่เฮฮาปาร์ตี้ เพราะถ้าสอนไป บางทีคำแรงๆ เขาจะมาเรื่อยๆ เราต้องให้ใช้คำพูดมาขอพลงมา เพศที่สามในปัจจุบันมีอะไร เขาสงสัยเขา

จะมาถาม เช่น อาจารย์ กะเทยกับตุ๊ดเหมือนกันไหม ผู้ชายบางคนเสียงดัง มันก็จะแรงไปหน่อย ก็ให้เขาเบาๆ น้ำเสียง เบาๆ คำพูดเขาหน่อย คนอื่นก็จะได้เข้าใจได้ การใช้คำนำหน้าอะคะ เช่น อี อะไรแบบนี้ (ส่วนตัวก็ไม่ชอบอยู่แล้ว) ก็จะสอนเขา เวลาสอน เช่นเด็กช่วงเวลาจะเรียกผู้หญิง เราก็จะสอนว่าไม่ควรใช้ แม้จะเป็นเพื่อน รู้แหละว่าเป็นภาษาอีสาน เช่นเรียก อีพ่อ อีแม่ แต่อันนี้มันไม่เหมือนกัน เปลี่ยนใหม่ล่ะลูก เรียกเป็นชื่อ หรือคำอื่นก็ได้ เช่น เธอก็ได้ อะไรจ้ะ เรียกเป็นแบบนี้ไป ตัดอีออกไปซะ ไม่ว่าจะเพศไหน ด้วยความที่ตัวครูเองไม่ชอบด้วย ผู้หญิงก็เหมือนกันก็ต้องเรียกเขาเพราะๆ ไม่ใช่ว่าเห็นเราเป็นผู้หญิงแล้วจะเรียกผู้ชายยังไงก็ได้ เราจะสอนว่า การให้เกียรติกันอะคะ ไม่ว่าจะเขาจะเป็นเพศไหนก็ช่าง เพราะบางที่เราเห็น เด็กสวยมากเลย แต่คำพูดที่ออกมามันดูไม่ดี บอกเขาไปว่าถ้าเรามีแฟนแล้วแฟนมาพูดกับหนูแบบนี้ หนูจะชอบไหม คือเราจะยกตัวอย่างมากกว่าว่าเป็นยังไง ก็คือสอนทุกครั้งที่ได้ยิน หรือบางที่ เรานั่งอยู่ เขาพูดกัน ตะโกนกัน แชวสาวๆ เราก็จะ ฮึม!! อะไรแบบนี้ บอกแล้วนะสอนแล้วนะ เขาก็จะ ครับๆ อะไรแบบนี้ คือเด็กเรายังบอกได้อยู่ แต่เขาลืมเฉยๆ เราก็สอนไปว่าอนาคตเราโตขึ้น เราจะมานั่งฆ่าตัวเองนะ ถ้าเรียกเพื่อนแบบนี้ แบบนี้ เราอยู่ในสังคม เราต้องเปลี่ยนนะ เราจะมาเรียกแบบนี้ไม่ได้ แรกๆ กับเราเขาก็อาจอึดอัด แต่หลังๆ ไปเขาก็จะคุ้นชินเอง” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

ครูวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนืออธิบายว่าเคยมีการสอนเรื่องเพศที่สามในวิชาสุขศึกษา วิชาแนะแนว

“คือบางทีเด็กไม่เข้าใจด้วยซ้ำว่า LGBT คืออะไร อย่างบางคนคำเลสเบี้ยน เขาก็ไม่รู้ว่าคืออะไร ซึ่งเขาจะมองที่เพศมากกว่า เขาไม่ได้มองอารมณ์ ความรู้สึก เขามองไปเรื่องการกระทำ เช่น มีผู้หญิงอยู่ในกลุ่มทอม ก็ใส่กางเกงแบบทอม แต่งตัวเลียนแบบเพราะอยากเท่เฉยๆ แล้วจริงๆ อาจไม่ได้เป็นทอม แต่พอเพื่อนมีแฟนเป็นผู้หญิง เขาก็เลยรู้สึกว่า ฉันก็ต้องมี ซึ่งก็กลายเป็นการทำตามกันเฉยๆ โดยที่เขาก็ไม่รู้ว่าตัวเองชอบจริงๆ หรือเปล่า อันนี้เปรียบเทียบกับตัวเองเลย ว่าเหมือนก่อนอยากเท่เฉยๆ เช่นตัดผมสั้น แต่เราเป็นผู้หญิงแหละ แต่ก็ชอบมองผู้หญิงมองแบบว่าเขาสวย เขาหุ่นดี พอโตขึ้นก็เลยชอบกางเกง แต่ชอบผู้ชายแหละ ผู้หญิงเวลามองก็มองแบบว่าเขาสวยๆ เฉยๆ สรุปเราก็เป็นผู้หญิงนี้ แต่ตอนนั้นอยากเท่เฉยๆ เหมือนที่ชอบใช้เล็บบีบคอให้เป็นจ้ำๆ เหมือนว่าได้ไปนอนกันมาแล้ว มันเห่ออะไรแบบ เด็กเขาก็ทำกัน” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

“เช่น เมื่อวานพบกัน แล้ววันนี้ก็เป็นรอย เพื่อผู้ชายด้วยถามก็เหมือนภูมิใจ เหมือนสร้างความเป็นชายให้เขาไปอีก” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

“มันจะมีช่องยูทูป เราก็จะเปิดให้เขาดู อาจเริ่มจากการเหยียดสีผิวก่อน ว่าต่างชาติมีปัญหาแบบนี้ บ้านเรามีอะไร แล้วก็บอกไม่ควรทำแบบไหน เช่นเรื่องท้องวัยเรียน ถ้าเป็นเมืองนอกเขาไม่ปล่อยให้มีปัญหาแบบนี้ะยังไง ทำเขายังไง วัฒนธรรมเป็นอย่างไร การบลูตีคืออะไร ทำแบบไหนคือบลูตี มันไม่ใช่แค่คำพูดนะ รวมถึงการกระทำด้วย สายตาอะไรแบบนี้ เราก็จะบอกเขา เอาลิงก์ให้เขาดูเลย สัปดาห์ต่อไปก็มาคุยกันเลยว่าได้อะไร รู้แหละว่าบางคนก็ไม่ได้ดู แต่เราก็จะมาคุยกันแบบรวมให้เขาฟังว่า ที่ดูมาคิดต่างอย่างไรบ้าง หรือในปัจจุบันจะมีนิยายวาย

หนังวาย เด็กดู ครูก็ดู ถ้าถามเด็กข้าง เขาก็คงตอบว่าไม่ดูหรือก หรือถามเขาเกี่ยวกับ พรบ. คู่ชีวิตว่ามันเริ่มมีแล้วนะ อะไรแบบนี้ แล้วรู้ไหมมันเป็นยังไง เราก็บอกว่ามันเป็นยังไง ก็เหมือนสมัยคำแนะนำ ในสมัยก่อน ตอนนั้นก็มีการเปลี่ยนแปลงแล้ว เราก็จะเล่าให้ฟัง แล้วก็เปรียบเทียบให้ฟัง โดยใช้การเปรียบเทียบบริบทกับเรื่องจริงในชีวิตในสังคม แต่ละประเทศที่แตกต่างกัน ไม่ใช่แค่คำพูดเฉยๆ ก็เลยคิดว่าการอัปเดตข่าวอะไรในปัจจุบันมาสอดแทรกการสอน เราก็เอาอะไรแบบนี้ที่เกิดในต่างประเทศมาเล่าให้เขาฟัง แต่เมืองไทยก็ไม่ได้เป็นขนาดนั้น เพราะบางทีเด็กไทยไม่ค่อยแสดงออกอะไรแบบนี้ชัดเจน ที่สุดโต่ง เด็กไทยก็ไม่กล้าขนาดนั้น แต่ต่างชาติเขาจะมีสิทธิของเขา มีการคุ้มครองสิทธิของพวกเขา เขาก็จะแสดงออกเต็มที่ ซึ่งให้เด็กเราแบบนี้ก็ไม่กล้า เด็กไทยก็แค่รับรู้ว่าเป็นแบบนี้ คนนี้แบบนี้ ถึงเวลาเขาก็สามารถอยู่ร่วมกันได้ หรือสอนว่าแค่เราเดินผ่านใครแล้วเห็นเขาจินตนาการ ยังเสียความมั่นใจเลย แล้วถ้าเป็นเรา เราจะรู้สึกยังไง เราจะบอกนี้มากกว่า เพราะโดยส่วนตัวไปอยู่มาหลายที่ เคยสอนที่ได้แล้วพอมาสอนที่นี่ก็ได้เรียนรู้อะไรที่แตกต่างกัน” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

“ก็อยากได้โครงการให้ความรู้ เกี่ยวกับเรื่องเพศ เพราะมันเรื่องละเอียดอ่อน เพราะเด็กบางคนดูสายตาก็ยังเห็นว่า กูรังเกียจมันนี่ อะไรแบบนี้ อยู่มาใกล้ เหมือนกับเป็นตัวอันตรายอะไรแบบนี้ โดยเฉพาะผู้ชาย เวลาเห็นเด็กแต่งหญิงมาเรียน ถ้ามีโครงการมาช่วยเพิ่มความรู้ตรงนี้ก็คือผู้อบรมก็ต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญ ต้องมีทักษะในการโน้มน้าวให้เด็กคล้อยตามได้” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

“อาจให้มีการตุลละคร แล้ววิเคราะห์ ขนาดเด็กบางคนยังไม่รู้เลย LGBT คืออะไร เคยสอนเด็กท่องเที่ยว เด็กเดินมาบอกเลยว่า อย่างหนูว่าตุต มันมีประเภทแม่ คิงหรือควีน กลายเป็นเขามาสอนเรา เรามาเรียนรู้เองโดยอัตโนมัติ มันเป็นศัพท์ประจำกลุ่ม อย่างเกย์รุก เกย์รับ หรือโบทได้ทั้งสอง แบบนี้ หรือเป็นไบ ได้ทั้งหญิงและชาย อะไรแบบนี้” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

ครูโรงเรียน มัธยมศึกษาในภาคใต้ เล่าว่า “มันมีในวิชาสุขศึกษา แต่ว่าคนสอนก็ไม่เข้าใจ เขาก็จะสอนเป็นตัวตลก ที่นี่ไม่รุนแรงครับ ยังไม่เคยเข้าไปดู แต่ที่อื่นโรงเรียนคริสต์ อะไรแบบนี้ ปัจจุบันก็ยังสอนอยู่ โดยส่วนใหญ่ครูจะเป็นผู้หญิง แต่ถ้าเป็นครูเป็นผู้ชายปกติ เขาก็จะสอนเป็นตัวตลก พูดในเชิงว่าครูพวกนี้เป็นตัวตลก ซึ่งเด็กที่เป็นมันก็คงไม่สนุกหรือ แต่คนอื่น ๆ ก็หัวเราะชอบใจ มันก็ยังเป็นแบบนี้อยู่” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

“พวกการสอนก็จะสอนแบบปิดกัน เช่น จะไปซื้อถุงยาง ก็ดูน่าเกลียด อายเขา ซึ่งจริงๆ ไม่ใช่ อันตรายกว่า ถ้าเด็กตะหนักถึงหน้าที่ อย่างน้อยถ้าเกิดอะไรขึ้นมาก็ป้องกัน มันก็ไม่ได้เสียหาย เพราะว่าเด็กมันเปิดกว้างแล้ว แต่ถ้าไปปิดกันว่าเป็นเรื่องที่น่าอาย มันจะแอบไปทำ พูดง่ายๆ คือไม่ให้สุขศึกษาก็จะแยกกว่า” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

นักเรียนโรงเรียน มัธยมศึกษาในภาคใต้ เล่าว่า “มีวิชาสุขศึกษา ขนาดพูดเด็กยังง สำหรับความรู้สึกหนูยังมีความรู้สึกว่าเขาเองยังไม่มีความเข้าใจในประเด็นนี้เลย ตอนนี้หนูคิดว่าวิชาสุขศึกษาควรสอนประเด็นนี้มากกว่าไม่ใช่ว่า แบบสอนอย่างเดินในที่เปลี่ยว แบบมันสอนตั้งแต่ ป. โหนดแล้ว หนูคิดว่ามาถึงในจุดนี้มันควรจะสอน

ในแบบ เพราะพอเหมือนมันมาตั้งแต่สัญลักษณ์เรื่องเพศแล้วคะเวลาเรียนสรุปเรื่องเพศมีแต่ชายกับหญิง ก็คือแบบ ก็รู้อยู่แล้วอะว่าผู้ชายเป็นยังไงผู้หญิงเป็นยังไง มันควรจะมากกว่านี้เพราะเพศไม่ได้มีแค่สอง หนูรู้สึกว่าคุณบางคน อาจจะปิดกันด้วยซ้ำ เพราะหนูอยากให้ทุกคนมีความมั่นใจอะ เพราะเหมือนบางคนตอนเข้ามาบางที่เขาไม่กล้าที่จะแสดงออกว่าเขาเป็นอะไรเพราะกลัวเพื่อนบูลลี่ไม่มีใครคบ เขาก็จะปิดไปเลย เพราะบางคนไม่กล้าบอก อาจจะไม่ได้แบบจำเลยแต่บางที่เขาแค่ชอบผู้ชายแต่พูดออกมาไม่ได้ บางคนชอบทั้งผู้หญิงผู้ชายก็มี ในยุคนี้นึกคิดว่ามันควรจำเป็นต้องมีอะไรแบบนี้ แต่ในอนาคตหนูคิดว่ามันไม่ควรจะมีมันควรเป็นความเข้าใจพื้นฐานที่ทุกคนรู้อยู่แล้ว เป็นเรื่องปกติธรรมดา ไม่จำเป็นต้องมีใครมาสอน” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

ครูไม่มีความรู้เรื่องเพศสภาพ

นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้ เล่าว่า “อย่างมากเขาแค่มาเล่าเรื่องกับตัวเองแล้วให้เรามาตระหนักคิด ไม่ได้มาสอนว่าทำไมถึงเป็นแบบนี้ ทำไมสังคมถึงมองแบบนั้น เขาอาจจะพูดไม่ได้หรือพูดตรงๆ ว่าไม่ได้มีความเข้าใจที่เพียงพอที่จะมาสอนนักเรียนทุกคนให้เข้าใจ” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

2.3. ปัญหาเชิงโครงสร้างที่มีผลต่อบุคคลหลากหลายทางเพศ

2.3.1 บริบทของครอบครัว

ครอบครัวถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญและใกล้ตัวนักเรียนมากที่สุด ดังนั้น ความคิดเรื่องเพศของคนในครอบครัว จึงมีอิทธิพลต่อการแสดงออกและการยอมรับตัวตนทางเพศของบุตรหลาน นักเรียนเกย์ กะเทย บางคนอาจแสดงออกถึงตัวตนกับเพื่อนที่โรงเรียน แต่พ่อแม่อาจไม่ยอมรับ และไม่สามารถเปิดเผยตัวตนกับพ่อแม่ได้ ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“เมื่อปีที่แล้วนะคะคุณพ่อมีลูกชายคนเดียว และคุณพ่อเป็นทหารอยู่ตรงรต.ไม่รับไม่ยอมยกพูดกับลูกเลยมาพูดคุยกัน และก็ในส่วนของลูกเราก็ได้คุยกับเขา พ่อเขาก็แรงนะเขาใช้ระบบทหารว่าลูกเขาต้องแมนอะไรแบบนี้ แต่เด็กเขาออกมาแนวเต็นไรแบบนี้ มีช่วงหนึ่งพ่อลูกเขาไม่คุยกันเราเลยเข้าไปปรับทัศนคติของลูกกับพ่อก็มีแนวโน้มดีขึ้นจริงๆ แล้วด้วยความที่เขามีหลักการทหารทำแบ่งกลุ้มค้ำนอยู่ แต่ในที่สุดเขาก็ยอมรับ ก็โอเคเพราะลูกเขาไม่ได้เสียหายเพียงแต่ว่าเขาหนีเสียออกมาแนวเป็นผู้หญิงค่อนข้างมาก เขาไม่เคยทำเรื่องเสียหาย เขาก็ไปประกวดเต็น ในที่สุดเขาก็ใช้สิทธิ์ทุนห้าสิบลเปอร์เซ็นต์ได้ทุนหอการค้า แต่พ่อเขาไม่ยอมยกให้เจอสักเท่าไร ขนาดบุกไปเยี่ยมก็ยังไม่เห็นพ่อเขาออกมาต้อนรับเท่าไร แต่ก็จบด้วยดีคะ” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนกะเทยเล่าว่า

“หนูกดดันที่สุดคือที่บ้านคะ ดูเหมือนแต่ว่าฝั่งพ่ออะคะ เขาจะไม่ยอมรับ เขาหัวคนจิ้นด้วย เพราะมีงเนี่ย มีงเป็นตุ๊ดแบบเนี่ย เห็นมะมันอ่อนแอ เขาก็จะพูดประมาณนี้” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“ที่จริงแม่ไม่ให้เป็นแม่ซื้ออุลตราแมนให้เล่น พ่อซื้อตุ๊กตาบาร์บี้ให้ ก็เลยไม่ค่อยชอบแม่เลย ชอบเล่นตุ๊กตาบาร์บี้ ปัจจุบันก็คือสนิทกับพ่อมากกว่า ไซ้เขายอมรับ เขาอยากได้ลูกสาวด้วยรีเปลา” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“น้ำผู้ชายเขาเป็นเสาหลักของบ้านเลยไซ้มะ เขาก็จะไม่ชอบเลย เพราะว่าเพื่อนเขาเป็นแบบผู้ชายเลยแบบเหมือนนักมวยไซ้ เขาก็จะไม่ให้โอกาส หนูอยู่บ้านก็แบบเป็นผู้ชายสิ เขาก็จะบังคับ หนูก็เลยต้องทำตาม แต่พอตอนหลังหนูไม่ไหวไซ้มะ หนูไปบอกกับแม่กับพ่อว่าหนูขอเป็นได้ไหม เขาเลยบอกว่าเป็นได้แต่ก็ต้องเป็นคนดี พ่อแม่โอเค ยายโอเค โอเคหมดยกเว้นน้ำ พ่อหนูเริ่มแบบ ทำไรอะ พ่อหนูไปหาน้ำก็ไปช่วยน้ำขายรถ พ่อไปช่วยเสร็จเขาก็แบบเริ่มเปิดใจเพราะว่าแฟนน้ำเขาเริ่มรับได้ เขาก็เลยเริ่มให้เป็นได้ และที่พี่ชายก็คือจะไม่ให้เป็นเหมือนกัน กลับมาถึงก็ อีตุ๊กตอยากเป็นตุ๊กตหรือ หนูก็เลยบอกว่าเออเป็นตุ๊กต เขาก็เอามือไปต๋อยเสาบ้านเลือดเต็มเลย มือของเขา หนูก็ไม่รู้ทำไม หนูก็นึกว่าเขาบ้า ตอนนี้อีโอเคเขาก็รับได้ทุกคน” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“ถ้าเป็นเรื่องที่บ้านถามว่ามีคนยอมรับก็คน อย่างพ่อกับแม่เนี่ย พ่อเป็นคนหัวโบราณ พ่อจะดูมากไซ้มีัยคะ เขาเคยพูดแบบว่าถ้ามีเป็นเมื่อไหร่ก็ไม่ต้องอยู่บ้าน แต่เฉียดเป็นโชคดีของหนูแต่ก็เป็นโชคร้ายของเขา โชคดีของหนูคือพ่อเป็นโรคความจำเสื่อม เหมือนกับว่าเป็นโรคคนแก่ เหมือนกับว่าเป็นโรคความจำ เขาก็นึกว่าหนูเป็นผู้ชายมาตลอดแบบนี้” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“พอกับแม่ก็จะยอมรับคะ แม่ก็ถามว่าเราจะมีแฟนเป็นผู้ชายหรือว่าผู้หญิง เราก็บอกว่ามีแฟนเป็นผู้หญิง แม่ก็บอกอิมจะเป็นอะไรก็แล้วแต่ แต่ขอให้เป็นคนดี ตั้งใจเรียน แต่เพื่อนก็ไม่ล้อ เพื่อนก็โอเค มีแฟนตอน ม.3 เทอมแรกคะ เพื่อนโอเคหมด แม่ก็โอเค” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“อันนี้เพื่อนคะ อันนี้ก็โดนเหมือนกันคือครูคนเนี่ย เขาลูกเขามีลูกชายสองคน แต่ลูกชายคนเล็กเนี่ยเขาออกเป็นผู้ชายเลยเล่นบอลล่นไรแบบนี้ ส่วนคนโตของเขาที่อยู่ ม.1 เหมือนกับจะเป็นแต่เพราะว่าบอลก็ไม่เล่น นั่งดูกับข้าวไรแบบนี้อะคะ เขาก็เลยกลัวว่าถ้าลูกคนโตเขาเป็น เขารับไม่ได้อะไรแบบนี้อะคะ แบบแม่เขาก็กลัวลูกครูคนเนี่ยเขาเป็น เขาก็เลยไม่ค่อยเอาลูกคนโตมาโรงเรียนเพราะเขารู้ว่าหนูไม่ชอบลูกคนโตเขา แต่ลูกคนเล็กเนี่ยหนูชวนเล่นบอลล่นเกมไรอย่างเงี้ย” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“พ่อเขารู้ว่าเป็นกะเทย แต่พ่อเขาไม่ชอบ ก็เวลาอยู่กับพ่อเขาก็แอบเป็นผู้ชาย เวลาอยู่กับเพื่อนก็เป็นกะเทย เพื่อนเขาก็ตั้งใจเรียนทุกอย่าง ดีทุกอย่างก็ฟังพ่อ แค่ว่าเป็นกะเทยแค่นั้น แต่ตอนนี้พ่อน้ำจะเข้าใจแล้ว” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

ครูวิทยาลัการอาชีพในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือเล่าว่าผู้ปกครองมาดูการแสดงของลูกที่เป็นกะเทย “จะมีคนนึง ผู้ปกครองมาดูลูก เช่นเวลารำ แต่ไม่เคยได้ยินพูดอะไรนะ คือเด็กคนนี้ก็ชัดเจนมาตลอด แม่ก็มาถ่ายรูปลูกเวลามีกิจกรรมตลอด เราก็บอกว่าถ้าแม่มาด้วย ลูกก็จะภูมิใจนะ เขาก็มาตลอด” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

“แฉวๆ บ้าน อยู่แต่กับแม่ เพราะพ่อห้าม เวลาอยู่กับแม่ก็พูดจ๊ะจ๋า อยู่กับพ่อก็พูดครับ เรียน คหกรรม นิสัยต่างจากพ่อมากที่เรียนช่าง” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

“ตอนแรกๆ ก็รับไม่ได้หรอกค่ะ ก็แบบเราเป็นผู้ชายเนาะคะ แล้วพ่อกับแม่ก็อยากให้เราเป็นผู้ชายตามเพศสภาพที่เป็น แต่พวกหนูมันไม่ใช่ผู้ชายอะคะ แต่ที่ดีที่แม่หนูเข้าใจแล้วค่อยๆ เรื่อยมา พ่อหนูก็เลยเริ่มค่อยๆ เข้าใจบ้าง แล้วก็สนับสนุนค่ะ” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

“ของหนูก็จะมีแค่ป้า ป้าก็จะชอบพูดว่า ทำไม่ถึงไม่เป็นผู้ชาย หนูก็บอกกับป้าว่าถ้าหนูเลือกเกิดเป็นผู้หญิงได้หนูก็อยากเลือกเกิด แต่นี่มันเกิดเป็นผู้ชายเราก็ต้องยอมรับความเป็นจริงให้ได้เนาะคะ” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

“หนูอะรู้มานานแล้วว่าพี่อะเป็นไบเซ็กซ์ชวล คือหนูอะรู้ก่อนแม่แต่หนูไม่กล้าบอกแม่ แต่หนูอะก็คิดว่าแม่อะน่าจะรู้ แบบเคยพูดแบบ แม่ก็พูดมานิดๆ แล้ว เหมือนว่าเค้าจะรู้โรเงี้ย แล้วก็แรกๆ อะเค้าก็เหมือนไม่กล้าพูด ไม่กล้ารับรู้ว่ามีทำอะไรบ้าง แต่ซึกพักเค้าก็เดินมาบอกเอง เหมือนเค้าแค่ต้องการเวลาทำใจนิดนึง ปรับใจตัวเองโรเงี้ย เหมือนทุกคนในบ้านอะรู้ แต่ว่าเหมือนไม่มีใครไปพูดกับเค้า เพราะว่าเค้าค่อนข้างที่จะแบบ เหมือนตอนแรกๆ เค้าจะคิดว่ามันไม่โอเค แล้วเค้าก็ไม่กล้าเปิด จนตอนเนี้ยเค้าก็ยังไม่กล้าเปิด แต่ว่าเวลาเออ ก็พยายามพูด พูดกับเค้าว่าเอ้ยเรารู้แต่เราโอเคนะ ตอนนี้อยากก็คือไม่ใช่ที่บ้านละ ปัญหาก็คือตัวเค้าเองว่า ไม่รู้ว่าเค้าไม่ยอมรับตัวเค้าเองหรือว่า เค้าแค่รู้สึกว่าจะไม่อยากบอกเป็นทางการอะไรยังงี้” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

“ของหนูก็เป็นพี่ แต่เหมือนแบบแม่ก็รู้แล้วก็ยังง้อะ ก็ยอมรับในประมาณนึง แต่ว่าถ้าจะให้แบบโจ่งแจ้งแบบคนรอบๆ ตัวเค้าก็ไม่ได้ว่าอะไร เค้าแบบ เค้ากลับมองว่ามันดีซะอีกจะได้ดูแลแม่อะโรอย่างเงี้ย ก็แบบรับรู้แต่ไม่ได้แบบขนาดนั้นอะ...ไม่ได้ว่าอะไรแต่เรื่องนี้เราไม่พูดกันต่อ” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

“ของหนูเป็นญาติ เป็นลูกพี่ลูกน้อง เป็นพี่ เค้าเป็นเพศที่ 3 เป็นเลสเบี้ยน แต่ว่าเหมือนเค้าไม่กล้าเปิดกับครอบครัว หนูอะรู้ หนูตาม IG เค้าอะไรพวกเนี้ย หนูก็เลยรู้ว่าเค้าเป็น ทีนี้เหมือนมันไม่ใช่แค่ มันไม่ได้เป็นแค่ครอบครัว มันเป็นญาติด้วย ของหนูมันเป็นครอบครัวใหญ่ ทีเนี้ยพ่อกับแม่มาเป็นญาติด้วย เหมือนแม่หนูอะ แม่หนูจะไม่ค่อยเปิดเรื่องนี้ ทีนี้พี่หนูก็เลยไม่กล้าบอกญาติ แต่ถ้าเป็นรุ่นลูกพี่ลูกน้องเราจะรู้ว่าเค้าเป็น แล้วเราก็โอเค เราก็ยอมรับเค้า แต่ว่าญาติจะไม่ยอมรับ แล้วก็บอกเค้าว่า ทำไม่ถึงเป็น ทำไม่ถึงเปลี่ยน เหมือนแม่เค้าอะ แม่เค้าไม่รู้เรื่องนี้ แต่ว่าแม่หนูอะรู้ แม่หนูก็เลยพยายามทำให้เค้าอะเปลี่ยน หนูก็พยายามพูดเรื่องนี้กับแม่ แต่แม่ก็ไม่รับฟังเป็นความเชื่อเค้า” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

“ของหนูมี เป็นลูกพี่ลูกน้องเหมือนกันคะ แต่ว่าก็คือ เค้า คือแม่ ตัวแม่ของเค้ากับพี่เค้าก็คือ หย่ากับญาติคือยังไงดี เป็นลูกของลุงคะ ซึ่งลุงเนี่ยเสียแล้ว เค้ากับแม่ก็เลยย้ายกลับไปอยู่บ้านเกิด เสร็จแล้วปู่กับย่าเนี่ยก็คือยังติดต่อกัน ส่งเงินให้กันอยู่ ช่วงแรกๆ หนูอยู่กับเค้ามาตั้งแต่เด็กๆ อะคะ เค้าก็มาอยู่บ้างไปบ้าง แต่ก็รู้มาตั้งแต่เด็กๆ

แล้วว่าเค้าเป็น เป็นมาตั้งนานแล้ว คนรอบข้างก็มอง ก็พอมองออก...ก็ไปกลับมาแล้วก็มีเปลี่ยนไปบ้าง แบบมียังไง อะ...เป็น trans เลยอะคะ ก็คือปีนึงมาก็อาจจะแบบว่า ช่วงแรกๆ ก็ยังไม่ไว้ผมยาวอะไรยังงี้คะ แต่ว่าก็คือรู้ตูดออก พอปีต่อมาก็คือมีผมแล้ว ปีต่อมาก็ทำหน้าอกแล้วอะไรยังงี้คะ ญาติเคื่อก็ไม่ได้พูดอะไรกันมากนะคะ แต่ว่าก็คือคอยมองอยู่ ไม่ได้ปฏิเสธว่า ไม่ได้รังเกียจหรือว่าอะไร ด้วยความที่เป็นญาติกัน ส่วนตัวปุ้กับย่าเนี่ย ก็ช่วงแรกๆ ก็ไม่ได้พูดอะไร เหมือนกับว่าพยายามเหมือนกับปฏิเสธว่า เพราะว่าตัวพี่เคื่อก็ไม่ได้แบบว่ามาเจออีกทีก็กลายเป็นอย่างนั้นเลย ค่อยๆ ปู้กับย่าก็พอช่วงหลังๆ ก็เหมือนจะเข้าใจมากขึ้น” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

“คือที่บ้านหนูจะมีป่าใช้มัยที่เคื่เล็กกับสามี่แล้วก็เคื่มีแฟนเป็นทอม ก็เข้ามาอยู่เป็นเพื่อนก่อนตอนแรก ให้ทุกคนในครอบครัวรู้จักก่อนว่าคนนี้โอเคเป็นคนดีนะ ช่วยทำงาน ช่วยแบบดูแลโรเงี้ย เข้ามาเรื่อยๆ จนเคื่ารู้สึกว่าเป็นคนในครอบครัว” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

“ผู้ใหญ่ที่บ้าน จะถามว่าเพศอะไร ไม่ได้ตอบ นึง ก็ไม่รู้จะตอบว่าอะไร เพราะบางทีหนูคลิกเป็นแบบนี้ มันก็ไม่ได้แปลกที่เราจะชอบทั้งผู้หญิงและผู้ชาย” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

“แบบไปเที่ยวกับแม่ไปหาญาติอะไรอย่างงี้ ญาติก็ถามว่ามีลูกชายสามคนหรืออะไรประมาณนี้ แล้วหนูเป็นคนหัวๆ ด้วยประมาณนี้ เขาก็แบบเนี่ยมีลูกชายลูกบ่าว เรียกลูกบ่าวเป็นคนใต้ไง ประมาณนั้น พ่อแม่ก็เข้าใจคะ แต่หนูไม่ได้ถามว่ายังไงเหมือนเขารับรู้เองและเข้าใจ” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

“ถ้าพ่อกับแม่อะโอเค แต่ว่าคนครอบครัวใหญ่ปุ้ย่าเนี่ยจะไม่ค่อยเข้าใจ แต่ว่าเหมือนหนูเป็นผู้หญิงคนเดียว แล้วก็เป็นที่และก็เหมือนมีลูกของป่าเป็นลูกพี่ลูกน้องก็เป็นเหมือนหนู มันมีผู้หญิงแค่สองคนก็คือมีพี่กับหนูใช้มัย แล้วยายก็คือแบบคาดหวังไว้แล้ว คือแกไม่โอเคอะ แกก็เลยแบบร้องร้องไห้อะ คืออยากให้หนูแบบแต่งงานอยากให้มีครอบครัวอะ ตอนนี้จะโอเคแล้วหนูก็เป็นตัวของตัวเองแบบนี้ จนเขายอมรับเอง” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

“เพราะหน้าหนูกับน้องชายจะเหมือนกันมาก เหมือนฝาแฝดเลย แล้วตัวเท่ากันด้วย เขาก็จะถามว่าเห้ยนี้ ลูกชายสองคนหรือ เหมือนแม่หนูก็ไม่ชอบใส่กระโปรงแต่แม่หนูก็ไม่ได้มีความรู้สึกว่าจะต้องเป็นผู้ชายอะไรแบบนี้ แม่ก็เลยจะกลายเป็นแม่เองปกป้องหนู พ่อหนูตำรวจคะ หัวๆ อยู่แล้ว เฉยๆ เหมือนที่ออฟฟูดคะเขาเห็นเราตั้งแต่เด็ก” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

“พ่อก็ Support อยากรเป็นอะไร อยากรเป็นลีดก็ไปได้นะ ก็เขินพ่อกลัวหน้าเทาเลยไม่ยอมให้มาดู” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

“ส่วนใหญ่ที่เห็นมานะครับ ต้องพิสูจน์ตัวเองต้องมีการพัฒนาขึ้นไปเรื่อยๆ ทำให้ตัวเองมีพัฒนาการให้คนอื่นยอมรับ ข้อเสียก็มิว่าทำไมเราต้องพัฒนาตัวเองขนาดนั้นให้คนอื่นยอมรับทั้งๆ ที่เราแบบเราไม่ได้อยากเป็นตรงนั้นถึงขั้นนั้นก็ได้เราแค่อยากมีชีวิตความสุขธรรมดาเหมือนคนทั่วไปอะไรแบบนี้ แต่เราอยากให้อื่นยอมรับเรา

เลยต้องพิสูจน์ตัวเอง เขามีความสามารถมากเหมือนกัน คือไม่ใช่มีแค่ผู้ชายผู้หญิงที่ทำงานได้อย่างเดียว มันก็เลยเห็นว่าสังคมความหลากหลายทางเพศเขาต้องพยายามพิสูจน์ตัวเองให้เห็นว่าเขาเก่งได้เหมือนกันก็รู้สึกว่ามันไม่จำเป็นขนาดนั้น ใช่ไม่จำเป็นขนาดนั้นบางทีคนเราอาจไม่ได้หวังไว้สูงก็ได้แต่บรรทัดฐานทางสังคมพ่อแม่คาดหวังให้เราไม่มีความเป็นผู้ชายหรือผู้หญิงแต่เราต้องทำให้เหนือกว่าผู้ชายหรือผู้หญิง” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

พ่อแม่คาดหวังลูกชายคนเดียว

นักเรียนเกย์โรงเรียน มัธยมศึกษาในภาคใต้ เล่าว่า “เขาคาดหวังเพราะเราเป็นลูกชายคนเดียว อยากให้มีลูก สมัยเด็กพอมีเรื่องพวกนี้พ่อก็ไม่ได้พูดอะไร เหมือนเขาน่าจะรู้สึกในใจเบาๆ เหมือนเขาพยายามจะพูดว่าอยากมีลูกชาย” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

นักเรียนกะเทยช่วยทำงานหารายได้

“ตามประสาชาวบ้านก็ยั้งดีที่มาเรียน อะไรแบบนี้ บางคนรับงานแต่งหน้า เขาก็เอาเงินไปให้พ่อแม่เพิ่มรายได้ด้วย” (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2563)

ครูโรงเรียน มัธยมศึกษาในภาคใต้ อธิบายว่า “แม้กระทั่งพี่สาวตัวเอง หรือแม่ตัวเองก็เคยบอกว่า มึงอย่าเป็นแบบนี้ได้ไหม อะไรแบบนี้ ทั้งๆที่แบบ แกเป็นคนทำขึ้นมาเองไม่ใช่เธอ ส่วนใหญ่คนในหมู่บ้านจะเป็นแบบนี้” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

2.3.2 สภาพแวดล้อมสังคม

สังคมเปรียบเสมือนบ้ำาหลอมให้คนคิด ปฏิบัติและแสดงออกในกฎระเบียบและบรรทัดฐาน ขณะเดียวกันคนบางกลุ่มที่รู้สึกว่าตนเองมีชีวิตที่ไม่เป็นไปตามกรอบที่สังคมกำหนดก็รู้สึกแปลกแยก ถ้าสภาพแวดล้อมทางสังคมเปิดโอกาสให้มนุษย์ได้แสดงออกถึงเพศที่หลากหลาย ก็อาจเป็นแรงส่งเสริมให้คนที่ไม่ใช่ชายไม่ใช่หญิงมีความรู้สึกมั่นใจในตัวตนทางเพศ

นักเรียนในกรุงเทพมหานครอธิบายว่า

“พวกแบบกิจกรรมการใช้ชีวิต แบบแค่เป็นชาย หญิง ทำให้เพศที่ 3 ต้องแทรกตัวเข้าไปอยู่ในกลุ่ม เหมือนให้ตุกลมกลืนกันไป มันก็เหมือนกับว่าไม่ได้แสดงตัวตนของตัวเองออกมา เช่น ห้องน้ำชาย-หญิง บางทีเข้าใจว่าการแบ่งชาย แบ่งหญิง เพื่อไม่ให้ผู้ชายเข้าไปทำร้ายผู้หญิงหรือทำอะไรไม่ดีกับผู้หญิง ไปทำอะไรที่แบบอนาจารหรืออะไรต่างๆ แต่ว่ามันก็ดูเป็นการแบ่งแยก ทำให้คนที่แบบว่าไม่ใช่เพศชายหรือเพศหญิง รู้ว่าแบบเหมือนไม่ใช่ของเรา” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

“บางคนก็อาจจะถามเป็นเพศอะไร ชอบผู้หญิงหรือผู้ชาย ก็ไม่ต้องระบุดีกว่าเป็นเพศอะไร รักมันไม่จำกัดเพศอยู่แล้ว แล้วบอกไปเลยว่าเราชอบคนนี้นะ เป็นแบบนี้แหละ ไม่ต้องบอกเป็นเพศอะไร” (สัมภาษณ์ 8 กรกฎาคม 2563)

การมีซีรี่ย์ชายรักชายจำนวนมากในปัจจุบัน นักเรียนกะเทย อธิบายว่า

“มันดีแบบว่าเดี๋ยวนี้สังคมเปิดกว้างแล้ว ในเชิงแบบนี้เดี๋ยวนี้ผู้ชายรักกันมันปกติแล้ว ไม่ต้องมีว่ามีแต่ผู้หญิงรักผู้ชาย” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

นักเรียนกะเทยอยากให้สังคมยอมรับ ไม่อยากให้มีการรังเกียจ ทุกคนอยู่ร่วมกันได้ ส่วนเรื่องการหยอกล้อ การแซวยอมรับได้ถือว่าเป็นเรื่องปกติ ต้องดูว่าอีกฝ่ายเป็นใคร เล่นด้วยได้ไหม เช่น “ไม่สวยหรือพี่นี่มันแซบ” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

“ถ้าเราอยู่ดี ๆ อยากได้อะ ผู้ชายก็เดินมาต่อได้ ต้องดูด้วย” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

การปิดกั้นของศาสนาอิสลาม

นักเรียนอิสลามเล่าว่า “พูดไปเขาก็ไม่ค่อยเชื่อ ในกฎศาสนาเป็นกฎเลยครับ กฎต้องห้ามมากเลยครับ คนอื่นเป็นผมก็ไม่ค่อยยุ่งอะไรครับ” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

ครูวิทยาลัยเทคนิคอธิบายว่า “คือผู้ชายเนี่ยะ เขาจะไม่มาบอกเราหรือบอกใครหรือบอกว่า เขาเป็นหรือไม่เป็น ผมเป็นหรือไม่เป็น เพราะเขาอาจไม่รู้ตัวเองด้วยซ้ำว่าตัวเองเป็น ถึงจุดตรงนั้นก็เลยไม่มีมาบอกเพื่อนว่าเป็น ไม่ใช่อะไร” (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2563)

สังคมมุสลิมไม่ยอมรับเพศที่สาม

ครูโรงเรียน มัธยมศึกษาในภาคใต้ เล่าว่า “ถ้าให้มารณรงค์อะไรแบบนี้ ผมมองว่าอาจเป็นการสะกิด สะกิด แผลอะไรยังงี้ จากที่ว่าบางคนอยู่ในขอบเขต แต่พอได้สิ่งที่ต้องการแล้ว จะเอามากขึ้นอะไรแบบนี้ ถ้าเป็นเมื่อก่อนนะจะต่อต้านมาก ปิดเลย เขาก็รู้แหละ แต่จะไม่พูด เพราะว่ามันมองตามหลักคำสอนแล้ว มันไม่ถูกต้อง แต่ถามว่าความเป็นจริงมันก็มีอยู่ แต่อย่าให้ออกนอกกลุ่มนอกทาง อยู่ในกรอบ อยู่ในที่เงียบๆ ไป อย่าสร้างความเสื่อมเสีย” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

“ไม่ขนาดต่อต้าน แต่เขาก็จะไม่ออกมาสนับสนุน” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

“อย่างผมก็ไม่ได้ห้ามนะ ต้องแต่งงานกันคนนี้นะ คนนี้ ไม่ได้บังคับ แต่ก็มีพูดบ้าง อายุเยอะแล้ว ต่อไปใครจะดูแล เขามองลักษณะนี้มากกว่า เป็นห่วงเราเมื่อเราแก่มากกว่า อะไรแบบนี้ เขาก็รู้แหละว่าเราเป็นยังไง เขาเลือกที่จะไม่พูดมากกว่า ได้แต่ถามๆ ว่าเมื่อไหร่จะแต่งงาน แต่ถามว่าลึๆ รู้ไหมก็รู้ แต่เขาไม่พูด” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

“เป็นการเพ็งเล็ง เป็นจุดสนใจ มันจะมองว่า ต้องทำขนาดนี้เลยหรือ เหมือนกับที่บอกว่าจริงๆเขาก็ยอมรับ แต่ไม่ได้พูด ไม่ได้พูดตรงๆ ถ้าทำอะไรไป คนที่คิดอะไรในใจก็จะยิ่งเพ็งขึ้นมา เนี่ยะ มากไปหรือเปล่า” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

การรับรองทางกฎหมาย

ความคิดของนักเรียนบางคน บ่งบอกว่าถ้าสังคมมีกฎหมายรับรองสถานะทางเพศของเกย์ กะเทย ทอมดี้ ก็อาจสร้างพื้นที่ที่มั่นคงให้การดำรงชีวิต

“หนูอยากจะพูดเรื่องลูก เคยแบบคุยว่าผู้ชายหญิงๆแบบนี้ที่อยากมีลูกกัน อยากรู้ว่าสังคมไทยถ้ามีรูปแบบนี้จริงๆ มันจะทำให้คนยอมรับได้มั้ย ไม่อยากให้คิดว่าสมมติเรามีพ่อหรือแม่ชายๆหญิงๆและมีลูกที่เป็นลูกบุญธรรมหรืออุ้มบุญแบบนี้แล้วพาไปเรียน ผมเชื่อว่าต้องมีครูหรือว่าเด็กที่มาล้อลูกว่าเด็กมีพ่อสองคนแม่สองคนอะไรแบบนี้ แล้วพอวันพออย่างนี้เรามีพ่อกับแม่แม่ ไม่อยากให้มองว่าการเป็นพ่อเป็นแม่กันต้องเป็นผู้ชายหรือผู้หญิง แต่อยากให้การเป็นพ่อเป็นแม่จะเป็นพี่ก็ได้หรือเป็นแม่คนเดียวหรือพ่อคนเดียวแล้วเลี้ยงสร้างเด็กขึ้นมาได้ด้วย ดูแลได้มีความพร้อมมีเงินมีอะไรที่มาซัพพอร์ตเขาได้ให้เขาแบบทำตามความฝันหรือว่าแบบเลี้ยงเค้าได้อะครับ ส่วนเขาจะเลี้ยงไม่เลี้ยงเขาก็อีกเรื่องหนึ่ง เพราะว่าเขาอาจจะลำบากมีเหตุผลของเขาก็ได้ เชื่อว่าอีกอย่างพวกหัวรุนแรงที่มีความคิดเห็นอะไรแบบนี้ เป็น Homophobia ก็ก็ไปทำร้ายครอบครัวไปทำร้ายลูกก็มาเป็นหนักเคยเห็นเจอไม่อยากให้เป็นขนาดนั้น” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

“อันนี้หนูก็เคยคิดนะ แบบลูกเขาจะเป็นยังไงเพราะสังคมในครอบครัวอาจจะเข้าใจกันบางที่อธิบายลูกได้ แต่พอเขาออกไปด้านนอก อย่างเขาจะบางที่เหมือนเพื่อนในห้องพออาจจะไม่ได้พูดแต่พอครูพูดเหมือนเขาพูดด้วยแล้วมันกลายเป็นลูกเรากลายเป็นตัวประหลาดใหม่แบบนี้ เหมือนบางที่ผู้หญิงกับผู้ชายเราอาจจะไม่ได้ยอมรับบทพ่อคือเขาก็เป็นแม่เหมือนนี้ก็แม่เหมือนกันแต่เขาแค่อยากมีลูกแค่นั้นเอง ที่หนูเคยดูในหนังมันจะมีพูดว่า ฉันทไม่กลัวหรือลูกจะสงสัยมั้ยว่าพ่อฉันไปไหนไรแบบนี้ สมมติว่ามันมีแบบนี้ขึ้นมาจริงๆเข้าใจได้ว่ามันอธิบายกันได้ภายในครอบครัว หนูก็เลยอยากให้เรื่องแบบนี้อย่างน้อยๆมันเป็นเรื่องปกติในสังคมก่อน ถ้าสังคมเป็นเรื่องปกติแล้วเขาสงสัยก็เข้าใจได้ เราขาดอะไรแบบนี้แล้วเราไม่อยากให้ลูกเราขาด” (สัมภาษณ์ 21 สิงหาคม 2563)

คำบอกเล่าที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า ความรู้และความเข้าใจเรื่องเพศในปัจจุบันเกิดขึ้นจากหลายส่วนทั้งสื่อสมัยใหม่และประสบการณ์ในชีวิตจริง ซึ่งส่งผลให้การแสดงตัวตนและการยอมรับความหลากหลายทางเพศเกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตและสิทธิของการเป็นพลเมือง ซึ่งในบทต่อไปจะเป็นการวิเคราะห์และอภิปรายเพื่อชี้ให้เห็นว่าการกลั่นแกล้งรังแกผู้ที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี้นปัจจุบันสัมพันธ์กับบรรทัดฐานทางสังคมอย่างไร และแนวทางที่จะส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้ที่อยู่นอกบรรทัดฐานทางเพศแบบชายหญิงควรจะเป็นอย่างไร บทบาทของสถาบันการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาจะดำเนินไปอย่างไร

บทที่ 6 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการศึกษา

1.1 การกลั่นแกล้งรังแกนักเรียนที่เป็นคนหลากหลายทางเพศในสื่อออนไลน์

การทำความเข้าใจสถานการณ์ของการกลั่นแกล้งรังแกบุคคลหลากหลายทางเพศในสถาบันการศึกษาไทย ปัจจุบัน ซึ่งมีนิยามของอัตลักษณ์หลายลักษณะ ได้แก่ เกย์ กะเทย เลสเบี้ยน ทอม ดี คนข้ามเพศ สาวประเภทสอง และไบเซ็กชวล จำเป็นต้องพิจารณาความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันระหว่างการดำรงชีวิตในโลกทางกายภาพและโลกออนไลน์ พื้นที่ทางสังคมสองแบบนี้ไม่สามารถแยกขาดจากกันได้ กลุ่มคนหลากหลายทางเพศมีสังคมและแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เหมือนกับคนทั่วไป แต่มีประสบการณ์ของการถูกปิดกั้น การถูกเหยียดหยาม การถูกเลือกปฏิบัติ การถูกล้อเลียนและถูกกลั่นแกล้งที่ต่างไปจากกลุ่มชายหญิง จากการศึกษาและเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ นักเรียน จำนวน 475 คน (มีนักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอมดี จำนวน 54 คน ประมาณ 11.4 เปอร์เซ็นต์) สัมภาษณ์แบบกลุ่มนักเรียนชายหญิง จำนวน 27 คน สัมภาษณ์แบบกลุ่มนักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอมดี จำนวน 27 คน สัมภาษณ์ครู จำนวน 25 คน จากสถาบันการศึกษา 5 แห่ง จาก 5 ภูมิภาค พบว่าการกลั่นแกล้งรังแกนักเรียนที่เป็นคนหลากหลายทางเพศยังคงดำรงอยู่ภายใต้โครงสร้างความคิดเรื่องเพศที่ให้ความสำคัญกับระบบชายหญิงเหนือกว่าเพศอื่นๆ

ถึงแม้ว่าปัจจุบัน สื่อสังคมออนไลน์จะเป็นส่วนหนึ่งของคนรุ่นใหม่ แต่กิจกรรมทางสังคมที่มนุษย์มีต่อกันก็ไม่สามารถตัดความสัมพันธ์ที่พบเห็นในชีวิตประจำวันในพื้นที่ทางกายภาพได้ สื่อสังคมออนไลน์จึงเป็นพื้นที่ต่อขยายทางสังคมของพื้นที่ทางกายภาพที่ทำให้มนุษย์มีโอกาสสื่อสารกับคนอื่นได้กว้างขวางและรวดเร็ว ดังนั้น เทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่จึงเป็นกระจุกสะท้อนพฤติกรรมและปฏิสัมพันธ์ที่มนุษย์มีต่อกันในชีวิตประจำวัน เช่นเดียวกับการการกลั่นแกล้งและล้อเลียนบุคคลที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี ที่ปรากฏในสื่อออนไลน์ก็เป็นภาพสะท้อนที่พบเห็นในชีวิตจริง บริบทสำคัญของการนำไปสู่การล้อเลียนและการกลั่นแกล้งนักเรียนที่เป็นคนหลากหลายทางเพศจึงมิได้เกิดจากสื่อสังคมออนไลน์ แต่สื่อสมัยใหม่เป็นช่องทางที่ทำให้การกลั่นแกล้งรังแกทำได้สะดวกรวดเร็วและขยายตัวได้ง่ายมากขึ้น จากการเก็บข้อมูลจากสถาบันการศึกษาทั้ง 5 แห่ง ทำให้เห็นบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อการกลั่นแกล้งรังแกนักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี โดยจะอภิปรายในหัวข้อต่อไป

1.2 บรรทัดฐานรักเพศตรงข้ามมีผลต่อการกลั่นแกล้งรังแกนักเรียนหลากหลายทางเพศ

การศึกษาที่ผ่านมาพบว่า การกลั่นแกล้งรังแกกันของนักเรียนด้วยเหตุของความแตกต่างทางเพศสภาพและอัตลักษณ์ทางเพศ มักจะเน้นวิเคราะห์พฤติกรรมก้าวร้าวของบุคคล ซึ่งนำไปสู่การผลิตซ้ำความเข้าใจที่ว่า การกลั่นแกล้งเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาที่ต้องนำบุคคลมาอบรมสั่งสอนเพื่อให้เปลี่ยนพฤติกรรมและยุติการแสดง ความก้าวร้าวต่อผู้อื่น จากการศึกษาในที่นี่พบว่า ถึงแม้การแสดงความก้าวร้าวและการรังแกกันของนักเรียนจะ

เกิดขึ้นในระดับบุคคล แต่ต้นตอของพฤติกรรมดังกล่าวมาจากโครงสร้างความคิดที่สังคมตั้งระดับครอบครัวไปจนถึงสถาบันการศึกษาสอน คาดหวัง และขัดเกลาให้บุคคลปฏิบัติตามระบบเพศชายหญิง หรือรู้จักในนาม “บรรทัดฐานแบบรักเพศตรงข้าม” (heteronormativity) ดังนั้น ปัญหาอคติทางเพศจึงมิได้เป็นเรื่องพฤติกรรมส่วนบุคคล หากแต่เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างของสถาบันสังคมที่ใช้กฎเกณฑ์แบบรักเพศตรงข้ามมาควบคุมความสัมพันธ์ของมนุษย์

จากการศึกษาพบว่านักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอมดี้ มีประสบการณ์เกี่ยวกับการถูกล้อเลียน ถูกแกล้ง ถูกเหยียดหยามตั้งแต่วัยเด็ก คนในครอบครัว ญาติพี่น้อง คนใกล้ชิด รวมถึงครูอาจารย์มักจะเป็นผู้แสดงการไม่ยอมรับพฤติกรรมที่ไม่ใช่ชายไม่ใช่หญิง ตัวอย่างคำถามที่มักเกิดขึ้นก็คือ “หนูเป็นผู้ชายหรือเป็นผู้หญิง” คำถามลักษณะนี้เสมือนเป็นการตอกย้ำถึงความ “ไม่ปกติ” ของการแสดงพฤติกรรมข้ามเพศ และทำให้เด็กที่ถูกถามเกิดความว่าวุ่นใจ หงุดหงิดและวิตกกังวลที่จะพูดถึงอัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่างไปจากบรรทัดฐานแบบรักเพศตรงข้าม วิธีหลีกเลี่ยงการถูกล้อเลียนและถูกเหยียดหยามของนักเรียนเหล่านี้ก็คือการอยู่กับเพื่อนที่มีความรู้สึกและมีเพศสภาพแบบเดียวกัน เพื่อนจึงเป็นกลไกที่สำคัญที่ทำให้นักเรียนเหล่านี้สามารถเผชิญหน้ากับการกลั่นแกล้งได้ รวมทั้งการใช้ความสามารถของตัวเองที่จะทำให้พ่อแม่ ญาติพี่น้องและครูอาจารย์ยอมรับ เช่น ทักษะการแสดง การเต้น การฟ้อนรำ การจัดดอกไม้ การออกแบบเสื้อผ้า ทำงานฝีมือและงานศิลปะ เป็นเชียร์ลีดเดอร์ การเป็นพิธีกร เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่า ภายใต้กฎเกณฑ์ของบรรทัดฐานทางเพศ นักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอมดี้ พยายามสังเคราะห์หาเพื่อนที่มีอัตลักษณ์แบบเดียวกันและพยายามแสดงออกในความสามารถต่างๆ ภายใต้เงื่อนไขที่นักเรียนเหล่านี้ทำได้

ในสังคมไทย การปิดกั้นและไม่ยอมรับคนที่ไม่ใช่ชายไม่ใช่หญิง มิได้ใช้กำลังที่รุนแรง หรือใช้อาวุธทำร้ายร่างกาย แต่มักจะแสดงออกด้วยคำพูดและสีหน้าท่าทางที่ล้อเลียน ทำให้ผู้ที่ถูกกระทำรู้สึกอาย และกลายเป็นตัวตลก เช่น คำว่า ตู๊ด กะเทย สายเหลือง ขุดทอง เป็นต้น คำพูดเหล่านี้มักจะมีบ่อยในกลุ่มนักเรียนระดับประถม จากการสัมภาษณ์นักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอมดี้ พบว่า พวกเขายอมรับว่าในช่วงที่เป็นนักเรียนระดับประถมเพื่อนๆ มักจะล้อเลียนพวกเขามากกว่าตอนที่เป็นนักเรียนระดับมัธยม ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าสังคมของนักเรียนชั้นประถมเป็นสังคมของ “การเล่น” และความสนุกสนาน ซึ่งหมายถึงกิจกรรมทางสังคมที่มีกับคนอื่นวางอยู่บนฐานของความไร้ระเบียบไร้กฎเกณฑ์ การเล่นของเด็กจึงเป็นการทำให้กฎระเบียบต่างๆ ปั่นป่วนวุ่นวาย เสมือนสถานะที่คาดเดาไม่ได้ นอกจากนั้น ความสนุกและการเล่นของเด็กประถมจึงอาจมิได้มีเจตนาของการทำร้ายหรือมาจากความโกรธแค้น แต่เป็นวิธีการที่ทำให้กิจกรรมทางสังคมมีความครื้นเครงสนุกสนาน ในประเด็นนี้อาจจำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัยที่เฉพาะเพื่อตั้งคำถามว่า สังคมของเด็กประถมในช่วงอายุ 5-12 ปี ความสัมพันธ์ทางสังคมของพวกเขาเกี่ยวข้องกับข้อข้องอย่างไรกับการเล่นที่ไร้ระเบียบและการสร้างความขบขัน

อย่างไรก็ตาม การศึกษาในที่นี้พอจะเห็นเงื่อนงำที่แตกต่างระหว่างการกลั่นแกล้งกันของเด็กประถมกับการกลั่นแกล้งกันของเด็กมัธยม ซึ่งพบว่านักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี ล้วนเติบโตมาจากสังคมที่เน้นความสนุกสนานของเด็กประถม ที่มักจะใช้คำพูดล้อเลียนทางเพศต่อบุคคลที่แสดงพฤติกรรมที่ไม่ใช่ชายไม่ใช่หญิง โดยเฉพาะนักเรียนชายที่แสดงกิริยาอาการเหมือนผู้หญิง สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าสถาบันการศึกษามองข้าม และยังขาดช่องทางสื่อสารที่ดีที่จะทำให้นักเรียนเข้าใจความหลากหลายทางเพศ และทำให้นักเรียนยึดเอาความคิดแบบชายหญิงมาเป็นไม้บรรทัด เพื่อที่จะรังแก ล้อเลียน และกลั่นแกล้งเพื่อนที่มีพฤติกรรมข้ามเพศ ความยึดติดอยู่กับวิถีคิดแบบชายหญิงจะยิ่งมีน้ำหนักมากขึ้นเมื่อครูและพ่อแม่ผู้ปกครองตอกย้ำเพศที่ไม่ใช่ชายไม่ใช่หญิงว่าเป็น “ความเปียงเบน” “ความไม่ปกติ” หรือ “ผิดธรรมชาติ” จะนำไปสู่การผลิตซ้ำบรรทัดฐานแบบรักเพศตรงข้ามที่นักเรียนนำไปรังแกผู้ที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี

จากการศึกษาพบว่าช่วงเวลาหัวเลี้ยวหัวต่อของการผลิตซ้ำระบบคิดแบบบรรทัดฐานรักเพศตรงข้ามคือช่วงที่เด็กกำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาตอนต้น ช่วงเวลานี้พ่อแม่ ญาติพี่น้อง เพื่อน ครูอาจารย์ จะมีอิทธิพลต่อเด็กค่อนข้างสูง ดังนั้น เด็กที่รู้สึกว่าคุณแตกต่างไปจากคนอื่น และคิดว่าตนเองไม่เหมือนผู้หญิงและผู้ชายทั่วไป พวกเขาจะรู้สึกแปลกแยก ถ้าคนรอบข้างตอกย้ำความ “ไม่ปกติทางเพศ” ของพวกเขา ก็จะเหมือนเป็นการรังแกทางอ้อม ในประเด็นนี้มีความสำคัญมาก เพราะการผลิตซ้ำค่านิยมและบรรทัดฐานแบบรักเพศตรงข้ามจะเกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัว คนรอบข้างเด็กอาจจะพูดแบบไม่ได้ตั้งใจและทำให้พวกเขาสับสนและไม่มั่นใจในพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เป็นไปตามที่สังคมกำหนด ด้วยเหตุนี้ พ่อแม่และครูอาจารย์จำเป็นต้องเข้าใจพฤติกรรมทางเพศของบุตรหลานและนักเรียนของตน โดยไม่ต้องคำถามที่ทำให้เด็กรู้สึกขาดความมั่นใจในการแสดงตัวตนทางเพศของพวกเขา

เมื่อนักเรียนเข้าสู่การศึกษาระดับมัธยมปลายหรือระดับอาชีวศึกษา ความสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กจะเปลี่ยนไปสู่การเรียนรู้บทบาทหน้าที่ทางสังคมมากขึ้น ในช่วงเวลานี้ความสนใจของนักเรียนจะมุ่งไปที่การเติบโตทางการศึกษาและวิชาชีพ นักเรียนจะมีเป้าหมายที่ชัดเจนเกี่ยวกับอนาคต รวมทั้งการเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทและพฤติกรรมทางเพศที่มีใช้ความสนุกสนานเหมือนตอนเป็นเด็กประถม แต่จะเป็นการตระหนักถึงภาพลักษณ์และอัตลักษณ์แห่งเพศ ซึ่งนักเรียนจะอาศัยข้อมูลความรู้จากเพื่อนและสื่อสมัยใหม่ การเรียนรู้เรื่องเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษาจึงมิได้มาจากกฎระเบียบของครอบครัวและสถาบันการศึกษา แต่ยังคงมาจากสถาบันสื่อ เช่น ภาพยนตร์ ละคร ซีรีส์ รายการโทรทัศน์ เว็บไซต์ และแอปพลิเคชันต่างๆ จากการศึกษพบว่านักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดีรู้ว่าอะไรคือนิยามและความหมายของคนที่มีพฤติกรรมข้ามเพศและรักเพศเดียวกัน โดยอาศัยสื่อสมัยใหม่เป็นช่องทางสำหรับการสร้างประสบการณ์ทางเพศที่หลากหลาย เมื่อสื่อมีบทบาทต่อการแสดงออกทางเพศมากขึ้นจึงทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจตัวตนทางเพศที่อยู่นอกบรรทัดฐานของชายหญิง และทำให้ก้าวข้ามข้อจำกัดเกี่ยวกับความเป็นเพศได้รวดเร็วและง่ายกว่าในอดีต

อาจกล่าวได้ว่า ประสบการณ์ของนักเรียนที่มีอายุ 12-20 ปี เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงมาอย่างต่อเนื่องผ่านช่วงเวลาที่อยู่ในชั้นประถมศึกษาที่มีกฎเกณฑ์และการควบคุมด้วยบรรทัดฐานของรักเพศตรงข้ามที่เข้มงวด มาจนถึงช่วงเวลาในระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาในทศวรรษที่ 2010 เป็นต้นมา ซึ่งสื่อสังคมออนไลน์มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้บทบาทและพฤติกรรมทางเพศที่อยู่นอกบรรทัดฐานของชายหญิง ประสบการณ์ของนักเรียนที่มีอายุ 12-20 ปี ซึ่งถือเป็นช่วงวัยรุ่น เป็นส่วนผสมของกฎระเบียบแบบรักเพศตรงข้ามและการอยู่นอกกฎระเบียบทางเพศที่สังคมกำหนด จากการสัมภาษณ์พบว่า นักเรียนบางคนค่อนข้างเปิดกว้างที่จะนิยามตัวตนทางเพศ กล่าวคือ พวกเขาไม่ยึดติดกับนิยามความเป็นหญิงและชายแบบเดิม และพร้อมที่จะเรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์และมีมิตรภาพกับคนทุกเพศ ทั้งนี้ พวกเขาคิดว่าเพศมิใช่ตัวกำหนดความรักอีกต่อไป แต่ความรักขึ้นอยู่กับความเข้าใจที่มีต่อกัน ความเป็นชายและหญิงจึงไม่นับยะสำหรับการมีคู่ นักเรียนบางคนพร้อมที่จะมีความรักกับเพศใดก็ได้ จะเห็นได้ว่ากระบวนการเรียนรู้และการสร้างอัตลักษณ์ทางเพศของนักเรียนเหล่านี้จึงดำเนินต่อไปและไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าในอนาคตตัวตนทางเพศของพวกเขาจะเปลี่ยนไปอย่างไร

1.3 การกลั่นแกล้งรังแกในสื่อสังคมออนไลน์และข้อจำกัดของบุคลากรทางการศึกษา

จากการเก็บข้อมูลนักเรียนอายุระหว่าง 12-20 ปี จำนวน 475 คน พบว่ามีนักเรียนที่มีโทรศัพท์สมาร์ทโฟนเป็นของตนเอง 98.7 เปอร์เซ็นต์ (469 คน) มีคอมพิวเตอร์, แท็บเล็ตและโน้ตบุ๊กเป็นของตนเอง 70.9 เปอร์เซ็นต์ (337 คน) มีการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นประจำที่บ้านของตนเอง 88.8 เปอร์เซ็นต์ (422 คน) กิจกรรมในเวลาว่างมักจะเล่นอินเทอร์เน็ต 47.8 เปอร์เซ็นต์ (227 คน) สื่อออนไลน์ที่นิยมมากที่สุดคือเฟซบุ๊ก มีผู้นิยมเล่นถึง 47.8 เปอร์เซ็นต์ (227 คน) รองลงไปที่อินสตาแกรม คิดเป็น 23.2 เปอร์เซ็นต์ (110 คน) กิจกรรมที่นิยมทำมากที่สุดในการเล่นสื่อออนไลน์คือการดูหนัง ฟังเพลง คิดเป็น 48.8 เปอร์เซ็นต์ (232 คน) รองลงไปที่เล่นเกม คิดเป็น 25.5 เปอร์เซ็นต์ (121 คน) ระยะเวลาที่ใช้สื่อออนไลน์อยู่ระหว่างวันละ 3-5 ชั่วโมง (วันละ 3 ชั่วโมง คิดเป็น 46.7 เปอร์เซ็นต์ วันละ 5 ชั่วโมง คิดเป็น 43.6 เปอร์เซ็นต์) ข้อมูลเหล่านี้สะท้อนว่าเยาวชนเป็นผู้ที่อยู่กับสื่อสังคมออนไลน์ ดังนั้น กิจกรรมทางสังคมของพวกเขาจึงเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสื่อสารตลอดเวลา

การที่นักเรียนใช้เวลาวันละประมาณ 3-5 ชั่วโมงอยู่กับสื่อสังคมออนไลน์ ย่อมแสดงให้เห็นว่าในหนึ่งวันพวกเขาสามารถทำกิจกรรมทางสังคมกับคนอื่นในโลกออนไลน์ได้มากพอกับโลกในชีวิตจริง ซึ่งพรมแดนพื้นที่สังคมทั้งสองแบบนี้ไม่ได้แยกขาดจากกันได้เด็ดขาด ตัวอย่างเช่น ในขณะที่นักเรียนกำลังเรียนหนังสือในห้องเรียนและได้ฟังสิ่งต่างๆ ที่เพื่อนหรือครูพูดในชั้นเรียน พวกเขาก็สามารถสื่อสารสิ่งที่เกิดขึ้นในห้องเรียนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ได้พร้อมๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นการพูดคุยแซทกับเพื่อนในห้องเรียนผ่านแอปพลิเคชันในสมาร์ทโฟน เรื่องบางเรื่องที่พวกเขาไม่สามารถพูดให้คนอื่นได้ยินได้ในห้องเรียน พวกเขาก็จะใช้การสื่อสารผ่านออนไลน์ รูปแบบการทำกิจกรรมทางสังคมที่ซ้อนทับกันระหว่างพื้นที่กายภาพกับพื้นที่ออนไลน์จึงเป็นสิ่งที่ควบคู่กัน เช่นเดียวกับการกลั่นแกล้งรังแกกันในพื้นที่กายภาพก็สามารถเกิดขึ้นพร้อมกับการสื่อสารในโลกออนไลน์

จากข้อมูลพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่รู้ว่าการโพสต์และแชร์ข้อความและรูปภาพที่ข่มขู่ ล้อเลียน เหยียดหยามคนอื่นในสื่อออนไลน์โดยไม่ได้รับอนุญาตถือเป็นการกลั่นแกล้ง มีนักเรียนประมาณ 3.9 เปอร์เซ็นต์ยอมรับว่าตนเองเคยโพสต์ข้อความล้อเลียนเพื่อที่เป็นเกย์ กะเทย ทอมดี้ มีนักเรียนประมาณ ร้อยละ 37.1 เคยเห็นคนอื่นโพสต์ข้อความล้อเลียนผู้ที่เป็นเกย์ กะเทย ทอมดี้ และมีนักเรียนประมาณร้อยละ 5.1 เคยเห็นครูโพสต์ข้อความล้อเลียนคนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอมดี้ ในส่วนของผู้เรียนที่เคยถูกโพสต์ข้อความล้อเลียนในสื่อสังคมออนไลน์พบว่ามีประมาณร้อยละ 2.7 ที่เคยถูกเพื่อนล้อเลียน มีประมาณร้อยละ 1 ที่ถูกครูล้อเลียน จากข้อมูลนี้ชี้ให้เห็นว่าบุคคลที่ไม่ใช่ชายไม่ใช่หญิงยังคงถูกล้อเลียนในสื่อสังคมออนไลน์ และบุคลากรทางการศึกษาก็เป็นส่วนหนึ่งของการล้อเลียนนั้น เงื่อนไขของการล้อเลียนเกย์ กะเทย ทอมดี้ในสื่อสังคมออนไลน์ก็มาจากฐานคิดของบรรทัดฐานรักเพศตรงข้ามซึ่งเกิดขึ้นในชีวิตจริงและเชื่อมโยงไปสู่พื้นที่ออนไลน์

ในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบพฤติกรรมกระแสรานนักเรียน/บุคคลหลากหลายทางเพศในโลกออนไลน์ พบว่า มีกลุ่มตัวอย่างในสัดส่วนที่สูงพอสมควรที่เดิวยังเข้าใจไม่ถูกต้องเกี่ยวกับพฤติกรรมกระแสรานคนหลากหลายทางเพศบางอย่าง กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างมากถึงร้อยละ 38.3 ยังมองว่าพฤติกรรมกระโพสต์แชร์ข้อมูล/รูปภาพของบุคคลที่เป็นเกย์/กะเทย/ทอมดี้โดยไม่ได้ขออนุญาตเจ้าตัวก่อนไม่ได้เป็นพฤติกรรมกระแสรานออนไลน์ ร้อยละ 36.4 เห็นว่าพฤติกรรมกระโพสต์แชร์ หรือส่งข้อความเชิงอบรมสั่งสอนบุคคลที่เป็นเกย์/กะเทย/ทอมดี้ เพื่อให้เปลี่ยนพฤติกรรมไปเป็นเพศโดยกำเนิดของเขาไม่ใช่การรังแกหรือระราน และร้อยละ 31.6 ไม่ได้คิดว่าพฤติกรรมกระส่งข้อมูลเรื่องเพศสัมพันธ์/ภาพโป๊ไปให้บุคคลที่เป็น เกย์/กะเทย/ทอมดี้ โดยที่เขาไม่ได้ขอมา เป็นพฤติกรรมกระแสรานออนไลน์

จากการสัมภาษณ์นักเรียนเกย์ กะเทย ทอมดี้ พบว่าพวกเขาถูกแฉ ถูกล้อเลียน และถูกกลั่นแกล้งในชีวิตประจำวัน ด้วยคำพูดเช่น อีตูด อีกะเทย และเมื่อพวกเขาเข้าไปอยู่ในสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก ทวิตเตอร์ อินสตาแกรม หรือเกมออนไลน์ พวกเขาจะถูกคนแปลกหน้าเข้ามาล้อเลียนหรือเหยียดหยาม โดยใช้คำพูดที่ได้ยินในชีวิตจริง ซึ่งตอกย้ำว่าการเป็นเกย์ กะเทย ทอมดี้ เป็น “ความผิดปกติ” ที่อยู่นอกบรรทัดฐานของรักเพศตรงข้าม ข้อแตกต่างระหว่างการถูกล้อเลียนในชีวิตจริงกับในสื่อสังคมออนไลน์ก็คือ ในสื่อออนไลน์จะมีคนแปลกหน้าเข้ามาโดยไม่รู้ตัว และการแชร์ข้อความและภาพที่เป็นการล้อเลียนเกิดขึ้นและกระจายไปง่ายและรวดเร็วกว่าในชีวิตจริง ทำให้นักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอมดี้ ไม่กล้ารับคนแปลกหน้าเข้ามาเป็นเพื่อนในสื่อออนไลน์

นักเรียนที่ถูกล้อเลียนและถูกกลั่นแกล้งในสื่อสังคมออนไลน์ ส่วนใหญ่จะรู้สึกเศร้าและเสียใจ บางคนมีความเครียด บางคนรู้สึกอับอายและไม่พบหน้าคนอื่น บางคนรู้สึกโกรธและไม่พอใจคนที่มาล้อเลียน จากการสัมภาษณ์นักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอมดี้ พบว่าพวกเขาจะมีวิธีการจัดการปัญหาเหล่านี้โดยการตอบโต้ เช่น พูดต่ากลับไปถึงผู้ที่มาล้อเลียน ถ้าเกิดขึ้นในโลกออนไลน์ พวกเขาก็จะบล็อกคนที่เข้ามาล้อเลียนซึ่งเป็นการกำจัดคนเหล่านั้นออกไปจากพื้นที่ส่วนตัว (คิดเป็น 3.7 เปอร์เซ็นต์) สิ่งที่น่าสนใจก็คือ นักเรียนบางคนก็เจอการถูกล้อเลียนพวกเขาไม่ทำอะไรเลย ปล่อยให้เรื่องผ่านไป บางคนอาจจะไปขอความช่วยเหลือจากเพื่อนหรือผู้ปกครอง แต่มี

นักเรียนน้อยมากเพียง 0.2 เปอร์เซ็นต์จะไปขอความช่วยเหลือจากครู จากข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่าเมื่อนักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี เจอปัญหาถกเถียงแก่งแย่งและล้อเลียน พวกเขาจะไม่ค่อยนำปัญหาเหล่านี้ไปปรึกษาครู ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าครูมิใช่ผู้ที่เข้าใจชีวิตและประสบการณ์ทางเพศของนักเรียน รวมทั้งประเด็นเรื่องเพศยังเป็นเรื่องส่วนตัวที่นักเรียนไม่กล้าจะนำไปพูดคุยกับครูอาจารย์ และความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนอาจมีลักษณะเป็นช่วงชั้นของผู้มีอำนาจกับผู้ด้อยอำนาจ ทำให้นักเรียนไม่นำปัญหาเหล่านี้ไปปรึกษา

จากผลการวิจัยเชิงปริมาณของโครงการนี้พบว่าในโรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียน โดยรวมแล้วพบว่าสถาบันการศึกษาที่เข้าไปเก็บข้อมูลเปิดกว้างและยอมรับนักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประมาณร้อยละ 58 บอกว่าครูและอาจารย์ในโรงเรียนของตน ไม่ได้สอนให้นักเรียนมองบุคคลหลากหลายทางเพศในแง่ลบ นักเรียนร้อยละ 53.3 รู้สึกว่าโรงเรียนมีบรรยากาศที่เป็นมิตรกับคนหลากหลายทางเพศ ร้อยละ 62.5 ของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างคิดว่าโรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี เปิดเผยตัวตนทางเพศ ในขณะที่เดียวกันมีนักเรียนร้อยละ แต่ก็มีกลุ่มตัวอย่างประมาณร้อยละ 1.9 ที่ตอบว่าครูไม่อนุญาตให้นักเรียนหลากหลายทางเพศเข้าร่วมกิจกรรมบางอย่างในโรงเรียนหรือในชั้นเรียน เช่น การประกวดนักเรียนมารยาทงาม เป็นต้น ร้อยละ 0.8 ที่ตอบว่าโรงเรียนไม่เป็นมิตรกับเกย์ กะเทย ทอม ดี ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับครูจากโรงเรียนที่เข้าไปสำรวจข้อมูลทั้งหมด พบว่า ครูมีความเข้าใจและยอมรับตัวตนของนักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี และคิดว่านักเรียนกลุ่มนี้มีความสามารถและมีความเสียสละที่จะช่วยทำงานให้กับโรงเรียนในกิจกรรมต่างๆ เช่น กีฬาสี การไหว้ครู การแสดงทักษะด้านงานฝีมือและการแสดง เป็นต้น ครูอธิบายว่านักเรียนเหล่านี้ช่วยสร้างสีสันให้กับโรงเรียน

ถึงแม้ว่าโรงเรียนจะมีบรรยากาศที่เป็นมิตรและเปิดโอกาสให้นักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี แสดงความสามารถในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งถือเป็นวิธีการส่งเสริมคุณภาพชีวิตและความเท่าเทียมทางสังคมให้กับนักเรียนเหล่านี้ แต่เมื่อพิจารณาถึงการเรียนรู้ในชั้นเรียนและนโยบายที่ส่งเสริมการทำความเข้าใจความหลากหลายทางเพศในชั้นเรียนพบว่าหลายโรงเรียนไม่มีการสอนเรื่องนี้ และหลายโรงเรียนขาดแคลนครูที่มีความรู้เรื่องนี้ จากการสอบถามนักเรียนพบว่าพวกเขาส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 91.2 ต้องการให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับเกย์ กะเทย ทอม ดี มากขึ้น มีนักเรียนประมาณ 59.8 เปอร์เซ็นต์ต้องการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ชีวิตของเกย์ กะเทย ทอม ดี และนักเรียนส่วนใหญ่ประมาณ 88.4 เปอร์เซ็นต์รู้สึกเปิดกว้างและยอมรับคนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี จากข้อมูลเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าเยาวชนรุ่นใหม่พร้อมที่จะเรียนรู้เพศที่อยู่นอกบรรทัดฐานและกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนด ซึ่งเป็นโจทย์ใหญ่ที่สถาบันการศึกษาจะต้องนำไปเป็นแนวทางเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เรื่องความหลากหลายทางเพศที่ตอบสนองไลฟ์สไตล์ของคนรุ่นใหม่ รวมถึงทบทวนบทบาทของครูในฐานะเป็นผู้ที่ ต้องไม่ผลิตซ้ำเพศวิถีภาคบังคับ คือ การต้องรักเพศตรงข้าม และหลีกเลี่ยงที่จะไม่สร้างความผิดปกติให้กับความหลากหลายทางเพศในชีวิตประจำวันของคนทุกกลุ่ม

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 แนวทางการแก้ไขปัญหาการระรานนักเรียนหลากหลายทางเพศในสื่อออนไลน์

ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การทำความเข้าใจพฤติกรรมการกลั่นแกล้งรังแกในสื่อออนไลน์จะต้องเห็นความเชื่อมโยงกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง รวมทั้งต้องเข้าใจประสบการณ์ทางเพศของนักเรียนที่มีการเปลี่ยนผ่านมาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา เพื่อที่จะให้เห็นว่านักเรียนสามารถเรียนรู้ปรับตัวและก้าวข้ามระบบคิดแบบบรรทัดฐานรักเพศตรงข้ามไปสู่การเปิดกว้างที่จะยอมรับความหลากหลายทางเพศได้อย่างไร ในแง่ของสถาบันการศึกษา จะพบว่าครูคือบุคคลที่ใกล้ชิดและมีอิทธิพลต่อนักเรียนอย่างมาก ครูจึงจำเป็นต้องตรวจสอบความคิดของตนเองว่ากำลังผลิตซ้ำกฎระเบียบของบรรทัดฐานแบบรักเพศตรงข้ามอยู่หรือไม่ และพร้อมที่จะทำความเข้าใจพฤติกรรมทางเพศที่อยู่นอกบรรทัดฐานของชายหญิงอย่างไร ทั้งนี้ต้องไม่ตีตราและตอกย้ำเรื่อง “ความผิดปกติทางเพศ” หรือ “การเป็นเพศที่ผิดธรรมชาติ” ต่อนักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี

ถึงแม้ว่าปัจจุบัน สถาบันการศึกษาหลายแห่งจะเปิดโอกาสให้นักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี แสดงความสามารถในกิจกรรมประเภทต่างๆ แต่ในการเรียนการสอนเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศยังคงมีน้อยมาก บุคลากรทางการศึกษาคือผู้มีส่วนสำคัญในการสร้างการตระหนักรู้และจิตสำนึกเกี่ยวกับศักดิ์ศรีและความเท่าเทียมของมนุษย์ โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องเพศภาวะและเพศวิถี (Gender & Sexuality) เนื่องจากในสถานการณ์ปัจจุบัน การแสดงออกในพฤติกรรม อารมณ์ ความรู้สึก และอัตลักษณ์ทางเพศของเยาวชนในสถานศึกษามีความแตกต่างหลากหลายและเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตที่ผ่านมา ทำให้เกิดตัวตนทางเพศที่ต่างไปจากชายและหญิง เช่น เกย์ กะเทย ทอม ดี เป็นต้น ประกอบกับการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในสื่อออนไลน์ที่สะดวกรวดเร็ว ทำให้เยาวชนสามารถเรียนรู้การแสดงตัวตนทางเพศในแบบที่ตนเองต้องการได้ง่าย เงื่อนไขเหล่านี้อาจสร้างผลกระทบในเชิงบวกและเชิงลบได้ในเวลาเดียวกัน ผลกระทบในเชิงบวก คือการเปิดกว้างของพื้นที่เรียนรู้ใหม่ๆ ที่เยาวชนสามารถแสดงตัวตนทางเพศในสื่อออนไลน์กับกลุ่มเพื่อนที่มีความรู้สึกและตัวตนทางเพศในแบบเดียวกัน ผลกระทบในเชิงลบ คือการถูกกลั่นแกล้งรังแกจากกลุ่มคนที่รู้สึกไม่ชอบและมีอคติที่แสดงออกด้วยภาพและภาษาที่ไม่สุภาพ บ่งบอกถึงการดูหมิ่นเหยียดหยาม และส่งผลให้เยาวชนที่มีอัตลักษณ์ต่างไปจากชายหญิงได้รับความอับอายและรู้สึกขาดความมั่นใจในตนเอง ดังนั้น พื้นที่ในสื่อออนไลน์จึงเป็นดาบสองคม

ภาระหน้าที่สำคัญของบุคลากรทางการศึกษา คือ การเป็นผู้ส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนและนักเรียนในความรับผิดชอบของตนมีความรู้และความเข้าใจในความแตกต่างหลากหลายของมนุษย์ พร้อมทั้งต้องมองเห็นปัญหาของการละเมิดสิทธิมนุษยชนของเด็กและเยาวชนในมิติต่างๆ สำหรับในประเด็นเพศภาวะและเพศวิถีซึ่งเป็นเรื่องที่จะเอื้อต่ออันและมีความสำคัญในโลกปัจจุบัน บุคลากรทางการศึกษามีความจำเป็นต้องเรียนรู้สิ่งเหล่านี้อย่างรอบด้านเพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจที่แท้จริงเกี่ยวกับความหลากหลายในการแสดงตัวตนทางเพศของเยาวชน หลักสูตรนี้จึงมุ่งหวังให้บุคลากรทางการศึกษามีทักษะที่เพิ่มมากขึ้นทั้งในด้านความรู้และเทคนิควิธีการใหม่ๆ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ การเคารพความเป็นมนุษย์ และการจัดปัญหา

การกลั่นแกล้งรังแกเยาวชนที่เป็นกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ (เกย์ กะเทย ทอม ดี) ในสถานศึกษาทั้งในพื้นที่สาธารณะในชีวิตประจำวันและสื่อสังคมออนไลน์

เป้าหมายสำคัญก็คือ การสร้างบุคลากรทางการศึกษาให้เป็น “ผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์” ซึ่งมีความพร้อมทั้งในเรื่องความรู้ เทคนิควิธีการ ทักษะ และ การเป็นผู้นำเพื่อป้องกันและยุติการแสดงอคติและการรังแกเยาวชนที่เป็นกลุ่มเกย์ กะเทย ทอม ดี และผู้ที่มีอัตลักษณ์ทางเพศที่ต่างไปจากชายหญิง ทั้งนี้ ในปัจจุบัน การเรียนรู้เกี่ยวกับเพศภาวะและเพศวิถียังคงอยู่ในวงจำกัด ทำให้บุคลากรทางการศึกษาไม่สามารถเข้าใจเงื่อนไขสถานการณ์ และกระบวนการที่ซับซ้อนของปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำ การสร้างอคติ ความรุนแรง และการแบ่งแยกกีดกันที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเยาวชนที่เป็นกลุ่มเพศที่หลากหลายในสถานศึกษา

2.2 ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมการอยู่ร่วมกับความหลากหลายทางเพศ

เนื้อหาของการเรียนรู้เรื่องนี้ควรมีองค์ประกอบ 9 เรื่องสำคัญๆ ต่อไปนี้

1) เนื้อหาเกี่ยวกับคำศัพท์เรื่องความหลากหลายทางเพศ

- ส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์เชิงบวกและสร้างสรรค์ที่ใช้เรียกกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ
- หยุดการใช้คำเชิงลบที่ทำให้เกิดการดูหมิ่นเหยียดหยามทางเพศ
- เรียนรู้คำศัพท์และแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับ LGBTQI+ ในห้องเรียน เช่น Bisexuality, Coming Out, Gender, Gender Expression, Gender Fluid, Gender Identity, Gender Transition, Gay, Heterosexual, Heteronormativity, Homosexual, Homophobia, Intersex, LGBT, Lesbian, Sexual Orientation, Transgender, Transsexual, Transphobia, Trans Man, Trans Woman

2) การทำความเข้าใจชุมชนและวัฒนธรรมของคนหลากหลายทางเพศ

- สังคมและวัฒนธรรมมีผลต่อการแสดงอัตลักษณ์ทางเพศ เช่น บางศาสนาไม่ยอมรับบุคคลที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี
- กลุ่มคนหลากหลายทางเพศมีความแตกต่างทางชนชั้น ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ เชื้อชาติ และชาติพันธุ์
- การแสดงอัตลักษณ์ของเกย์ กะเทย ทอม ดี มีความแตกต่างกัน บางอัตลักษณ์อาจเห็นได้ชัดเจน เช่น กะเทย และทอม บางอัตลักษณ์อาจแสดงออกไม่ชัดเจน เช่น เกย์ เลสเบี้ยน
- สังคมของคนหลากหลายทางเพศมีลักษณะเฉพาะของตัวเอง เช่นสังคมเกย์จะแตกต่างจากสังคมกะเทย
- นักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี อาจแสดงความรักและความสัมพันธ์ต่อกันในกลุ่มเพื่อนในสถานศึกษา หรือต่างสถาบันได้

3) การปรับเปลี่ยนฐานคิดและความเข้าใจมิติเรื่องเพศและความหลากหลายทางเพศ

- ครูควรมีความเข้าใจว่านักเรียนเกย์ กะเทย ทอม ดี บางคน อาจแสดงออกกับเพื่อน แต่ไม่แสดงออกกับพ่อแม่และครอบครัว ครูจึงควรทำความเข้าใจนักเรียนพร้อมๆ กับป้องกันมิให้พ่อแม่และครอบครัวแสดงความรังเกียจหรือปฏิเสธลูกของตน
- ครูไม่ควรถามหรือบังคับให้นักเรียนสารภาพว่าพวกเขาเป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี แต่ควรแสดงการยอมรับและให้นักเรียนรู้สึกปลอดภัยในการเปิดเผยตัวตนทางเพศ
- ครูควรทำความเข้าใจลักษณะและพื้นฐานทางครอบครัวที่ต่างกันของนักเรียน เพื่อเรียนรู้และหาแนวทางปกป้องดูแลนักเรียนที่มีความหลากหลายทางเพศในแต่ละกรณี เช่น ครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เพียงคนเดียว ครอบครัวที่รับเด็กเป็นลูกบุญธรรม ครอบครัวที่มีพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยง ครอบครัวที่ปู่ย่าตายายเป็นผู้เลี้ยงเด็ก เป็นต้น
- ครูควรยอมรับและเข้าใจรูปแบบความรักและความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี ในสถานศึกษา และควรให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนกลุ่มนี้
- ครูที่เป็นคนหลากหลายทางเพศที่เปิดเผยตัว ควรมีบทบาทนำและเป็นตัวอย่างในการขจัดปัญหาการรังแกและดูหมิ่นเหยียดหยามนักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี ในสถานศึกษา

4) เนื้อหาเรื่องวิธีการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันด้วยความหลากหลาย

- การเรียนเป็นกระจกสะท้อนปัญหาอคติทางเพศ (mirror) ให้ทุกคนทบทวนคำพูดและการกระทำที่เหยียดหยามและทำร้ายคนอื่น
- การเรียนคือหน้าต่างที่ยอมรับความหลากหลายทางเพศ (window) เปิดโอกาสให้นักเรียนเกย์ กะเทย ทอม ดี ได้แสดงตัวตน
- การสร้างความเข้าใจว่าในกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ มีความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา ชนชั้น ฐานะ ช่วงวัย และวัฒนธรรม
- สถานศึกษาควรแสดงจุดยืนที่ชัดเจนเกี่ยวกับการไม่แบ่งแยกกีดกันและยุติการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลหลากหลายทางเพศ ไม่ว่าจะผู้นั้นจะเป็นนักเรียน ครูอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ในสถานศึกษา

5) เนื้อหาเรื่องการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับความหลากหลาย

- ส่งเสริมให้ห้องเรียนและสถานศึกษาเป็นพื้นที่ปลอดภัยสำหรับคนทุกกลุ่ม
- ส่งเสริมให้นักเรียนเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกันและกัน
- สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ในห้องเรียนและสถานศึกษา

- เปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีความหลากหลายทางเพศได้แลกเปลี่ยนพูดคุยประสบการณ์ชีวิตและความรู้สึกของตัวเอง
- ส่งเสริมให้นักเรียนเกย์ กะเทย ทอม ดี มีความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของตัวเอง
- ทำให้ทุกคนตระหนักรู้ถึงการมีอยู่ของนักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี ในห้องเรียนและสถานศึกษา
- ยอมรับการเปิดเผยและแสดงตัวตนของนักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี
- ห้องเรียนและสถานศึกษาควรสร้างสัญลักษณ์ที่แสดงถึงการยอมรับและการมีอยู่ของคนหลากหลายทางเพศ เช่น แก้วสีรุ้ง ฝานั่งสีรุ้ง
- ส่งเสริมให้มีการตั้งกลุ่มทำงานในสถานศึกษาเพื่อเป็นที่ปรึกษาและรับฟังปัญหาของกลุ่มนักเรียนเกย์ กะเทย ทอม ดี

6) ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการระราน/รังแกบุคคลหลากหลายทางเพศในโลกโซเชียล

- ทำความเข้าใจรูปแบบและพฤติกรรมการรังเกียจ กลั่นแกล้ง รังแกที่เกิดจากอคติต่อคนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี ในสื่อออนไลน์
- ทำความเข้าใจภาษา คำพูด ภาพ สัญลักษณ์ และข้อเขียนต่างๆ ที่เป็นการล้อเลียน รังเกียจ ดูหมิ่นเหยียดหยามคนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี สื่อออนไลน์
- ทำความเข้าใจกลวิธีของการแชร์ ส่งต่อ และสนับสนุนการกลั่นแกล้งรังแกคนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี ให้ขยายกว้างออกไปในสื่อออนไลน์
- ทำความเข้าใจปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในสื่อออนไลน์ ที่มีการปิดบังซ่อนเร้นและไม่เปิดเผยตัวตนที่แท้จริงของบุคคลที่ต้นเหตุของการกลั่นแกล้งรังแกคนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี สื่อออนไลน์

7) เนื้อหาเรื่องผลกระทบจากการระราน/รังแกในโลกโซเชียล

- ทำความเข้าใจผลเสียทางสังคมที่เกิดขึ้นกับเกย์ กะเทย ทอม ดี ฯลฯ ที่ถูกกลั่นแกล้งรังแกในสื่อออนไลน์ เช่น ไม่กล้าเข้าสังคม การไม่มีเพื่อน ขาดที่พึ่งและผู้ให้คำปรึกษา เป็นต้น
- ทำความเข้าใจผลกระทบทางอารมณ์และความรู้สึกของเกย์ กะเทย ทอม ดี ที่ถูกกลั่นแกล้งรังแกในสื่อออนไลน์ เช่น ความหวาดกลัว ความอับอาย ขาดความมั่นใจในตัวเอง หว่าเหว ซึมเศร้า เป็นต้น
- ทำความเข้าใจการทำลายคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเกย์ กะเทย ทอม ดี ฯลฯ ที่ถูกกลั่นแกล้งรังแกในสื่อออนไลน์

8) เนื้อหาเกี่ยวกับการต่อต้านการระราน/รังแก และการมีอคติต่อคนหลากหลายทางเพศ

- การให้กำลังใจและมิตรภาพแก่นักเรียนที่ถูกกลั่นแกล้งจากคำพูดและพฤติกรรมที่ดูหมิ่นเหยียดหยามทางเพศ

- การระงับและยุติการใช้คำพูดและพฤติกรรมที่ดูหมิ่นเหยียดหยามอย่างทันทีทันใด
- ส่งเสริมให้นักเรียนช่วยกันสอดส่องตรวจตราผู้ใช้คำพูดและแสดงพฤติกรรมดูหมิ่นเหยียดหยามทางเพศ
- ผู้บริหารควรสร้างนโยบายและมาตรการควบคุมและจัดการดูหมิ่นเหยียดหยามทางเพศในสถานศึกษา
- สร้างและสนับสนุนให้มีช่องทางสื่อสารในรูปแบบต่างๆ เพื่อรายงานปัญหาการรังแกและดูหมิ่นเหยียดหยามนักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี เช่น ไลน์ โทรศัพท์สายด่วน อีเมล เฟสบุ๊ก เป็นต้น
- จัดให้มีหน่วยหรือผู้รับผิดชอบโดยตรงเพื่อรับแจ้งปัญหาและให้คำปรึกษาสำหรับนักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี
- จัดให้มีระบบ “เพื่อนช่วยเพื่อน” เพื่อให้นักเรียนมีบทบาทในการให้กำลังใจและยุติปัญหาการรังแกและเหยียดหยามทางเพศ
- ในระบบข้อมูลเกี่ยวกับการรายงานปัญหาการรังแกและเหยียดหยามทางเพศในสถานศึกษา ควรเป็นเรื่องลับที่ไม่เปิดเผยชื่อผู้ที่เป็นคู่กรณีหรือทำให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเกิดความเสียหายหรือเสียชื่อเสียง

9) การคำนึงถึงความต้องการของนักเรียนหลากหลายทางเพศกลุ่มเฉพาะ

- ครู อาจารย์ควรตระหนักว่ากะเทย ทอม และคนข้ามเพศ คือกลุ่มที่เปราะบางและมักจะถูกรังแกมากกว่ากลุ่มอื่นๆ
- นักเรียนที่เป็นกะเทยหรือทอม มักจะตั้งชื่อตัวเองใหม่ให้เหมาะสมกับเพศภาวะที่พวกเขาเลือก ดังนั้นครูควรส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจและยอมรับชื่อเรียกที่นักเรียนกะเทยและทอมใช้เรียกตัวเอง
- สถานศึกษาควรเลือกใช้ชื่อนักเรียนกะเทยและทอมด้วยศัพท์ที่พวกเขายอมรับและใช้เรียกตัวเอง
- ครูและสถานศึกษาควรยอมรับการแต่งกายตามเพศภาวะที่นักเรียนเลือกตามที่เขาพึงพอใจ
- ควรส่งเสริมให้นักเรียนเกย์ กะเทย ทอม ดี สร้างกลุ่มและกิจกรรมที่พวกเขาเลือกทำตามความถนัดและความสนใจ
- ไม่ควรบังคับให้นักเรียนกะเทยเล่นกีฬาประเภทเดียวกับผู้ชาย และนักเรียนทอมทำกิจกรรมในแบบเดียวกับผู้หญิง
- ควรจัดให้มีห้องน้ำหรือห้องเปลี่ยนเสื้อผ้าสำหรับกลุ่มนักเรียนกะเทยและทอม หรือคนข้ามเพศในสถานศึกษา

2.3 ข้อเสนอแนะต่อครู อาจารย์ และนักการศึกษา

- 1) ครูควรหยิบยกปัญหาและประสบการณ์ของการกลั่นแกล้งรังแกนักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี มาพูดคุยและอภิปรายในชั้นเรียน
- 2) ครูควรมีกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและความเท่าเทียมทางเพศ

- 3) ครูควรพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยเพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกนักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี
- 4) ครูควรแสดงเจตนาารมณ์ต่อนักเรียนทุกคนว่าจะไม่มีการกลั่นแกล้งรังแก การล้อเลียนเสียดสี หรือการสร้าง ความเกลียดชังเกิดขึ้นในโรงเรียน
- 5) กำหนดแนวทางและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเรียกชื่อ การใช้คำ การใช้สรรพนาม ที่เหมาะสมและเป็นมิตร กับผู้ที่ เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี ไบเซ็กชวล และเชื่อมโยงกับนโยบายต่อต้านการกลั่นแกล้งรังแกที่มีอยู่
- 6) เมื่อมีการใช้คำเรียกชื่อในเชิงลบเกิดขึ้นในห้องเรียน หรือในสื่อสังคมออนไลน์ ให้ครูชี้แจงและเรียก นักเรียนที่ใช้คำเหล่านั้นมารับทราบอย่างทันที
- 7) ครูไม่ควรตอกย้ำหรือชี้้นำการตีตราเกี่ยวกับเพศวิถีหรืออัตลักษณ์ทางเพศของผู้เรียน
- 8) หลีกเลี่ยงคำศัพท์และคำเรียกในเชิงลบที่กระทบต่อผู้ที่ เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี ไบเซ็กชวล
- 9) ครูควรเป็นตัวอย่างที่ดีและเป็นผู้นำในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความเท่าเทียมกันของคนทุกคนใน ชั้นเรียน
- 10) ครูและสถานศึกษาควรร่วมมือกับพ่อแม่ของนักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี ในการปรับทัศนคติและ ส่งเสริมการยอมรับเพศภาวะและเพศวิถีของลูก
- 11) ครูมีความรู้ในวิธีการสอนให้นักเรียนรู้จักรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งรังแก อาทิ บอกให้นักเรียนรู้ว่าเขาคือ คนที่เข้มแข็งและมีความภาคภูมิใจในสิ่งที่ตนเองเป็น บอกให้นักเรียนอยู่ห่างกลุ่มคนที่ชอบใช้คำพูด ล้อเลียนเสียดสี บอกให้นักเรียนอยู่กับกลุ่มเพื่อนที่เป็นมิตร ให้กำลังใจและคอยช่วยเหลือ บอกให้นักเรียน รีบแจ้งครูหรือผู้ปกครองให้ทราบถึงพฤติกรรมของคนที่ชอบล้อเลียนและกลั่นแกล้ง บอกให้นักเรียนที่เห็น เหตุการณ์การกลั่นแกล้งรังแกรีบแจ้งครูให้ทราบโดยเร็ว ไม่ควรนิ่งดูตาย หรือเข้าไปช่วยเหลือเพื่อนที่ถูก รังแก บอกให้นักเรียนหยุดส่งต่อข้อความ ภาพ หรือสัญลักษณ์ในสื่อออนไลน์ที่สร้างความเสียหายและ ความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น

2.4 ข้อเสนอแนะต่อโรงเรียน

- 1) โรงเรียนควรมีนโยบายที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมเกี่ยวกับการแก้ปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกนักเรียนที่เป็น เกย์ กะเทย ทอม ดี
- 2) โรงเรียนควรเป็นสถานที่ปลอดภัย โรงเรียนควรส่งเสริมทัศนคติที่ว่า หากมีการกลั่นแกล้งรังแกนักเรียนที่ เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี หรือไบเซ็กชวล จะทำลายหลักการของโรงเรียนที่ปลอดภัย ถ้ามีนักเรียนหรือครู ที่มีความรังเกียจหรือมีอคติต่อคนหลากหลายทางเพศจะทำให้โรงเรียนไม่ปลอดภัย และส่งผลเสียต่อ สภาพแวดล้อมทั้งโรงเรียน หากโรงเรียนไม่ปลอดภัยจะนำไปสู่การแบ่งแยกกีดกัน ความไม่เท่าเทียม และ ความรุนแรงในรูปแบบต่างๆ นักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี หรือไบเซ็กชวล ก็จะมีรู้สึกหวาดกลัวและตก เป็นเป้าโจมตี

- 3) โรงเรียนควรมีวิชาที่บรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการลดอคติและยุติการกลั่นแกล้งรังแกนักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี โดยให้บรรจุไว้ใน อาทิ ชั่วโมง Home Room โดยให้ครูประจำชั้นพูดถึงปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกผู้ที่ เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี ไบเซ็กชวล บรรจุไว้ในวิชาทักษะชีวิตหรือประสบการณ์ชีวิต บรรจุไว้ในวิชาเพศศึกษา สุขศึกษา พลศึกษา และวิชาแนะแนว บรรจุไว้ในวิชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับกับเรื่องสิทธิมนุษยชน ความเป็นพลเมือง บรรจุไว้ในวิชาศิลปะ ดนตรี และกิจกรรมสันตนาการ
- 4) โรงเรียนควรร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรที่ทำงานรณรงค์เกี่ยวกับสิทธิของคนหลากหลายทางเพศ
- 5) โรงเรียนควรจัดทำป้าย แผ่นพับ โปสเตอร์ ที่สื่อให้เห็นปัญหาของการกลั่นแกล้งรังแก และการปกป้องคุ้มครองผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งรังแก
- 6) สถานศึกษาควรทำความเข้าใจกับพ่อแม่และผู้ปกครองของนักเรียนทุกคนเกี่ยวกับมาตรการส่งเสริมคุณภาพชีวิตและยุติการดูหมิ่นเหยียดหยามนักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี
- 7) สถานศึกษาควรจัดทำคู่มือให้พ่อแม่และผู้ปกครองได้เข้าใจเกี่ยวกับประเด็นความหลากหลายทางเพศ และปัญหาที่เกิดขึ้นกับกลุ่มนักเรียนที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี
- 8) ส่งเสริมให้มีกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในโรงเรียน สถานศึกษาและครู/อาจารย์ควรให้การสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมที่ประกอบด้วยนักเรียนทุกเพศสภาพเข้ามาร่วมทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ เช่น กลุ่มเพื่อช่วยเพื่อน กลุ่มให้กำลังใจ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และลดช่องว่างของความแตกต่างทางเพศ โดยให้มีกิจกรรมหมุนเวียนเปลี่ยนไปตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน เช่น วาดภาพ ร้องเพลง เต้นรำ งานฝีมือ กีฬา สันทนาการ ถ่ายภาพ เป็นต้น โดยให้กิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นเครื่องมือและสื่อกลางสำหรับการเรียนรู้ความหลากหลายทางเพศของเพื่อน พยายามทำให้สมาชิกในกลุ่มปรับความคิดและทัศนคติ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ นักเรียนเคารพและให้เกียรติผู้อื่น ยอมรับเพศสภาพและเพศวิถีของผู้อื่น มีความอดทน และยืดหยุ่นต่อความแตกต่างหลากหลายของมนุษย์ สร้างมิตรภาพและความเป็นเพื่อนต่อผู้อื่น

2.5 ข้อเสนอแนะต่อกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดให้โรงเรียนทุกระดับนำหลักการสากลเพื่อยุติการกลั่นแกล้งรังแกและการเหยียดหยามกลุ่มคนหลากหลายทางเพศมาดำเนินงาน ซึ่งองค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือองค์การยูเนสโก (UNESCO - The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) ได้ประกาศนโยบายต่อสู้กับการรังเกียจคนรักเพศเดียวกันและคนข้ามเพศในสถานศึกษา เมื่อปี 2012 พร้อมทั้งได้จัดทำหนังสือเรื่อง Education Sector Responses to Homophobic Bullying เพื่อใช้เป็นคู่มือและแนวปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการยับยั้งการกลั่นแกล้งรังแกกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ ไว้ดังนี้

- ศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบ ลักษณะ และขนาดของปัญหาจากการกลั่นแกล้งรังแกที่พบในสถานศึกษาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

- ค้นหาผู้ที่สามารถเป็นแกนนำ แนวร่วม พันธมิตร อาสาสมัคร และทำงานร่วมกันเพื่อสร้างความตระหนักรู้แก่นักเรียน ครู และผู้ปกครองเกี่ยวกับปัญหาการกลั่นแกล้งรังแก
- ทำงานร่วมกับผู้บริหารในสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และสื่อมวลชนเพื่อให้การสนับสนุนและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบ รวมถึงการกลั่นแกล้งรังแกผู้ที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี ไบเซ็กชวล
- พัฒนานโยบายระดับชาติและระดับท้องถิ่นที่กำหนดกรอบสำหรับการทำงานเกี่ยวกับการยับยั้งการกลั่นแกล้งรังแกและการเลือกปฏิบัติบนพื้นฐานของเชื้อชาติ สีผิว ศาสนา และเพศสภาพรวมถึงสร้างระเบียบวินัย ความปลอดภัย สวัสดิการให้กับนักเรียน ส่งเสริมความเป็นพลเมือง การศึกษาเรื่องเพศสภาพและเพศวิถีที่ครอบคลุมทุกมิติ ส่งเสริมสิทธิของผู้เรียน
- ทบทวนแก้ไขเนื้อหาของวิชาและหลักสูตรที่ผลิตซ้ำมายาคติ อคติ และความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศสภาพและเพศวิถีของมนุษย์ และฝึกอบรมและพัฒนาครูให้มีความพร้อมและความรู้ที่ถูกต้องในประเด็นความหลากหลายทางเพศ
- สร้างกลไกสำหรับการแจ้งเบาะแส การรายงาน การติดตามผลเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกในสถานศึกษา สนับสนุนให้ผู้เรียนคอยสอดส่องตรวจตราพฤติกรรมเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแก และให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้งรังแก
- ระบุพื้นที่ที่ไม่ปลอดภัยหรือพื้นที่เสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้งรังแกและทำร้ายในสถานศึกษา และพิจารณาว่าจะทำให้โรงเรียนปลอดภัยมากขึ้นนอกห้องเรียนได้อย่างไร เช่น บริเวณทางเดิน ห้องน้ำ สนามกีฬา โรงอาหาร เป็นต้น
- จัดตั้งบริการให้คำปรึกษาในโรงเรียน โดยมีเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการฝึกอบรมอย่างเหมาะสม หรือพิจารณาจัดตั้งบริการไกล่เกลี่ยความขัดแย้ง และตั้งกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
- ร่วมมือและขอความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานด้านสิทธิมนุษยชนและผู้มีบทบาทณรงค์สร้างความเท่าเทียมทางสังคม เช่น องค์กรของเกย์ เลสเบียน และคนข้ามเพศ เป็นต้น
- ส่งเสริมและทำการประเมินคุณสมบัติของครูที่ดีในการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ โดยจัดระดับเพื่อให้เกิดการพัฒนา ดังรายละเอียดในตาราง

ระดับเริ่มต้น (Beginner)	
ความรู้	มีความเข้าใจความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเพศภาวะและเพศวิถี
ทัศนคติ	ตระหนักว่าตนเองมีความอดกลั้นต่อความหลากหลายทางเพศ
การวางแผน	สามารถเลือกแผนงานที่ส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศได้

การปฏิบัติจริง	สามารถดำเนินงานตามแผนเรื่องความเท่าเทียมทางเพศได้อย่างลุล่วง
การประเมินผล	มีความเข้าใจว่าอะไรคือผลสำเร็จและความท้าทายในการทำงานเรื่องความเท่าเทียมทางเพศ
ระดับกลาง (Advanced)	
ความรู้	มีความรู้เรื่องเพศภาวะและเพศวิถีที่สัมพันธ์กับบริบทสังคม
ทัศนคติ	มีการตระหนักถึงอิทธิพลของบรรทัดฐานแบบรักเพศตรงข้าม (ชายคู่หญิง)
การวางแผน	สามารถเลือกแผนงานที่เหมาะสมจากแผนงานที่มีอยู่อย่างหลากหลาย
การปฏิบัติจริง	สามารถคิดและสร้างแผนงานของตนเองได้
การประเมินผล	มีความเข้าใจผลลัพธ์เชิงลบที่เกิดขึ้นในการสร้างความเท่าเทียมทางเพศ
ระดับสูง (Expert)	
ความรู้	มีความสามารถที่จะวิเคราะห์ความรู้เรื่องเพศภาวะและเพศวิถีที่ซับซ้อน
ทัศนคติ	มีความมุ่งมั่นที่จะเป็นผู้ที่สร้างการเปลี่ยนแปลงในการเรียนรู้เรื่องเพศ
การวางแผน	สามารถพัฒนาวิธีการทำงานแบบใหม่ๆ และก้าวหน้ากว่าเดิมได้
การปฏิบัติจริง	สามารถปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อนของตนเองและช่วยพัฒนาผู้อื่นให้มีความรู้และความสามารถมากขึ้นในการสร้างความเท่าเทียมทางเพศ
การประเมินผล	สามารถวิเคราะห์ผลกระทบจากการทำงานในเรื่องความเท่าเทียมทางเพศที่เกิดขึ้นได้อย่างเป็นระบบ

- ทำการประเมินนโยบายความหลากหลายของแต่ละโรงเรียนด้วยรายการตรวจสอบในตารางข้างล่าง

รายการตรวจสอบ	คำอธิบาย
1 วิสัยทัศน์ของโรงเรียน (School vision)	โรงเรียนมีวิสัยทัศน์เรื่องความหลากหลายและการไม่เลือกปฏิบัติ และบุคลากรในโรงเรียนมีความตระหนักและสนับสนุนเรื่องเหล่านี้
2 วิสัยทัศน์เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกคนหลากหลายทางเพศ (A shared vision on bullying and homophobic bullying)	โรงเรียนมีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับวิธีการป้องกันและหยุดพฤติกรรมเชิงลบ หยุดการล่วงละเมิดและการกลั่นแกล้งรังแกทุกรูปแบบ และเจ้าหน้าที่มีความตระหนักและส่งเสริมให้มีการป้องกันปัญหาเหล่านี้

3 การสอนเรื่องเพศสภาพ (Education about gender)	โรงเรียนเสนอบทเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อกันทุกเพศอย่างเท่าเทียมกัน และส่งเสริมให้เปิดกว้างในการแสดงตัวตนทางเพศ
4 การสอนเรื่องอคติและการเหยียดหยาม (Education about discrimination)	ในชั้นเรียนมีการสอนให้นักเรียนเข้าใจปัญหาอคติและการเหยียดหยามทางเพศ และแนะนำให้นักเรียนรู้จักการป้องกันมิให้เกิดปัญหาดังกล่าว
5 การเก็บข้อมูลพฤติกรรมเชิงลบ (Correct negative behaviour immediately)	ครูและเจ้าหน้าที่ของโรงเรียนมีการแก้ไขพฤติกรรมเชิงลบของนักเรียน และตักเตือนให้นักเรียนเข้าใจถึงผลเสียของพฤติกรรมเหล่านั้นอย่างทันที
6 การไม่ยอมรับการรังเกียจคนที่เป็นเกย์ เลสเบี้ยน (Explicit denouncement of homophobia)	โรงเรียนชี้แจงอย่างชัดเจนว่าพฤติกรรมเชิงลบเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้เรียนหรือครูเลือกปฏิบัติ กลั่นแกล้ง และเหยียดหยามบุคคลที่เป็นเกย์ กะเทย ทอม ดี
7 การบริการให้คำปรึกษาปัญหาอคติทางเพศ (Counsellors deal with issues)	โรงเรียนมีที่ปรึกษาหรือพี่เลี้ยงที่สามารถเข้าหาได้เมื่อผู้เรียนมีปัญหา ผู้เรียนที่เป็นเกย์ กะเทย เลสเบี้ยน ไบเซ็กชวล คนข้ามเพศ ชาย และหญิง สามารถเรียนรู้เพื่อที่จะแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อกัน
8 นโยบายที่เป็นระบบ (Systematic policy)	ฝ่ายบริหารของโรงเรียนพัฒนานโยบายที่มีคุณภาพซึ่งสร้างความตระหนักให้เกิดกับครู นักเรียน ในการป้องกันและหยุดพฤติกรรมเชิงลบ และการเห็นคุณค่าของความหลากหลายของมนุษย์ รวมทั้งมีแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน
9 การสนับสนุนผู้เรียน (Support for learners)	โรงเรียนมีการยอมรับและสนับสนุนนักเรียนและครูที่เปิดเผยตัวตนทางเพศ ให้เขาสามารถดำรงชีวิตและทำกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียนได้อย่างสะดวก ปลอดภัย และไม่มีอุปสรรค
10 การสนับสนุนความคิดริเริ่มในการพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้น (Support for school-improving initiatives)	ฝ่ายบริหารของโรงเรียนให้ความสำคัญกับข้อเสนอของผู้เรียนหรือเจ้าหน้าที่อย่างจริงจังและสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มชมรม และพันธมิตรที่คนทุกเพศอยู่ร่วมกันได้

ดรรชนี (Index)

A

Anita Gohdes, 35

Anonymity, 9, 33

B

bully/victim dichotomy, 28

bullying, 3, 4, 8, 9, 17, 24-7, 31, 35-6, 156,
158

C

Charmed Circle, 19

cognitive psychology, 38, 39

Comprehensive Sexuality Education, 17

cybersecurity, 35

D

Dan Olweus, 25

digital conflict, 35

digital interconnectivity, 35

digital unruliness, 34

digitalized human interactions, 35

Discursive Practice, 28

G

Gaye Rubin, 19

Gender Binary System, 17

H

heteronormativity, 146

Heteronormativity, 17, 19, 45, 145, 151

Homophobia, 20, 143, 151

Homophobic Bullying, 31, 156

I

identity-based discrimination, 38

individualized approaches, 37

L

Liberation Technology, 35

M

Media determinism, 43

Michael Warner, 19

P

participatory workshop, 19

Playground Politics, 73

pseudonymity, 9, 33

S

social environment, 27

social exclusion anxiety, 30

social interdependence, 45

T

Technological Determinism, 42

the system of differentiations, 29

Thomas Zeitzof, 35

traditional bullying, 35

Transphobia, 20, 151

V

Verbal bullying, 17

virtual beings, 34

ก

การเกลียดพฤติกรรมข้ามเพศ, 20
 การเกลียดพฤติกรรมรักเพศเดียวกัน, 19
 การนิินหาว่าร้าย, 33, 34
 การแบ่งแยกกีดกันบนฐานของอัตลักษณ์, 38
 การประชดประชัน, 43
 การเป็นเพศที่ผิดธรรมชาติ, 150
 การเมืองในชีวิตประจำวัน, 73
 การรังแกทางวาจา, 17
 การล้อเลียน, 43
 การสร้างอคติ, 152
 การหยอกล้อ, 44

ค

คนที่ไม่เข้าพวก, 30, 37
 คนอื่น, 6, 16, 29, 31-4, 37, 43, 68, 93-4, 98,
 101, 108, 110, 114-8, 122, 124, 129-130, 135-
 6, 139, 142, 144, 145-8, 152
 ความเป็ยงเบนทางเพศ, 16, 31, 44, 74, 32, 44,
 72, 74
 ความผิดปกติทางเพศ, 150
 ความผิดเพศ, 74
 ความไม่ปกติ, 146
 ความวิตกกังวลที่จะถูกกีดกันออกจากสังคม, 30
 ความเหลื่อมล้ำ, 151

ญ

ญาณวิทยา, 38-9

ต

ตีตรา, 44} 72-3, 88-9, 91, 150, 155

ท

เทคโนโลยีแห่งเสรีภาพ, 35

บ

บรรทัดฐานทางเพศ, 30, 143, 145
 บรรทัดฐานแบบรักเพศตรงข้าม, 145-6, 150, 158
 บรรทัดฐานรักเพศตรงข้าม, 20, 45, 73, 144, 146,
 148, 150

ป

ปฏิบัติการของอำนาจ, 28
 ปัญหาอคติทางเพศ, 17, 68, 145, 152, 159

ผ

ผิดธรรมชาติ, 146, 150
 ผู้กั่นแก้ง, 26, 28-9, 33-4

พ

เพศปกติ, 45, 59, 63
 เพศผิดปกติ, 45, 72

ภ

ภววิทยา, 38-9

ร

ระบบของการจำแนกสิ่งที่แตกต่างกัน, 29
 ระบบชายคู่หญิง, 17

ล

ลามก, 41

ว

วัตถุทางสายตา, 34

ส

สภาพแวดล้อมเชิงสังคม, 27

สภาวะนิรนาม, 33

สภาวะแฝงนาม, 33

ห

หวาดระแวง, 31, 34, 41

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กมลทิพย์ มุกสิกพันธ์, สุจินดา ย่องจีน และสาลินี จันทร์เจริญ. (2554). *โครงการศึกษาการจัดการพฤติกรรมชมรมแห่ง
รังแกผ่านโลกไซเบอร์ด้วยการมีส่วนร่วมของครอบครัว*. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชัยฎาภรณ์ พรหมนอก, สุพร อภินันทเวช และวิมลทิพย์ มุกสิกพันธ์. (2562). “การศึกษาเชิงคุณภาพเรื่องพฤติกรรม
การชมรมแห่งรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนในสังกัด
กรุงเทพมหานคร.” *วารสารพยาบาลสาธารณสุข* 33(1): 20-39.
- ณัฐรัชต์ สาเมาะ, พิมพวัลย์ บุญมงคล, รณภูมิ สามัคคีคารมย์, ดีโหมะ โอยานัน และโรมัส กัวตามูช. (2557) “การ
รับรู้ของเยาวชนต่อการรังแกในพื้นที่ไซเบอร์.” *วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา* 6(3): 351-363.
- ฉันทยาพร ตุดเทื้อ. (2556). *การพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของเยาวชนในจังหวัดสงขลา*.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นภาพรรณ อาษาเพชร. (2560) “การรังแกผ่านโลกไซเบอร์ ความรุนแรงที่ต้องแก้ไข และนวัตกรรมจัดการปัญหา.”
วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม 5(1): 100-106.
- นันทนัช สงศิริ. (2553). *ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล บริบทของครอบครัวและพฤติกรรมการรังแกผ่านโลก
ไซเบอร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
(พัฒนการมนุษย์) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ. (2555). *อคติทางวัฒนธรรม ในมิติเพศภาวะและเพศวิถีในสังคมไทย*. รายงานวิจัย. กรุงเทพฯ:
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ. (2558). “ปัญหาความจริงเกี่ยวกับเช็กและกามารมณในประวัติศาสตร์ไทย.” *รัฐศาสตร์สาร*,
36(3), 32-91.
- นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ. (2563). “แนวคิดเรื่องความหลากหลายทางเพศในกระบวนการทัศน์วิทยาศาสตรและ
สังคมศาสตร์.” *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 28(3): 312-339.

- บุษยรัต รุ่งสาคร. (2554). *การศึกษาผลกระทบของครอบครัวและการเห็นคุณค่าในตนเองที่มีต่อทัศนคติการข่มเหงรังแกผ่านโลกโซเชียลของนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาตอนปลายเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปองกมล สุรัตน์. (2561). “สาเหตุและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการรังแกผ่านโลกโซเชียล: กรณีศึกษาเยาวชนไทยผู้ถูกรังแก.” *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ* 4(1): 260-273.
- ปองกมล สุรัตน์, ฐาศุภกร จันประเสริฐ และนำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล. (2561). “กระบวนการรังแกผ่านโลกโซเชียลในเยาวชนไทย: การศึกษาแบบพหุกรณี.” *วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ* 4(2): 12-23.
- พรชนก ดาวประดับ และกัลป์กร วรกุลสถุณานีย์. (2561) “รูปแบบและลักษณะการมีส่วนร่วมในการกลั่นแกล้งบนพื้นที่สาธารณะออนไลน์.” *วารสารการสื่อสารและการจัดการ นิด้า* 4(3): 63-78.
- รัตติยา ดีน้ำจืด. (2560). *พฤติกรรมกรรังแกผ่านโลกโซเชียลของนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฤทัยชนนี สิทธิชัย และธัญยาพร ตตุเกื้อ. (2560). “พฤติกรรมกรรังแกบนโลกโซเชียลของเยาวชนในสาม จังหวัดชายแดนใต้.” *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์* 28(1): 86-99.
- วัฒนาวดี ศรีวัฒนพงษ์ และศิวพร ปกป้อง. (2553). *ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมกรกระทำความรุนแรงทั้งทางกายภาพและการข่มเหงรังแกผ่านโลกโซเชียลของเยาวชนไทย*. รายงานวิจัย. กรุงเทพฯ: ปัญญาสมาพันธ์เพื่อการวิจัยความเห็นสาธารณะแห่งประเทศไทย.
- วรพงษ์ วิไล และเสริมศิริ นิลคำ. (2561). “พฤติกรรมกรรังแกกันผ่านโลกโซเชียลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย.” *วารสารการสื่อสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย* 1(2): 1-24.
- สรานนท์ อินทนนท์ และพลินี เสริมสินสิริ. (2561) “การศึกษาวิธีการป้องกันการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลของวัยรุ่น.” *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติ UTCC Academic Day ครั้งที่ 2*. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- สุภาวดี เจริญวานิช. (2560). “การรังแกกันผ่านพื้นที่โซเชียล : ผลกระทบและการป้องกันในวัยรุ่น.” *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี* 25(4): 639-648.
- อมรทิพย์ อมราภิบาล. (2559). “เหยื่อการรังแกผ่านโลกโซเชียลในกลุ่มเยาวชน ปัจจัยเสี่ยงผลกระทบต่อสุขภาพจิตและการปรึกษาบุคคลที่สาม.” *วิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา* 14(1): 59-73.

ภาษาอังกฤษ

- Adams, T. E. (2011). *Narrating the Closet: An Autoethnography of Same-Sex Attraction*. Walnut Creek, CA: Left Coast Press.
- Abrams, N. (2015) "Appropriation and Innovation: Facebook, Grassroots Jews and Offline Post-Denominational Judaism," in Heidi A. Campbell. (ed.), *Digital Judaism: Jewish Negotiations with Digital Media and Culture*. New York, NY: Routledge.
- Amankavičiūtė, S. (2015). *Sexual Orientation and Gender Identity Based Bullying in Lithuanian School Survey Data Analysis*. Retrieved from https://www.ilga-europe.org/sites/default/files/Attachments/lt_-_report_en_-_house_of_diversity.pdf (Accessed January 14, 2020)
- Baas, N., de Jong, M. D. T., & Drossaert, C. H. C. (2013). "Children's Perspectives on Cyberbullying: Insights Based on Participatory Research." *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking* 16(4): 248–53.
- Balmas, M. (2014). "When Fake News Becomes Real: Combined Exposure to Multiple News Sources and Political Attitudes of Inefficacy, Alienation, and Cynicism." *Communication Research* 41(3): 430–54.
- Bansel, P., Davies, B., Laws, C., & Linnell, S. (2009). "Bullies, Bullying and Power in the Contexts of Schooling." *British Journal of Sociology of Education* 30(1), 59–69.
- Bauma, S. & Yoon, J. (2014) "This Issue: Theories of Bullying and Cyberbullying." *Theory Into Practice* 53(4): 253-256.
- Beaven, E. (2011). *Exploring Things Seen and Unseen: Students Speak of Waldorf Education*. University of California. Doctor of Education Thesis.
- Beckerman, N.L. (2017) "LGBT Teens and Bullying: What every Social Worker Should Know." *Mental Health in Family Medicine* 13: 486-494.
- Berry, K. (2016). *Bullied: Tales of Torment, Identity, and Youth*. New York, NY: Routledge.
- Berry, K. (2018) "LGBT Bullying in School: a Troubling Relational Story." *Communication Education* 67(4): 502-531.

- Bertolotti, T. & Magnani, L. (2013) "A Philosophical and Evolutionary Approach to Cyber-Bullying: Social Networks and the Disruption of Sub-Moralities." *Ethics and Information Technology* 15(4): 1-15.
- Bimber, B. (May 1990). "Karl Marx and the Three Faces of Technological Determinism". *Social Studies of Science* 20(2): 333–351.
- Björkqvist K, Lagerspetz KMJ, Kaukiainen A. (1997). "Do Girls Manipulate and Boys Fight? Developmental Trends in Regard to Direct Aggression." *Aggress Behavior* 18: 117-27.
- Blackburn M.V. (2012). *Interrupting Hate: Homophobia in Schools and What Literacy Can Do about It*. NY: Teacher's College Press.
- Borg M.G. (1998). "The Emotional Reactions of School Bullies and Victims." *Educational Psychology* 18: 433-444.
- Burk, Frederic L. (1897). "Teasing and Bullying." *The Pedagogical Seminary* 4(3); 336-371.
- Busgano, W. et al. (2014). "An Analysis of Gender Differences in Bullying among the Mid-School Youth Using the 4-Factor Personal Experience Checklist." Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/296700750_An_analysis_of_gender_differences_in_bullying_among_the_midschool_youth_using_the_4_Factor_Personal_Experience_Checklist_PECK Accessed January 13, 2020.
- Buston, K. and Hart, G. (2001) "Heterosexism and Homophobia in Scottish School Sex Education: Exploring the Nature of the Problem." *Journal of adolescence* 24(1): 95-109.
- Campbell, H. A. (2012). "Understanding the Relationship between Religion Online and Offline in a Networked Society." *Journal of the American Academy of Religion* 80(1): 64–93.
- Campbell, H. & Lövheim, M. (2011). "Rethinking the online–offline connection in the study of religion online." *Information Communication and Society*, 14(8):1083-1096.
- Cantore, D. (2011). "On Biometrics and Profiling: A Challenge for Privacy and Democracy?" *International Journal of Technoethics* 2(4): 84–93.

- Carlisle N, Rofes E. (2007). "School Bullying: Do Adult Survivors Perceive Long-Term Effects?" *Traumatology* 13: 16-26.
- Carrera Fernández, M.V., Fernández, M.L.; Castro, Y.R.; Failde Garrido, J.M.; Otero, M.C. (2013). "Bullying in Spanish Secondary Schools: Gender-Based Differences." *The Spanish Journal of Psychology* 16: 1–14.
- Castells, M. (2000). *The Rise of the Network Society*. Malden, MA: Blackwell.
- Cheng, Z. (2018). *A Foucauldian Discourse Analysis of Current Anti-bullying Policies in Ontario in Ontario*. Thesis, The University of Western Ontario.
- Coleyshaw, L. (2010) "The Power of Paradigms: A Discussion of the Absence of Bullying Research in the Context of the University Student Experience." *Research in Post-Compulsory Education* 15(4): 377-386.
- Craig, W. A. (2009). "Cross-National Profile of Bullying and Victimization among Adolescents in 40 Countries." *International Journal of Public Health* 54: 2-16.
- Currie, C. et al., (eds). (2008). *Inequalities in Young People's Health: HBSC International Report from the 2005/2006 Survey*. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe.
- Dahlgren, P. (2005). "The Internet, Public Spheres, and Political Communication: Dispersion and Deliberation." *Political Communication* 22(2): 147-62.
- de Abreu, G., & Elbers, E. (2005). "The Social Mediation of Learning in Multi-Ethnic Schools: Introduction European." *Journal of Psychology of Education* XX (1): 3-11.
- Delfabbro, P., Winefield, T., Trainor, S., Dollard, M., Anderson, S., Metzger, J., & Hammarstrom, A. (2006). "Peer and Teacher Bullying/Victimization of South Australian Secondary School Students: Prevalence and Psychosocial Profiles." *British Journal of Educational Psychology* 76(1): 71-90.
- Demuth, A. (2013). *Perception Theories*. Slovakia: Kraków.
- Deán, Eduardo Benítez & et al. (2016). *LGBT-Phobic Cyberbullying New Forms of Intolerance*. Madrid: COGAM.

- Dijkstra, J. K., Lindenberg, S., & Veenstra, R. (2007). "Same-Gender and Cross-Gender Peer Acceptance and Peer Rejection and Their Relation to Bullying and Helping among Preadolescents: Comparing Predictions from Gender-Homophily and Goal-Framing Approaches." *Developmental Psychology* 43(6): 1377–1389.
- Donegan, R. (2012). "Bullying and Cyberbullying: History, Statistics, Law, Prevention and Analysis." *The Elon Journal of Undergraduate Research in Communications* 3(1): 33-41.
- Due, P.; Holstein, B.E.; Lynch, J.; Diderichsen, F; Gabhain, S.N.; Scheidt, P. & Currie, C. (2005). "Bullying and Symptoms among School-Aged Children: International Comparative Cross Sectional Study in 28 Countries." *The European Journal Public Health* 15(2): 128-132.
- Erika, K. A; Pertiwi, D.A. & Seniwati, T. (2017) "Bullying Behaviour of Adolescents Based on Gender, Gang and Family." *Jurnal Ners* 12(1): 126-132.
- Eriksson, B. (2001). "Mobbing: En Sociologisk Diskussion [Bullying: A sociological discussion]." *Sociologisk Forskning* 2: 8–43.
- Espelage, D.L. (2014). "Ecological Theory: Preventing Youth Bullying, Aggression, and Victimization." *Theory into Practice* 53(4): 257-264.
- Espelage, D.L. & Swearer, S.M. (eds.). (2004). *Bullying in American Schools. A Socio-ecological Perspective on Prevention and Intervention*. Mahwah, NJ. And London: Lawrence Erlbaum.
- Evans, C., Fraser, M., & Cotter, K. (2014). "The Effectiveness of School-Based Bullying Prevention Programs: A Systematic Review." *Aggression and Violent Behavior* 19: 532–544.
- Ezinga, M. A. J., Weerman, F. M., Westenberg, P. M., & Bijleveld, C. C. J. H. (2008). "Early Adolescence and Delinquency: Levels of Psychosocial Development and Self-Control as an Explanation of Misbehaviour and Delinquency." *Psychology, Crime & Law* 14(4):339-356.
- Fapohunda, T. M. (2013) "Managing Workplace Bullying" *Journal of Human Resource Management* 1(3): 39-47.

- Farrell, A. & Volt, A. A. (2016) "Same-Sex School Bullying." In T.K. Shackelford, V.A. Weekes-Shackelford (eds.), *Encyclopedia of Evolutionary Psychological Science*. (pp. 1-6). New York: Springer Nature.
- Farrington, D. P. (1993). "Understanding and Preventing Bullying." In M. Tony (ed.), *Crime and Justice: A Review of Research*. (pp.381-458). Chicago: University of Chicago Press.
- Ferguson, C. J., San Miguel, C., Kilburn, J. C., Jr., & Sanchez, P. (2007). "The Effectiveness of School-Based Anti-Bullying Programs: A Meta-Analytic Review." *Criminal Justice Review* 32(4): 401-414.
- Fevre, R., Robinson, A., Jones, T., & Lewis, D. (2010). "Researching Workplacebullying: the Benefits of Taking an Integrated Approach." *International Journal of Social Research Methodology* 13(1): 71-85.
- Field T. (2018). "Cyberbullying: A narrative review." *Journal of Addiction Research & Therapy*, 2: 010-027.
- Formby, E. (2013). "Understanding and Responding to Homophobia and Bullying: Contrasting Staff and Young People's View within Community Setting in England." *Sexuality Research and Social Policy* 10(4): 302-16.
- Formby, E. (2015) "Limitations of Focussing on Homophobic, Biphobic and Transphobic 'Bullying' to Understand and Address LGBT Young People's Experiences within and Beyond School." *Sex Education: sexuality, society and learning* 15(6): 626-640.
- Foucault, M. (1983). "The Subject and Power." In H. L. Dreyfus, & P. Rabinow (eds.), *Michel Foucault: Beyond Structuralism and Hermeneutics*. (pp. 208-226). Chicago: University of Chicago Press.
- Garofalo, R., Wolf, R., Kessel, S., Palfrey, J., and DuRant, R. (1998). "The Association between Health Risk Behaviours and Sexual Orientation among a School-Based Sample of Adolescents." *Pediatrics* 101: 895-902.
- Gohdes, A. R. (2017). "Studying the Internet and Violent Conflict." *Conflict Management and Peace Science*, October 25.

- Goodboy, A. K. & Martin, M. M. (2018). "LGBT Bullying in School: Perspectives on Prevention." *Communication Education* 67(4): 513-520.
- Gruber, J. E., & Fineran, S. (2007). "The Impact of Bullying and Sexual Harassment on Middle and High School Girls." *Violence Against Women* 13(6): 627-643.
- Guasp, A. (2009). *Homophobic Bullying in Britain's Schools: The teachers' Report*. London: Stonewall.
- Haataja, A., Boulton, A., Voeten, M., & Salmivalli, C. (2014). "The KiVa Antibullying Curriculum and Outcome: Does Fidelity Matter?" *Journal of School Psychology* 52: 479-493.
- Hartos, J. L., and Power, T. G. (1997). "Mothers' Awareness of Their Early Adolescents' Stressors: Relation between Awareness and Adolescent Adjustment." *Journal of Early Adolescence* 17: 371-389.
- Hauer, Thomas. (2017). "Technological Determinism and New Media." *International Journal of English, Literature and Social Science* 2(2): 1-4.
- Hammond, N. (1986). "Chemical Abuse in Lesbian and Gay Adolescents." *Paper Presented at the Symposium on Gay and Lesbian Adolescents*, Minneapolis, MN.
- Hemphill, S. A. Heerde, J. A. & Gomo, R. (2014). *A Conceptual Definition of School-Based Bullying for the Australian Research and Academic Community*. Canberra: Australian Research Alliance for Children and Youth.
- Hodges, E., and Perry, D. (1999). "Personal and Interpersonal Antecedents and Consequences of Victimization by Peers." *Journal of Personality and Social Psychology* 76: 677-685.
- Hoffman, M. & Jamal, A. (2014) "Religion in the Arab Spring: Between Two Competing Narratives." *The Journal of Politics* 76(3): 593-606.
- Horton, P. (2019). "School Bullying and Bare Life: Challenging the State of Exception." *Educational Philosophy and Theory* 51(14): 1444-53.

- Hussein, M. H. (2010). "The Peer Interaction in Primary School Questionnaire: Testing for Measurement Equivalence and Latent Mean Differences in Bullying Between Gender in Egypt, Saudi Arabia and the USA." *Social Psychology of Education* 13(1): 57-76.
- Hymel, S. & Swearer, S. M. (2015) "Four Decades of Research on School Bullying." *American Psychologist* 70(4): 293-299.
- Jacobson, R. B. (2007a). A Lost Horizon: The Experience of An Other and School Bullying." *Studies in Philosophy and Education* 26(4): 297–317.
- Jacobson, R. B. (2010a). "Narrating Characters: The Making of a School Bully." *Interchange* 41(3), 255–283.
- Jacobson, R. B. (2010b). "A Place to Stand: Intersubjectivity and the Desire to Dominate." *Studies in Philosophy and Education* 29(1): 35–51.
- Jacobson, R. B. (2010c). "On Bullshit and Bullying: Taking Seriously Those We Educate." *Journal of Moral Education* 39(4): 437–448.
- Juvonen, J., Nishina, A., & Graham, S. (2001). "Self-View versus Peer Perceptions for Victim Status among Early Adolescents." In J. Juvonen & S. Graham (Eds.), *Peer Harassment in School: The Plight of the Vulnerable and Victimized*. (pp. 105–124). New York, NY: Guilford Press.
- Kärnä, A., Voeten, M., Little, T., Poskiparta, E., Kaljonen, A., & Salmivalli, C. (2011). "A Large Scale Evaluation of the KiVa Anti-Bullying Program: Grades 4-6." *Child Development* 82: 311–320.
- Kibriya et al. (2016). *The Effects of School-Related Gender-Based Violence on Academic Performance: Evidence from Botswana, Ghana, and South Africa*. Washington DC.: United States Agency for International Development.
- Killoren, B. (2014). "The Toll of Workplace Bullying." *Research Management Review* 20(1): 1-13.
- Koo, H. (2007). "A Time Line of the Evolution of School Bullying in Differing Social Contexts." *Asia Pacific Education Review* 8(1): 107-116.

- Kosciw, J. G., Greytak, E. A., Palmer, N. A., & Boesen, M. J. (2014). *The 2013 National School Climate Survey: The experiences of lesbian, gay, bisexual and transgender youth in our nation's schools*. New York: GLSEN.
- Kowalski, R. M., Limber, S. P., & Agatston, P. W. (2012). *Cyberbullying: Bullying in the Digital Age*. Malden, MA: Wiley-Blackwell.
- Langos, C. (2012) "Cyberbullying: The Challenge to Define." *Cyberpsychology, Behaviour, and Social Networking* 15(6): 285-289.
- Law, D. M., Shapka, J. D., Domene, J. F., & Gagné, M. H. (2012a). "Are Cyberbullies Really Bullies? An investigation of Reactive and Proactive Online Aggression." *Computers in Human Behavior* 28(2): 664–672.
- Law, D. M., Shapka, J. D., Hymel, S., Olson, B. F., & Waterhouse, T. (2012b). "The Changing Face of Bullying: An Empirical Comparison Between Traditional and Internet Bullying and Victimization." *Computers in Human Behavior* 28(1): 226–232.
- Lovejoy, K. & Saxton, G. D. (2012) "Information, Community, and Action: How Nonprofit Organizations Use Social Media." *Journal of Computer-Mediated Communication* 17(3): 337–53.
- Macintosh, L. (2007). "Does Anyone have a Band-Aid? Anti-homophobia Discourses and Pedagogical Impossibilities." *Educational studies* 41(1): 33-43.
- Mahidol University, Plan InternationalThailand, UNESCO. (2014). *Bullying Targeting Secondary School Students Who Are or Are Perceived to be Transgender or Same-Sex Attracted: Types, Prevalence, Impact, Motivation and Preventive Measures in 5 Provinces of Thailand*. Bangkok: UNESCO.
- Mahon, C.M. (2014). "Why We Need a New Theory of Cyberbullying." Retrived from https://www.researchgate.net/publication/269402077_Why_we_need_a_new_theory_of_cyberbullying_Working_paper_series_143cb
- Martin, A. D., and Hetrick, E. S. (1988). "The Stigmatization of the Gay and Lesbian Adolescent." *Journal of Homosexuality* 15: 515–518.

- Maunder, R.E. & Crsfter, S. (2018). "School Bullying from a Sociocultural Perspective." *Aggression and Violent Behavior* 38: 13-20.
- McLuhan, M. (1967). *Understanding Media: The Extensions of Man*. New York: McGraw-Hill Education.
- Menesini, E. & Salmivalli, C. (2016). "Bullying in Schools: the State of Knowledge and Effective Interventions." *Psychology, Health & Medicine* 22: 240-253.
- Menesini, E., Nocentini, A., Palladino, B. E., Frisen, A., Berne, S., Ortega-Ruiz, R., Calmaestra, J., Scheithauer, H., Schultze-Krumbholz, A. Luik, P., Naruskov, K., Blaya, C., Berthaud, J., & Smith, P. K. (2012). "Cyberbullying definition among adolescents: A comparison across six European countries." *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking* 15(9): 455-463.
- Monks, C. P; Smith, P. K, Swettenham, J. (2003). "Aggressors, Victims, and Defenders in Preschool: Peer, Self-, and Teacher Reports." *Merrill-Palmer Quarterly* 49(4): 453-69.
- Morcom, V. (2015). "Scaffolding Social and Emotional Learning within 'Shared Affective Spaces' to Reduce Bullying: A Sociocultural Perspective Learning." *Culture and Social Interaction* 6: 77-86.
- Morozov, E. (2012). *The Net Delusion: The Dark Side of Internet Freedom*. New York: Public Affairs.
- Morris III, C. E., & Nakayama, T. K. (2013). "Queer Editorial Overture." *QED: A Journal in GLBTQ Worldmaking* 1: v-ix.
- Murdock T. B & Bolch M. B. (2005). "Risk and Protective Factors for Poor School Adjustment in Lesbian, Gay, and Bisexual (LGB) High School Youth: Variable and Person-Centered Analyses." *Psychology in the Schools* 42: 159-172.
- Nadal, K. L. (2008). "Preventing Racial, Ethnic, Gender, Sexual Minority, Disability, and Religious Microaggressions: Recommendations for Promoting Positive Mental Health." *Prevention in Counseling Psychology: Theory, Research, Practice and Training* 2: 22-27.
- Olweus D. (1978). *Aggression in the Schools: Bullies and Whipping Boys*. Washington, DC: Hemisphere.

- Olweus D. (1993). *Bullying in School: What we Know and What We Can Do*. Oxford: Blackwell.
- Olweus, D.; Smith, P.K.; Morita, Y.; Junger-Tas, J.; Catalano, R.; Slee P. (eds.). (1999). *The Nature of School Bullying: A Cross-National Perspective*. London & New York: Routledge.
- Pascoe, C. J. (2007). *Dude You're a Fag: Masculinity and Sexuality in High School*. Berkeley: University of California Press.
- Pascoe, C. J. (2013). "Notes on a Sociology of Bullying: Young Men's Homophobia as Gender Socialization." *QED: A Journal of GLBTQ Worldmaking* 87-104.
- Patchin, J. W., & Hinduja, S. (Eds.). (2012). *Cyberbullying Prevention and Response: Expert Perspectives*. New York: Routledge.
- Patton, D. U.; Lane, J.; Leonard, P.; Macbeth, J.; and Lee Smith, J. R. (2017). "Gang violence on the digital street: Case study of a South Side Chicago gang member's Twitter communication." *New Media & Society* 19(7): 1000-1018.
- Pepler, D. J; Craig, W. M.; Connolly, J. A.; Yuile, A.; MacMaster, L. & Jiang, D. (2006). "A Development Perspective on Bullying." *Aggressive Behavior* 32: 376-384.
- Peterson, J. S., & Ray, K. E. (2006). "Bullying and the Gifted: Victims, Perpetrators, Prevalence, and Effects." *Gifted Child Quarterly* 50(2): 148-168.
- Pikas, A. (1975). Treatment of Mobbing in School: Principles for and the Results of the Work of an Anti-Mobbing Group." *Scandinavian Journal of Educational Research* 19(1): 1-12.
- Postigo, S., Gonzalez, R., Montoya, I., & Ordonez, A., (2013). "Theoretical Proposals in Bullying Research: A Review." *Anales de Psicología* 29(2): 413-425.
- Praetorius, N. (2000). *Principle of Cognition, Language and Action: Essays on the Foundations of a Science of Psychology*. Dordrecht/Boston/New York: Kluwer Academic Press.
- Pupo, K. R. (2007). *Moral Violence within the School: An Exploratory Study of Representations of the Phenomenon from the Perspective of Gender*. Master Thesis, Faculty of Education, University of Sao Paulo, São Paulo, Brazil.

- Payne, E., and M. Smith. (2013). "LGBTQ kids, School Safety, and Missing the Big Picture: How the Dominant Bullying Discourse Prevents School Professionals from Thinking about Systematic Marginalization or...Why We Need to Rethink LGBTQ Bullying." *QED* 1(1): 1-36.
- Rayner, C. & Hoel, H. (1997). "Workplace Bullying, Myth or Reality, Can We Afford to Ignore It?" *Leadership and organizational development journal* 18: 211-214.
- Remafedi, G. J. (1987). "Adolescent Homosexuality: Psychosocial and Medical Implications." *Pediatrics* 79: 331-337.
- Rigby, K. (2002). *New Perspectives on Bullying*. London: Jessica Kingsley.
- Ringrose, J., & Renold, E. (2010). "Normative Cruelties and Gender Deviants: The Performative Effects of Bully Discourses for Girls and Boys in School." *British Educational Research Journal* 36(4): 573-596.
- Rivers, I. & Duncan, N. (Eds.). (2013). *Bullying: Experiences and Discourses of Sexuality and Gender*. New York: Routledge.
- Rizza, C., & Pereira, A. G. (Eds.). (2013). *Social Networks and Cyber-Bullying among Teenagers: EU Scientific and Policy Report*. Publications Office of the European Union.
- Rodkin, P. C., Espelage, D. L., & Hanish, L. D. (2015). "A Relational Framework for Understanding Bullying: Developmental Antecedents and Outcomes." *American Psychologist* 70: 311-321.
- Rotheram-Borus, M. J., Rosario, M., Van Rossem, R., Reid, H. & Gillis, R. (1995). "Prevalence, Course, and Predictors of Multiple Problem Behaviours among Gay and Bisexual Male Adolescents." *Development Psychology* 31: 75-85.
- Rød, Espen Geelmuyden, and Nils B. Weidmann. 2015. "Empowering Activists or Autocrats? The Internet in Authoritarian Regimes." *Journal of Peace Research* 52(3): 338-51.
- Safren, S. A., and Heimberg, R. G. (1999). "Depression, Hopelessness, Suicidality and Related Factors in Sexual Minority and Heterosexual Adolescents." *Journal of Consulting and Clinical Psychology* 67: 859-866.

- Savin-Williams, R. C. (1990). *Gay and Lesbian Youths: Expressions of Identity*. Washington, DC: Hemisphere.
- Savin-Williams, R. C. (1994). "Verbal and Physical Abuse as Stressors in the Lives of Lesbian, Gay Male, and Bisexual Youths: Associations with School Problems, Running away, Substance Abuse, Prostitutions, and Suicide." *Journal of Consulting and Clinical Psychology* 62: 261–269.
- Savin-Williams, R. C. (2001). "A Critique of Research on Sexual-Minority Youths." *Journal of Adolescence* 21: 5–13.
- Scheithauer, H., Hayer, T., Petermann, F., & Jugert, G. (2006). "Physical, Verbal, and Relational Forms of Bullying among German Students: Age Trends, Gender Differences, and Correlates." *Aggressive Behavior* 32(3): 261-275.
- Schneider, M., & Dimito, A. (2008). "Educators' Beliefs about Raising Lesbian, Gay, Bisexual, and Transgender Issues in the Schools: The experience in Ontario, Canada." *Journal of LGBT Youth* 5: 49–71.
- Scott, J. C. (1990). *Domination and the Arts of Resistance: Hidden transcripts*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Shanon, B. (2002). "Cognition, Epistemology, Ontology." *Psycoloquy* 13: 1-10.
- Silva, M.A.I, Pereira, B., Mendonça, D., Nunes, B. & de Oliveira, W.A. (2013). "The Involvement of Girls and Boys with Bullying: An Analysis of Gender Differences." *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 10: 6820-6831.
- Smith, J. D., Schneider, B., Smith, P. K., & Ananiadou, K. (2004). "The Effectiveness of Whole-School Anti-Bullying Programs: A Synthesis of Evaluation Research." *School Psychology Review* 33: 548-561.
- Smith, P. K. (2013). "School Bullying." *Sociologia, Problemas e Practicas* 71: 81-98.
- Smith, M. R. & Marx, L. (eds.). (1994). *Does Technology Drive History? The Dilemma of Technological Determinism*. Cambridge, MA.: The MIT Press.

- Smith, Peter K. & Monks, Claire. (2008). "Concepts of Bullying: Developmental and Cultural Aspects." *International journal of adolescent medicine and health* 20(2): 101-12.
- Smith, PK, Kanetsuna K, Koo H, Mahdavi J, Lee A, Ng J, et al. (2007). "Using an Extended Cartoon Methodology to Study Pupil's Understandings of Bullying in Eastern and Western Cultures." *Paper presented at ESCAP 13th International Congress, Florence, August 2007.*
- Smokowski, P. & Evans, C. (2019). "Cyberbullying: Playground Politics (and Worse) in Cyberspace." In Caroline B. R. Evans and Paul R. Smokowski. *Bullying and Victimization Across the Lifespan.* (pp.1-23). New York: Springer International Publishing.
- Spector, P. E., & Fox, S. (2005). "The Stressor-Emotion Model of Counterproductive Work Behavior." In S. Fox & P. E. Spector (Eds.), *Counterproductive Work Behavior: Investigations of Actors and Targets.* (pp. 151-174). Washington, DC: American Psychological Association.
- Søndergaard, D. M. (2012). "Bullying and Social Exclusion Anxiety in Schools." *British Journal of Sociology of Education* 33(3): 355–372.
- Swearer, S. M. & Doll, B. (2008). "Bullying in Schools: An Ecological Framework." *Journal of Emotional Abuse* 2(2-3): 7-23.
- Swearer, S. M., Wang, C., Berry, B., & Myers, Z. R. (2014). "Reducing Bullying: Application of Social Cognitive Theory." *Theory into Practice* 53(4): 271-277.
- Tokunaga, Robert S. (2010). "Following You Home from School: A Critical Review and Synthesis of Research on Cyberbullying Victimization." *Computers in Human Behavior* 26: 277–287.
- Ttofi, M. M. & Farrington, D. P. (2008a). "Bullying: Short-Term and Long-Term Effects, and the Importance of Defiance Theory in Explanation and Prevention." *Victims and Offenders* 3: 289-312.
- UNESCO. (2012). *Review of Homophobic Bullying in Educational Institutions.* Paris: the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

- UNESCO. (2019). *Behind the Number: Ending School Violence and Bullying*. Paris: The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.
- Ünver, H. A. (2019). *Internet, Social Media and Conflict Studies Can Greater Interdisciplinarity Solve the Analytical Deadlocks in Cybersecurity Research?* Retrieved from <https://arxiv.org/ftp/arxiv/papers/1905/1905.01777.pdf>. (Accessed on 3 January 2020.)
- Vaillancourt, T.; Hymel, S., & McDougall, P. (2003). "Bullying is Power." *Journal of Applied School Psychology* 19(2), 157–176.
- Vandabosch, H.; Cleemput, K. (2008). "Defining Cyberbullying: A Qualitative Research into Perceptions of Youngsters." *Cy-berpsychology & Behavior* 11:499–503.
- Varela, F. J., Thompson, E., & Rosch, E. (1991). *The embodied mind: cognitive science and human experience*. Cambridge, Massachusetts: MIT Press.
- Veenstra, R., Lindenberg, S., Oldehinkel, A. J., De Winter, A. F., Verhulst, F. C., & Ormel, J. (2005). "Bullying and Victimization in Elementary Schools: A Comparison of Bullies, Victims, Bully/Victims, and Uninvolved Preadolescents." *Developmental Psychology* 41(4): 672-682.
- Volk, A. A., Dane, A. V., & Marini, Z. A. (2014). "What is bullying? A Theoretical Redefinition." *Developmental Review* 34(4): 327–343.
- Walton, G. (2005b). "The Notion of Bullying through the Lens of Foucault and Critical Theory." *Journal of Educational Thought* 39(1): 55–73.
- Walton, G. (2011). "Spinning Our Wheels: Reconceptualizing Bullying Beyond Behaviour-Focused Approaches." *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education* 32(1): 131–144.
- Walton, G. (2015). "Bullying and the Philosophy of Shooting Freaks." *Confero: Essays on Education, Philosophy and Politics* 3(2): 17–35.
- Woolley, S. C. and Howard, P. N. (2016) "Political Communication, Computational Propaganda, and Autonomous Agents-Introduction." *International Journal of Communication* 10: 4882-4890.

- Williams, R. (1974). *Television: Technology and Cultural Form*. London and New York: Routledge.
- Williams, T., Connolly, J., Pepler, D., & Craig, W. (2005). "Peer Victimization, Social Support, and Psychosocial Adjustment of Sexual Minority Adolescents." *Journal of Youth and Adolescence* 34, 471-482.
- Yamanae, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. London: John Weather Hill, Inc.
- Ybarra, M.L., Mitchell, K.J., Palmer, N.A., & Reisner, S.L. (2015). "Online Social Support as a Buffer Against Online and Offline Peer and Sexual Victimization among U.S. LGBT and Non-LGBT Youth." *Child Abuse and Neglect* 39: 123-136.
- Yoneyama, S. (2015). "Theorizing School Bullying: Insights from Japan." *Conferral* 3(2): 120-160.
- Younger A. J., Schwartzman A. E., Ledingham J. (1985). "Age-related Changes in Children's Perceptions of Aggression and Withdrawal in Their Peers." *Developmental Psychology* 21: 70-5.
- Zapf, D. (2004). "Negative Social Behavior at Work and Workplace Bullying." In S. Einarsen & M. B. Nielsen (Eds.), *Proceedings of the Fourth International Conference on Bullying and Harassment in the Workplace*. (p. 25). Bergen, Norway: University of Bergen.
- Zeitoff, Thomas. (2017) "How Social Media Is Changing Conflict." *Journal of Conflict Resolution* 61(9): 1970-91.

มหาวิทยาลัยมหิดล
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม